

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΗΣ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ
ΤΣΙΜΕΝΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΙΤΑΝ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ :
ΣΜΥΡΝΗΣ ΚΩΣΤΑΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ :
ΡΟΥΜΠΕΚΑΣ ΗΛΙΑΣ
ΡΟΔΟΠΟΥΛΟΥ ΝΙΚΟΛΙΤΣΑ
ΑΒΡΑΜΗ ΣΟΦΙΑ

ΠΑΤΡΑ 1997

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

2151

ΑΡΧΙΒΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'	9
ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ	9
Α ₁ . Ανθρώπινες Ανάγκες και Εργασία	9
Α ₂ . Η Αλλοτρίωση της Εργασίας	13
Α ₃ . Ανεργία και Ανασφάλεια	19
Α ₄ . Εργασία και Περιβάλλον	26
Α ₅ . Κίνδυνοι από την εργασία	29
Α _{5.1} . Εργατικά Ατυχήματα	29
Α _{5.2} . Πες μου τι δουλειά κάνεις για να σου πω τι αρρώστια έχεις	36
Α ₆ . Αρχές Πρόληψης Επαγγελματικού Κινδύνου	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'	52
ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	52
Β ₁ . Ιστορική αναδρομή	52
Β ₂ . Εισαγωγή για τα παραδείγματα	57
Β _{2α} . Αρχές πρόληψης στην Βιομηχανία	57
1. Μερικά παραδείγματα	57
2. Προστασία από τις μηχανές	58
3. Ενδύματα εργασίας	59
4. Προστασία κατά της πυρκαγιάς	59
5. Εκπαίδευση και Ειδίκευση	59
5. Περιοδικοί έλεγχοι	60
6. Έρευνες και στατιστικές για τα ατυχήματα	60
Β _{2β} . Κατάλογος στοιχείων για την υγιεινή και την ασφάλεια στην βιομηχανία.	61
Β ₃ . Εργατικά Ατυχήματα	70
Β _{3.1} . Έννοια:	70
Β _{3.2} . Αιτίες ατυχημάτων	72
Β _{32α} . Αιτίες ατυχημάτων που προέρχονται από τον ίδιο τον εργαζόμενο.	72
Β _{32β} . Αιτίες που προέρχονται από το περιβάλλον εργασίας και από τα μέσα παραγωγής	75
Β _{32γ} . Σε απρόβλεπτα γεγονότα	76
Β _{3.3} . Πρόληψη ατυχημάτων	76
Β _{3α} . Ανθρωπιστικοί λόγοι	77
Β _{3β} . Οικονομικοί λόγοι	77
Β ₄ . Το νομοθετικό πλαίσιο για την υγιεινή των εργαζόμενων	79

B ₅ . Το θεσμικό πλαίσιο για την ασφάλεια και την υγιεινή των εργαζόμενων	97
B ₆ . Υποχρεώσεις και κυρώσεις εργοδοτών - εργαζομένων πολιτείας	107
B _{6.1} . Υποχρεώσεις εργοδοτών	107
B _{6.2} . Υποχρεώσεις και δικαιώματα των εργαζόμενων	112
Εισαγωγή	112
Εκπρόσωποι των εργαζόμενων	112
Αρμοδιότητες των εκπροσώπων των εργαζόμενων	113
Υποχρεώσεις των εργαζόμενων	114
B _{6.3} . Ποινικές και διοικητικές κυρώσεις κατά των παραβατών	116
Εισαγωγή	116
B _{6.4} . Ποινικές και άλλες κυρώσεις	121
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'	128
ΤΣΙΜΕΝΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	128
Γ ₁ . Ιστορία του τσιμέντου	128
Γ ₂ . Γενικά περί τσιμεντοβιομηχανίας	130
Γ ₃ . Διαδικασία Παραγωγής Τσιμέντου	131
ΤΣΙΜΕΝΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ TITAN	134
Γ ₄ . Γενικά στοιχεία	134
Γ _{4.1} . Εργοστάσια παραγωγής	135
Γ _{4.2} . Ποιότητες και χρήσεις τσιμέντων που παράγονται από την Α.Ε. Τσιμέντων TITAN	136
Γ _{4.3} . Κυριότερες εταιρείες που απαρτίζουν τον όμιλο TITAN στις 31/12/93	138
Γ ₅ . Οικονομικά στοιχεία	139
Γ ₆ . Πολιτική για το περιβάλλον	141
Γ ₇ . Το ανθρώπινο δυναμικό του TITANA	145
Γ _{7.1} . Χαρακτηριστικά προσωπικού	147
Γ _{7.2} . Δύναμη προσωπικού TITAN Α.Ε.	149
Γ _{7.3} . Εκπαίδευση και επιμόρφωση του προσωπικού	150
Γ _{7.4} . Κοινωνική πολιτική προς το προσωπικό	151
Γ _{7.5} . Επικοινωνία	152
Γ _{7.6} . Διανομή κοινωνικού προϊόντος	154
Γ _{7.7} . Παραγωγικότητα	158
Γ ₈ . Εργατικά ατυχήματα - επαγγελματικές ασθένειες	161
Γ _{8.1} . Πίνακες - Στατιστικά Στοιχεία	163
Γ ₉ . Θεσμοθετημένα όργανα και λειτουργία τους	172
Γ _{9.1} . Ε.Υ.Α.Ε.	172
Γ _{9.2} . Τεχνικός ασφάλειας	173
Γ _{9.3} . Γιατρός εργασίας	175
Γ _{9.4} . Προληπτική και Θεραπευτική Ιατρική	179

Γ _{9.5} . Σωματείο εργαζόμενων	180
Γ ₁₀ Ατυχήματα στην τσιμεντοβιομηχανία και τύπος	182
Γ _{10.1} . Ατυχήματα στον τιτάνα	182
Γ _{10.2} . Άλλα εργοστάσια	184
Γ _{10.2.α} . Τσιμέντα Χαλκίδας	184
Γ _{10.2.β} . Τσιμέντα ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ	187
Γ ₁₁ . Δραστηριότητες για την μείωση των κινδύνων.	188
Γ _{11.1} . Εκδόσεις για την υγιεινή και την ασφάλεια των εργαζομένων	190
Γ _{11.1.α} . Οδηγίες για την ασφάλεια στην παραγωγή	190
Γ _{11.1.β} . Ασφάλεια στο σπίτι και αλλού	191
Γ _{11.1.γ} . Οδηγίες για την πρόληψη επαγγελματικών ασθενιών.	192
Γ _{11.2} . Οικονομικά κίνητρα για τη μείωση των ατυχημάτων	192
Γ ₁₂ Συμπεράσματα	195
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	198
Πίνακας νομοθετημάτων που ισχύουν για την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας	198
B ₇ . Αποφάσεις και οδηγίες της ΕΟΚ για το εργασιακό περιβάλλον	205
B ₈ . Νόμος υπ' αριθ. 1568 /85	207
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α	208
ΟΡΓΑΝΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	208
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β	228
ΟΡΓΑΝΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	228
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'	233
ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	233
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'	239
ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΑΠΟ ΜΗΧΑΝΕΣ	239
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'	241
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΦΥΣΙΚΟΥΣ, ΧΗΜΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ	241
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'	250
ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	250
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	314

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Ο έρωτας, η εργασία και η γνώση

είναι οι αστείρευτες πηγές της ζωής

αυτές που πρέπει να της κυβερνούν» Βίλχερν Ράιχ

Από την αρχή, ο πολιτισμός δομήθηκε κυρίως γύρω από την έννοια της εργασίας. Από τον παλαιολιθικό χειροτέχνη και τον εργάτη της γραμμής συναρμολόγησης του αιώνα μας, η εργασία αποτελούσε ένα αναπόσπαστο τμήμα της καθημερινής ύπαρξης. Τώρα, για πρώτη φορά, η ανθρώπινη εργασία εξαλείφεται συστηματικά από τη διαδικασία της παραγωγής.

«Μέσα σε λιγότερο από έναν αιώνα, η «μαζική» εργασία στον τομέα της αγοράς πρόκειται ανά πάσα πιθανότητα να εκλείψει σε όλα σχεδόν τα βιομηχανοποιημένα έθνη του κόσμου. Μια νέα γενεά υπερσύγχρονων Τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνίας επεκτείνεται σε ένα ευρύ φάσμα καταστάσεων εργασίας. Έξυπνες μηχανές αντικαθιστούν ανθρώπους στην εκτέλεση αμέτρητων καθηκόντων, αναγκάζοντας εκατομμύρια υπαλλήλους και εργάτες να συνωστίζονται στα ταμεία ανεργείας ή ακόμη χειρότερα, σε ουρές συσιτίων»¹.

«Γυρίζοντας στο παρελθόν, διαπιστώνουμε ότι εκείνο που ανέτρεψε ουσιαστικά την τάξη των πραγμάτων στον χώρο της εργασίας και

¹ Το τέλος της εργασίας και το μέλλον της Jeremis Rifkin «NEA ΣΥΝΟΡΑ - Α.Α. ΛΙΒΑΝΗ σελ. 1996

αναστάτωσε τους ανθρώπους είναι η βιομηχανική επανάσταση. Η εισαγωγή της μηχανής στην παραγωγή είναι εκείνη που την προκάλεσε και σημειώνεται στην παραγωγή είναι εκείνη που την προκάλεσε και σημειώνεται στην Αγγλία μεταξύ 1780 και 1820 και συμπαρασύρει διαδοχικά στη δίνη της ολόκληρο το δυτικό ημισφαίριο.

Μηχανές εισάγονται πρώτα στην υφαντουργία, που στάλθηκε ο κλάδος αιχμής της αγγλικής βιομηχανικής ανάπτυξης. Με την ανακάλυψη του ατμού επαναστατικοποιείται σε ένα επόμενο βήμα η μεταλλουργία και σε ένα τρίτο πραγματοποιείται η λεγόμενη επανάσταση των σιδηροδρόμων (από το 18¹⁴).

Για πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας οι φυσικοί συντελεστές της παραγωγής - έδαφος και εργασίας - μπαίνουν σε δεύτερη μοίρα σε σχέση με το κεφάλαιο»². Έτσι στη διαδικασία της παραγωγής, προϊόντων και υπηρεσιών μπορούμε να διακρίνουμε μία εργασιακή παράμετρο και μια δεύτερη αξιοποίηση του κεφαλαίου του χρήματος που επενδύθηκε.

Η κάθε επιχείρηση θέλει να πουλήσει το προϊόν της, να «επικυρωθεί κοινωνικά» η πράξη της παραγωγής. Ανάμεσα στη στιγμή έναρξης του κύκλου παραγωγής, τη στιγμή της επένδυσης όπου μετατρέπεται ένα χρηματικό ποσό σε επενδυτικές αξίες, σε σταθερό και μεταβλητό κεφάλαιο, μέχρι τη στιγμή της επιτυχούς λήξης του κύκλου με την πώληση των προϊόντων, ο χρόνος που κυλάει είναι στην κυριολεξία

² Κοινωνιολογία Γ' Λυκείου ΟΕΔΒ - 1984 Σελ. 45,46

χρήμα»³. Γι' αυτό και πρέπει να μειωθεί ο χρόνος ολοκλήρωσης του κύκλου όσο το δυνατόν περισσότερο. Εδώ και πολλές δεκαετίες κάτω από το ακατάπαυστο κυνήγι των «νεκρών χρόνων» το Taylor ήταν εκείνος που διατύπωσε ορισμένες βασικές αρχές που διέπουν τη διαχείριση του εργασιακού χώρου και χρόνου συντελώντας στην μείωση του χρόνου ολοκλήρωσης του κύκλου που προαναφέραμε. Οι αρχές του Taylor συγκεντρώθηκε και κωδικοποιήθηκαν σε αυτό που ονομάζουμε «επιστημονικό οργάνωση της εργασίας».

Ο Ταιπλορισμός ανέπτυξε μια γενική αντίληψη που τα πιο βασικά της σημεία είναι τα εξής:

«Οι εργαζόμενοι πρέπει να είναι αποκομμένοι από τη σύλληψη των μεθόδων εργασίας και τον καθορισμό της νόρμας παραγωγής»

Κάθε απασχόληση πρέπει να απλοποιείται στο μέγιστο δυνατό από τον καταμερισμό εργασίας και την εξειδίκευση, προκειμένου να μειώνεται στο ελάχιστο ο χρόνος κατάρτισης και να διευκολύνεται η αντικατάσταση των εργαζομένων όπως επίσης για να αντιστοιχούν οι μισθοί σε ανειδίκευτη εργασία

- Κάθε κίνηση του εργαζομένου πρέπει να είναι λεπτομερειακά προκαθορισμένη από τη «μελέτη των χρόνων και των κινήσεων».

³ Εργασιακές σχέσεις. Οικονομία και δεσμοί Ντάνις - Λάζαρος Δουκάκης «ΟΔΥΣΣΕΑΣ» - 1988 Σελ. 112

- Οι εργαζόμενοι πρέπει να πληρώνονται με το κομμάτι και την ατομική απόδοση

Υπόβαθρο των παραπάνω, η πεποίθηση ότι ο εργαζόμενος δεν είναι παρά μια μηχανή ανάμεσα στις άλλες που απλά προσφέρει τη μυϊκή της δύναμη και της οποίας το χρήμα είναι το μοναδικό κίνητρο.

Οι βασικές λοιπόν αρχές του ταιλορισμού ήταν:

- Διάκριση και διαχωρισμός εργασίας σύλληψης και εργασίας εκτέλεσης
- Κατάτμηση των καθηκόντων και στα δύο προηγούμενα επίπεδα

Ο F. Taylor έδωσε χρήσιμες σκέψεις, από πλευράς διοικητικής και οργανωτικής αλλά δεν ασχολήθηκε που δημιουργούσε θεωρία του στους ανθρώπους. Τον απασχολούσε μονάχα η παραγωγή και η αποδοτική λειτουργία των μηχανών.

— Στη συνέχεια ο φορτισμός, με την αλυσίδα συναρμολόγησης —
τελειοποίησε το ζητούμενο του ταιλορισμού μέσα από μια νέα σύλληψη των συσχετισμών στους χρόνους του εργαζομένου και στους χρόνους της μηχανής. Στόχος ήταν η μεταλλαγή του επιμερισμένου χρόνου σε επιβεβλημένο χρόνο. Η ταχύτητα των κινήσεων του εργαζομένου δεν καθορίζεται πλέον από τον ίδιο σε καμιά στιγμή της εργασίας του αλλά

του επιβάλλεται από την ταχύτητα της μηχανής σε κάθε υποδιαίρεση του χρόνου εργασίας του»⁴.

«Οι αρχές του Taylor έχουν εφαρμοστεί σε νέους τομείς, όπως στις τράπεζες, τις υπηρεσίες, το εμπόριο και είναι η κυριότερη σύγχρονη εργασιακή μέθοδος. Η αποειδίκευση, το κομμάτισμα των εργασιών, η «ανάλυση» των κινήσεων και η αλυσίδα παραγωγής κυβερνάνε και σήμερα την εργασιακή διαδικασία. Η πορεία του κεφαλαίου από τον 18^ο αιώνα συνίσταται στην προοδευτική αφαίρεση της γνώσης και της δεξιοτήτας υπό τον άμεσο παραγωγό και την ενσωμάτωσή της στην μηχανή, στην επιστήμη και την Τεχνολογία»⁵.

Από τον μάστορα του 18^{ου} αιώνα περάσαμε στον ειδικευμένο εργάτη του 19^{ου} και τον ανειδίκευτο εργάτη μάζα του 20^{ου}. Η λογική και ακρότατη αυτής της διαδικασίας ενσωμάτωσης των δεξιοτήτων της ζωντανής εργασίας στη νεκρή, στις μηχανές, το σταθερό κεφάλαιο, είναι στο τέλος η οριστική εξαφάνιση του ίδιου του εργάτη από το πόστο παραγωγής είναι πια ο αυτοματισμός στην ακρότατη συνέπεια του, η είσοδος του ρομπότ στο ατελιέ της παραγωγής»⁵.

⁴ Όπως παραπάνω, σελ 114, 115

⁵ Ο εργάτης και το χρονόμετρο, Τειλορισμός - φορντισμός και μαζική παραγωγή, Μενζαμεν Κορκά, «ΚΟΜΜΟΥΝΑ/ ΘΕΩΡΙΑ 7» ΑΘΗΝΑ 1985 σελ. 8

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ

A1. Ανθρώπινες Ανάγκες και Εργασία

Αν κρίνουμε από την σημασία που δίνει ο άνθρωπος στην εργασία και από τους αγώνες που έχει κάνει και εξακολουθεί να κάνει προκειμένου να βελτιώσει τις συνθήκες και τους όρους εργασίας, μπορούμε να καταλάβουμε ότι η εργασία είναι πολύ σημαντική για την ζωή του ανθρώπου αφού εξυπηρετεί πολύτιμες ανάγκες του.

Μια από τις γνωστότερες και πιο ενδιαφέρουσες απόψεις περί ταξινόμησης των αναγκών είναι αυτή του Abraham Maslow. Σύμφωνα με την θεωρία του οι ανάγκες ιεραρχούνται ως εξής:

«1. Ανάγκες φυσιολογικές, 2. Ανάγκες ασφάλειας 3. Ανάγκες κοινωνικές και η έννοια του «ανήκεν», 4. Ανάγκες αυτοεκτιμής 5. Ανάγκες αυτοεκπλήρωσης ή αυτοπραγμάτωσης Αναλυτικότερα.»

I. Ανάγκες φυσιολογικές. Συνδέονται άμεσα με την επιβίωση του ατόμου αφού αν αναβληθεί η ικανοποίησή τους γίνεται προβληματική η επιβίωσή του. Αυτές είναι η τροφή, η ένδυση, η στέγη κλπ. Όσο χρόνο μένουν οι φυσικές ανάγκες ανικανοποίητες, το άτομο δεν αισθάνεται την ύπαρξη αναγκών υψηλότερου επιπέδου.

II. Ανάγκες κοινωνικές και η έννοια του «ανήκειν»: Ο άνθρωπος ως κοινωνικό ον έχει ανάγκη να συναναστρέφεται άλλους ανθρώπους να ανήκει σε κοινωνικές ομάδες, που προσφέρει την εκτίμηση του και να απολαμβάνει την εκτίμηση των άλλων, την κατανόησή τους, την αγάπη τους και να συμπεριφέρεται ανάλογα στους άλλους. Παρά το γεγονός ότι είναι γνωστή η κατηγορία των αναγκών αυτών, μερικά ηγετικά στελέχη υποδέχονται ότι οι άτυπες σχέσεις και ομάδες αποτελούν κίνδυνο για τους στόχους της τυπικής οργανώσεως και προσπαθεί να τις περιπέσουν με αποτέλεσμα οι εργαζόμενοι να αντιδρούν να μη συνεργάζονται μαζί τους και να συγκρούονται ανοικτά ή καλλυμένα.

III. Ανάγκες αυτοεκτίμησης: Σε ένα κοινωνικό σύνολο το άτομο αισθάνεται την ανάγκη εκτίμησης, τόσο εκ μέρους του ίδιου του εαυτού του, όσο και εκ μέρους των άλλων. Αυτό σημαίνει ανάγκη για αυτοπεποίθηση, γοήτρου, αναγνώριση και δύναμη. Αν ικανοποιηθούν οι ανάγκες αυτές, τότε το άτομο αποκτά το αίσθημα ότι αξίζει ότι είναι ικανός, χρήσιμος και απαραίτητος στον κόσμο. Διαφορετικά είναι πιθανόν να καταληφθεί από σύμπλεγμα κατωτερότητας και αδυναμίας.

IV. Ανάγκες αυτοεκπλήρωσης ή αυτοπραγμάτωσεως: ο Maslow υποστηρίζει, ότι και αν ικανοποιηθούν όλες οι προηγούμενες ανάγκες, το άτομο πιθανόν να είναι ανικανοποίητο ή και δυσάρεστο. Εκτός αν επιτύχει στους στόχους τους οποίους ευθεία, αν επιτύχει δηλ. να ικανοποιήσει τα ιδεώδη του. Τα άτομα ικανοποιούν την ανάγκη αυτή με διαφορετικούς τρόπους. Ένα άτομο είναι πιθανό να ικανοποιήσει την ανάγκη αυτή με την επιθυμία να γίνει ιδεώδης γονέας άλλο με την

επιθυμία να διευθύνει σωστά μια επιχείρηση άλλο με το να γίνει επιτυχημένος αθλητής κλπ.

V. Ανάγκες ασφάλειας: Συνδέονται με συναισθήματα φόβου για τους φυσικούς κινδύνους και την αδυναμία ικανοποίησης των φυσικών αναγκών, πρόκειται δηλ. για συναισθήματα αυτοσυντηρήσεως. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται η προστασία εναντίον του κινδύνου, του φόβου, των στερήσεων και η επιθυμία για σιγουριά εργασίας.

Η επιθυμία αυτή μπορεί να είναι πολύ σπουδαίο κίνητρο συμπεριφοράς, επειδή κάθε εργαζόμενος εξαρτάται, τουλάχιστον εν μέρει, από την εργασία. Η ανάγκη για σιγουριά παίρνει τη μορφή τη απαιτήσεως για οικονομική σιγουριά (μονιμότητα εργασίας, αποταμίευση), προτίμηση γνωστού περιβάλλοντος εργασίας, επιθυμία για τάξη στους συνεργάτες και στα υλικά. Η ανάγκη αυτή, επηρεάζει τους ανθρώπους και στην επιλογή του επαγγέλματός τους.

Σχετικά με τις ανάγκες ασφαλείας και εξασφαλίζουν είναι η δέσπηση από την πλευρά των κρατών και κοινωνικών ασφαλίσεων και από την πλευρά των επιχειρήσεων η ίδρυση ασφαλιστικών εταιρειών, που σκοπεύουν στην κάλυψη διαφόρων κινδύνων, ώστε τα άτομα να αισθάνονται όσο το δυνατό εξασφαλισμένα⁶. Είναι πολύ σημαντικό για τον εργαζόμενο να ξέρει ότι ο χώρος όπου εργάζεται έχει δημιουργηθεί με τις σωστές προδιαγραφές, τους κανονισμούς και τεχνικές προστασίας

⁶ Ανθρώπινες σχέσεις στην εργασία, Ευαγγ. Θεοδωράτος, έκδοση ΤΕΙ - Πάτρα 1993, Σελ. 125-127

από τους κινδύνους σωματικών βλαβών. Κάθε χρόνο καταμετρούνται στον κόσμο και μόνο για τη βιομηχανία περίπου 50 εκατομμύρια εργατικά ατυχήματα κατά μέσο όρο 160.000 την ημέρα από τα οποία περίπου τα 100.000 είναι ατυχήματα θανατηφόρα (πρόκειται για εκτιμήσεις της διεθνούς οργάνωσης εργασίας που όπως η ίδια δηλώνει, μάλλον υποτιμούν την πραγματικότητα). Πρόκειται για ατυχήματα που αφήνουν κάθε χρόνο ενάμιση εκατομμύριο εργαζόμενους ανάπηρους για το υπόλοιπο της ζωής τους. Ο μέσος ετήσιος όρος της εργατικών ατυχημάτων στη βιομηχανία των αναπτυγμένων χωρών αφορά έναν στους δέκα εργαζόμενους και παγκόσμιο επίπεδο υπολογίζεται ότι αυτός ο δείκτης αφορά έναν στους τρεις. Με άλλα λόγια στο δευτερογενή τομέα αναλογεί ένας τραυματισμός σε κάθε εργάτη ανά τρία χρόνια. Πιο ειδικά για τις αναπτυσσόμενες χώρες, τα θανατηφόρα ατυχήματα, η μόνη κατηγορία για την οποία υπάρχουν σίγουρες στατιστικές υποδείξεις, βρίσκονται σε σαφή άνοδο. Στις περισσότερες από αυτές τις χώρες τα ποσοστά διπλασιάζονται ή τριπλασιάζονται κατά τα τελευταία δέκα με δεκαπέντε χρόνια.

Παρουσιάσαμε αυτά τα στατιστικά στοιχεία για τα εργατικά ατυχήματα γιατί σκιαγραφούν μια υπάρχουσα κατάσταση στους χώρους δουλειάς. Οι κίνδυνοι μέσα στο περιβάλλον της εργασίας είναι πολλοί και ο κάθε εργαζόμενος απαιτεί την σωματική του ασφάλεια η οποία είναι μία από τις βασικές του ανάγκες⁷.

⁷ Εργασιακές σχέσεις, Οικονομία και θεσμοί - Ντάντης - Λάζαρος Δασκάκης «ΟΔΥΣΣΕΑΣ» - 1988, Σελ. 106

A₂. Η Αλλοτρίωση της Εργασίας

Σήμερα η εργασία έχει φτάσει στο σημείο εκείνο όπου δημιουργεί πολλά ατομικά και κοινωνικά προβλήματα αφού η αυτοματοποίηση της και ο καταμερισμός της είναι δύο από τα βασικότερα χαρακτηριστικά της.

Τη θέση του ανθρώπου εργάτη στις σύγχρονες βιομηχανικές κοινωνίες έχει καταλάβει σε μεγάλη έκταση η μηχανή με αποτέλεσμα η ανθρώπινη εργασία να ορίζεται ως η εκτέλεση πράξεων που δεν μπορούν ακόμα να εκτελεστούν από τις μηχανές. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα - ιδιαίτερα σε βιομηχανικές ομάδες την απασχόληση του εργαζομένου σε ποικίλες συχνά επουσιώδεις αλλά κουραστικές επαναλαμβανόμενες εργασίες που αναγκάζουν τον εργαζόμενο να χάσει το ενδιαφέρον του για την εργασία και να εργάζεται μόνο με σκοπό το βιοπορισμό.

Οι σύγχρονες μέθοδοι κομματιάζουν τα παλιά επαγγέλματα σε έργα τμηματικά χωρίς εκπαίδευση: έτσι το μεγαλύτερο μέρος από τους εργάτες και τις εργάτριες είναι αναγκασμένοι να κάνουν εργασίες επαναλαμβανόμενες και περιορισμένες, χωρίς νόημα. Κανείς δεν τους εξηγεί αυτό που κάνουν και σε πιο σύνολο ενσωματώνεται το κομμάτι τους. Η εργασία που θα μπορούσε να περιέχει τον αυτοσεβασμό και μια λογική συνείδηση των ηθικών σκοπών που προϋποδέτει, τους αφήνει μια δυσάρεστη γεύση γιατί έχουν την εντύπωση πως το κυριότερο αποτέλεσμά της είναι να βάλει λεφτά στην τσέπη άλλου: υπάρχουν

πολλοί που δεν θα έδιναν δεκάρα για όλα αυτά, να τα χρήματα που μπαίνουν στην δική τους τσέπη τους εξασφάλιζαν ένα επίπεδο ζωής ευπρεπές, γεμάτο άνεση και ασφάλεια. Υπάρχουν πολλοί εργαζόμενοι των οποίων το πνεύμα μένει κενό κατά τις ώρες του εργαστηρίου. Μερικοί το γεμίζουν μετρώντας κατά δεκάδες ή εκατοντάδες τα κομμάτια που παράγουν. Γίνονται έτσι ανίκανοι για προσοχή, σκέψη, συγκέντρωση και δεν το καταλαβαίνουν. Αν καταφέρω να πετύχουν να προσαρμοστούν σε αυτό το είδος της εργασίας χωρίς πολλές διαμαρτυρίες τους θεωρούν σαν «καλούς εργάτες», πράγμα που τις περισσότερες φορές αποτελεί για την διανοητική τους ανάπτυξη και την προσωπικότητά τους έναν επικίνδυνο έπαινο. Επομένως μέσα στους περισσότερους από τους εργαζόμενους των δύο φύλων, στη μεγάλη βιομηχανία, υπάρχουν εξαιτίας της γενικής οργάνωσης της επιχείρησης, και της φύσης των εργασιών, της συνεχούς αποστέρησης και των απογοητεύσεων μια απώθηση των προσωπικών τάσεων και μια προοδευτική φθορά της προσωπικότητας⁸.

Η εργασία είναι μια ζωτική δραστηριότητα, είναι η εκδήλωση της ζωής του. Και αυτή την ζωτική δραστηριότητα την πουλάει σε έναν τρίτο, για να εξασφαλίσει για τον εαυτό του τα αναγκαία μέσα συντήρησης. Η ζωτική δραστηριότητα είναι, λοιπόν, γι' αυτόν μόνο ένα μέσο για να μπορεί να υπάρχει. Εργάζεται για να ζει. Ούτε αυτός ο ίδιος δεν υπολογίζει την εργασία σαν ένα μέρος από τη ζωή του, είναι

⁸ Που τραβά η ανθρώπινη εργασία, George Friedman - «ΚΑΛΒΟΣ» ΑΘΗΝΑ 1984, Σελ. 202,208

αντίθετα δυσία της ζωής του. Δεν αισθάνεται ότι κάνει κάτι δημιουργικό αφού το προϊόν της δραστηριότητάς του δεν είναι ο σκοπός της δραστηριότητάς του. Αυτό που παράγει ο άνθρωπος για τον εαυτό του είναι ο μισθός της εργασίας, και οι περισσότεροι παραμένουν σε αυτό χωρίς περαιτέρω επιδιώξεις⁹.

Αυτοί που διατηρούν την επιθυμία τους να συνεργαστούν, που τρέφουν μακροπρόθεσμους σκοπούς, αυτοί καταφέρουν να επιβάλλουν μερικές από τις ιδέες τους στα εργαστήρια, να γίνουν εργοδηγοί ή αρχηγοί ομάδων: εξαιρέσεις. Εδώ μιλούμε για την μεγάλη πλειοψηφία των εργατών. Αυτοί είναι οι νικημένοι. *

Μερικές φορές δοκιμάζουν να πάνε «αλλού». Μα αν έχουν ένα σπίτι η έλξη του τους κρατάει δεμένους. Η πάλι, αφήνοντας τούτο το εργοστάσιο για ένα άλλο προτιμούν να χάσουν πολλές ώρες την ημέρα για να μην εγκαταλείψουν την εστία τους. Ύστερα από μια δύο απόπειρες, ο άνθρωπος «καταλαβαίνει» και δεν αλλάζει πια. Παντού είναι «τα ίδια και χειρότερα». Τότε αποκτά οριστικά μια στάση αδιαφορίας: «Κάντε ότι θέλετε αφού το θέλετε. Εγώ δεν ανακατεύομαι πια με τις υποθέσεις σας. Όλη την ικανότητα και τους σκοπούς μου θα τους τοποθετήσω στην ιδιωτική μου ζωή». Όταν φτάσει σε αυτό το στάδιο ο εργάτης αρκείται στο να εκτελεί της οδηγίες που έχει λάβει «εκ των άνω» είτε της κάνει καλά είτε κακά, και επιμελώς φροντίζει να μην πάρει καμιά πρωτοβουλία ή απόφαση. Έχει ξεφύγει από τον

⁹ Μισθωτή εργασία και κεφάλαιο, Karl Marx, «ΘΕΜΕΛΙΟ» - ΑΘΗΝΑ 1984, Σελ. 38

ανταγωνισμό, έχει σταθεροποιηθεί, και συχνά σε ένα επίπεδο καταφανώς κατώτερο από την αρχική του δυνατότητα.

Τουλάχιστον σταμάτησε να ταλαιπωρείται και να φθείρεται μέσα στους τσακωμούς. Στην αρχή η γυναίκα του απογοητεύεται που τον βλέπει έτσι να παραιτείται από κάθε προσωπική φιλοδοξία. Στην πραγματικότητα εκείνος δεν θέλησε να βάλει σε κίνδυνο την ασφάλειά της και την ασφάλεια των παιδιών τους¹⁰.

Καταλαβαίνουμε, λοιπόν ότι η εργασία είναι εξωτερική προς τον εργάτη, δηλαδή δεν ανήκει στο *όν* του, και ότι ο εργάτης δεν πραγματώνεται μέσα στην εργασία του, αλλά εκμηδενίζεται. Δεν νιώθει ικανοποιημένος, αλλά δυστυχισμένος, δεν αναπτύσσει καμιά ελεύθερη φυσιολογική και πνευματική δραστηριότητα, αλλά εξευτελίζει το σώμα του και καταστρέφει το πνεύμα του. Κατά συνέπεια, ο εργάτης νιώθει να βρίσκεται με τον εαυτό του μονάχα έξω από τη δουλειά του, και εκτός του εαυτού του μέσα στη δουλειά. Νιώθει όπως στο σπίτι του. Η εργασία του δεν είναι, λοιπόν, εθελοντική, αλλά υποχρεωτική, είναι καταναγκαστική εργασία. Η εργασία δεν αποτελεί συνεπώς την ικανοποίηση κάποιας ανάγκης, αλλά μονάχα ένα μέσο για την ικανοποίηση των έξω από αυτήν αναγκών¹¹.

Εκεί που οι περισσότεροι εργαζόμενοι μπορούν να πλουτίσουν την αίσθηση της υπευθυνότητάς τους και την εμπειρία τους εκεί που

¹⁰ Που τραβά η ανθρώπινη εργασία; George Friedman, «ΚΑΛΒΟΣ» - ΑΘΗΝΑ 1984, Σελ. 209

¹¹ Μισθωτή εργασία και κεφάλαιο, Κατί μαρχ, «Θεμέλιο» Αθήνα 1984, σελ. 40

μπορούν να εκφραστούν και να δημιουργήσουν είναι το σπίτι τους: είναι γι' αυτούς η μόνη διέξοδος εκεί τοποθετούνται τα hobbies τους, οι «μανίες» τους. Η ζωή ουσιαστικά αρχίζει γι' αυτούς εκεί που σταματάει η εργασία τους - στο τραπέζι, στον πάγκο της ταβέρνας, στο κρεβάτι. Ένα άνθρωπος θα κάνει σχέδια για την βελτίωση του κήπου του ή του σπιτιού του. Μια έρευνα του 1947, που είχε γίνει πάνω σε επτακόσιους περίπου άγγλους εργάτες, αποκάλυψε πως πολλοί από αυτούς εκδηλώνουν ένα πνεύμα δημιουργικά επιχειρηματικό, που υλοποιείται στο σπίτι: «διακόσμηση», μαστορέματα γύρω από το ραδιόφωνο, κτηνοτροφία με κότες, κουνέλια, σκύλους, πουλιά. Το home, καθώς λένε, είναι η ευχαρίστησή τους, η περηφάνιας τους, και δεν σκέφτονται καν να το εγκαταλείψουν (γι' αυτό και η παραίτηση από κάθε προαγωγή που θα τους απομάκρυνε από το εργοστάσιό τους, είναι έμμεσα δεμένοι με αυτό).

Έτσι, τα άτομα χρησιμοποιούν τις ελεύθερες ώρες τους για να μορφώνονται και να δημιουργούν αφού η εργασία τους δεν τους τα προσφέρει. Έχει κανείς την εντύπωση πως ο προοδευτικός εθισμός σε εργασίες «χωρίς προσωπικότητα», χωρίς πρωτοβουλία και υπευθυνότητα και που ευνοούν την καθημερινή ρουτίνα και τις ονειροπολήσεις προκαλεί σιγά - σιγά, και παρά τη διέξοδο της κοινωνικότητας, ένα είδος φθοράς της ενεργητικότητας και το «αποκοίμισμα» του άτομου. Όπως έχει πει ο Adam Smith « Ο άνθρωπος που περνάει ολόκληρη της ζωή του εκτελώντας ένα μικρό αριθμό ενεργειών απλών, των οποίων οι συνέπειες είναι ίσως πάντοτε οι ίδιες ή περίπου δεν έχει με κανένα

τρόπο την ευκαιρία να ασκήσει την νόηση του ή την εφευρετική του ικανότητα για να βρει ένα τρόπο να απομακρύνει τις δυσκολίες που δεν παρουσιάζονται ποτέ. Γι' αυτό το λόγο, χάνει την συνήθεια αυτής της άσκησης και καταλήγει συνήθως να είναι τόσο πλίδιος και αδαής όσο μπορεί ποτέ να γίνει ένα ανδρώπινο πλάσμα¹²».

¹² Που τραβά η ανδρώπινη εργασία; George Friedman- «ΚΑΛΒΟΣ» Αθήνα 1984 σελ. 210,131,22

A3. Ανεργία και Ανασφάλεια

Η εισβολή της τεχνολογίας στην εργασία, ο καταμερισμός και η αυτοματοποίηση της και γενικότερα η αντικατάσταση των εργαζομένων από προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών έχουν οδηγήσει σε έναν από τα μεγαλύτερα κοινωνικά προβλήματα της εποχής μας: την ανεργία. Οι τάξεις των ανέργων και υποασφαλισμένων πληθαίνουν καθημερινά στη Βόρεια Αμερική, την Ευρώπη και την Ιαπωνία. Ακόμη και σε αναπτυσσόμενα έθνη αντιμετωπίζουν την αύξηση της Τεχνολογικής ανεργίας, καθώς οι υπερεδνικές επιχειρήσεις αρχίζουν να χρησιμοποιούν εγκαταστάσεις παραγωγής υψηλής Τεχνολογίας σε όλο τον κόσμο, απολύονται εκατομμύρια εργαζόμενους που δεν μπορούν πλέον να ανταγωνιστούν το μικρότερο κόστος, τον έλεγχο-ποιότητας και την ταχύτητα παράδοσης που επιτυγχάνει η αυτοματοποιημένη βιομηχανία. Σε ολοένα και περισσότερες χώρες οι εφημερίδες γράφουν άρθρα για το πρόβλημα της ανεργίας. Παντού, άντρες και γυναίκες ανησυχούν για το μέλλον τους. Οι νέοι έχουν αρχίσει να εκδηλώνουν την απογοήτευσή τους με μια ολοένα και πιο αντικοινωνική συμπεριφορά. Οι μεγαλύτεροι σε ηλικία εργάτες, παγιδευμένοι ανάμεσα σε ένα παρελθόν ευημερίας και ένα μελανό μέλλον δείχνουν να έχουν παραιτηθεί, αισθανόμενοι πιασμένοι στην μέγγενη κοινωνικών δυνάμεων τις οποίες δεν μπορούν να ελέγξουν.

Εκατομμύρια εργαζόμενοι συνεχίζουν να έχουν τις αμφιβολίες τους. Κάθε εβδομάδα όλο και περισσότεροι υπάλληλοι μαθαίνουν ότι

πρόκειται να απολυθούν. Σε γραφεία και εργοστάσια όλου του κόσμου, άνθρωποι περιμένουν φοβισμένοι με την ελπίδα ότι ίσως κερδίσουν μια μέρα ακόμη. Σαν μια θανατηφόρα επιδημία που απλώνεται αδυσώπητα μέσα στην αγορά αυτή η οικονομική ασθένεια καταστρέφει ζωές και αποσταθεροποιεί ολόκληρες κοινότητες στο διάβα της. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, οι επιχειρήσεις «καταργούν» περισσότερες από 2 εκατομμύρια θέσεις κάθε χρόνο. Στο Λος Άντζελες η first Interstate Bankcorp, η δέκατη Τρίτη σε μέγεθος χρηματοπιστωτική εταιρεία του έθνους, αναδιάρθρωσε τις επιχειρήσεις της εξαλείφοντας 9.000 θέσεις, περισσότερο από 25% του εργατικού δυναμικού της. Στο Κολόμπους της Ιντιάνας η βιομηχανία Arvin εκσυγχρόνισε το εργοστάσιο μηχανικών εξαρτημάτων αυτοκινήτων και απέλυσε σχεδόν το 10% των υπαλλήλων της.

Εκατοντάδες άλλες εταιρείες έχουν επίσης αναγγείλει απολύσεις. Η ETE απέλυσε 17.000 υπαλλήλους. Η NUNEX Corp ανακοίνωσε την απόλυση 16.800 υπαλλήλων. Η Pacific Telesis απέλυσε περισσότερους από 10.000. Οι πιο πολλές περικοπές, γράφει η Wall Street Journal, «διευκολύνονται κατά τον ένα ή τον άλλο τρόπο από το νέο λογισμικό, βελτιωμένο δίκτυο και ισχυρότερους ηλεκτρονικούς υπολογιστές «που δίνουν τη δυνατότητα στις εταιρείες να βγάλουν περισσότερη δουλειά με λιγότερους υπαλλήλους.

Η απώλεια εργασιών δεν αποτελεί αποκλειστικό φαινόμενο της αμερικάνικης κοινωνία. Στη Γερμανία, η siemens ο γίγαντας της ηλεκτρονικής και μηχανολογίας έχει απολύσει περισσότερους από

16.000 υπαλλήλους σε όλο τον κόσμο. Στη Σουηδία ο συνεταιρισμός ειδών διατροφής ΚΑ με έδρα του τη Στοκχόλμη και τζίρο 7,9 δισεκατομμύρια δολάρια, αναδιάρθρωσε τις επιχειρήσεις του και εγκατέστησε ένα σύστημα απογραφής με ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Αυτή η τεχνολογική αναδιάρθρωση που οδήγησε σε εξοικονόμηση θέσεων εργασίας επέτρεψε στην εταιρεία τροφίμων να κλείσει το ένα τρίτο των αποθηκών και των κέντρων διανομής της, μειώνοντας κατά το ήμισυ της γενικές δαπάνες της. κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας, ο ΚΑ μπόρεσε να απολύσει περισσότερους από 5.000 υπαλλήλους του, το 30% όλου του εργατικού δυναμικού του, μέσα σε τρία μόνο, έτη, ενώ τα έσοδά του αυξήθηκαν πάνω από 15%. Επίσης στην Ιαπωνία η εταιρεία τηλεπικοινωνιών NTT απέλυσε 10.000 υπαλλήλους το 1993¹³.

Όσον αφορά την Ελλάδα η ανεργία καλπάζει. Οι στατιστικές το αποδεικνύουν. Στις 468 έφτασαν κατά μέσο όρο κάθε εργάσιμη μέρα, οι απολύσεις τον περασμένο Μάρτη, 1997 σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΑΕΔ για την εγγεγραμμένη ανεργία. Συνολικά οι απολύσεις ήταν 11.698 και η εγγεγραμμένη ανεργία έφτασε το 9,24%.

Το Μάρτη του 1996 το ποσοστό εγγεγραμμένης ανεργίας ήταν 8,47% και το Φλεβάρη του 1997 9,25%. Σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 1996, η ανεργία αυξήθηκε κατά 0,77 μονάδες, δηλαδή 9,9% και σε

¹³ Το τέλος της εργασίας και το μέλλον της, Jeremy Rifkin «ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ» Α.Α. ΛΙΒΑΝΗ 1996 Σελ. 60, 58 ,59

απόλυτο αριθμό οι άνεργοι αυξήθηκαν κατά 16.625¹⁴. Σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία της ετήσιας έρευνας εργατικού δυναμικού (ΕΣΥΕ) το ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα έφτασε το 10,4% στο δεύτερο τρίμηνο του 1996, από 10% στην αντίστοιχη περίοδο του 1995. Επιπλέον, επί συνόλου 450.000 ανέργων περίπου 230.000 παραμένουν άνεργα διάστημα μεγαλύτερο του έτους. Σε όλη την Ευρώπη υπάρχουν 22 εκατομμύρια άνεργοι και 59 εκατομμύρια φτωχοί¹⁵.

Τα πρώτα (και μεγάλα) θύματα της ανεργίας είναι οι γυναίκες και ακολουθούν οι νέοι. Αποτρεπτικά μέσα και μέτρα δεν έχουν ανακαλυφθεί ώστε να προστατεύονται πολίτες που τυχαίνει να είναι γένους θηλυκού ή είναι νεαρής ηλικίας. Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο πλαίσιο του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης Επιχειρείται να ανατραπεί ο κανόνας της ανισότητας που πλήττει γυναίκες και νέους και να αποκατασταθεί μια στοιχειώδης δικαιοσύνη και ισορροπία σε σχέση με τους άνδρες εργαζόμενους.

Η πιο πρόσφατη μελέτη παριστά την εικόνα της ανεργίας πραγματοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ (ΝΕ / ΓΣΕΕ) και έγινε υπό την εποπτεία της κ. Β. Γαλατά, επιστημονικής συνεργάτιδος του Ινστιτούτου.

Οι γυναίκες εισέρχονται δυναμικά στην αγορά εργασίας και μάλιστα παρουσιάζουν αναβαθμισμένο μορφωτικό επίπεδο σε σχέση με τους

¹⁴ Εφημερίδα Ριζοσπάστης, 23/4/97 Σελ. 15

¹⁵ Εφημερίδα Έθνος 23/4/97, Σελ. 22, Εφημ. Η εποχή 30/3/97 Σελ. 6

άνδρες. Παρ' όλα αυτά από τη δεκαετία του 1980 έως σήμερα υπερδιπλασιάστηκαν τα ποσοστά ανεργίας των γυναικών. Η ανεργία δεν πλήττει μόνο της ανειδίκευτες γυναίκες που απασχολούνται σε παραδοσιακούς κλάδους (π.χ. 60% των κλωστοϋφαντουργών είναι γυναίκες) ή εκείνες με μεσαίο μορφωτικό επίπεδο, αλλά φαίνεται πως προτιμά τις γυναίκες επιστήμονες. Οι γυναίκες απόφοιτες Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων κινδυνεύουν να μείνουν άνεργες σε ποσοστό 76% περισσότερο από τους άνδρες συναδέλφους τους! Επιπλέον ανισότητα υπάρχει και στους μισθούς. Συγκεκριμένα σε έρευνα του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών επισημαίνεται ότι οι γυναίκες με ανώτατη εκπαίδευση συμμετέχουν σε ποσοστό 22% στις χαμηλές εισοδηματικές κατηγορίες και μόλις σε ποσοστό 5% στις υψηλές. Την ίδια ώρα οι άνδρες με το ίδιο επίπεδο μόρφωσης, συμμετέχουν σε ποσοστό 12% στις χαμηλές εισοδηματικές κατηγορίες και σε 23% στις υψηλές.

Επίσης στο δημόσιο τομέα, η διάκριση στους μισθούς γυναικών και ανδρών τονίζουν οι ερευνητές, εκφράζονται εμμέσως, αφού οι γυναίκες καθιλώνονται στις κατώτερες βαθμίδες, έστω και αν έχουν ίδιο ή ανώτερο μορφωτικό επίπεδο από τους άνδρες. Ενδεικτικό είναι ότι πάνω από το 1/3 των δημοσίων υπαλλήλων είναι γυναίκες, ωστόσο το ποσοστό των γυναικών σε θέση γενικών διευθυντών είναι λιγότερο από 5%. Το ίδιο φαινόμενο παρατηρείται και στον τραπεζικό τομέα, καθώς το 38% του προσωπικού των τραπεζών είναι γυναίκες αλλά το 56,2% των διευθυντών τραπεζικών καταστημάτων είναι άνδρες!

Η υπεύθυνη της Γραμματείας Γυναικών της ΓΣΕΕ Φωτ. Σιάνου δηλώνει ότι «πέρα από την καταγεγραμμένη ανεργία και πέρα από τις στατιστικές, υπάρχουν χιλιάδες γυναίκες που παρουσιάζονται ως «αδρανείς» που είναι αποδαρρημένο δυνάμη εργατικό δυναμικό, που είτε εργάστηκε και χρειάστηκε για λόγους φροντίδας παιδιών και ανήμπορων ηλικιωμένα να διακόμει είτε δεν κατάφερε ποτέ να εισέλθει στην αγορά εργασίας. Η αγωνία αυτών των γυναικών δεν καταγράφεται πουθενά προσπαθούμε να σπάσουμε την σιωπή τους.

Όσον αφορά τους νέους, οι έξι στους δέκα είναι άνεργοι, οι εργαζόμενοι νέοι ηλικίας 14-29 ετών φθάνουν, σύμφωνα με στοιχεία της έρευνας Απασχόλησης εργατικού δυναμικού - ΕΣΥΕ τα 855.385 άτομα ή 24% σε σύνολο απασχολουμένων 3.720.180 ατόμων. Από αυτούς οι 512.542 απασχολούμενοι ή το 60% ηλικίας 14-25 ετών, είναι άνδρες και οι 342.443 ή το 40% γυναίκες. Συγκεκριμένα ο αριθμός των εργαζομένων νέων ηλικίας 14 ετών ανέρχεται στα 4.8146 άτομα ή το 0,6% των νέων ηλικίας 14-19 ετών στις 83.989 ή το 9,8% των νέων ηλικίας 20-24 ετών στις 308.536 ή το 36,1% και των νέων ηλικίας 25-29 ετών στα 458.044 άτομα ή το 53,5%.

Η συμμετοχή των νέων ηλικίας 15-25 ετών στο συνολικό ποσοστό της ανεργίας η οποία το 1993 έφθασε το 9,7% του εργατικού δυναμικού, είναι δυστυχώς σημαντική. Η ανεργία πλήττει το 21,7% του εργατικού δυναμικού των νέων ηλικίας 15-25 ετών (236.500 άτομα) και καλύπτει το 59,4% του συνόλου των ανέργων, που το 1993 έφθασε τα 398.200

άτομα. Πρόκειται για ποσοστό ανεργίας 2,5 φορές μεγαλύτερο από το συνολικό ποσοστό ανεργίας¹⁶.

Είναι γνωστή από διάφορες μελέτες που έχουν γίνει η άμεση σχέση που υπάρχει ανάμεσα στην αυξημένη ανεργία και στην εγκληματικότητα, τον αλκοολισμό, τις νευρώσεις και τις αυτοκτονίες. Οι νέοι άνθρωποι αποστερούνται από το δικαίωμα για εργασία και μπορούν να φτάσουν σε σημείο απόγνωσης, γιατί στερούνται και τη στοιχειώδη οικονομική αυτάρκεια.

Οι άνεργοι, και κυρίως οι γυναίκες και οι νέοι, πρέπει να βοηθηθούν από την πολιτεία, η οποία οφείλει να εξετάσει ακόμα περισσότερο το πρόβλημα αυτό και βρει λύσεις κατάλληλες. Οι γυναίκες και οι νέοι χρειάζονται ενίσχυση και θα πρέπει με σεβασμό να στεκόμαστε σε αυτούς που δίνουν τη μάχη της δουλειάς, του ένσημου, της ανδρώπινης αξιοπρέπειας.

¹⁶ Εφημερίδα Ελευθερωτυπία 4/4/97 Σελ. 42,43

A₄. Εργασία και Περιβάλλον

Οι συνθήκες εργασίας εμπλουτίζονται σταθερά τα τελευταία χρόνια σαν έννοια. Στο χώρο των κοινωνικών επιστημών επικρατέστερη προσέγγιση είναι σήμερα πια πολυδιάστατη και περιλαμβάνει:

-Τις φυσικές συνθήκες: Τα χαρακτηριστικά των εργαλείων, των μηχανών, το περιβάλλον του πόστου εργασίας, (θόρυβος, ζέστη, σκόνη, διάφοροι κίνδυνοι κλπ)

-Τις χρονικές συνθήκες: κυρίως ωράριο εργασίας

-Τις οργανωτικές συνθήκες: Προδιαγραφές, επιβαλλόμενοι ρυθμοί, ενικά το «περιεχόμενο» της εργασίας

-Τις υποκειμενικές συνθήκες του εργαζόμενου: υγεία, ηλικία, κατάρτιση

-Τις κοινωνικές συνθήκες: Αποδοχές, ειδικότητα, ορίζοντες ή σχέσεις κυριαρχίας, σταθερότητα απασχόλησης, κοινωνική ασφάλιση και ακόμα πολλές φορές συνθήκες στέγασης και μεταφοράς.

Ο χώρος και ο χρόνος αποτελούν δύο βασικές διαστάσεις του εργασιακού περιβάλλοντος, καθορίζουν τη μορφολογία του, τις δομές της επιχείρησης και τα βιώματα του εργαζόμενου στο χώρο της παραγωγής. Αναφέρονται στους τόπους και στους χρόνους μέσα στους οποίους καταναλώνεται η εργατική δύναμη (τουλάχιστον η μη αγροτική δηλαδή της δευτερογενούς και τριτογενούς παραγωγής).

Το εργασιακό περιβάλλον είναι πολύ σημαντικό αφού μέσα σε αυτό ο εργαζόμενος καταναλώνει το 1/3 του χρόνου του κατά τον ενεργό του βίο με συνέπειες καθοριστικές για τα άλλα δύο τρίτα. Η επιβολή από την μηχανή των ρυθμών εργασίας στους εργαζομένους, η έντονη αποειδίκευση της εργασίας, η μονότονη επανάληψη των κινήσεων, δημιουργούν στους εργαζομένους κούραση, βιολογική φθορά, ενίσχυση των πιθανοτήτων ατυχήματος, αδιαφορία για την ποιότητα και το αποτέλεσμα της παραγωγής. Σημειώνουμε ότι οι αρνητικές επιπτώσεις για τους εργαζομένους δεν περιορίζονται στο χώρο εργασίας αλλά επηρεάζουν σημαντικά τη συμπεριφορά τους στην ιδιωτική και οικογενειακή τους ζωή, τον εξωεργασιακό κοινωνικό τους περίγυρο και γενικά το μη εργάσιμο χρόνο τους τόσο τον καθημερινό όσο και το χρόνο συνταξιοδότησης¹⁷. Θα μπορούσαμε πάντως να πούμε ότι τις τελευταίες δεκαετίες έχουν γίνει κάποιες προσπάθειες βελτίωσης του εργασιακού περιβάλλοντος, των συνθηκών εργασίας με διάφορους τρόπους, μέσα σε αυτές τις οργανώσεις, εξαρτώμενες από την επιχείρηση ή ανεξάρτητες, εξασκούν ενδιαφέρουσες δραστηριότητες: σπορ, κάμπινγκ, μουσικής, χορός, θέατρο, «Δισκοφιλία» τραγούδι, αλλά και χειρωνακτικές δραστηριότητες. Ακόμη σε πολλά εργοστάσια και βιομηχανίες έχει καθιερωθεί η μουσική στους χώρους εργασίας, η οποία δίνει ένα ευχάριστο χαρούμενο τόνο και μπορεί να φτιάχνει την διάθεση των εργατών. Κάτι άλλο που πολλές βιομηχανίες η παροχή

¹⁷ Εργασιακές σχέσης, Οικονομία και θεσμοί: Ντάντης - Λάζαρος Δουκάκης «ΟΔΥΣΣΕΑΣ» 1988
Σελ. 107, 110, 113, 117

κάποιων διευκολύνσεων στους εργαζόμενους όπως η φύλαξη των παιδιών τους από παιδικό σταθμό που η ίδια η βιομηχανία έχει ιδρύσει. Με τον τρόπο αυτό ο εργαζόμενος απαλλάσσεται από το άγχος της προστασίας του παιδιού του όταν εκείνος δουλεύει για πολλές ώρες. Όλα τα παραπάνω προσφέρουν μια ολόκληρη γκάμα εκφράσεων στα γούστα, τα ενδιαφέροντα του προσωπικού και οι ενέργειες αυτές έχουν σκοπό όχι μόνο να ικανοποιήσουν τις προσωπικές κλίσεις των υπαλλήλων τους για να δυναμώσουν του δεσμούς ανάμεσα στις βιομηχανίες και το προσωπικό τους, να φέρουν σε όσο το δυνατό μεγαλύτερη επαφή, χωρίς διακρίσεις κοινωνικής ή Τεχνικής ιεραρχίας, τους εργάτες και τους υπαλλήλους με τα στελέχη της επιχείρησης.

A5. Κίνδυνοι από την εργασία

A5.1. Εργατικά Ατυχήματα

Ένας από τους στόχους κάθε επιχείρησης είναι η δημιουργία κατάλληλων κινήτρων για τους εργαζόμενους της και ερεδισμάτων ώστε να οδηγήσουν στην όσο το δυνατό καλύτερη συνεργασία, εξέλιξη και κοινή προσπάθεια για την ικανοποίηση τόσο της επιχείρησης όσο και την προσωπική ικανοποίηση των εργαζομένων.

Παλαιότερα, πίστευαν ότι τα χρήματα αποτελούν το ισχυρότερο κίνητρο αλλά πρόσφατες έρευνες απέδειξαν ότι το χρήμα και τα πρόσθετα οφέλη τείνουν να ικανοποιούν ένα μέρος των αναγκών του ανθρώπου; παραδείγματος χάριν την σίτιση, στέγαση, την ένδυση κλπ. Έτσι η αμοιβή δεν είναι το σοβαρότερο ούτε και το μοναδικό κίνητρο για τους εργαζόμενους. Είναι ευνόητο, ότι όλοι οι άνθρωποι δεν έχουν την ίδια προσωπικότητα, ούτε τον ίδιο χαρακτήρα, και φυσικά ούτε τις ίδιες ακριβώς ανάγκες. Όμως η σωματική και ψυχική υγεία είναι κάτι που αφορά και ενδιαφέρει όλους τους εργαζόμενους, γι' αυτό και η ικανοποίησή της ανάγκες ασφαλείας στους εργασιακούς χώρους είναι από τις σημαντικότερες και ουσιαστικότερες. Οι εργάτες απαιτούν να δουλεύουν σε ένα περιβάλλον που θα νιώθουν ασφαλείς και σίγουροι για την σωματική τους ακεραιότητα και την υγεία τους.

Όμως η ασυδοσία που επικρατεί στους περισσότερους εργασιακούς χώρους με τα ανύπαρκτα μέτρα υγιεινής και ασφαλείας και τους παρανόμους εργαζόμενους αλλοδαπούς λαδρομετανάστες γίνεται ολοένα

και πιο φανερό και επίκαιρο αφού σχεδόν καθημερινά διαβάζουμε στις εφημερίδες ή ακούμε στο ράδιο και την τηλεόραση για ατυχήματα σοβαρά ακόμη και θανατηφόρα που γίνονται στους χώρους εργασίας. Μια τέτοια τραγωδία έγινε στις 22 Απριλίου 1997 στην Ναυπηγοεπισκευαστική του Περάματος όπου ένας 35χρονος ελασματοурγός, πατέρας ενός ανηλίκου παιδιού έπαθε καθολικά εγκαύματα τρίτου βαθμού όταν εκδηλώθηκε πυρκαγιά από διαρροή προπανίου. «Ο άτυχος άνδρας δεν κατόρθωσε και φύγει από το χώρο της εργασίας του, όπου σύμφωνα με τις καταγγελίες άλλων εργαζομένων δεν υπήρχε είσοδος - έξοδος ούτε εξαερισμό, ώστε να μην γίνεται συγκέντρωση αερίων¹⁸. Η φωτιά αυτή δεν ήταν η μόνη αφού την ίδια μέρα (22/4/97) από άγνωστη αιτία εκδηλώθηκε πυρκαγιά στο μηχανοστάσιο του πλοίου «Minoan Hill» 37.277 τόρων που βρίσκονταν στο Νέο Μύλο Δραπετσώνας για επισκευή. Παρόμοια περιστατικά έχουν γίνει πολλές φορές στο παρελθόν. Σε ανάλογες συνθήκες πριν πέντε χρόνια στο πλοίο «LADY = SKY» βρήκε τραγικό θάνατος ένας μεταλλεργάτης. Ο πρόεδρος του εργατικού κέντρου Πειραιά Γιάννης Μίχας τονίζει ότι « η ανεργία χρησιμοποιείται σαν μέσο εκβίασμού των εργαζομένων για τη μη τήρηση των συνθηκών ασφαλείας, ενώ και οι ίδιοι οι εργαζόμενοι τις θεωρούν πολυτέλεια. Στην ίδια κατεύθυνση κινήθηκε και ο δήμαρχος περάματος Γιάννης Πατσιλινάκος, ο οποίος υποστήριξε ότι οι εργαζόμενοι δεν μπορούν να απαιτήσουν την ύπαρξη σχολαστικών μέτρων ασφαλείας λόγω της μεγάλης ανεργίας και της

¹⁸ Εφημερίδα «Ελεύθερος τύπος» 23/4/97 Σελ. 15

ανασφάλειας που υπάρχει στην περιοχή¹⁹. Ακόμη ο κ. Μέγας αναφέρει ότι «η υποδομή και ο εξοπλισμός των ναυπηγοεπισκευαστικών εγκαταστάσεων του Περάματος είναι απαρχαιωμένες και υστερεί σημαντικά από τις Ναυπηγοεπισκευαστικές Ζώνες του Σκαρμαγκά και της Ελευσίνας. Ο σχεδιασμός της Ζώνης του Σκαρμαγκά και της Ελευσίνας. Ο Σχεδιασμός της ζώνης έγινε με πρότυπο το «So». Εκτός αυτού όπως καταγγέλλουν χρόνια τώρα οι εργαζόμενοι τα πολυπληθή συνεργεία επισκευής και μετασκευής πλοίων (εργολάβοι) λειτουργούν ανεξέλεγκτα. Αν και οι έλεγχοι που πραγματοποιούν οι άνδρες του λιμενικού έχουν αυξηθεί το τελευταίο* διάστημα, δεν έφεραν τα αναμενόμενα αποτελέσματα «Ο τρόπος λειτουργίας των συνεργείων δεν επιτρέπει την αλλαγή των συνθηκών υγιεινής και ασφάλειας» προσθέτει ο κ. Μέγας²⁰.

Το κώδωνα του κινδύνου για τη διάσταση που τείνει ή έχει λάβει το πρόβλημα των εργατικών ατυχημάτων, κρούει ο νομικός κ. Αλέξης Μητρόπουλος που γνωρίζει καλά το θέμα. Στο δικηγορικό του γραφείο, φθάνουν καθημερινά δύματα εργατικών ατυχημάτων.

Όπως λέει ο κ. Μητρόπουλος: « Στη χώρα μας έχουμε πάρα πολλά εργατικά ατυχήματα και όσο και να φαίνεται περίεργο κατέχουμε την πρώτη θέση ανάμεσα στις Ευρωπαϊκές χώρες. Πρέπει να πούμε ότι η Ελλάδα δεν στερείται σε καμία περίπτωση θεσμικού πλαισίου σε

¹⁹ Εφημερίδα «Αυγή» 23/4/97 Σελ.9

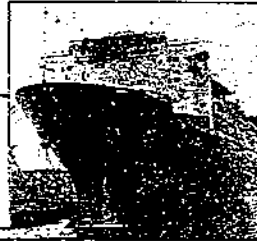
²⁰ Εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ» 23/4/97 Σελ. 17

Ατυχήματα σε πλοία υπό ελληνική σημαία

Στην ευρύτερη περιοχή Πειραιά και Περάματος

- 1 Δεξαμενόπλοιο «Κρήνη Σ», στο Νέο Μώλο Δραπετσώνας, πυρκαγιά, δύο νεκροί, επτά τραυματίες.
- 2 Επιβατικό - τουριστικό «Καπετάν Στάθης», πυρκαγιά, υλικές ζημιές.
- 3 Δεξαμενόπλοιο «Κεμισάρ», ράδα Περάματος, έκρηξη αερίων, δύο νεκροί.
- 4 Δεξαμενόπλοιο «Βασίλειος II», ναυπηγείο Καστρινού, πυρκαγιά υλικές ζημιές.
- 5 Αλιευτικό «Γεώργιος», ναυπηγείο Βερτόπουλου, πυρκαγιά, θάνατος αγνώστου ατόμου.
- 6 Επιβατικό «Ιόνιος», - πυρκαγιά, υλικές ζημιές.
- 7 Επιβατικό - τουριστικό «Παλλάς Αθηνά», πυρκαγιά, τεκμαρτή απώλεια.
- 8 Επιβατικό - τουριστικό «Κασσάνδρα», ναυπηγείο Καστρινού, πυρκαγιά υλικές ζημιές.
- 9 Επιβατικό «Αιγίσιο», ένας νεκρός.
- 10 Υδροφόρο «Ευγενία», δύο νεκροί και τέσσερις τραυματίες.
- 11 Επιβατικό «Ιόνιαν Μπριγκ», 1 νεκρός.

Σημείωση: Από τις 19 Μαρτίου, όταν έγινε το δυστύχημα στο «Ευγενία», και μέχρι χθες είχαν γίνει 444 έλεγχοι σε επισκευαζόμενα πλοία. Σε 153 πλοία διαπιστώθηκαν 202 παραβάσεις που αφορούσαν την παράνομη απασχόληση εργαζομένων, ή την εκτέλεση εργασιών με φλόγα, ή όχι, χωρίς άδεια των λιμενικών αρχών.

Εργατικά ατυχήματα που αναγγέλθηκαν στο υπουργείο Εργασίας κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

Ετη 1989-1994

	1989		1990		1991		1992		1993		1994	
ΚΛΑΔΟΣ ΟΙΚΟΝ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΑΡΙΘ.	%	ΑΡΙΘ.	%	ΑΡΙΘ.	%	ΑΡΙΘ.	%	ΑΡΙΘ.	%	ΑΡΙΘ.	%
ΓΕΩΡΓΙΑ - ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ - ΔΑΣΗ - ΘΗΡΑ - ΑΛΕΙΙΑ	26	0,4	30	0,5	30	0,5	37	0,7	27	0,5	16	0,3
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ - ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	-	0,0	40	0,6	30	0,5	33	0,6	2	0,0	23	0,4
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ - ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	4.094	55,9	3.973	63,5	3.847	61,3	3.072	59,0	3.005	56,6	2.608	53,7
ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ - ΘΕΡΜΑΙΝΣΗ - ΑΥΤΟΣ - ΥΔΡΕΥΣΗ	416	5,7	337	5,4	350	5,5	303	5,8	295	5,7	233	4,5
ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ	660	9,0	529	8,4	501	7,9	599	11,5	311	5,9	793	15,2
ΕΜΠΟΡΙΟ - ΕΣΤΙΑΣΙΑ - ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	361	4,9	270	4,3	277	4,4	259	5,0	272	5,3	343	6,6
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ - ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ - ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	1.459	20,0	1.339	21,4	1.329	21,3	1.146	22,4	748	14,5	622	12,3
ΤΡΑΠΕΖΕΣ - ΑΣΦΑΛΕΙΣ	31	0,4	25	0,4	13	0,2	22	0,4	25	0,5	22	0,4
ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	275	3,8	216	3,5	195	3,1	142	2,7	135	2,6	142	2,8
ΣΥΝΟΛΟ	7.372	100,0	6.256	100,0	6.391	100,0	5.268	100,0	5.160	100,0	4.852	100,0

Στοιχεία: Δί/ση Συνθηκών Εργασίας

σύγκριση με αυτό που ισχύει και περισσότερες ανεπτυγμένες χώρες. Αυτό όμως που δεν έχει γίνει εδώ είναι η υλοποίηση του νόμου. Ένα και μόνο παράδειγμα μπορεί να αποτυπώσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τον ερασιτεχνισμό της πολιτείας και των εργοδοτών. Ενώ σύμφωνα με τις ανάγκες θα έπρεπε να έχουμε 845 γιατρούς στους εργασιακούς χώρους έχουν διοριστεί μόνο 45 εν το μεταξύ, σύμφωνα με το νόμο 1568/85 κάθε επιχείρηση που απασχολεί πάνω από 50 άτομα οφείλει να μεριμνά πρωτίστως για την υγιεινή και την ασφάλεια του εργατικού δυναμικού. Μεχρι και σήμερα, ενώ όλοι φωνάζουν, κανείς δεν προχώρησε στην προκήρυξη θέσεων εργασίας.

Ενώ για τα αίτια των θανατηφόρων εργατικών ατυχημάτων ο κ. Μητρόπουλος είπε: Οι εργάτες είναι ανεκπαιδευτοι. Σε κάθε επιχείρηση μπορούμε να δούμε άτομα που δεν γνωρίζουν το αντικείμενο πάνω στο οποίο τους έχει ζητηθεί να εργαστούν»

Ένα επιπρόσθετο πρόβλημα είναι η «μαύρη» εργασία». Αρκετοί από τους εργάτες στην Ναυπηγοεπισκευαστική ζώνη Περάματος για παράδειγμα, είναι αλλοδαποί με αποτέλεσμα, χωρίς να το θέλουν, να συνυπογράφουν την αυδαιρεσία αυτή και αυτό γιατί δεν μπορούν, ούτε νομικά, ούτε με οποιονδήποτε άλλο τρόπο να διεκδικήσουν ανδρώπινες και ασφαλείς συνθήκες εργασίας.

Η Ελλάδα κατέχει το θλιβερό προνόμιο να είναι πρώτη μεταξύ των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα εργατικά ατυχήματα.

Αξιοσημείωτο είναι ότι παρά τη μείωση που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια, ο αριθμός των εργατικών ατυχημάτων εξακολουθεί να παραμένει υψηλός.

Το μεγαλύτερο ποσοστό (53,7%) σημειώνεται στους τομείς βιομηχανία - βιοτεχνία και ακολουθεί ο τομέας των οικοδομών με 16,3%. Οι αριθμοί αναδεικνύουν τις τεράστιες ελλείψεις που υπάρχουν στον εργασιακό χώρο που σε συνδυασμό με τις παραβάσεις και παραλείψεις των εργοδοτών δημιουργούν τη σημερινή κατάσταση. Στη χώρα μας ισχύει κώδικας προστασίας των εργαζομένων. Σύμφωνα με αυτόν τα συναρμόδια υπουργεία και οι υπηρεσίες σε συνεργασία με τα συνδικάτα των εργαζομένων και του εργοδότες, έχουν την υποχρέωση να μεριμνούν για τη σύσταση επιτροπών υγιεινής και ασφάλειας στους εργασιακούς χώρους, παρέχοντας παράλληλα εκπαίδευση και Τεχνική κατάρτιση στον εργαζόμενο. Τίποτε τέτοιο όμως δεν γίνεται. Οι εργοδότες, επίσης υποχρεούνται να «προσκαλούν» τις αρμόδιες αρχές για τακτική επιθεώρηση, των εργοταξίων και να μεριμνούν για την εγκατάσταση συστημάτων υγείας και οφείλουν να ενημερώνουν τους εργάτες όταν τους αναθέτουν επικίνδυνες εργασίες.

Πέρα από αυτά προκύπτουν και άλλες πτυχές παρανομίας που πολλές φορές οδηγούν αν όχι στο θάνατο, στο τραυματισμό του εργάτη. Όπως το γεγονός ότι οι εργοδότες προσλαμβάνουν άτομα τα οποία δεν απασχολούνται στην προβλεπόμενη από τη σύμβαση θέση. Είναι χαρακτηριστικές οι καταγγελίες εργαζομένων που οδηγούνται στα δικηγορικά γραφεία, αναζητώντας εκ των υστέρων το δίκιο τους (!).

Πριν από λίγες ημέρες στο χωριό Βασιλικό της Χαλκίδας, σκοτώθηκε εργαζόμενος όταν το μηχάνημα μεταφοράς αντικειμένων - κλαρκ- το οποίο οδηγούσε ανατράπηκε. Ο συγκεκριμένος εργάτης είχε προσληφθεί ως ελαιοχρωματιστής. Σε μια άλλη περίπτωση γυναίκα που εργαζόταν στο αλλαντοποιείο ΝΙΚΑΣ, έκοψε τα δάχτυλά της, στο μηχάνημα κοπής ανταλλακτικών. Όταν κατήγγειλε το γεγονός, ο εργοδότης είπε στο δικηγόρο ότι την προσέλαβε ως διοικητικό υπάλληλο και ότι δεν γνώριζε ότι εργάστηκε στο συγκεκριμένο μηχάνημα.

Την ίδια περίοδο στο κέντρο της²¹ Αθήνας σε τυπογραφείο, εργαζόμενος έχασε το χέρι του, αγνοώντας τη λειτουργία του μηχανήματος που του ανέθεσε ο εργοδότης του. Τέλος, στην Μεγαλόπολη Αρκαδίας δύο εργαζόμενοι στο εργοστάσιο της ΔΕΗ έχασαν τη ζωή τους από αναθυμιάσεις γιατί δεν υπολόγισαν τον κίνδυνο. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι αποζημιώσεις που λαμβάνουν τα θύματα εργατικών ατυχημάτων ή οι οικογένειές τους είναι ελάχιστες. Αρκεί μόνο να αναφέρουμε ότι για το παραπάνω παράδειγμα της ΔΕΗ, οι οικογένειες έλαβαν το ποσό του 1,5 εκατομμυρίου για το θάνατο του συγγενικού τους προσώπου. Οι περισσότερες υποθέσεις οδηγούνται στα δικαστήρια. Όμως και εκεί τα θύματα των εργατικών ατυχημάτων ταλαιπωρούνται αφού περνάει αρκετό χρονικό διάστημα μέχρι τη δίκη και την απόφαση²¹.

²¹ Εφημερίδα «Αδέσμευτος Τύπος» 23/4/97, Σελ. 53

Δυστυχώς η ιστορία των εργατικών ατυχημάτων επαναλαμβάνεται σε πολύ τακτά χρονικά διαστήματα. Η ασυδοσία των εργοδοτών, η ανάγκη για μεροκάματο και η έλλειψη ειδίκευσης φέρνουν τραγωδίες όπως αυτές που αναφέρθηκαν παραπάνω. Επίσης, οι έλεγχοι των λιμενικών που γίνονται αποδεικνύονται φιάσκο γιατί δεν επικεντρώνεται ουσιαστικά στα μέτρα υγιεινής και ασφάλειας. Οι υπεύθυνοι των ατυχημάτων τιμωρούνται με μικρά πρόστιμα και αφήνονται. Το σίγουρο είναι ότι το υπουργείο Εμπορική Ναυτιλίας και το Κεντρικό Λιμεναρχείο θα πρέπει να ευαισθητοποιηθούν ώστε να δώσουν εντολή για ουσιαστικούς ποιοτικούς ελέγχους. Δεν είναι τυχαίο ότι πάνω από 100 εκατομμύρια εργαζόμενοι σε όλο τον κόσμο απειλούνται και 200.000 πεθαίνουν ετησίως σε εργατικά ατυχήματα.

Ο δικηγόρος κ. Θεοδ. Πανάγος επεσήμανε ότι στην Ελλάδα κάθε χρόνο γίνονται 30.000 εργατικά ατυχήματα αναφερόμενος στα αίτια που προκαλούν τα ατυχήματα, τόνισε πως εντοπίζονται στην έλλειψη ενημέρωσης εργοδοτών και εργαζομένων για τους λόγους που τα προκαλούν στην απουσία προληπτικών μέτρων στους χώρους εργασίας και στο ότι δεν υπάρχει μελέτη των ειδικών προβλημάτων τα οποία υπάρχουν και ιδιαίτερα στις μεγάλες βιομηχανικές μονάδες. Αναλυτική αναφορά σε στοιχεία για τα εργατικά ατυχήματα γίνεται σε άλλα κεφάλαια της παρούσας εργασίας.

A_{5.2}. Πες μου τι δουλειά κάνεις για να σου πω τι αρρώστια έχεις

Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι σε όλο τον κόσμο είναι οι επαγγελματικές ασθένειες. Σε συνέντευξη τύπου ο ιατρός Χαράλαμπος Αλεξόπουλος όρισε την επαγγελματική ασθένεια ως νόσο ή παθολογία γενικώς η οποία προκαλείται εξαιτίας της επαγγελματικής του δραστηριότητας. Πολλές από τις επαγγελματικές ασθένειες είναι φανερές και μπορούν να αντιμετωπιστούν με την κατάλληλη θεραπεία ενώ άλλες για τους ειδικούς επιστήμονες είναι οι «σιωπηροί» δολοφόνοι της υγείας των εργαζομένων.

Τρίαντα εκατομμύρια εργαζόμενοι στις χώρες της ΕΟΚ είναι επαγγελματικά εκτεθειμένοι στο δόρυβο και κινδυνεύουν να χάσουν την ακοή τους, ενώ το ίδιο πρόβλημα αντιμετωπίζουν 15 εκατομμύρια Αμερικανοί. Στην χώρα μας δεν υπάρχουν συγκεντρωτικά στοιχεία, ενώ στις επίσημες στατιστικές του ΙΚΑ των τελευταίων ετών δεν καταγράφεται ούτε μια περίπτωση βαρηκοΐας που να χαρακτηρίζεται ως επαγγελματική. Είναι ενδεικτικά ωστόσο τα αποτελέσματα της μελέτης του νοσοκομείου ΑΧΕΠΑ που παρουσιάζει ποσοστό 56% παθολογικές διαταραχές της ακοής σε εργαζομένους του ΟΣΕ Θεσσαλονίκης. Σε άλλες έρευνες διαπιστώνεται ότι τα προβλήματα ακοής έχουν το 35% των εργατών βιομηχανίας, μεταφορών, κατασκευών, ενώ υπάρχουν επιστημονικές ανακοινώσεις που ανεβάζουν το ποσοστό βαρηκοΐας για ορισμένα επαγγέλματα, στο 90%.

Σύμφωνα με την ειδική οδηγία που θέσπισε η ΕΟΚ εκτιμώντας τη σοβαρότητα ως προειδοποιητικό όριο θορύβου για μακρά χρονικά διαστήματα τα 85 ντεσιμπέλ και το όριο λήξης μέτρων είναι τα 90 ντεσιμπέλ. Μετρήσεις έχουν δείξει, όμως ότι η οδός πατησίων φτάνει τα 92 ντεσιμπέλ, ο θόρυβος των κομπρεσέρ τα 100 ντεσιμπέλ και η απογείωση ενός αεροπλάνου υπερβαίνει τα 130 ντεσιμπέλ²². Τα επίπεδα του θορύβου επισημαίνουν οι ειδικοί, είναι ανεπίτρεπτα υψηλά σε σημαντικούς κλάδους όπως στη μεταλλουργία, τη κλωστοϋφαντουργία την ναυπηγοεπισκευαστική και σε οικοδομικές εργασίες.

Η έκθεση στο θόρυβο μετά την εργασία έχει πέρα από την ακοή συνέπειες και σε άλλα συστήματα του ανθρώπινου οργανισμού, όπως στο κυκλοφοριακό, το πεπτικό, το νευρικό, τη λειτουργία των ενδοκρινών αδένων²³. Η κατάσταση αυτή είναι αποτέλεσμα μιας σειρά παραγόντων όπως:

- Παλαιωμένος μηχανολογικός εξοπλισμός
- Ανεπαρκής συντήρηση μηχανημάτων
- Ελλιπή μέτρα για τον περιορισμό του θορύβου στην πηγή του, από την αρχή του σχεδιασμού του χώρου εργασίας²⁴.

²² Εφημερίδα «Απογευματινή» 14/3/91 Σελ. 14

²³ Εφημερίδα «Η Καθημερινή» 14/3/91

²⁴ Εφημερίδα « Η Αυγή» 14/3/91 Σελ. 9

Στην κατηγορία των «επαγγελματικών νόσων» κατατάσσει το ΙΚΑ τη νόσο που φέρει το όνομα αιμορραγική σπειρωχαιτίωση. Σύμφωνα με τις επιστημονικές έρευνες, κρούσματα αυτής της ασθένειας έχουν διαγνωστεί σε άτομα που απασχολούνται στην τυροκομία και τη γαλακτοκομία, καθώς και σε εργαζόμενους έρχονται συχνά σε επαφή με το περιβάλλον των υπονόμων, των ορυχείων, των σφαγείων, των κονσερβοποιείων κρέατος. Σύμφωνα με έρευνα που διενήργησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε 12 κράτη - μέλη της Ε.Ε. κατά το 1992-1993, η χώρα μας αποτελεί μοναδικό φαινόμενο αφού δεν διαθέτει καμία στατιστική καταγραφή των επαγγελματικών ασθενειών που πλήττουν τους απασχολούμενους στη γεωργία την αλιεία τα δάση και τη ναυτιλία. Κι όμως είναι πλέον αποδεδειγμένο ότι μερικές χημικές ουσίες (αμίαντος, χρώμιο, νικέλιο, ράδιο) που βρίσκονται σε βιομηχανικούς συνεργούν στην ανάπτυξη του καρκίνου. Επίσης τα δις χλωρομεθυλαιθέρα, τα χρώματα, χρωμικών αλάτων, η επιχλωριδρίνη προκαλούν καρκίνο. Το αιθυλενοξειδίο προκαλεί λευχαιμία κλπ.

Έχει αποδειχθεί ότι τουλάχιστον 26 ουσίες που βρίσκονται στο εργατικό περιβάλλον είναι καρκινογόνες για τον άνθρωπο, ενώ άλλες 221 χαρακτηρίζονται ύποπτες. Σε αυτό το συμπέρασμα κατέληξε το Διεθνές ινστιτούτο για την Έρευνα του Καρκίνου (IARC), ταξινομώντας 628 χημικές ουσίες. Ωστόσο, οι ερευνητές έχουν να διανύσουν μεγάλη απόσταση, αφού οι χημικές ενώσεις υπολογίζεται ότι ξεπερνούν τα 4,5 εκατομμύρια ενώ, μέχρι το 1980, είχαν μελετηθεί για καρκινογόνο δράση μόνο 7.000 χημικές ουσίες και από αυτές οι 1.500 είχαν

αποδειχθεί καρκινογόνες. Στα τέλη της δεκαετίας του 80 οι ερευνητές των Η.Π.Α., F.J.C., Roll, διαπίστωσαν ότι ένα ποσοστό της τάξεως του 2% - 8% των περιπτώσεων καρκίνου, οφείλεται στην επαγγελματική δραστηριότητα. Το 1983, η Εθνική Υπηρεσία Υγείας της Ιταλίας, υπολόγιζε ότι σε σύνολο 125.945 θανάτων από καρκίνο, το 2% ήταν «επαγγελματικοί» καρκίνοι.

Η εγκύκλιος εφαρμογής του Προεδρικού Διατάγματος 399/84 που εστάλη από τον υφυπουργό Εργασίας Κ. Γ. Αναμόπουλο προβλέπει τη λήψη Τεχνικών και οργανωτικών μέτρων, καθώς και την υποχρέωση εκπαίδευσης ενημέρωσης και διαβούλευσης με τους εργαζόμενους και αφορά επιχειρήσεις των οποίων οι εργασίες είναι τέτοιες ώστε οι εργαζόμενοι να εκτίθενται σε καρκινογόνους παράγοντες. Εξαιρούνται οι εργαζόμενοι που εκτίθενται μόνο στις ακτινοβολίες που εμπίπτουν στο σχέδιο εφαρμογής της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, το ένστολο προσωπικό των ενόπλων δυνάμεων και των δωματίων ασφαλείας καθώς και το οικιακό υπηρεσιακό προσωπικό²⁵.

²⁵ Εφημερίδα «Η Καθημερινή» 3/9/95 Σελ. 10

ΗΠΑΤΙΤΙΔΑ Β. Απειλή για τους εργαζόμενους

Δεύτερη αιτία πρόκλησης καρκίνου, σε σύγκριση με το κάπνισμα και εκτιμάται ότι 35 εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο είναι σήμερα χρόνιοι φορείς της ηπατίτιδας Β'. Οι ειδικοί που μίλησαν στις Βρυξέλλες υποστήριξαν. Υπολογίζεται ότι στην ηπατίτιδα Β' οφείλονται οι 64.500 θάνατοι από 80.700 που σημειώνονται ετησίως στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι οποίοι αποδίδονται σε ασθένειες του ήπατος. Μόνο στις χώρες αυτές προσβάλλονται κάθε χρόνο 18.000 εργαζόμενοι και υπολογίζεται ακόμη ότι πάνω από 8.000.000 εργαζόμενοι κινδυνεύουν να προσβληθούν από ηπατίτιδα Β'.

Ο ιός θεωρείται ιδιαίτερα επικίνδυνος όχι μόνο γιατί μεταδίδεται με το αίμα, τα σωματικά υγρά (και το σάλιο) και τη σεξουαλική επαφή, αλλά και γιατί «ζει» - διατηρεί, δηλαδή, τη μολυσματικότητα του - και μια εβδομάδα έξω από το σώμα.

Ανάμεσα στα άτομα που ανήκουν στις ομάδες υψηλού κινδύνου είναι και οι εξής εργαζόμενοι:

- Όσοι ασχολούνται με επαγγέλματα υγείας (γιατροί, νοσοκόμες, οδοντίατροι κα).
- Το προσωπικό που εργάζεται στα εργαστήρια (микροβιολογικό και άλλα) των νοσοκομείων αλλά και των ιδιωτικών κέντρων

- Οι δεσμοφύλακες επειδή τα ποσοστά αυτών που προσβάλλονται από την ηπατίτιδα Β μέσα στις φυλακές είναι υψηλά λόγω της χρήσης ναρκωτικών.
- Οι αστυνομικοί που είναι πολύ πιθανό να έρθουν σε επαφή με ένα μολυσματικό άτομο ή με μολυσμένες βελόνες κατά την εισβολή τους σε στέκι τοξικομανών.
- Οι καθαριστές μηχανημάτων αιμοδιάλυσης
- Όσοι μεταφέρουν αίμα
- Οι εργολάβοι κηδειών και οι ταριχευτές
- Οι λογοθεραπευτές που τοποθετούν τα χέρια τους στο στόμα των ασθενών τους
- Οι κοινωνικοί λειτουργοί και οι άλλοι ειδικοί ή απλοί εθελοντές που ασχολούνται με ομάδες τοξικομανών και άλλες ειδικές ομάδες
- Οι εργάτες καθαριότητας εξαιτίας των κακών συνθηκών υγιεινής κάτω από τις οποίες κάνουν τη δουλειά τους (αποκομιδή σκουπιδιών κλπ).
- Ακόμη και οι δάσκαλοι και το προσωπικό των ειδικών σχολείων όπου έχουν καταγραφεί αυξημένα περιστατικά ηπατίτιδας Β.

Η παγκόσμια οργάνωση υγείας (Π.Ο.Υ.) έκανε σύσταση σε όλες τις χώρες να εφαρμόσουν ως το 1997 το γενικό εμβολιασμό του πληθυσμού τους κατά της ηπατίτιδας Β και το Ευρωπαϊκό βούλευμα βάσει της οδηγίας

(υπ' αριθμό 90/673/ΕΟΚ), ζητά από τους εργοδότες όλης της Ευρώπης (συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας) να χορηγούν δωρεάν το εμβόλιο - ασπίδα, σε όσους λόγω δουλειάς εκτίθενται στην «πιο μολυσματική επαγγελματική ασθένεια» όπως έχει χαρακτηριστεί η ηπατίτιδα Β από την Π.Ο.Υ²⁶.

ΣΤΡΕΣ

Οι Ιάπωνες το λένε «Καρόσι»: τίποτε δηλαδή παραπάνω από τον,.,, θάνατο λόγω υπερβολικού άγχους. Οι Αμερικάνοι χρησιμοποιούν τον όρο Burn out. Στα καθ' ημάς λέγεται άγχος ή στρες. Το στρες είναι αρρώστια γραφείου, αλλά και του σύγχρονου τρόπου ζωής είναι υπεύθυνο για μεγάλο αριθμό ψυχολογικών και σωματικών προβλημάτων. Ο θόρυβος, η χρονική πίεση, η ένταση της δουλειάς, το γνωστό δρομολόγιο δουλειά - σπίτι, σπίτι - δουλειά, το άγχος του παρκκαρίσματος είναι οι κυριότεροι παράγοντες που το προκαλούν και αυτό με τη σειρά του επιφέρει σημαντικά προβλήματα: ανορεξίες, πονοκέφαλοι, εμετοί είναι τα πιο συνηθισμένα στους χώρους των μεγάλων γραφείων. Όμως υπάρχουν και τα σοβαρότερα οι καρδιαγγειακές παθήσεις, που σε πολύ μεγάλο ποσοστό οφείλονται στο στρες.

Οι δέκα πρώτες σε κίνδυνο στρες επαγγελματικές τάξεις είναι οι ακόλουθες:

²⁶ Εφημερίδα «Η ελευθεροτυπία» 2/6/94, Σελ. 34

1) Εναέριοι ελεγκτές	6) Αστυνομικοί
2) Καθηγητές - παιδαγωγοί	7) Νοσοκόμες
3) Ελεύθεροι επαγγελματίες	8) Υπεύθυνοι σε διοικητικά πόστα επιχειρήσεων
4) Διευθυντές επιχειρήσεων	9) Εργαζόμενοι σε Η/Υ και συστήματα
5) Πιλότος αεροπλάνων	10 Αθλητές ²⁷

Το άγχος είναι μια μορφή νευρωτικής διαταραχής όπως επίσης και η νευρική ένταση και εξάντληση, αϋπνία, ευαισθησία, ψυχική κατάπτωση, ανασφάλεια, αδικαιολόγητες και ασαφείς φοβίες κλπ²⁸.

Η χρόνια βρογχίτιδα και το επαγγελματικό άσθμα, χρόνο με το χρόνο προσβάλλουν πιο συχνά τους εργαζόμενους και οι συνέπειες είναι σοβαρότερες αφού συνέχεια μεγαλώνει ο κατάλογος ουσιών περισσότερο και σχεδόν κάθε μήνα, προστίθενται και άλλες που ευθύνονται για την εμφάνισή τους.

Στη βιομηχανία οι εργαζόμενοι προσβάλλονται από καρκίνο του πνεύμονα λόγω αμιάντου, ο οποίος λόγω των ιδιοτήτων του - άφλεκτος αδιάβροχος, μονωτικός έχει διαδοθεί πάρα πολύ. Χρησιμοποιείται περίπου από 1000 είδη επαγγελμάτων σε σωλήνες, λέβητες, πλαστικά, κεραμικά, χρώματα κλπ. Στις ΗΠΑ υπολογίζεται ότι στα τέλη του 20ου αιώνα πάνω από 2000 Αμερικανοί θα πεθάνουν από ασθένειες που οφείλονται στον αμιάντο.

²⁷ Εφημερίδα «Τα Νέα» 28/4/92, Σελ. 40

²⁸ Εργάτης και Νευρώνας, Τζιοβάνι Τζέρβις «Στοχαστής» Αθήνα 1978, Σελ. 13

Η πυριτίαση οφείλεται στην εισπνοή σκόνης για μεγάλο χρονικό διάστημα και προσβάλλονται κυρίως οι μεταλλωρύχοι, ανθρακωρύχοι, εργάτες αγγειοπλαστικής, χυτηρίων, λατομείων κλπ. Προκαλεί συνήθως πνευμονικό εμφύσημα, αναπνευστική ανεπάρκεια, φυματίωση πνευμόνων κλπ²⁹.

ΚΑΠΟΙΕΣ ΑΛΛΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ

Σοβαρές επιπτώσεις στη σωματική και ψυχική υγεία των εργαζομένων εγκυμονεί η εργασία στο γραφείο.

Πονοκέφαλοι, αλλεργίες, αίσθημα κόπωσης και δερματίτιδες είναι τα πιο συχνά προβλήματα για τα οποία διαμαρτύρονται οι υπάλληλοι γραφείων. Ακόμη, σύμφωνα με έρευνα της εταιρείας «Εργονομία» από 4.000 τραπεζικούς υπαλλήλους που ρωτήθηκαν διαμαρτυρήθηκαν για τα εξής: δυσάρεστη οσμή, κακή ποιότητα περιβάλλοντος στο χώρο εργασίας, ξηρότητα στον αέρα, παθητικό κάπνισμα, χαμηλός φωτισμός, έλλειψη ικανοποιητικής θερμοκρασίας.

Επίσης, «πηγή» ασθενειών είναι το ναυτικό επάγγελμα για τους ανθρώπους της θάλασσας. Ο δόρυβος στο μηχανοστάσιο του πλοίου εν πλώ ή κατά τις επισκευές μπορεί να προκαλέσει βαρηκοΐα. Οι δονήσεις σε χαμηλές συχνότητες, 10Hz από τη μηχανή του πλοίου προκαλούν οσφυαλγία. Άλλες ασθένειες των ναυτικών είναι βλάβες στις αρθρώσεις του καρπού και του αγκώνα, δερμοπληγίες, αρθρίτιδα,

²⁹ Εφημερίδα Έθνος 13/1/95, Σελ. 18

παθολογικές εκδηλώσεις στο μυοσκελετικό σύστημα, καρκίνο του δέρματος από τα διάφορα λιπαντικά.

Η χρήση μηχανικών μέσων και γεωργικών φαρμάκων έχει οδηγήσει στην εμφάνιση διαφόρων νοσημάτων και «επαγγελματικών ασθενειών» όπως σοβαρά μυοσκελετικά προβλήματα, αναπηρίες των άκρων, οξείες και χρόνιες δηλητηριάσεις.

A6. Αρχές Πρόληψης Επαγγελματικού Κινδύνου

Σύμφωνα με τα παραπάνω η προστασία των εργαζομένων και η πρόληψη του επαγγελματικού κινδύνου πρέπει να είναι πρωταρχική επιδίωξη όλων μας για τους σκοπούς αυτούς η ιατρική εργασία και η βιομηχανική υγιεινή προσπαθούν από την μια μεριά να προσαρμόσουν το περιβάλλον της εργασίας προς τον εργαζόμενο και από την άλλη να δώσουν την ικανότητα στους εργαζομένους να αντιμετωπίσουν τις εργασιακές συνέπειες. Οι σπουδαιότερες αρχές για την εξάλειψη ή μείωση των επαγγελματικών κινδύνων είναι :

1). Αντικατάσταση. Η μέθοδος αυτή καθορίζει ότι μια τοξική ουσία που χρησιμοποιείται στην βιομηχανία πρέπει να αντικαθίσταται μ' άλλη ουσία που δεν είναι τοξική ή λιγότερο τοξική. π.χ η αντικατάσταση του οξειδίου του πυριτίου στη μεταλλουργία χάλυβα (υπευδύνου για βαρείες πνευμονοκονιώσεις) μ' άλλες αβλαβές ουσίες, αντικατάσταση του μεθολοβρωμιδίου από το φρέον σαν γυκτικού, αντικατάσταση αμιάντου απ' άλλα μονωτικά υλικά κ.τ.λ.

2). **Εγκλεισμός.** Σύμφωνα μ' αυτή τη μέθοδο φάσης της παραγωγικής διαδικασίας ιδιαίτερα επικίνδυνες πρέπει να γίνονται σε κλειστό κύκλωμα με τηλεχειρισμούς (π.χ σημεία που ανοίγονται σάκοι αμιάντου).

3). **Διαχωρισμός.** Όπου η μέθοδος του εγκλεισμού πρακτικά δεν μπορεί να εφαρμοστεί ορισμένες δραστηριότητες διαχωρίζονται (σε ιδιαίτερο κτίριο) από το σύνολο της βιομηχανικής επεξεργασίας και γίνονται αυτομάτως ή με την δυνατή μείωση του χρόνου έκθεσης των εργαζομένων που πρέπει να φέρουν εξοπλισμό ατομικής προστασίας. Τέτοια π.χ έχουμε στην βιομηχανία συσσωρευτών ή όπου εκπέμπεται ιονίζουσα ακτινοβολία κ.τ.λ.

4). **Τοπικός και γενικός εξαερισμός.** Με τον τοπικό εξαερισμό πετυχαίνεται και η άμεση παραλαβή από το χώρο παραγωγής όλων των βλαπτικών ουσιών που διοχετεύονται (αφού υποστούν κάποια επεξεργασία) στο ατμοσφαιρικό περιβάλλον. Η μέθοδος αυτή σε συνδυασμό με τον γενικό εξαερισμό είναι αποτελεσματική με την προϋπόθεση ότι θα σχεδιασθεί και θα κατασκευαστεί σωστά.

5). **Υγρές μέθοδοι.** Η μέθοδος αυτή βασίζεται στο ότι με τα υγρά μέσα μπορούμε να μειώσουμε την απελευθέρωση σκόνης ή άλλων ουσιών.

6). **Καθορισμός οριακών τιμών έκθεσης σε διάφορες ουσίες.** Η αρχή από την οποία ξεκίνησε η καθιέρωση προδιαγραφών είναι η εξασφάλιση της υγείας και η προστασία των εργαζομένων. Δημιουργήθηκαν και διαμορφώθηκαν πολλά κριτήρια και οριακές τιμές

που παριστούν και μετρούν τα «ασφαλή» επίπεδα τοξικών ουσιών στα οποία μπορεί να εκτεθεί ο εργαζόμενος χωρίς βλάβη σε συνάρτηση βέβαια με το χρόνο έκθεσης. Ας δούμε μερικούς ορισμούς:

MOT: μέση οριακή τιμή (TLV- Time Weighted Average TLV-TWA) για 8ωρη ημερήσια έκθεση (ή 40h την εβδομάδα).

TA: Τιμή αιχμής (TLV-Short Term Exposure Limit: TLV-STEL) για 15 λπτ έκθεση (4 φορές το πολύ την ημέρα) υπό προϋποθέσεις).

NEO: Μέγιστο επιτρεπόμενο όριο (TLV-Ceiling:TLV-C) του οποίου δεν επιτρέπεται η υπέρβαση ουδέποτε.

BOT: Βιολογική οριακή τιμή (BLV) ένα σύνθετο και ουσιαστικό κριτήριο. Τα όρια βέβαια συνεχώς μεταβάλλονται σχετίζοντας και τις μεθόδους και τις τεχνικές δειγματοληψιών και ευαισθητοποίησης σε ορισμένους τοπικούς παράγοντες.

Ενδεικτικά δίνουμε όρια για την εργασία στα μεταλλεία και λατομεία.

Άρθρο 22 Κανονισμού Μεταλλευτικών και Λατομικών εργασιών
ΠΙΝΑΚΑΣ (10)
ΟΡΙΑΚΕΣ ΤΙΜΕΣ ΓΙΑ ΟΡΥΚΤΕΣ ΣΚΟΝΕΣ*

α.α	Είδος σκόνης	μέση χρονικά Μέγιστη ο- σταθμισμένη οριακή τιμή mg/m ³	mg/m ³
1.	Καθαρές μορφές ελεύθερου SiO ₂ :		
1α.	Χαλαζίας	0.1	—
1β.	Τριπολίτης	0.1	—
1γ.	Χριστοβαλίτης - τριδυμίτης	0.05	—
2.	Άμορφο ελεύθερο SiO ₂	3	—
3.	Γη διατόμων, φυσική	1.5	—
4.	Άνθρακας (με SiO ₂ < 5%).	2	—
5.	Γραφίτης φυσικός (με SiO ₂ < 1%)	2.5	—
6.	Ασβεστόλιθος (")	5	10
7.	Βωξίτης (")	5	10
8.	Γύψος (")	5	10
9.	Καολίνης (")	5	10
10.	Μαρμαρυγίας (")	5	—
11.	Μαγνησίτης (")	5	10
12.	Περλίτης (")	5	—
13.	Σμύριδα (")	5	10
14.	Στεατίτης (")	3	—
15.	Τάλκης, όχι ινώδης (")	3	—
16.	Αμιάντος, εκτός των παρακάτω	2 ίνες/cm ³	—
16α.	Κροκιδόλιθος (αμιάντος)	0.5 " "	—
16β.	Αμοζίτης (αμιάντος)	0.5 " "	—
17.	Τάλκης, ινώδης (με SiO ₂ < 1%)	1	—
18.	Άλλες ορυκτές σκόνες	5	12

* Οι οριακές τιμές του παραπάνω πίνακα αναφέρονται σε ορυκτές σκόνες διαμέτρου < 7μm.

αεροδυναμική διάμετρος σε μm για σφαίρες με πυκνότητα 1gr/cm ³	ποσοστό διόδου από τον επιλογέα(%)
2.0	98
2.5	88
3.5	76
5.0	50
7.1	0

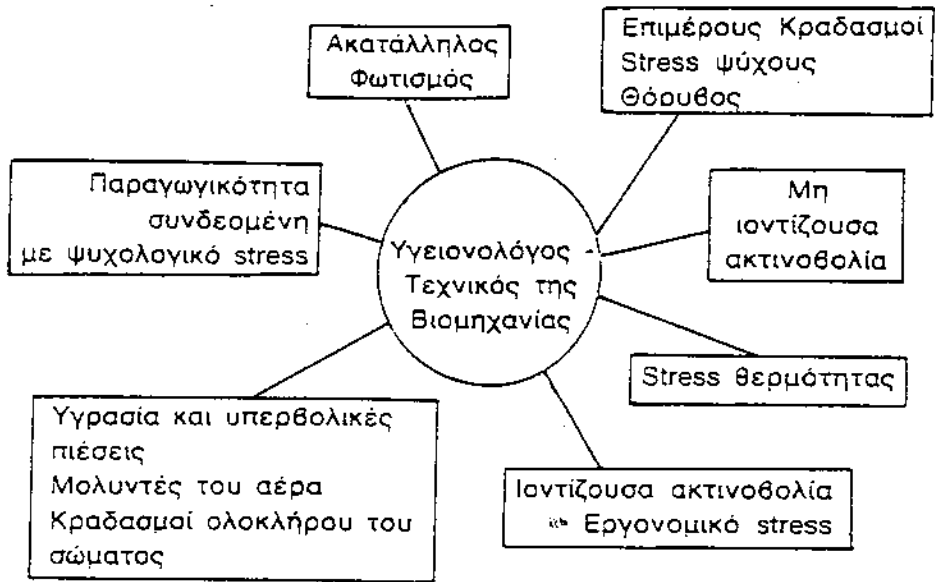
7). **Ιατρικές μέθοδοι και εξετάσεις.** Μερικά π.χ: εξέταση πριν την ανάλυση κάθε εργασίας και μετά από κάθε διακοπή ή απουσία ασθένειας, παροδική εξέταση εργαζομένων σε επικίνδυνες και βεβαρομένες εργασίες (TESTS λειτουργίας πνευμόνων, ανάλυση ουρών, αίματος κ.λ.π) εξετάσεις ανηλίκων, υπερήλικων. Ο Νόμος 1568/85 προβλέπει την έκδοση Π.Δ τα οποία θα καθορίζουν «τους φορείς ή τα πρόσωπα εκτέλεσης των ιατρικών ελέγχων τους τρόπους και τις διαδικασίες παραπομπής των εργαζομένων, τους καταλόγους των εργαζομένων που εκτίθεται σε επιβλαβείς παράγοντες, τους ιατρικούς φακέλους κ.λ.π»

8). **Ατομικά μέσα προστασίας.** Μερικά π.χ: στολή εργασίας, κράνη ασφαλείας, αναπνευστήρες καθαρισμού ή παροχής αέρα, ανεξάρτητες αναπνευστικές συσκευές κ.λ.π. Επίσης, προστατευτικό φαρμακευτικό υλικό και σχολαστικά μέτρα ατομικής καθαριότητας.

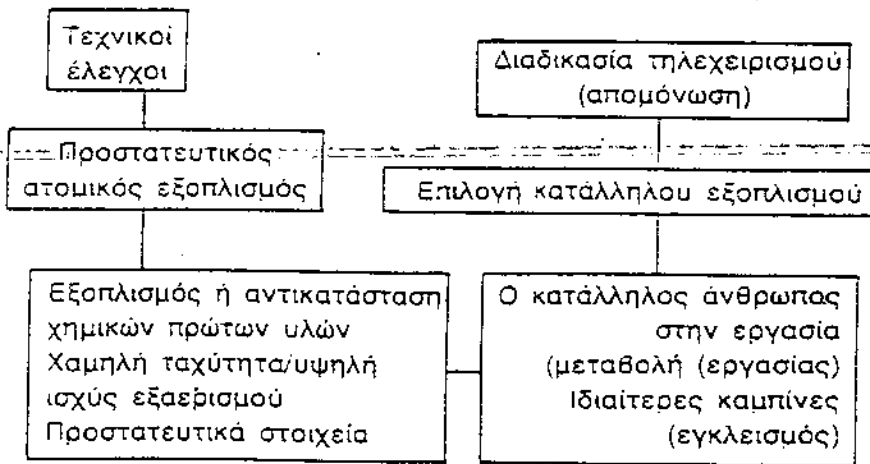
9). **Οργάνωση της ασφάλεια και υγιεινής.** μέσα στα πλαίσια κάθε επιχείρησης η οργάνωση σύμφωνα με τις επιστημονικές αντιλήψεις και επιστημονικές πρακτικές (επιτροπή-υγιεινής, Τεχν. Ασφ., Ιατροί Εργασ. κ.λ.π) μπορεί να προσφέρει τα μέγιστα. Οι παραπάνω φορείς (Ν.1568/85) με τη συνεργασία τους μπορούν να εξασφαλίσουν μια σειρά παράγοντες που επηρεάζουν τις επαγγελματικές συνθήκες π.χ:

- Την εκπαίδευση των εργαζομένων σε θέματα υγιεινής-ασφάλειας.
- Βελτίωση των μεθόδων εργασίας και την ποιότητα του περιβάλλοντος εργασίας.

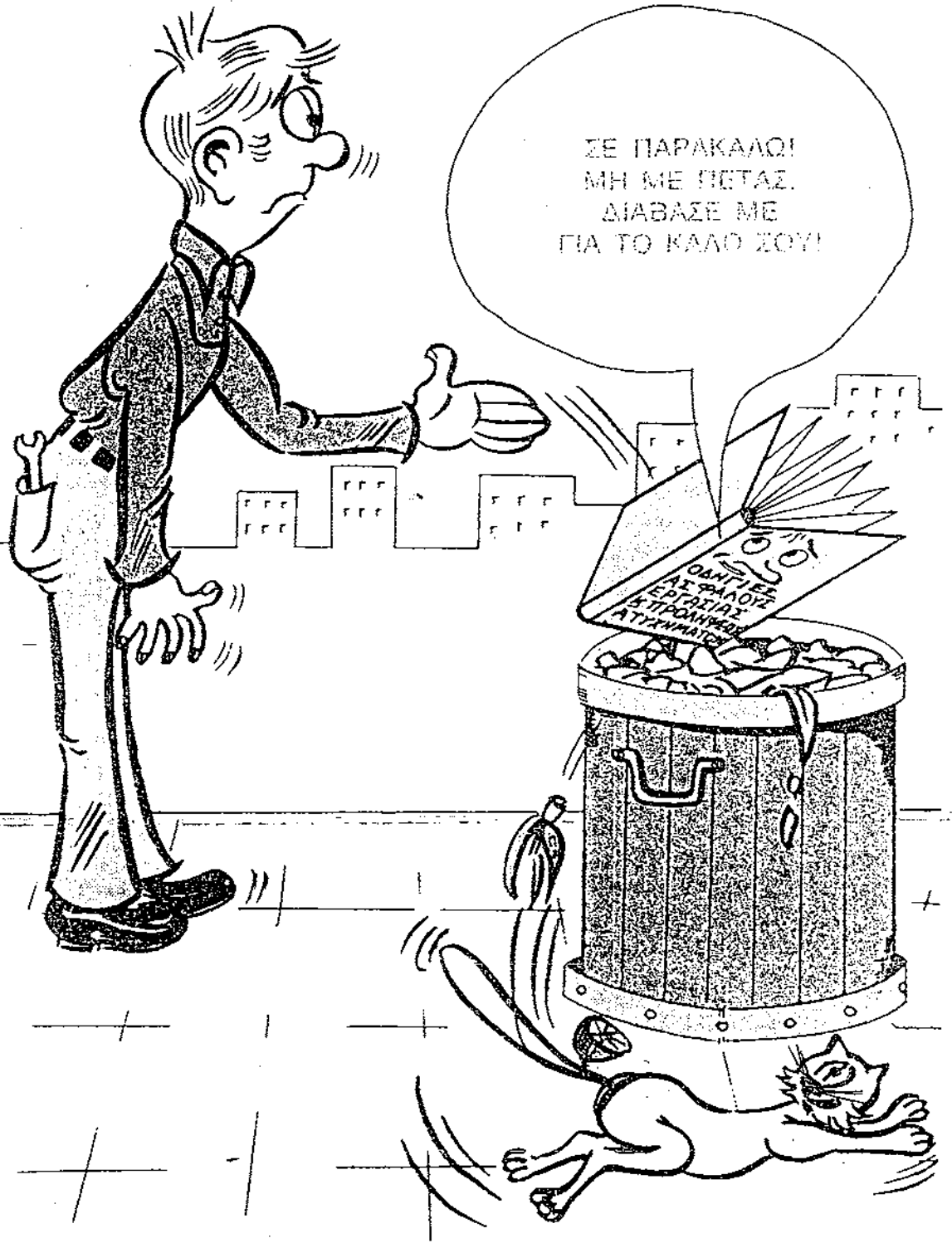
- Την χρήση ατομικών μέσων εργασίας κ.λ.π.
 - βέβαια οι εργοδοτ. Υποχρεώσεις π.χ
 - Για το σχεδιασμό κατασκευή και διαμόρφωση των κτιρίων και των χώρων εργασίας.
 - Για την εγκατάσταση λειτουργία και συντήρηση του μηχανολογικού εξοπλισμού.
 - Για την λήψη μέτρων ασφάλειας και υγιεινής στους χώρους εργασίας παραμένουν ατέραιες. Οι εισηγήσεις όμως του προσωπικού ασφάλειας βοηθούν στη εντόπιση και λύση των οποίων προβλημάτων υγείας ή ατυχήματος.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4: Παράγοντες τους οποίους πρέπει να προλαμβάνει και ελέγχει ο Υγειονολόγος - Τεχνικός της Βιομηχανίας.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5: Τεχνικοί έλεγχοι με τους οποίους πρέπει να είναι εξοικειωμένος ο Τεχνικός Ασφαλείας.

ΣΕ ΠΑΡΑΚΑΛΩ!
ΜΗ ΜΕ ΠΙΣΤΑΣ.
ΔΙΑΒΑΣΕ ΜΕ
ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΛΟ ΣΟΥ!

ΟΑΝΤΙ ΕΣ
ΑΣ ΦΑΛΟΙΣ
ΕΡΓΑΤΙΑΣ
ΕΠΙΧΡΗΜΑΤΩΝ
ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' ²⁴

ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

B₁. Ιστορική αναδρομή

ΕΛΛΑΔΑ

✱ Στην αρχαία Ελλάδα νομίζουμε για πρώτη φορά γίνεται αναφορά στον επαγγελματικό κίνδυνο με τη φράση «απεκταίαι εργασίας».

Ειδικότερα ο Ιπποκράτης (460-377π.χ) διατύπωσε τις πρώτες σκέψεις για τις νόσους που οφείλονται στην επαγγελματική δραστηριότητα του ανθρώπου. Περιγράφει με λεπτομέρεια τις τοξικές ιδιότητες του μολύβδου στους εργαζομένους με ορυχεία μολύβδου καθώς και την πάθηση που χαρακτηρίζεται σαν κολικός της μολυβδίασης. Ο Ιπποκράτης επίσης αναφέρει περιπτώσεις νόσων επαγγελματικού χαρακτήρα που εκδηλώθηκαν σε εργάτες ορυχείων και έχουν την συμπτωματολογία της αγκυλοστομίας. Ο Ξενοφών (430-354 π.χ) Περιγράφει τις συνθήκες εργασίας διαφόρων τεχνιτών και υποδεικνύει μέτρα για την μείωση των δυσμενών συνεπειών της εργασίας. Ο Πλάτων (427-347 Π.χ) αναφέρει τις παραμορφώσεις που παρέρχονται από την επαγγελματική απασχόληση (επαγγελματικά στίγματα) και δίνει εξηγήσεις για τον μηχανισμό και εμφάνισής τους. Επίσης ο Αριστοτέλης (384-322 Π.χ) Περιγράφει για πρώτη φορά τα εργατικά

ατυχήματα. Ο Νίκανδρος (2ος Π.χ αιώνας) έχει μελετήσει την μολυβδίαση όπως και ο Λουκρητίας (98-55 Π.χ) που Περιγράφει τις συνθήκες εργασίας στα μεταλλεία του Λαυρίου Αττικής. Τέλος πολλά αρχαιολογικά ευρήματα αποδεικνύουν την προσπάθεια των ανθρώπων για να προστατευτούν από τους κινδύνους. Ο Όμηρος (9ος ή 8ος Π.χ αιώνας) μας δίνει μια τέτοια απόδειξη στην Οδύσσεια του λέγοντας για τον Λαέρτη που απασχολούνταν σε αγροτικές εργασίες (Ω στχ. 228) «... περί σε κνήμῃσι βοείας κνημίδας ραπτὰς δεδέτο γραπτὸς αλεείνων χειρίδας τᾶ ἐπὶ χερσὶ βάτων ενεκ...» (Μετάφραση: «γύρω από τις κνήμες του είχε δεμένα κνημίδες για να αποφύγῃ τις αμυχές Επίσης φορούσε χειρόκτια στα χέρια του για προστασία από τα αγκάδια»).

Κατά τη σύσταση του Νέου Ελληνικού Κράτους (6-7-1827) η κοινωνική μέριμνα και η σχετική νομοθεσία ήταν σχεδόν ανύπαρκτες. Δεν υπήρχαν δικαιώματα στην εργασία όπως τα εννοούμε σήμερα παρά μόνον μια υποτυπώδες και ατελής προστασία.

Η πρώτη προσπάθεια για την Οργάνωση της κοινωνικής ασφάλειας σημειώνεται με το Βασιλικό Διάταγμα της 18ης Δεκεμβρίου 1836 που προέβλεπε την δημιουργία Ειδικού Ταμείου για την περίθαλψη των απόμαχων ναυτικών. Αυτό όμως άρχισε να λειτουργεί ύστερα από 25 χρόνια με το Νομ. ΧΛΘ/1861 «περί Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου».

Το ίδιο έτος εκδίδεται και ο Νόμος ΧΗ/1861 «περί μεταλλείων» που προέβλεπε την περίθαλψη εργατών μεταλλείων και των οικογενειών τους σε περιπτώσεις δυστυχήματος, αργότερα εκσυγχρονίστηκε με το Νομο ΒΩΜΑ/1901 «περί περίθαλψης των εν μεταλλεύεισ και μεταλλουργειοίς

παθόντων και των οικογενειών αυτών» που κωδικοποιήθηκε με το Π.Δ της 23ης Μαρτίου 1925.

Το 1861 αποτέλεσε δειλά την αφετηρία άσκησης κρατικής πολιτικής πρόνοιας για τους εργαζομένους. Λαμβάνεται μέριμνα για την παροχή συνταξιοδοτήσεων στους Δημοσίους Υπαλλήλους (1861) στους υπάλληλους της Εθνικής Τράπεζας Αθηνών (1900) στο προσωπικό των Ελληνικών Σιδηρόδρομων κ.λ.π.

Σημαντική προσπάθεια όμως αρχίζει μετά την επανάσταση του 1909 και τα πρώτα βήματα του αστικού στην Ελλάδα. Έτσι έχουμε την νομοθέτηση διαταγμάτων μετά από αιτήματα των εργαζομένων που αναφέρονται:

- Στη διάρκεια της ημερήσιας εργασίας.
- Στην ανάπαυση κατά τις Κυριακές.
- Στην απαγόρευση της εργασίας των ανηλίκων.
- Στην προστασία της μητρότητας.
- Στην πληρωμή του εργατικού μισθού στην καταγγελία των συμβάσεων εργασίας και την εκδίκαση των εργατιών διαφορών.
- Στην μεταεργασιακή μέριμνα και στην Βελτίωση των κοινωνικών ασφαλίσεων.
- Στον επαγγελματικό προσανατολισμό των μαθητευομένων κ.λ.π.

Ειδικότερα υψίζονται στην Βουλή των Ελλήνων οι εξής Νόμοι:

Ο Νόμος ΓΠΛΒ/15-11-1991 «περί συντάξεως Τμήματος εργασίας και Κοινωνικής πρόνοιας εις το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας».

- Ο Νόμος ΓΠΛΔ▲/21/11/1911 «περί υγιεινής και ασφάλειας των εργατών και ασφάλειας των εργατών και περί ωρών εργασίας» που κωδικοποιήθηκε με το Βασιλικό Διάταγμα της 25^{ns} Αυγούστου 1920.
- Ο Νόμος ΔΚΣΤ▲/28/1/1912 «περί των ωρών ιδρύσεως βιομηχανικών εργοστάσιων»
- Ο Νόμος ΔΚΘ/7/2/1912 «περί εργασίας γυναικών και ανηλίκων»
- Ο Νόμος 281/1914 «περί σωματείων που περιέχει διατάξεις για τα αλληλοβοηθητικά ταμεία για προαιρετική ασφάλιση,
- Ο Νόμος 551/1914 «περί ευθύνης προς αποζημιώσιν των εξ ατυχημάτων εν τη εργασία παρόντων εργατών ή υπάλληλων» που κωδικοποιήθηκε με το Βασιλικό Διάταγμα της 24^{ns} Ιουλίου 1920.
- Ο Νόμος 2868/1922 «περί υποχρεωτικής ασφαλίσεως των εργατών και ιδιωτών υπάλληλων».

Το παρακάτω νομοθετικό έργο προκάλεσε αρκετό θόρυβο και αντιδράσεις και στην πράξη αντιμετώπισε αρκετά προβλήματα. βέβαια οι συνθήκες κάτω από τις οποίες δούλευαν οι εργαζόμενοι σιγά-σιγά καλυτέρευαν: αυτό οφείλετε στην «εκσυγχρονιστική κοινωνική αντίληψη» της Πολιτείας στην Οργάνωση και παρεμβάσεις των εργατικών σωματείων στην ανάπτυξη της Ελληνικής βιομηχανίας στα νέα στοιχεία

της τεχνολογίας και επιστήμης και στα μηνύματα από αναπτυγμένες χώρες της Ευρώπης. ^κ

Σύμφωνα με ερευνά γύρω από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης περισσότεροι από 10 εκατομμύρια εργαζόμενοι πλήττονται από ατυχήματα ή ασθένειες στους χώρους εργασίας. Από αυτά οι 8000 χάνουν την ζωή τους. Το υφός των αποζημιώσεων εργατικών ατυχημάτων αγγίζει τα 20 δισεκατομμύρια ECU ετήσιος. Παρόλο αυτά στην Ευρώπη τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια ευαισθητοποίηση στο θέμα των συνθηκών εργασίας καθώς από το 1988³⁰ υπάρχει αύξηση των εργατικών ατυχημάτων. Έτσι στο χώρο της Γεωργίας έγιναν 18 εκατομμύρια τραυματισμοί, ενώ στο χώρο των κατασκευών σημειώνονται 750000 ατυχήματα με 1413 νεκρούς. Στο χώρο αυτό σημειώνεται το 15% του συνόλου των ατυχημάτων³⁰

³⁰ Ν. Σαραφόπουλος, «προστασία, ασφάλεια και Υγιεινή στην εργασία» 1986 Αθηνά Σελ 11-13

B₂. Εισαγωγή για τα παραδείγματα

B_{2α}. Αρχές πρόληψης στην Βιομηχανία *Ναί*

Είναι γνωστό από τις στατιστικές ότι τα περισσότερα ατυχήματα που συμβαίνουν στην εργασία οφείλονται σε άστοχες ενέργειες και στις επικίνδυνες πράξεις των εργαζομένων (αφηρημάδα, βιασύνη, απροσεξία, αμέλεια κ.λ.π.) καθώς επίσης και στο επικίνδυνο περιβάλλον της εργασίας (ελαττωματικά εργαλεία και μηχανήματα, ατμόσφαιρα με καπνούς κ.λ.π.). Δηλαδή, κυρίως υπεύθυνος των ατυχημάτων είναι ο ίδιος ο άνθρωπος. Εάν λοιπόν αποφασίσουν οι άνθρωποι να εργάζονται χωρίς να κάνουν άστοχες ενέργειες κι επικίνδυνες πράξεις και βέβαια να έχουν ένα ασφαλές εργασιακό περιβάλλον τότε είναι δυνατό να αποφύγουν τα περισσότερα ατυχήματα. Παρακάτω θα παραδέσουμε ορισμένους κανόνες πρόληψης και ασφάλειας που έχουν σα σκοπό να βοηθήσουν τους εργαζομένους στην προσπάθειά τους να αποφύγουν ατυχήματα.

1. Μερικά παραδείγματα

α) περιορισμός της διακίνησης υλικού στοιχειώδες απαραίτητο. β) Τακτοποίηση των επιφανειών των δαπέδων σε τρόπο ώστε να παρουσιάζεται κανένας κίνδυνος στα πατώματα, στις σκάλες, τις πλατφόρμες, τους διαδρόμους κ.λ.π. γ) πρόβλεψη επαρκών χωρών για τις μηχανές και το υλικό δ) πρόβλεψη, οδών προσπέλασης προς όλα τα σημεία όπου πρέπει να πηγαίνουν οι εργάτες ε) πρόβλεψη των

απαραίτητων μέτρων για την ασφάλεια του προσωπικού τις υπηρεσίες συντήρησης και επισκευών και ειδικά των καθαριστών υαλοπινάκων και γενικά των ατόμων που η εργασία τους γίνεται σε κάποιο ύψος. στ) πρόβλεψη ασφαλών μεταφορικών μέσων. ζ) πρόβλεψη επαρκών μέσων εκκένωσης σε περίπτωση πυρκαγιάς. η) πρόβλεψη ενδεχομένων επεκτάσεων. Θ) Απομόνωση των επικίνδυνων εργασιών όπως η βαφή με πιστόλι ή όπως οι εργασίες που περικλείουν μεγάλους κινδύνους πυρκαγιάς ή έκρηξης. ι) αγορά στο μέτρο του δυνατού μόνον μηχανών εφοδιασμένων με ενσωματωμένες προστατευτικές συσκευές. ια) Τάξη και καθαριότητα

2. Προστασία από τις μηχανές

Σύμφωνα με τους διεθνείς κανόνες οι προστατευτικές συσκευές των μηχανών πρέπει να πληρούν τις Παρακάτω προϋποθέσεις:

α) Να εξασφαλίζουν δετική προστασία. β) να εμποδίζουν την προσπέλαση στην επικίνδυνη ζώνη κατά την διάρκεια της εργασίας. γ) να μην στεναχωρούν και να μην φέρουν σε αμηχανία τον εργαζόμενο δ) να μην βλάπτουν άσκοπα την παραγωγή ε) να λειτουργούν αυτομάτως ή με ελάχιστη προσπάθεια στ) να είναι προσαρμοσμένες στην μηχανή και στην εργασία που εκτελείται μ' αυτήν. ζ) να αποτελούν κατά προτίμηση τμήμα της όλης μηχανής. δ) Να μπορούν να χρησιμοποιούνται για μεγάλο χρονικό διάστημα με ελάχιστη συντήρηση. ι) να είναι αντοχής να είναι ανθεκτικές στη φωτιά και στην διάβρωση. ια) να μην αποτελούν αυτές οι ίδιες πηγή κίνδυνου. ιβ) Να προστατεύουν όχι μόνον από τους κινδύνους που κανονικά μπορεί

κανείς να περιμένει αλλά και από κάθε τι άλλο απρόβλεπτο περιστατικό που σχετίζεται με την εργασία.

3. Ενδύματα εργασίας

Τα Ενδύματα εργασίας πρέπει να είναι εφαρμοστά και καθαρά. Απαραίτητος δε να είναι και ειδικός εξοπλισμός ατομική προστασία: προστατευτικά ματογυάλια, υποδήματα ασφάλειας, γάντια, κράνη, ποδιές, ωτοασπίδες, μάσκες; προστασίας των αναπνευστικών οδών κ.λ.π.

4. Προστασία κατά της πυρκαγιάς

Οι συνηθέστεροι κίνδυνοι, παρουσιάζονται από: το τσιγάρο του καπνιστή, τα εύφλεκτα υγρά, τις εστίες ανοιχτής φωτιάς, την υπερθέρμανση των μηχανών λόγω κακής συντήρησης, τις ηλεκτρικές εγκαταστάσεις, το υλικό συγκόλλησης κ.λ.π. Η προστασία πρέπει να εξασφαλίζεται πρώτα απ' όλα από την κατασκευή κτιρίου (έξοδοι κίνδυνου) και ακολούθως από τα συστήματα συναγερμού και τα ποικίλα υλικά κατάσβεσης μαζί με την εκπαίδευση των επιτηρητών πλήρους απασχόλησης τις συχνές επιθεωρήσεις και ασκήσεις ετοιμότητας συναγερμού κ.λ.π.

5. Εκπαίδευση και Ειδίκευση

Τα σχετικά μέσα για την εκπαίδευση είναι: τοιχοκολλήσεις (αφίσες), κινηματογραφικές ταινίες (φιλμ) και διαφάνειες, ομιλίες και διαλέξεις, διαγωνισμοί με απονομή βραβείων εκθέσεις και δημοσιεύσεις, καμπανίες ασφάλειας κ.λ.π. Η Ειδίκευση μπορεί να αποκτηθεί στις επαγγελματικές και τεχνικές σχολές, σε σεμινάρια και κατά την διάρκεια

της κανονικής απασχολήσεως του συνόλου των εργαζομένων (εργατών, εργοδοτών, προϊστάμενων, τεχνικών, εκπαιδευτών κ.λ.π) με στα πλαίσια Οργανώσεις της Ασφάλειας στην Επιχείρηση. Πρακτικές συμβουλές πρακτικού χειρισμού πρέπει να καλύπτουν: τα εργαλεία χειρός, της φορητές ηλεκτρικές συσκευές, τους οδοντωτούς τροχούς, τα σιλό και χοάνερ υλικών σε χύμα μεταφορικές ταινίες, φιάλες ασετιλίνης, φορητές σκάλες κ.λ.π. Οι έγχρωμοι κώδικες (σηματοδότες ασφάλειας), αγγελίες, πινακίδες και επιγραφές.

5. Περιοδικοί έλεγχοι

Περιοδικοί έλεγχοι ευσυνείδητη συντήρηση και άμεσες επισκευές συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση της αποδοτικότητας της εργασίας και στον περιορισμό του αριθμού των ατυχημάτων

6. Έρευνες και στατιστικές για τα ατυχήματα

Ο προσδιορισμός των αιτιών του ατυχήματος και οι στατιστικές μας πληροφορούν για τον αριθμό στην φύση και την σοβαρότητα των ατυχημάτων για τις κατηγορίες των παρόντων και των εργατών για τις μηχανές Και το υλικό που το προκάλεσαν για τις ώρες και το χρόνο που συμβαίνουν συχνότερα, για την συμπεριφορά των ατόμων που αναμείχτηκαν κ.λ.π. Οι στατιστικές δίνουν μια γενική κάτοψη της κατάστασης της επιχείρησης και Έτσι υπάρχει δυνατότητα λήψης μέτρων και προστασίας³¹.

³¹ (Σαραφόπουλος, Αθηνά 1986)

B_{2.β} Κατάλογος στοιχείων για την υγιεινή και την ασφάλεια στην βιομηχανία

Για την καταπολέμηση των εργατικών ατυχημάτων η κάθε βιομηχανία πρέπει να προβεί σε ενέργειες ώστε να εξασφαλίζει ένα ασφαλές και υγιές εργασιακό περιβάλλον το οποίο πρέπει να περιλαμβάνει :

- α) Ασφαλές κτίρια (δάπεδα, τοίχοι, οροφές, κλπ.)
- β) Ασφαλή εξοπλισμό (μηχανήματα, εργαλεία, κλπ.)
- γ) Μέσα προστασίας (προφυλακτικές, ατομικά προστατευτικά μέσα)
- δ) Τάξη και καθαριότητα
- ε) Υγιεινή ατμόσφαιρα (τοξικά αέρια, κλπ.)

Ο ακόλουθος κατάλογος -οδηγός καλύπτει κατά προσέγγιση τα γενικά δεδομένα για την ασφάλεια και την υγιεινή στην βιομηχανία, όμως δεν θα έπρεπε να θεωρηθεί ότι υποκαθιστά τις διατάξεις της Πολιτείας (και του Εργατικού Δικαίου) για τα ίδια θέματα, που βρίσκονται σε ισχύ (βλέπε τα σχετικά Νομοδιατάγματα στο Παράρτημα 2).

Αέρα (πεπιεσμένου) εργαλεία

α. Για φορητά εργαλεία, ένα συγκρατητικό μέσο εργαλείων θα πρέπει να εγκατασταθεί σε κάθε χρησιμοποιούμενη συσκευή, η οποία αν δεν διαθέτει αυτό το συγκρατητικό μέσο θα πρέπει να απορρίπτει το εργαλείο.

β. Οι αγωγό και οι συνδέσεις τους, που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά πεπιεσμένου Αέρα σε συσκευές, θα πρέπει να σχεδιαστούν ώστε να ανταποκρίνονται στη πίεση και σε ότι υπόκεινται.

Αίδουσες γευμάτων

α. Οι εργαζόμενοι δεν θα πρέπει να καταναλώνουν τρόφιμα ή αναγκητικά σε αποχωρητήρια ή στους χώρους παραγωγής όπου ευρίσκονται τοξικές ουσίες· γιαυτό το σκοπό διατίθενται ειδικές Αίδουσες, καλά αεριζόμενες, με τραπέζια και καθίσματα, κλπ.

Ακτινοβολία

α. Οι εργοδότες είναι υπεύθυνοι για τις κατάλληλες ενέργειες σχετικά με την προστασία των εργαζομένων από την έκθεση σε ιονίζουσα ακτινοβολία, σε μη επιτρεπτά όρια.

β. Κάθε περιοχή ακτινοβολίας θα πρέπει να σημαίνεται με κατάλληλες πινακίδες.

γ. Κάθε εργοδότης θα κρατά σε αρχείο τις μετρήσεις για την έκθεση ε ακτινοβολία όλων των εργαζομένων για τους οποίους απαιτούνται και ειδικά ατομικά δοσίμετρα.

Αλυσίδες, συρματόσχοινα , καλώδια κλπ.

α. Οι Αλυσίδες, συρματόσχοινα, αορτήρες, καλώδια κλπ. θα πρέπει να εξετάζονται καθημερινά· ο ελαττωματικός εξοπλισμός θα πρέπει να απομακρύνεται και να επισκευάζεται ή να αντικαθίσταται, κλπ.

Σήματα ασφαλείας χώρων εργασίας (Π.Δ. 422/79)

ΣΗΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΧΩΡΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Όταν μέσα στους χώρους της εργασίας σου βλέπεις τα παρακάτω σήματα θα πρέπει να έξεις ότι αυτά είναι σήματα ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗΣ. Δηλαδή με άλλα λόγια σου απαγορεύουν να κάνεις κάποια ενέργεια. Αυτή η ενέργεια παριστάνεται με ένα μούσο συμβολο μέσα σε άσπρη κυκλική επιφάνεια με φασάκι κόκκινο περιθώριο.

Απαγορεύεται το κάπνισμα.

Απαγορεύεται η γυμνή φλόγα και το κάπνισμα.

Απαγορεύεται η άσκαλη πεζών.

Απαγορεύεται το φαγητό και το ποτό.

Τό νερό δεν πίνεται.

Τά παρακάτω σήματα που και αυτά μπορεί να τα συναντήσεις σε χώρους εργασίας ποσπε να έξεις ότι είναι σήματα ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗΣ. Σε ποσείοποιούν δηλαδή για κάποιο κίνδυνο που υπάρχει και σε απειλεί. Τό ρίσκο του κίνδυνου που σε απειλεί παοιστάνεται με ένα συμβολο μούρο σχεδίασμενο μέσα σε μια κίτρινη επιφάνεια. Η κίτρινη επιφάνεια περιέχεται μέσα σε ένα τριγωνο με ίσες μούρες πλευρές και τη μια του κορυφή προς τα πάνω.

Προσοχή υπαρχούν εύφλετες ύλες.

Προσοδοποίηση για οξυμετικές ύλες.

Προσοδοποίηση για δηλητηρητικές ύλες.

Προσοδοποίηση για ραδιενεργές ύλες.

Προσοχή από τις καυστικές ύλες.

Προσοχή κίνδυνος ηλεκτροπληξίας.

Προσοχή κίνδυνος αέριουμμετα φορτία.

Προσοχή κίνδυνος βέλωνοι αχρηστων τροφοδοσας.

Προσοχή κίνδυνος.

Αποχέτευση εύφλεκτων υγρών

α. Συστήματα αποχέτευσης έκτακτης ανάγκης θα πρέπει για να διοχετεύουν την υπερχειλίση ενός εύφλεκτου υγρού· επίσης θα πρέπει να υπάρχει και το κατάλληλο πυροσβεστικό υλικό σε ασφαλείς θέσεις.

β. Τα Συστήματα αποχέτευσης έκτακτης ανάγκης για εύφλεκτα υλικά, αν συνδέονται με δημόσιους υπονόμους ή αν χύνονται σε δημόσια αυλάκια νερού, θα πρέπει να εφοδιάζονται σε συλλέκτες ή διαχωριστές για εξουδετέρωση

Ατυχημάτων αναγγελία και καταγραφή

α. Εντός 48 ωρών από την εμφάνισή του κάθε ατύχημα που συνέβη σε εργαζόμενο ή εργαζόμενους θα πρέπει να αναφέρεται από τον εργοδότη γραπτά ή προφορικά στο πλησιέστερο εκπρόσωπο της Επιθεώρησης Εργασίας. Για θανατηφόρα ατυχήματα απαιτείται άμεση αναγγελία και διατήρηση των συνθηκών, που αυτό συνέβη, έως την διενέργεια επίσημης αυτοψίας και πραγματογνώμων.

β. Θα πρέπει να κρατείται από την κάθε επιχείρηση αρχείο για όλα τα ατυχήματα που οδηγούν σε θάνατο, νοσοκομειακή περίθαλψη, απώλεια εργάσιμων ημερών κλπ.

Γερανοί και ανυψωτικά μηχανήματα

α. Όλοι οι μηχανισμοί που συνεργάζονται μεταξύ τους, τα υδραυλικά συστήματα και τα συστήματα αέρα, οι αλυσίδες, τα συρματόσχοινα, οι γάντζοι και όλος ο εξοπλισμός ανύψωσης θα πρέπει να επιθεωρούνται καθημερινά.

β. Ο Πλήρης έλεγχος του γερανού θα πρέπει να γίνεται ανά διαστήματα εξαρτώμενα από τη δραστηριότητά του, τη σοβαρότητα της εργασίας και το περιβάλλον κλπ.

Δεξαμενές εμπάπτισης, που περιέχουν εύφλεκτο υγρό

Οι Δεξαμενές εμπάπτισης χωρητικότητας πάνω από μισό κυβικό μέτρο ή εμβαδού ελευθερης επιφάνειας ρευστού πάνω από ένα τετραγωνικό μέτρο, θα πρέπει να εφοδιάζονται μ' ένα κατάλληλα τοποθετημένο αγωγό υπερχειλίσης που να οδηγεί σε αγωγό αποχέτευσης σχεδιασμένο με ασφάλεια.

Εκρηκτικά και εκρηκτικές ύλες, αποθήκευση

α. Όλα τα Εκρηκτικά θα πρέπει να φυλάσσονται σε εγκεκριμένες αποθήκες εκρηκτικών υλών.

β. Τα αποθηκευμένα δέματα εκρηκτικών θα πρέπει να τοποθετούνται οριζόντια με την άνω πλευρά προς τα πάνω. Η μαύρη πυρίτιδα, όταν αποθηκεύεται σε αποθήκες εκρηκτικών υλών με άλλα Εκρηκτικά, θα πρέπει να αποθηκεύονται σε ξεχωριστά τμήματα.

γ. Το κάπνισμα, σπέρτα, φλόγες, συσκευές που παράγουν σπινθήρες και τα όπλα (εκτός αυτών που μεταφέρονται από τους φύλακες), δεν θα πρέπει να επιτρέπονται εντός των αποθηκών εκρηκτικών υλών ή ακόμη και 20 μέτρα μακριά.

Έξοδοι κίνδυνου κλπ.

α. Κάθε κτίριο που είναι σχεδιασμένο να χρησιμοποιείται από ανθρώπους θα πρέπει να εφοδιάζεται με εξόδους ικανές στο να

παρέχουν την εύκολη έξοδο των απασχολούμενων σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, κλπ.

Εύφλεκτα υγρά, που συνοδεύουν βασικές εργασίες

Τα Εύφλεκτα υγρά θα πρέπει να διατηρούνται σε καλυμμένα δοχεία όταν δεν χρησιμοποιούνται, κλπ

Ηλεκτρικές εγκαταστάσεις, ηλεκτρικά εργαλεία

α. Οι Ηλεκτρικές εγκαταστάσεις και όλος ο ηλεκτρολογικός εξοπλισμός, καθώς και κάθε αντικατάσταση, τροποποίηση και επισκευή επιμέρους τμημάτων, θα πρέπει να εγκαθίστανται, κατασκευάζονται και συντηρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού Εκτέλεσης Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων.

β. Τα φορητά ηλεκτρικά εργαλεία πρέπει να τροφοδοτούνται από πίνακα που διαθέτει αντιπλεκτροπληξιακό αυτόματο (διαφορικής προστασίας), αλλά καλύτερα να λειτουργούν σε χαμηλή τάση 24 ή 42 V. Τα εργαλεία αυτά πρέπει να επιθεωρούνται τακτικά από αρμόδιο τεχνίτη.

Θόρυβος και έκθεση των εργαζομένων

Η προστασία έναντι των επιδράσεων της έκθεσης σε επαγγελματικό θόρυβο θα πρέπει να παρέχεται όταν τα επίπεδα θορύβου ξεπερνούν αυτά που φαίνονται στον παρακάτω πίνακα. Εφικτά μηχανικά μέσα και/ή συμβουλευτικοί έλεγχοι θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ώστε η έκθεση να παραμένει κάτω από τα επιτρεπτά όρια.

Πίνακας επιτρεπτών ορίων έκθεσης στο θόρυβο

Διάρκεια έκθεσης την ημέρα (σε ώρες)	Επίπεδο θορύβου (σε dBA)
8	90
6	92
4	95
3	97
2	100
1 1/2	102
1	105
1/2	110
1/4 ή λιγότερο	115

Ιατροφαρμακευτικές υπηρεσίες και πρώτες βοήθειες

α. Ο εργοδότης ενός βιομηχανικού συγκροτήματος θα πρέπει να εξασφαλίζει την άμεση διάθεση ιατρικού προσωπικού για ζητήματα βιομηχανικής υγιεινής.

β. Οι προμήθειες βασικού φαρμακευτικού υλικού, εγκεκριμένες από τον σύμβουλο ιατρό, θα πρέπει να είναι κάθε στιγμή διαθέσιμες σε ειδικούς χώρους.

ΙΚριώματα

α. Όλα τα Ικριώματα και τα στηρίγματά τους θα πρέπει να μπορούν να υποστηρίξουν το φορτίο για το οποίο σχεδιάστηκαν, με συντελεστή ασφαλείας τουλάχιστον 4.

Μεταφορικές ταινίες

α. Οι Μεταφορικές ταινίες που εγκαθίστανται έως 2 μέτρα ύψος από το δάπεδο εργασίας, θα πρέπει να εφοδιάζονται με ανισόπεδες διαβάσεις, διόδους και νησίδες.

β. Όταν μεταφορικές ταινίες διέρχονται πάνω από θέσεις εργασίας, πρέπει να τοποθετούνται προφυλακτήρες που να εμποδίζουν να πέσουν υλικά.

γ. Οι ανοικτές χοάνες ή αγωγοί μεταφοράς θα πρέπει να προστατεύονται με τυποποιημένες σιδερένιες κουπαστές ή με κάποιο άλλο ανάλογο μέσο, που να εξασφαλίζει προστασία έναντι πτώσεων.

Πρέσες κοπής και διαμόρφωσης μετάλλου

Είναι ευθύνη του εργοδότη να παρέχει και να εξασφαλίζει τη χρήση «προφυλακτών στο σημείο λειτουργίας» ή κατάλληλα εφαρμοζόμενων και ρυθμιζόμενων συσκευών στο σημείο λειτουργίας, για κάθε εργασία που εκτελείται με μηχανικής ισχύος πρέσα. Αυτή η υποχρέωση δεν ισχύει όταν το σημείο λειτουργίας έχει άνοιγμα μικρότερο από 0,5 εκατοστά του μέτρου.

Πυρασφάλεια

Φορητοί πυροσβεστήρες, για τις συνθήκες και τους κινδύνους που είναι δυνατόν να παρουσιασθούν, θα πρέπει να προβλέπονται και να διατηρούνται σε αποτελεσματική κατάσταση λειτουργίας.

Πυρκαγιάς έξοδοι

Δεν επιτρέπεται σε καμία περίπτωση να υπάρχει πόρτα εξόδου κινδύνου σε απόσταση μεγαλύτερη των 20 μέτρων από οποιαδήποτε θέση εργασίας.

Φωτισμός

Για κάθε χώρο εργασίας υπάρχει κάποια ελάχιστη -παραδεκτή στάθμη φωτισμού (βλέπε όρια της Διεθνούς Επιτροπής φωτισμού), που πρέπει να επιτυγχάνεται.

ΠΑΡ' ΟΛΙΓΟΝ

ΑΤΥΧΗΜΑ

ΣΗΜΕΡΑ

ΒΕΒΑΙΟ

ΑΤΥΧΗΜΑ

ΑΥΡΙΟ !

1996
ΕΤΟΣ
ΠΑΡ' ΟΛΙΓΟΝ
ΑΤΥΧΗΜΑΤΟΣ

B₃. Εργατικά Ατυχήματα

B_{3.1}. Έννοια:

Εργατικό ατύχημα με την έννοια της ειδικής εργατικής νομοθεσίας (άρθρο 1 του κωδικ. Νομ. 551/1914) είναι αυτό που προέρχεται από βίαιο συμβάν σε εργάτη ή υπάλληλο κατά την εκτέλεση της εργασίας του ή εξ αφορμής της, εάν αυτό προκλήθηκε στο μισθωτό ανικανότητα για εργασία που διαρκεί περισσότερο από (4) ημέρες.

Όμοια και στην ασφαλιστική νομοθεσία (αρ. 8 κ 34) παρ. 1 του αναγκαστικού νόμου 1846/1951) ο όρος «ατύχημα» αποδίδεται με τη φράση «τον εν τη εργασία ή εξ αφορμής ταύτης βίαιον συμβάν και η επαγγελματική ασθένεια».

Αναλυτικά για να υπάρχει σύμφωνα με το Νόμο εργατικό ατύχημα απαιτείται:

α. Σύνδεση του βίαιου συμβάντος με την εργασία. Από την άποψη αυτή ερευνάται εάν μεταξύ εργασίας και ατυχήματος υπάρχει τοπικό σύνδεσμος δηλ. το ατύχημα συμβαίνει κατά την διάρκεια απασχόλησης που σχετίζεται κατά τρόπο άμεσο ή και έμμεσο προς την εργασία που παρέχει ο εργαζόμενος για τους σκοπούς και την εξυπηρέτηση του έργου της επιχείρησης.

β. Επίδραση κάποιου εξωτερικού γεγονότος ή αυτού του συμβάντος δηλ. ξένου προς τον εργαζόμενο και επίδραση τούτου επί του ανθρώπινου οργανισμού. Η επίδραση του εξωτερικού γεγονότος δεν είναι αναγκαία

να προκαλεί εξωτερικές βλάβες ή τραυματισμούς αλλά αρκεί και η τυχόν εσωτερική επενέργεια όπως καρδιακή ή εγκεφαλική πάθηση ή ψυχική διαταραχή σαν συνέπεια ψυχικού κλονισμού ή συγκίνησης από εξωτερικό αίτιο.

γ. Η επίδραση του εξωτερικού γεγονότος πρέπει να είναι αιφνίδια και βίαιη δηλ. πρέπει να είναι χρονικώς περιορισμένη. Το στοιχείο της βίαιης επίδρασης του εξωτερικού γεγονότος δηλ. του χρονικού περιορισμού αυτής ανάγεται σε εκτίμηση πραγματικών δεδομένων σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση που καθορίζεται από την νομολογία των δικαστηρίων και την ασφαλιστική πρακτική

δ. Το εξωτερικό γεγονός πρέπει να είναι γενεσιουργό ζημιάς ή βλάβης για τον ανθρώπινο οργανισμό. Χωρίς αυτό το επιζήμιο αποτέλεσμα που δημιουργεί την ανάγκη ασφαλιστικών παροχών το βίαιο συμβάν δεν χαρακτηρίζεται σαν ατύχημα.

ε. Μεταξύ του βίαιου συμβάντος και της σωματικής ή πνευματικής βλάβης του παθόντος πρέπει να υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος σύμφωνα με τις αρχές της «προσφόρου αιτιότητας».

στ. Το βίαιο εξωτερικό συμβάν δεν πρέπει να οφείλεται σε σκόπιμη (θελημένη) ενέργεια του παθόντα. Έτσι δεν θεωρείται ατύχημα κάθε θελημένος αυτοτραυματισμός ή και αυτοκτονία.

Όπου οι νόμοι δεν ορίζουν ποια από τα ατυχήματα είναι εργατικά η πρακτική των οργανισμών κοινωνικών ασφαλίσεων και κυρίως η νομολογική των δικαστηρίων έχουν προσδιορίσει τις περιπτώσεις που με

ορισμένες προϋποθέσεις ένα ατύχημα μπορεί να χαρακτηριστεί σαν εργατικό (Ν. Σαραφόπουλος, Αθήνα 1986).

B_{3.2}. Αιτίες ατυχημάτων

Έχει μεγάλη σημασία να γνωρίζουμε τις αιτίες που προκαλούν τα εργατικά ατυχήματα γιατί μόνο τότε είναι δυνατή η πρόληψή τους με αποτελεσματικό τρόπο. Οι σπουδαιότερες αιτίες που προξενούν το εργατικό ατύχημα διακρίνονται σε κατηγορίες οι οποίες είναι:

- Ο ίδιος ο εργαζόμενος
- Το περιβάλλον εργασίας και μέσα παραγωγής
- Τα απρόβλεπτα γεγονότα³²

B_{32α}. Αιτίες ατυχημάτων που προέρχονται από τον ίδιο τον εργαζόμενο.

Στατιστικά το 80% των ατυχημάτων οφείλονται στον ίδιο εργαζόμενο.

1. Ηλικία: Οι νέοι παρά την ενεργητικότητά τους και τα ταχύτερα αντανακλαστικά του παθαίνουν πολύ συχνά ατυχήματα γιατί τους λείπει η πείρα. Πολλές φορές όμως αντιμετωπίζουν και τα διάφορα προβλήματα της εργασίας με κάποια βιασύνη και επιπολαιότητα. Τα μεγάλα ηλικίας άτομα παθαίνουν συχνά ατυχήματα γιατί με την πάροδο

³² (ΟΑΕΔ 1993 ΑΘΗΝΑ Υγιεινή και Ασφάλεια εργαζομένου σελ. 7-12)

του χρόνου μειώνονται οι φυσικές τους ικανότητες δηλ. κουράζονται γρηγορότερα και στο σώμα και στα μάτια, δεν έχουν καλή ακοή κλπ.

2. Η απειρία ή η άγνοια που έχουν οι ανειδίκευτοι, οι μαθητευόμενοι και οι νέοι Τεχνικές γίνονται αφορμή για ατυχήματα. Εργαζόμενος που δεν έχει μάθει καλά το είδος και τη φύση της εργασίας που κάνει δηλ. δεν γνωρίζει την λειτουργία του μηχανήματος, τη χρήση του εργαλείου ή τον τρόπο που γίνεται η εργασία με την οποία ασχολείται κινδυνεύει κάθε στιγμή να τραυματισθεί ο ίδιος ή ταυτόχρονα να γίνει αιτία να τραυματισθούν και άλλοι εργαζόμενοι. Ο εργαζόμενος δεν αρκεί να γνωρίζει πολύ καλά μόνο την εργασία του πρέπει απαραίτητων να μάθει πολύ καλά και τους κινδύνους που υπάρχουν εκτελώντας την για να μπορέσει να τους αποφύγει καλύτερα.

3. Διανομική ικανότητα. Όλοι οι άνθρωποι δεν έχουν τις ίδιες διανομές ικανότητες. Υπάρχουν εργασίες που χρειάζονται ιδιαίτερα προσόντα όπως π.χ. ευστροφία και ετοιμότητα, ταχύτητα αντιλήψεως. Άτομο που δεν διαθέτει αυτά τα χαρακτηριστικά δεν μπορεί να αντιδράσει στις δύσκολες στιγμές ή σε έκτακτες περιστάσεις με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί σύγχυση και να προκληθεί ατύχημα.

4. Κακές συνήθειες. Κάθε άνθρωπος δεν έχει μόνο προτερήματα έχει και ορισμένα ελαττώματα που πολλές φορές γίνονται αιτία ατυχημάτων. Μερικά από αυτά είναι η αμέλεια, η απροσεξία, η ανυπακοή, η αφηρημάδα, η βιασύνη, η επιπολαιότητα. Στις κακές αυτές συνήθειες και γενικά στα ελαττώματα θα πρέπει να αναφέρουμε δύο συχνές αιτίες: (1) είναι το παρεξηγημένο το κακώς εννοούμενο «φιλότιμο», η

«παλληκαριά». Είναι βασικό χαρακτηριστικό της φυλής και το φιλότιμο που ενώ στη ζωή μας έχει κάνει να διακριθούμε στην εργασία το παρερμηνεύουμε πολλές φορές και οδηγούμενα σε ατυχήματα. Π.χ. ο Τεχνίτης που δεν φορά μάσκα κατά την συγκόλληση για να δείξει ότι δεν φοβάται. (2) Η μοιρολατρική αντίληψη που υπάρχει σε μερικούς ότι αν πρόκειται να του συμβεί ατύχημα δεν μπορεί να το αποφύγει. Υπάρχουν δηλαδή άνθρωποι που πιστεύουν ότι δεν θα πάθουν τίποτα εάν δεν είναι «τυχερό» ή ότι δεν είναι δυνατό να αποφύγουν την «κακιά ώρα».

5.Παράγοντες συναισθηματικοί. Από τους συναισθηματικούς παράγοντες σπουδαιότερα είναι, η ανησυχία, η ανυπομονησία, η ευκολοσυγκίνηση η νευρική κατάσταση που οδηγούν στην διαταραχή της ψυχικής ηρεμίας. Η έλλειψη ψυχικής ηρεμίας κατά τη διάρκεια της εργασίας κάνει τον εργαζόμενο νευρικό, ανήσυχο, μειώνει την προσοχή του και την αυτοσυγκεντρωσή του δηλ. δημιουργεί καταστάσεις πρόσφορες για το ατύχημα. Π.χ. α) Οικογενειακά προβλήματα π.χ. ασθένεια κλπ. β. Διαφορές με τους προϊσταμένους ή τους άλλους συναδέλφους.

6.Παθολογικοί παράγοντες. Διάφορες νοσηρές καταστάσεις, φανερές ή κρυφές οδηγούν πολλές φορές στο ατύχημα. Επιληπτικά άτομα με αναπηρικές κινητικές ή λειτουργικές, αλκοολικοί και άτομα με σοβαρές οργανικές βλάβες κινδυνεύουν πολύ περισσότερο από τους υγιείς να πάθουν εργατικό ατύχημα. Έτσι π.χ ένας οδηγός που έχει «δυσχρωματουγία» δηλ δεν ξεχωρίζει τα χρώματα ή ένας χειριστής

βαρήκοος δεν ακούει έναν ασυνήθιστο θόρυβο του μηχανήματος του εύκολα παθαίνει ατύχημα.

7.Κόπωση. Κόπωση σωματική ή ψυχική που προκαλείται από πολύωρη έντονη ή μονότονη εργασία αποτελεί επίσης ένα πολύ σημαντικό παράγοντα για την πρόκληση εργατικού ατυχήματος. Η κόπωση και ακόμα περισσότερο η «υπερκόπωση» επιβραδύνει τις αντιδράσεις και μειώνει την οξύτητα των αισθήσεων του εργαζομένου. Έχει παρατηρηθεί ότι τα περισσότερα ατυχήματα συμβαίνουν στις τελευταίες ώρες της εργασίας μιας ημέρας.

B_{32B}. Αιτίες που προέρχονται από το περιβάλλον εργασίας και από τα μέσα παραγωγής

Από στατιστικές μελέτες προκύπτει ότι όταν το περιβάλλον εργασίας δεν πληροί τους απαιτούμενους όρους ασφαλείας και δεν είναι υγιεινό και όταν τα μέσα παραγωγής δεν ανταποκρίνονται στους στοιχειώδους κανόνες ασθένειας συμβαίνουν πολλά και σοβαρά ατυχήματα.

Οι σπουδαιότερες αιτίες για τα ατυχήματα οφείλονται:

α) Στο κακό φωτισμό, αερισμό, θέρμανση των χώρων εργασίας και γενικά ανθυγιεινές συνθήκες β) στην κακή κατάσταση δαπέδων κλιμάκων κλπ γ) κακή διακίνηση των υλικών δ) ακαταστασία και έλλειψη καθαριότητας των συνεργείων ε) στη χρησιμοποίηση ελαττωματικών εργαλείων και μηχανημάτων στ) στη χρήση εργαλείων ή μηχανημάτων χωρίς προφυλακτήρες.

B_{32γ}. Σε απρόβλεπτα γεγονότα

Το 5% των ατυχημάτων οφείλονται σε απρόβλεπτα γεγονότα. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται λίγα σε αριθμό τα οποία ο άνθρωπος δεν μπορεί να προβλέψει ούτε ότι ποτέ θα γίνουν, ούτε το και τι θα τα προκαλέσουν. Τέτοια π.χ. αυτά που προκαλούνται από κεραυνούς, σεισμούς, πλημμύρες κλπ. (ΟΑΕΔ ΑΘΗΝΑ1993).

B_{3.3}. Πρόληψη ατυχημάτων

Η πρόληψη των ατυχημάτων εξαρτάται από κάθε εργαζόμενο χωριστά αλλά και από την συνεργασία όλων των εργαζομένων μεταξύ τους και με τους εργοδότες. Όλοι οι εργαζόμενοι έχουν την υποχρέωση να συνεργασθούν για την αποφυγή των ατυχημάτων. Πολλοί είναι οι λόγοι που επιβάλλουν στη λήψη μέτρων για την πρόληψη των ατυχημάτων. Μερικοί από τους λόγους είναι ψυχολογικοί. Έτσι π.χ. αποτελεί ανάγκη βασική να μη γίνονται ατυχήματα σε μια επιχείρηση ώστε οι εργαζόμενοι σε αυτή να είναι ευχαριστημένοι και ικανοποιημένοι και να μην προκαλούνται ατυχήματα που θα είναι επιζήμια για την επιχείρηση αλλά και για τον ίδιο τον εργαζόμενο.

Υπάρχουν βέβαια και λόγοι νομικοί που επιβάλλουν την υποχρέωση για τη λήψη μέτρων κατά των ατυχημάτων δηλ. υπάρχουν νόμοι του κράτους που επιβάλλουν στους εργοδότες να πάρουν όλα τα επιβαλλόμενα μέτρα για την αποφυγή ατυχημάτων στις εγκαταστάσεις τους.

Εκτός από τους λόγους αυτούς υπάρχουν και άλλοι σοβαροί λόγοι. Οι λόγοι αυτοί είναι: ανθρωπιστικοί και οικονομικοί:

B_{3α}-Ανθρωπιστικοί λόγοι

Το ατύχημα όπως είπαμε έχει σαν πιθανές συνέπειες τον τραυματισμό την αναπηρία, ακόμη και τον θάνατο. Κάθε μία από αυτές τις πιθανές συνέπειες έχει σαν αποτέλεσμα την πρόκληση πόνου, λύπης και δυστυχίας στους ανθρώπους. Κάθε χρόνο σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία συμβαίνουν περίπου 50.000 εργατικά ατυχήματα. Από αυτά 200 έως 300 εργαζόμενοι χάνουν τη ζωή τους, ενώ άλλοι γίνονται ανάπηροι για μικρό ή μεγάλο χρονικό διάστημα. Έτσι η πρόληψη των ατυχημάτων αποτελεί στοιχειώδες ανθρωπιστικό καθήκον

B_{3β}. Οικονομικοί λόγοι

Όταν τραυματισθεί ένας εργαζόμενος και χρειασθεί να εγκαταλείψει την εργασία του για ορισμένες ημέρες είναι γνωστό σε όλους μας ότι θα ζημιωθεί οικονομικά γιατί οι αποδοχές του θα μειωθούν και θα έχει πρόσθετα έξοδα.

Στο παράρτημα τις παρούσας εργασίας υπάρχουν στατιστικά στοιχεία, των εργατικών ατυχημάτων, σύμφωνα με το διεθνές γραφείο εργασίας.

Όμως δεν υπάρχει μόνο ζημιά για τον εργαζόμενο αλλά και για την επιχείρηση. Για να γίνει κατανοητό το μέγεθος των οικονομικών επιβαρύνσεων που έχει η επιχείρηση σε περίπτωση τραυματισμού ας δούμε τι δαπάνες καταβάλλει:

1) Τα ημερομίσθια για όσες ημέρες δεν εργασθεί ο παθών 2) το κόστος για τη ζημιά που έπαθε το ατύχημα ή τα εργαλεία. Βέβαια η σοβαρότερη οικονομική επιβάρυνση προέρχεται από το γεγονός ότι με τα ατυχήματα αυξάνεται το κόστος παραγωγής τα προϊόντα πωλούνται ακριβότερα και έτσι σε τελική ανάλυση τις οικονομικές επιβαρύνσεις του εργατικού ατυχήματος τις πληρώνει το κοινωνικό σύνολο.

Β.4. Το νομοθετικό πλαίσιο για την υγιεινή των εργαζόμενων

Στην ενότητα αυτή θα ασχοληθούμε με λεπτομέρεια στο νομοθετικό και δεσμικό πλαίσιο για την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων στην Ελλάδα.

Η εργατική νομοθεσία σε θέματα υγιεινής είναι ασφάλεια είχε ξεκινήσει από το 1911 αλλά μέχρι σήμερα δεν μπορούσε να ανταποκριθεί στις ανάγκες των εργαζομένων.

Η οργάνωση που επικρατούσε σε πολλούς εργασιακούς χώρους απαιτούσε ιδιαίτερες λύσεις για τους όρους της υγιεινής και ασφάλειας μέσα στην εργασία. Τα τελευταία χρόνια και κάτω από την πίεση των οδηγιών της ΕΟΚ καθώς και ο Νόμος πλαίσιο 1568/85 για «υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων» έχουν αλλάξει τις προοπτικές για τη λύση των προβλημάτων του εργοστασιακού περιβάλλοντος στην Ελλάδα.

(Βλέπε παραρτήματα Νομοθετημάτων που ισχύουν για υγεία και ασφάλεια. Νόμος 1568/85 Π.Δ. 18/1/96, Π.Δ. 18/1/96 ΕΟΚ).

Τις υποχρεώσεις των εργοδοτών για την λήψη γενικών ή συγκεκριμένων μέτρων στους χώρους εργασίας ρυθμίζουν:

- ο Νόμος ΓπΛΔ/1911. που διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 38 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, όπως κωδικοποιήθηκε με το Βασιλικό Διάταγμα της 25ης Αυγούστου 1920 και

- το άρθρο 662 του Αστικού Κώδικα (Αναγκαστικός Νόμος 2250/1940 και σήμερα Προεδρικό Διάταγμα 456/1984).

Ο κωδικοποιημένος Νόμος ΓπΛΔ/1911 σαν ειδικός υπερισχύει του άρθρου 662 του Α.Κ. που έχει συμπληρωματικό χαρακτήρα και εφαρμόζεται βοηθητικά.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Βασιλικού Διατάγματος της 25ης Αυγούστου 1920 «Περί Κωδικοποίησης των περί υγιεινής και ασφαλείας των εργατών διατάξεων», οι βιομήχανοι, βιοτέχνες, έμποροι και κάθε είδους επιχειρηματίες και εργοδότες ή διευθυντές ή διαχειριστές εταιρικών επιχειρήσεων, ναυπηγείων, χημικών εργαστηρίων, αποθηκών, κατασκευής - επισκευής όλων των έργων, θεάτρων και εγκαταστάσεων κάθε είδους, δημοσίων θεαμάτων και γραφείων δημοσίων και ιδιωτικών. έχουν την υποχρέωση:

- να τηρούν στους χώρους εργασίας την καθαριότητα που απαιτείται,
- να διατηρούν επαρκή φυσικό φωτισμό ή για ορισμένες ειδικές εργασίες και κατά την νύκτα να διαθέτουν τεχνητό φωτισμό, αφού πάρουν όλα τα αναγκαία μέτρα προφύλαξης για την ασφάλεια του Προσωπικού από τους σχετικούς κινδύνους,
- ο χώρος κάθε διαμερίσματος εργασίας να είναι ανάλογος προς τον αριθμό των εργαζομένων και την αναλογία αερισμού, όπως καθορίζουν οι κανόνες της υγιεινής,
- να μην υπάρχει υγρασία στα δάπεδα και τους τοίχους των διαμερισμάτων εργασίας,

- τα μηχανήματα κάθε είδους και τα συστήματα μετάδοσης κινητήριας δύναμης, πρέπει να είναι εγκατεστημένα και να λειτουργούν με τους καλύτερους δυνατούς όρους, ώστε να προστατεύεται η σωματική ακεραιότητα και η ζωή των εργατών.
- τα ικρίώματα στις οικοδομικές εργασίες και επιχειρήσεις πρέπει να κατασκευάζονται με τρόπο που να προστατεύουν τους εργάτες από κάθε κίνδυνο και
- στις υπαίθριες (γενικά) εργασίες πρέπει να παίρνονται όλα τα δυνατά μέτρα για την προστασία των εργατών από κάθε κίνδυνο και την προφύλαξή τους από τις καιρικές συνθήκες.

Με την εξουσιοδότηση του άρθρου 6 του παραπάνω Β.Δ. της 25^{ης} Αυγούστου 1920, εκδόθηκαν μετά από πρόταση του Υπουργείου Εργασία (βλέπε αναλυτικά Παράρτημα 2 Α και Β):

- πολλά εκτελεστικά διατάγματα, που καθορίζουν συγκεκριμένα και με λεπτομέρειες τις υποχρεώσεις των εργοδοτών για την λήψη μέτρων ασφαλείας για τους εργαζομένους σε ορισμένους κλάδους ή επαγγέλματα και σε ειδικές συνθήκες εργασίας σπουδαιότερα είναι το γενικό διάταγμα για το σύνολο της βιομηχανίας - βιοτεχνίας (14-3-1934) και το γενικό διάταγμα για τις κατασκευές (οικοδομές και τεχνικά έργα, 1981) και ακολουθούν οι ρυθμίσεις για μέτρα ασφαλείας και υγιεινής των εργαζομένων σε:

- μεταφορικές ταινίες (1976)

- πιεστήρες (πρέσες, 1978)
- συγκολλήσεις (1978)
- μεταφορά ρευστών πυρακτωμένων υλών (1978)
- εξωτερικά ικρίωματα (σκαλωσιές, 1978) και
- ναυπηγοεπισκευαστικές εργασίες (1984),
- πολλοί ειδικοί κανονισμοί για την ασφάλεια και υγιεινή των εργαζομένων σε διάφορους βιομηχανικούς κλάδους, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται:
 - οι σταφιδαποθήκες και οι αποθήκες σύκων (1923)
 - τα ξυλουργεία (1937)
 - τα σφαγεία και τα αλαντοποιεία (1938)
 - τα αυτοκινητοστάσια (συνεργεία επισκευής αυτοκινήτων 1968)
 - τα Βυρσοδευεία και οι αποθήκες δερμάτων (1968) και
 - τα Τυπογραφεία (1968) και η κατασκευή συσσωρευτών μολύβδου (1968) και
 - τέλος, εκδόθηκαν διάφοροι νόμοι για την προστασία των εργαζομένων από συγκεκριμένους παράγοντες του περιβάλλοντος εργασίας, όπως:
 - ο μόλυβδος (και τα χρώματά του, 1937, 1938)

- το βενζόλιο (1975 και 1976)
- το μονομερές βινυλοχλωρίδιο (1980) και
- οι ιοντίζουσες ακτινοβολίες (1981).

Επίσης, για τις παραβάσεις των παραπάνω διατάξεων το άρθρο 3 του Β.Δ. της 25ης Αυγούστου 1920, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 29 του Νόμου 1346/1983, προβλέπει και ποινικές κυρώσεις για τους παραβάτες σύμφωνα με το άρθρο 458 του Ποινικού Κώδικα (φυλάκιση έως 6 μήνες ή και χρηματικό πρόστιμο 2 χιλιάδες έως 1 εκατομμύριο - άρθρο 57 του Π.Κ. όπως τροποποιήθηκε με το Ν.Δ. 790/1970 και το άρθρο 9 του Ν. 663/1977).

Σύμφωνα με το άρθρο 662 του Αστικού Κώδικα, που έχει συμπληρωματικό χαρακτήρα, ο εργοδότης οφείλει να διαρρυθμίζει τα σχετικά με την διαμονή, τις εγκαταστάσεις και τα μηχανήματα ή εργαλεία, έτσι ώστε να προστατεύεται η ζωή και η υγεία του εργαζομένου. Εάν ο εργοδότης παραβεί τις παραπάνω υποχρεώσεις του, κάθε εργαζόμενος έχει τα ακόλουθα δικαιώματα ανάλογα με τον κίνδυνο ή τη βλάβη που υφίσταται:

- να απέχει από την εργασία του
- να αξιώσει δικαστικά την εκπλήρωση των παραπάνω εργοδοτικών υποχρεώσεων
- να θεωρήσει τις παραβάσεις σαν καταγγελία της σύμβασης εργασίας και

- να αξιώσει αποζημίωση από τον εργοδότη.

Ακόμη, αξιώσεις ένδικης προστασίας (με αγωγή προς τα αρμόδια πολιτικά δικαστήρια) γεννούν και οι γενικές διατάξεις του Συντάγματος της Ελλάδας (1975):

- περί σεβασμού και προστασίας της ανθρωπίνης προσωπικότητας και αξιοπρέπειας (άρθρο 2 παρ 1) και
- περί του δικαιώματος της απόλυτης προστασίας, της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας (άρθρο.5 παρ 2),

σε συνδυασμό με το ότι: «η εργασία αποτελεί δικαίωμα και τελεί υπό την προστασία του Κράτους, μεριμνώντας δια την δημιουργίαν συνθηκών απασχολήσεως πάντων των πολιτών και δια την ηθικών και υλικών εξύψωσιν του εργαζομένου πληθυσμού» (άρθρο 22 παρ 1).

Η υποχρέωση των εργοδοτών να τηρούν μέτρα ασφαλείας και υγιεινής μπορεί να επιβάλλεται και με Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας ή Διαιτητικές Αποφάσεις. Αυτή όμως η δυνατότητα δεν έχει αξιοποιηθεί όπως έπρεπε. Η πρώτη προσπάθεια γίνεται με την υπογραφή Συλλογικής Σύμβασης την 12η Μαΐου 1981 «για την εφαρμογή του Θεσμού των διμερών επιτροπών (εργαζόμενοι και εργοδότες) υγιεινής και ασφαλείας εργαζομένων στα ορυχεία, μεταλλεία και λατομεία, στη βιομηχανία και την παραγωγή ηλεκτρισμού» (Φύλλο Εφημερίδας Κυβέρνησης 3118/29/5/1981), η οποία δυστυχώς έμεινε ανενεργή. Κατά την υπογραφή της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας του 1985, η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας (ΓΣΕΕ) και ο Σύνδεσμος Ελληνικών

Βιομηχανιών (ΣΕΒ) εκφράζουν την Θέληση υλοποίησης της παραπάνω Σύμβασης.

Νέα ώθηση για ενεργοποίηση του παραπάνω πλαισίου, για τις Δημόσιες Επιχειρήσεις, δίνει ο Νόμος 1365/1983, για την Κοινωνικοποίηση των Επιχειρήσεων Δημόσιου χαρακτήρα ή Κοινής Ωφέλειας» και τα Προεδρικά Διατάγματα αριθμ. 57, 58 και 59/1985 που εκδόθηκαν σε εφαρμογή του σχετικού Νόμου. Έτσι, υπογράφονται Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας για διμερείς επιτροπές ασφάλειας και υγιεινής από το Προσωπικό του οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδας - ΟΤΕ (στις 22-9-1983) και από το Προσωπικό της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού (στις 27-5-1984).

Στο Θέμα αυτό θα επανέλθουμε παρακάτω. Αξίζει όμως να σημειωθεί ότι πολλές Συλλογικές Συμβάσεις, που αφορούν τους εργαζόμενους στην βιομηχανία, έχουν καθιερώσει όρους επιπλέον πληρωμής για ανθυγιεινό επίδομα (παράδειγμα: 10% στο βασικό μισθό) και όχι την απαίτηση για την ουσιαστική βελτίωση των συνθηκών εργασίας».

Συνολική καταγραφή των προβλημάτων των συνθηκών εργασίας στην Βιομηχανία, που έκανε το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, διαπιστώνει ότι δεν υπάρχουν συγκεκριμένες νομοθετικές ρυθμίσεις για την προστασία από τους χημικούς και φυσικούς παράγοντες του περιβάλλοντος εργασίας (καθιέρωση απαγορευτικών τιμών ή ανωτάτων επιτρεπομένων ορίων έκθεσης), παρά μόνον για το βενζόλιο και το βινυλοχλωρίδιο. Πρώτη σχετική προσπάθεια εκσυγχρονισμού έγινε με δυο Σχέδια Νόμων:

- Περί των μεγίστων-επιτρεπομένων ορίων βιομηχανικών χημικών ουσιών και εντάσεως θορύβου εις το περιβάλλον της εργασίας και των κυρώσεων επί παραβάσεων των διατάξεων περί υγιεινής και ασφαλείας των μισθωτών» που κατατέθηκε στην Βουλή των Ελλήνων στις, 25-4-1975 και
- Περί προστασίας του περιβάλλοντος εκ της βιομηχανικής δραστηριότητας και των μισθωτών εκ της ρυπάνσεως της ατμοσφαιρας του εργασιακού περιβάλλοντος, που κατατέθηκε στην Βουλή των Ελλήνων για συζήτηση και γήφισή στις 3-5-1979

τα οποία όμως για διάφορους λόγους δεν ολοκλήρωσαν την καθιερωμένη διαδικασία, ώστε να γίνουν Νόμοι του Κράτους.

Νέα σημαντική νομοθετική προσπάθεια αναλαμβάνει το Υπουργείο Εργασίας το 1983, όπως προδιαγράφεται σε σχετικό Συνέδριο. Εκτός από την ολοκλήρωση του νομοθετικού πλαισίου για την ασφάλεια στις κατασκευές (οικοδομές και τεχνικά έργα) και τις ναυπηγοεπισκευαστικές εργασίες, έχουμε την γήφιση από την βουλή του Νόμου 1568/1985, που αποτελεί Νδμο - Πλαίσιο για την Υγιεινή και Ασφάλεια των εργαζομένων και προβλέπει για όλους τους κλάδους και δραστηριότητες (βλέπε Πίνακα 1 και Παράρτημα 4)

- την προστασία των εργαζομένων από φυσικούς, χημικούς και βιολογικούς παράγοντες και την έκδοση επιμέρους διαταγμάτων για την καθιέρωση οριακών τιμών έκθεσης και περιοδικού ιατρικού ελέγχου των εργαζομένων,

- την δημιουργία επιτροπών ασφάλειας,
- την καδιέρωσή των Θεσμών: του τεχνικού ασφάλειας και του γιατρού εργασίας,
- την καδιέρωση κριτηρίων διαμόρφωσης των χώρων και θέσεων εργασίας και
- τον προσδιορισμό των υποχρεώσεων και ευθυνών των εργοδοτών.

Οι παραπάνω εξελίξεις και η ολοκλήρωσή τους καλύπτουν και αντίστοιχα αιτήματα της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας (ΓΣΕΕ), η οποία σε πρόσφατη Διάσκεψη μελέτησε τα προβλήματα των συνθηκών εργασίας (σημαντικό βήμα η ίδρυση από τη ΓΣΕΕ του Κέντρου Μελετών και Τεκμηρίωσης - ΚΕ.ΜΕ.ΤΕ) και προτείνει την συνολική λειτουργία Ινστιτούτου Υγιεινής και Ασφάλειας ο Υπουργός Εργασίας έχει αναγγείλει ήδη την ίδρυση Ινστιτούτου Εργασίας και την σύνταξη σχεδίου Κώδικα Εργασίας.

Ειδικοί Κανονισμοί ρυθμίζουν από άποψη ορθολογικής δραστηριότητας, ασφάλειας και προστασίας των εργαζομένων, τις εργασίες για τον εντοπισμό εκμετάλλευση ή αξιοποίηση ή επεξεργασία των ορυκτών υλών σε κάθε μεταλλευτικό ή λατομικό χώρο. Μέχρι πριν λίγο καιρό ίσχυε η σχετική απόφαση (1972) του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, ήδη όμως από 1-3-1985 ο Υπουργός Ενεργείας και Φυσικών Πόρων με απόφασή του (αριθμ. Π- 5^η/Φ17402/12-12-1984, βλέπε Παράρτημα 2Γ) έδωσε σε ισχύ το νέο Κανονισμό Μεταλλευτικών και Λατομικών Εργασιών, ο οποίος περιλαμβάνει σύγχρονες διατάξεις, όπως:

- την ίδρυση γραφείου ασφάλειας των εργασιών σε κάθε έργο, για την συστηματική παρακολούθηση και εφαρμογή των μέτρων προστασίας των εργαζομένων,

- την απασχόληση γιατρού εργασίας και βοηθητικού προσωπικού (νοσοκόμοι),
- γενικά μέτρα προστασίας των εργαζομένων από φυσικούς και χημικούς παράγοντες στο εργασιακό περιβάλλον και την καθιέρωση, ορίων έκθεσης,
- ειδικά μέτρα ασφάλειας για τα μηχανήματα εξόρυξης, τα συστήματα φόρτωσης και μεταφοράς και τις υπόγειες εκσκαφές και υποστυλώσεις,
- τα μέσα ατομικής προστασίας των εργαζομένων και την σχετική εκπαίδευσή τους και
- τον εφοδιασμό κάθε έργου με τις απαραίτητες άδειες εγκατάστασης και λειτουργίας.

Το πλαίσιο αυτό βοηθούμενο από τον Νόμο 1428/1984, εκμετάλλευση λατομείων αδρανών υλικών και άλλες διατάξεις και τον Νόμο 1385/1983 Εποπτικά Συμβούλια των Επιχειρήσεων του κλάδου Μεταλλείων- Ορυχείων, φιλοδοξεί εντός μεταβατικής περιόδου 18 μηνών να αναπτύξει αξιόλογη πρακτική και αντίστοιχες ουσιαστικές βελτιώσεις για την καλύτερευση των συνθηκών εργασίας στον μικρό κλάδο των

Μεταλλείων - Λατομείων (1981: 22.719 εργαζόμενοι), αλλά και τόσο βεβαρημένο.

Έμμεσες ρυθμίσεις, για την προστασία των εργαζομένων σ' όλους τους βιομηχανικούς κλάδους, Θεσπίζουν και οι διατάξεις νόμων για τους όρους ίδρυσης και λειτουργίας των βιομηχανικών εργοστασίων (βλέπε Παράρτημα 2 Α τους νόμους με αύξοντα αριθμό από 38 έως και 47).

Πρώτος ο Νόμος ΔΚΣΤ/1912 «Περί των όρων ιδρύσεως βιομηχανικών εργοστασίων», προβλέπει γενικά μέτρα προστασίας και διακρίνει τρεις κατηγορίες εργοστασίων

- αυτά που είναι επικίνδυνα για εκρήξεις, πυρκαγιές και λοιπά,
- αυτά που είναι ανθυγιεινά λόγω αναθυμιάσεων, μολύνσεων και λοιπά, και
- αυτά που είναι ενοχλητικά για το περιβάλλον τους, λόγω θορύβων, δυσοσμίων και λοιπά.

Χαρακτηριστικό είναι η επισήμανση του Β.Δ. της 21-10-1922 Περί χορηγήσεως αδειών ιδρύσεως και λειτουργίας πάσης μηχανολογικής εγκαταστάσεως η απαιτούμενη άδεια ιδρύσεως σκοπόν έχει... τον καταρτισμόν τεχνικών όρων ασφαλείας, οίτινες δέον να τηρηθώσι κατά την ίδρυσιν προς προστασίαν του εργαζομένου προσωπικού, των περιοίκων και του κοινού. από παντός κινδύνου βλάβης υγείας ή ενοχλήσεως, προκληθησομένων υπό της ιδρυθησομένης εγκαταστάσεως.

Οι παραπάνω νόμοι τροποποιήθηκαν αρκετές φορές μέχρι σήμερα (1955, 1964, 1965 και 1967). απομακρυνόμενοι όμως από ζητήματα προστασίας των εργαζομένων και ρυθμίζοντας κυρίως τεχνικές προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας μιας εγκατάστασης. Ξεχωριστή ρύθμιση για την διασφάλιση του (αστικού) περιβάλλοντος από την λειτουργία των βιομηχανιών, περιλαμβάνει το Προεδρικό Διάταγμα 1180/1981.

Το πλαίσιο λειτουργίας της Βιομηχανίας προβλέπει και την στελέχωση των μηχανολογικών εγκαταστάσεων (ανάλογα με την εγκατεστημένη ισχύ) με Μηχανολόγους - Ηλεκτρολόγους Μηχανικούς ή άλλους Τεχνικούς (Ν. 6422*1934. και Β.Δ. της 16-3-1950 κλπ.), καθώς και την στελέχωση των χημικών εγκαταστάσεων με Χημικούς (Ν. 3518/1928), για την υπεύθυνη άσκηση της τεχνικής επίβλεψης λειτουργίας και συντήρησης των αντιστοίχων Μονάδων.

Δεν λείπουν και οι προτάσεις των Τεχνικών Επιστημόνων για την αναμόρφωση και εκσυγχρονισμό της παραπάνω νομοθεσίας που αναφέρεται στα θέματα ίδρυσης, επέκτασης, ανακαίνισης, λειτουργίας, συντήρησης και επιστημονικής επάνδρωσης της μεταποιητικής βιομηχανίας - βιοτεχνίας. Πάντως, την 1Α-4-1985 ο αναπληρωτής Υπουργός Εθνικής Οικονομίας ανακοίνωσε τις Κυβερνητικές θέσεις για την αλλαγή του δεσμικού πλαισίου λειτουργίας της βιομηχανίας, που περιλαμβάνουν.

- Συνεχή χωροταξικό σχεδιασμό της μεταποίησης, με ανάπτυξη βιομηχανικών περιοχών και χρήσεων γης, με συμμετοχή των τοπικών φορέων.
- Ουσιαστική προστασία των εργαζομένων, με την σύσταση συμβουλίου υγιεινής και ασφάλειας και με έργο τη θέσπιση κανονισμών για τις βιομηχανίες και τις εγκαταστάσεις που εγκυμονούν κινδύνους.
- Πρόληψη των περιβαλλοντολογικών επιπτώσεων από την βιομηχανία, σαν απαραίτητη προϋπόθεση λειτουργίας της βιομηχανίας.
- Θεσμοδότηση νέας διάρθρωσης στη στελέχωση μιας βιομηχανίας.
- Λειτουργία της βιομηχανίας με βάση προδιαγραφές και τεχνικούς κανόνες.
- Υπηρεσία ελέγχου για παρακολούθηση της συνολικής εφαρμογής του νόμου.
- Υλοποίηση των αρχών του δημοκρατικού προγραμματισμού με τις μικτές επιτροπές σχεδιασμού και ανάπτυξης.

Τέλος, θα αναφερθούμε στην νομοθεσία που καθιερώνει την κοινωνική ασφάλιση στη Χώρα μας. Πρώτη σχετική ρύθμιση αποτελεί ο Νόμος 2868/1922, που επιβάλλει την υποχρεωτική ασφάλιση των εργαζομένων στις βιομηχανικές, βιοτεχνικές και εμπορικές επιχειρήσεις συμπεριλαμβανομένων και των εργασιών οικοδομών και μεταφορών, και

των κινδύνων της ασθενείας, αναπηρίας, θανάτου και γήρατος. με την σύσταση Ταμείων Ασφάλισης ομοειδών επιχειρήσεων.

Επειδή η προστασία που παρείχε ο Ν. 2868/1922 δεν θεωρούνταν επαρκής, τα επόμενα χρόνια δημοσιεύθηκαν πολλοί ειδικοί νόμοι για νέους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς. Η πιο σημαντική ρύθμιση είναι ο Νόμος 6298/1934 «Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων», με τον οποίο συστάθηκε το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ). Το πλαίσιο αυτό (του ΙΚΑ) εκσυγχρονίσθηκε με τον Αναγκαστικό Νόμο 1846/1951 και τον Νόμο 4476/1965, για να ολοκληρωθεί και κωδικοποιηθεί με την Απόφαση του Υπουργού Εργασίας 55575/18-11-1975 (ΦΕΚ 8168/7-12-1975) και λοιπά.

Στην ασφάλιση του ΙΚΑ υπάγονται υποχρεωτικά όλοι οι εργαζόμενοι που κατά κύριο λόγο παρέχουν εξαρτημένη εργασία έναντι αμοιβής (το 1981, σε σύνολο μισθωτών 1.730.298 το ΙΚΑ έχει 1.508.000 άμεσα ασφαλισμένους). Οι σημαντικοί κλάδοι του ΙΚΑ είναι:

- ο κλάδος παροχών ασθενείας και
- ο κλάδος παροχών συντάξεων.

Ότι αφορά καταβολή αποζημιώσεων του ΙΚΑ προς τους δικαιούχους ασφαλισμένους του, λόγω ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας (άρθρο 40 του Κανονισμού ασθενείας του ΙΚΑ, βλέπε Παραρτήματα 3, 4 και 6) δεν το πραγματευόμαστε πιο αναλυτικά.

Με το άρθρο 3 του Νομοθετικού Διατάγματος 4104/1960 και το Βασιλικό Διάταγμα 473/1961, που εκδόθηκε σε εφαρμογή του παραπάνω

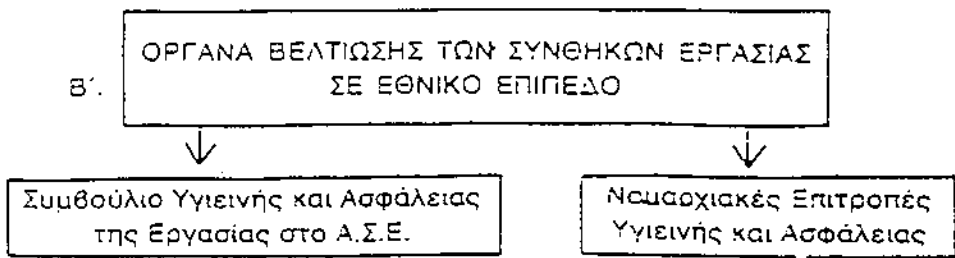
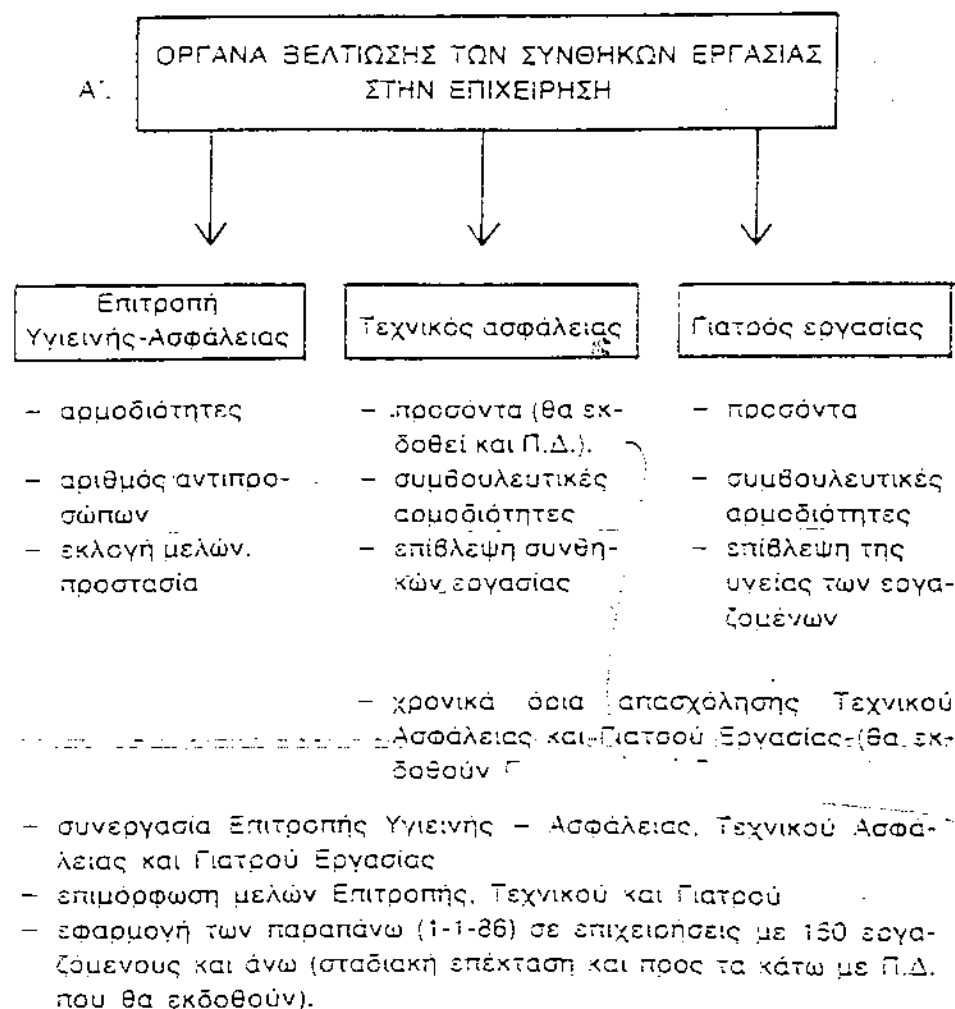
Ν.Δ., καθορίσθηκε ο κύκλος των εργοδοτών που υπόκεινται σε εισφορά 1% υπέρ του επαγγελματικού κινδύνου. Πρόκειται για ειδική εργοδοτική εισφορά που επιβαρύνει επιχειρήσεις, οι οποίες απασχολούν μισθωτούς που εκτίθενται, λόγω των γενικών συνθηκών εργασίας, σε αυξημένο κίνδυνο ατυχημάτων.

Επίσης, για ορισμένες κατηγορίες ασφαλισμένων σε Βαρειά και Ανθυγιεινά Επαγγέλματα, η Κοινωνική Ασφάλιση που ασκεί το ΙΚΑ έδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον, που συνίσταται στην συνταξιοδότηση λόγω γήρατος κατά πέντε χρόνια ενωρίτερα από τους υπόλοιπους ασφαλισμένους (δηλαδή, στο 60ο έτος της ηλικίας για τους άνδρες και το 55ο για τις γυναίκες). Ο σχετικός κανονισμός του ΙΚΑ δεσπίσθηκε με την Απόφαση Υπουργού Εργασίας αριθμ. 101960/Ι-653/16-12-1963 (ΦΕΚ 5678/21-12-1963) και έκτοτε συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε πάμπολλες φορές (Ν. 4350/1964, Ν. 237/1975, Ν.1469/1984). Ειδικότερα, καθιερώθηκε πρόσθετο ασφαλιστρο του κλάδου συντάξεων σε βάρος των εργαζομένων που υπάγονται στα παραπάνω επαγγέλματα και των αντιστοίχων εργοδοτών τους (άρθρο 1 του Ν. 237/1975), ενώ παράλληλα συστάθηκε ειδικά Συμβούλιο (από επτά μέλη) Κρίσης Βαρειών και Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων, για να κρίνει τις νέες κατηγορίες εργασιών και ειδικοτήτων που θα μπορούσαν (ενδεχόμενα) να περιληφθούν στον κανονισμό (άρθρα 2 και 4, Απόφασης Υπουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών 21/8/1352/18-5-1976 και άρθρο 22 του Ν. 1469/1984).

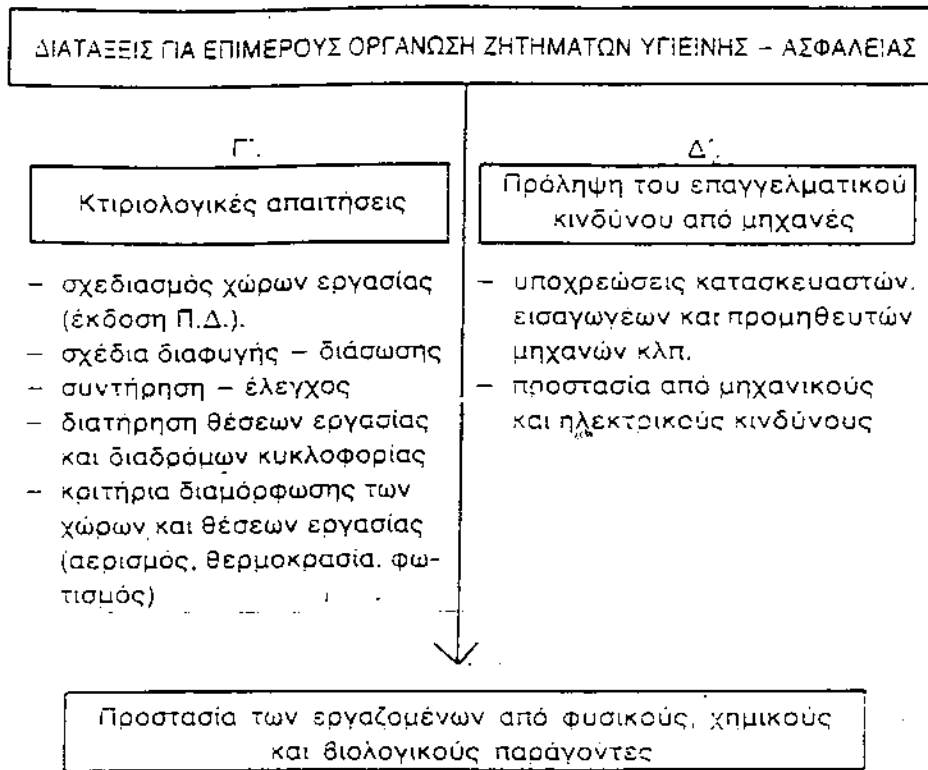
Καθώς οι κοινωνικές ασφαλίσεις δεν αποτελούν αντικείμενο της μελέτης μας, η αναφορά μας περιορίζεται μέχρι εδώ.

ΠΙΝΑΚΑΣ (1)

ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ
 Νόμος 1568/11-10-1985 (ΦΕΚ 177Α/18-10-1985)

- σύνθεση (συμμετοχή και Φορέων)
- αρμοδιότητες
- σύνθεση
- αρμοδιότητες

- Υποχρεώσεις εργοδοτών, παρασκευαστών, εισαγωγέων και προμηθευτών
- Μέτρα προστασίας των εργαζομένων που εκτίθενται σε παράγοντες (έλεγχος συγκεντρώσεων, αντικατάσταση υλικών, ενημέρωση κλπ.).
- Ιατρικός έλεγχος των εργαζομένων
- Ειδική πληροφόρηση εργαζομένων που εκτίθενται σε παράγοντες.

ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Με Προεδρικά Διατάγματα θα καθορισθούν (εντός δεμήνου):

- οριακές τιμές έκθεσης των εργαζομένων
- η περιοδικότητα ελέγχων, μετρήσεων και δειγματοληψιών
- η ελάχιστη συχνότητα εκτέλεσης κλινικών ή παρακλινικών εξετά-

σεων

- η λήψη μέτρων προσωρινής ή οριστικής έκθεσης πάνω από τις οριακές τιμές των βιολογικών δεικτών
- ο τρόπος τήρησης και ενημέρωσης: καταλόγου εργαζομένων που εκτίθεται σε παράγοντες, βιβλίου αποτελεσμάτων των ελέγχων και ιατρικών ατομικών φακέλλων.

ΣΤ΄

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ*

- όργανα ελέγχου (Τεχνικοί Επιθεωρητές Υπουργείου Εργασίας)
- παροχή στοιχείων - εχεμύθεια οργάνων ...
- γενικές υποχρεώσεις εργοδοτών - εργαζομένων
- διοικητικές κυρώσεις (πρόστιμα, ποινές κλπ.)
- ποινικές κυρώσεις
- εξουσιοδοτική διάταξη (για έκδοση Π.Δ.).

* Βλέπε εγκύκλιο αριθμ. 32445/30-12-1985 του Υπουργείου Εργασίας για την εφαρμογή του Ν. 1568/85 και επίσης, την «Επιθεώρηση Εργατικού Δικαίου», τεύχος 1/1986, με «αφιέρωμα στον Ν. 1568/85 για την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων».

B5. Το θεσμικό πλαίσιο για την ασφάλεια και την υγιεινή των εργαζόμενων

Οι σημαντικότεροι φορείς ελέγχου του εργασιακού περιβάλλοντος στην Ελλάδα είναι (Βλέπε Διάγραμμα 1):

- το Υπουργείο Εργασίας
- το Υπουργείο Ενέργειας και Φυσικών Πόρων'
- το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας' και
- το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ).

Το Υπουργείο Εργασίας είναι ο κύριος φορέας ελέγχου του εργασιακού περιβάλλοντος, σε όλες τις βιομηχανικές, βιοτεχνικές και κατασκευαστικές επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις ή εργασίες, εκτός του κλάδου των λατομείων - μεταλλείων.

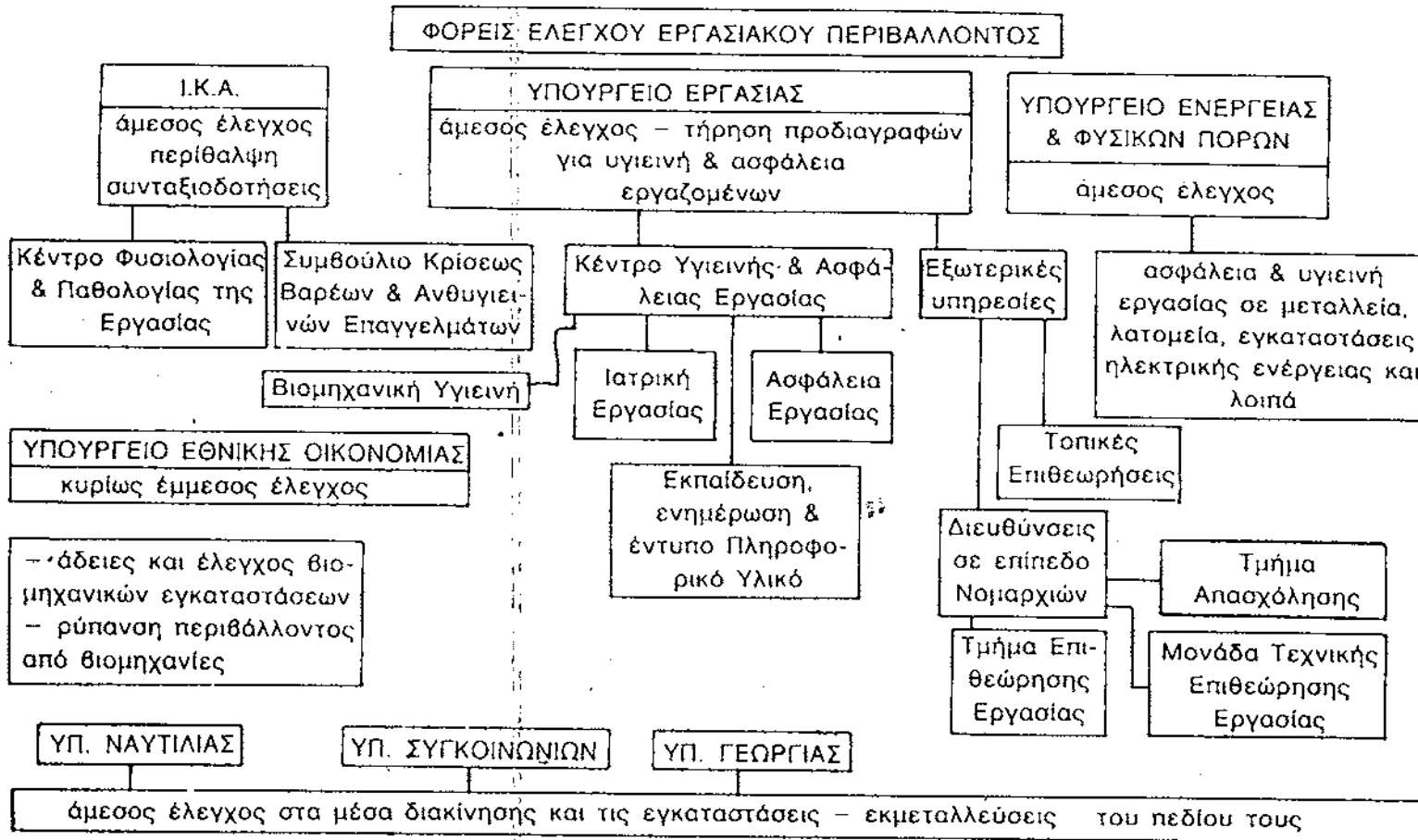
Οι βασικές υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας, που αφορούν το εργασιακό περιβάλλον (σύμφωνα με το Νομοθετικό Διάταγμα 2954/1954 (ΦΕΚ 182Α/14-8-1954) «Περί Οργανώσεως Σώματος Επιθεωρήσεως Εργασίας», το Νομοθετικό Διάταγμα 3249/1955 (ΦΕΚ 139Α/2-6-1955), «Περί κυρώσεως της 81 Διεθνούς Σύμβασης περί Επιθεωρήσεως Εργασίας στην Βιομηχανία και το Εμπόριο» και κυρίως το Προεδρικό Διάταγμα 1156/1977 (ΦΕΚ 37Α/14-12-1977) «Περί Οργανισμού του Υπουργείου Εργασίας» είναι:

- οι Κεντρικές διευθύνσεις Συνθηκών Εργασίας και Οργάνωσης των Επιθεωρήσεων Εργασίας,
- το Κέντρο Υγείας και Ασφάλειας της Εργασίας (ΚΥΑΕ) και
- οι Νομαρχιακές Διευθύνσεις Επιθεωρήσεων Εργασίας.

Οι Κεντρικές Διευθύνσεις προπαρασκευάζουν το νομοθετικό έργο και εισηγούνται προς την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου και καθοδηγούν και συντονίζουν την δραστηριότητα των περιφερειακών υπηρεσιών.

Το Κέντρο Υγείας και Ασφάλειας της Εργασίας (ΚΥΑΕ), είναι βασικά ερευνητικό, με την δυνατότητα διενέργειας μετρήσεων φυσικών και χημικών παραγόντων του περιβάλλοντος εργασίας και ενισχύεται στην δουλειά του από συνεργασίες του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας. Περιλαμβάνει τις εξής υπηρεσίες:

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ (1)

- Της Βιομηχανικής Υγιεινής
- Της Ιατρικής της Εργασίας
- Της Εκπαίδευσης, Ενημέρωσης και έντυπου πληροφοριακού υλικού και την υπηρεσία
- Της Ασφάλειας της Εργασίας.

Οι Νομαρχιακές Διευθύνσεις Επιθεωρήσεων Εργασίας περιλαμβάνουν (ξεχωριστά στους Νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης και ενιαία στους υπόλοιπους Νομούς)

- Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας
- Τμήμα Απασχόλησης και
- Μονάδα Τεχνικής Επιθεώρησης Εργασίας με κύριες αρμοδιότητες:
- Τις επιθεωρήσεις και ελέγχους στους χώρους εργασίας, για διαπίστωση εφαρμογής των διατάξεων της Εργατικής Νομοθεσίας (εργασιακές σχέσεις, χρονικά όρια εργασίας, όροι συλλογικής ή ατομικής σύμβασης εργασίας, υγιεινή και ασφάλεια στην εργασία) και μια σειρά διοικητικά καθήκοντα (έκδοση διαφόρων αδειών, άσκηση παρεμβάσεων σε περιπτώσεις εργατικών διαφορών ή απολύσεων εργαζομένων, παροχή πληροφοριών, τήρηση στατιστικών στοιχείων).

Ειδικότερα οι Τεχνικοί (και Υγειονομικοί) Επιθεωρητές:

- ενεργούν επιθεωρήσεις και ελέγχους στους χώρους εργασίας και υποδεικνύουν μέτρα ασφαλείας των μηχανολογικών εγκαταστάσεων για την προστασία απ' αυτές των εργαζομένων,
- ελέγχουν την τήρηση και εφαρμογή των διατάξεων νόμων ή των διοικητικών μέτρων, αντικείμενο των οποίων είναι η προστασία και η υγεία των εργαζομένων (τα σχετικά νομοδιατάγματα παρατίθενται στο Παράρτημα 2),
- ερευνούν την φύση και τα αίτια των εργατικών ατυχημάτων υποδεικνύουν μέτρα για αποφυγή της επανάληψής τους και για τις σοβαρές περιπτώσεις συντάσσουν Εκθέσεις Πραγματογνωμοσύνης.
- ερευνούν την φύση και τα αίτια των επαγγελματικών ασθενειών και υποδεικνύουν τα κατάλληλα μέτρα προστασίας και διαφύλαξης των εργαζομένων,
- μπορούν να προσφεύγουν στις αρμόδιες Δικαστικές ή Διοικητικές Αρχές για επιβολή κυρώσεων στους παραβάτες ή έκδοση απ' αυτές διαταγής για την άμεση λήψη των μέτρων προστασίας. με σκοπό την εξασφάλιση της εφαρμογής των διατάξεων υγιεινής και ασφαλείας και την πρόληψη επικειμένων κινδύνων,
- ελέγχουν την εφαρμογή των διατάξεων (του Νόμου 6422 1934 και των διαταγμάτων που εκδόθηκαν σ' εκτέλεσή του) σχετικά με την

άσκηση έργων ή ανάθεση αποδοχής έργων για τα οποία προβλέπεται ειδικό δίπλωμα, άδεια ή πτυχίο και

- τέλος, συμβάλλουν για την ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ οργανώσεων εργοδοτών και εργαζομένων προς την κατεύθυνση διασφάλισης της προστασίας της υγείας των εργαζομένων.

Η συνολική ελεγκτική δραστηριότητα των εξωτερικών υπηρεσιών του Υπουργείου Εργασίας περιλαμβάνει

	1978	1979	1980	1981	1982	1983
Επιθεωρήσεις και έλεγχοι:	139.677	118.475	156.340	188.239	173.015	164.821
Μηνύσεις:	3.029	3.071	3.394	4.544	9.243	6.928

Ειδικότερα, οι Τεχνικοί και Υγειονομικοί Επιθεωρητές (ενδεικτικά) πραγματοποίησαν:

	Αυτοψίες εργατι Επιθεωρήσεις κών ατυχημάτων	Έγγραφα πληροφοριών	Υποβολή μηνύσεων	
1982:	22.783	6.167	548	716
1984:	23.344	6.636	858	632

Ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Εργασίας, αναφερόμενος στις νέες κατευθύνσεις και δραστηριότητες των Επιθεωρητών Εργασίας, μετά το 1981, διαπιστώνει:

- σημαντική ενίσχυση του αριθμού των Επιθεωρητών Εργασίας (κατά 25%) και ανάπτυξη νέων πρωτοβουλιών στα πλαίσια των ελέγχων βελτίωσης των συνθηκών εργασίας σε ολόκληρη την Χώρας
- ενεργοποίηση των Επιθεωρητών και αύξηση των ελέγχων με την συμμετοχή, για πρώτη φορά, των εργαζομένων σύμφωνα με το άρθρο 16 του Νόμου 1264/1982, για τον εκδημοκρατισμό του συνδικαλιστικού κινήματος και την κατοχύρωση των συνδικαλιστικών ελευθεριών των εργαζομένων. (ΦΕΚ 79Α/1-7-1982) (Εκπρόσωποι του διοικητικού συμβουλίου του σωματείου της επιχείρησης και αν δεν υπάρχει σωματείο, του εργατικού κέντρου της περιοχής, δικαιούνται να παρευρίσκονται κατά την επιθεώρηση που ενεργούν τα αρμόδια όργανα του Υπουργείου Εργασίας και να υποβάλλουν τις παρατηρήσεις τους),
- την υλοποίηση ουσιαστικού προγράμματος εκπαίδευσης των Επιθεωρητών, τόσο στην Ελλάδα, όσο και στο εξωτερικό σε συνεργασία με διεθνείς οργανώσεις,
- την αισιόδοξη προοπτική βελτίωσης του συνολικού έργου της Επιθεώρησης Εργασίας, σε συνδυασμό με την νομοθετική προσπάθεια και ευαισθητοποίηση του Υπουργείου Εργασίας για την ασφάλεια και υγεία των εργαζομένων και τέλος, αποδεχόμενος σχετική πρόταση της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας (ΓΣΕΕ), αποφασίζει τον χαρακτηρισμό του 1985 σαν έτους **ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ**, με την

προκήρυξη διαγωνισμού αφίσα[^] πρόληψης ατυχημάτων, μεταξύ όλων των εργαζομένων.

Για τις εργασίες εντοπισμού, εκμετάλλευσης, αξιοποίησης και επεξεργασίας των ορυκτών υλών σε κάθε μεταλλευτικό ή λατομικό χώρο, αρμοδιότητα έκδοσης αδειών εγκατάστασης και λειτουργίας αυτών, καθώς και ελέγχου των μέτρων ασφάλειας και προστασίας των εργαζομένων, έχει το Υπουργείο Ενέργειας και Φυσικών Πόρων, σύμφωνα με τον Κανονισμό Μεταλλευτικών και Λατομικών Εργασιών (ΦΕΚ 931B/131-12-1984).

Ειδικότερα, την συνολική εποπτεία ασκεί η 5η Διεύθυνση του Υπουργείου, με εκτελεστικές υπηρεσίες τις δυο Επιθεωρήσεις Μεταλλείων - Λατομείων Βόρειας και Νότιας Ελλάδας) που διαδέχεται (άρθρο 45 του Π.Δ. 238/1979 σε συνδυασμό με το Π.Δ. 574/1982). Η δραστηριότητα των παραπάνω Επιθεωρήσεων είναι αντίστοιχη με την δράση των Τεχνικών Επιθεωρήσεων του Υπουργείου Εργασίας, όπως

την περιγράψαμε παραπάνω.

Ο έλεγχος που ασκούν οι Επιθεωρήσεις Βιομηχανίας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας (άρθρο 47 του Π.Δ. 238/1979 σε συνδυασμό με το Π.Δ. 574/1982) είναι έμμεσος, μέσω κυρίως της διαδικασίας χορήγησης των αδειών ίδρυσης και λειτουργίας των βιομηχανικών και βιοτεχνικών εγκαταστάσεων (εγκατεστημένης ισχύος άνω των 1SHP) (ο άμεσος έλεγχος διενεργείται από τους Τεχνικούς Επιθεωρητές του Υπουργείου Εργασίας).

Σύμφωνα με τον Νόμο 4479/11-25-6-1965, «Περί αδειών λειτουργίας και τεχνικού ελέγχου βιομηχανιών και βιοτεχνιών», προβλέπεται τεχνικός έλεγχος των εγκαταστάσεων κάθε τριετία, ο οποίος ασκείται από τις Επιθεωρήσεις Βιομηχανίας. Ανάλογες ρυθμίσεις υπάρχουν και με άλλες διατάξεις Νόμων, που αναφέρονται στην προστασία του (αστικού) περιβάλλοντος από τις βιομηχανικές δραστηριότητες.

Σημαντική είναι και η δράση των Υγειονομικών και Ασφαλιστικών οργάνων του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ) για την πρόληψη των επαγγελματικών κινδύνων, αλλά και την περίθαλψη (ή συνταξιοδότηση) των παθόντων.

Εκτός από τις γενικές υγειονομικές υπηρεσίες, το ΙΚΑ διαθέτει το Κέντρο Ερευνών Φυσιολογίας και Παθολογίας της Εργασίας (ΓΚΕΦΠΕ), με δυνατότητα αιματολογικών κυρίως εξετάσεων των εργαζομένων σε συγκεκριμένες εργασίες (παράδειγμα: με μόλυβδο).

Παράλληλα, σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Ερευνών Νοσημάτων δώρακος εφαρμόζεται ένα ευρύ πρόγραμμα προληπτικής ιατρικής. Τέλος, το ΙΚΑ μπορεί να εφαρμόζει κάθε γενικό ή ειδικό μέτρο που συντελεί στην πρόληψη ασθενειών ή ατυχημάτων, μπορεί να πληροφορεί και να ενισχύει την δράση της Επιθεώρησης Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας για την διαφύλαξη της υγείας και της σωματικής ακεραιότητας των ασφαλισμένων (άρθρο 42 Αναγκαστικού Νόμου 1846/1951) απαιτείται όμως για τα παραπάνω η έκδοση Ειδικού Κανονισμού.

Αξιόλογες προτάσεις για την οργάνωση των υπηρεσιών της χώρας μας, που έχουν αρμοδιότητες σχετικά με τις συνθήκες εργασίας, περιέχει η Έκθεση ομάδας εμπειρογνομένων του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας, που συντάχθηκε το 1978 στα πλαίσια του προγράμματος ΡΙΑCT. Η Έκθεση αυτή, καθώς και οι συμβουλές των Εμπειρογνομένων, αποτέλεσαν οδηγό για την άσκηση της σχετικής Κρατικής Πολιτικής (στον τομέα του Υπουργείου Εργασίας) τα επόμενα χρόνια.

Με βάση την Έκθεση του Β.Ι.Τ., που διαπιστώνει αδυναμίες στο νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο άσκησης²⁸ Πολιτικής για την ασφάλεια και υγεία των εργαζομένων στη Χώρα μας, το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας προτείνει την δημιουργία ενιαίου φορέα για το εργασιακό περιβάλλον, υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας, ώστε οι σχετικές δραστηριότητες (νομοθετικές, ελεγκτικές ή ερευνητικές) να είναι συντονισμένες και πλέον αποτελεσματικές (βλέπε διάγραμμα 2).

Β₆. Υποχρεώσεις και κυρώσεις εργοδοτών - εργαζομένων πολιτείας

Β_{6.1}. Υποχρεώσεις εργοδοτών

- Σε όλες τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα ανεξαρτήτως κλάδου οικονομικής δραστηριότητας και αριθμού εργαζομένων ο εργοδότης έχει την υποχρέωση να παρέχει στους εργαζόμενους. Υπηρεσίες προστασίας και πρόληψης. Από αυτή την υποχρέωση ο εργοδότης δεν απαλλάσσεται ούτε όταν οι εργαζόμενοι δεν τηρούν τις υποχρεώσεις τους ούτε όταν αναθέτει καθήκοντα προστασίας και πρόληψης του επαγγελματικού κινδύνου, στο Τεχνικό ασφαλείας ή στο γιατρό εργασίας σύμφωνα με το νόμο 1568/85 και Π.Δ. 18/1/96 όπου ο εργοδότης με τα νομοθετήματα αυτά αναλαμβάνει σημαντικές υποχρεώσεις τόσο όσο αφορά την ενημέρωση των εργαζομένων όσο και τις δικές τους ικανότητες να ανταποκριθούν στα σύνθετα προβλήματα υγείας και ασφάλειας του εργασιακού περιβάλλοντος.
- Σε όλες τις επιχειρήσεις ανεξαρτήτως αριθμού εργαζομένων ο εργοδότης έχει την υποχρέωση να χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες Τεχνικού ασφαλείας
- Στις επιχειρήσεις που απασχολούν 50 και άνω εργαζόμενους ο εργοδότης έχει την υποχρέωση να χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες γιατρού εργασίας και επί πλέον

- Στις επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από 50 εργαζόμενους και χρησιμοποιούν:

⇒μόλυβδο

⇒Αμίαντο

⇒Καρκινογόνες ουσίες

⇒Βιολογικούς παράγοντες

και από την εκτίμηση των κινδύνων καταδεικνύεται κίνδυνος για την υγεία ή την ασφάλεια των εργαζομένων, ο εργοδότης έχει την υποχρέωση να χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες γιατρού εργασίας.

Ο εργοδότης έχει υποχρέωση να εκτιμά τους κινδύνους για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων. Η εκτίμηση αυτή είναι γραπτή και πραγματοποιείται από τους τεχνικό ασφαλείας, γιατρό εργασίας, ΣΥΠΠ ή ΕΞΥΠΠ, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Στους ανωτέρω ο εργοδότης οφείλει να παρέχει κάθε βοήθεια σε μέσα και προσωπικό για την εκπλήρωση του σκοπού αυτού.

Υποχρέωση για λήψη μέτρων

1. Ο εργοδότης υποχρεούται να εξασφαλίζει την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων ως προς όλες τις πτυχές της εργασίας, και να λαμβάνει μέτρα που να εξασφαλίζουν την υγεία και ασφάλεια των τρίτων. Για το σκοπό αυτό καταρτίζει πρόγραμμα προληπτικής δράσης και βελτίωσης των συνθηκών εργασίας στην επιχείρηση.

2. Ο εργοδότης στα πλαίσια των ευθυνών του για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων στην επιχείρησή του λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα:

2.1. Για την προστασία της ασφάλειας και τη υγείας των εργαζομένων

2.2. Για την πρόληψη των επαγγελματικών κινδύνων

2.3. Για την ενημέρωση και την κατάρτιση των εργαζομένων

2.4. Για την δημιουργία της απαραίτητης οργάνωσης και

2.5. Για την παροχή των αναγκαίων μέτρων

3. Τα παραπάνω μέτρα λαμβάνονται με βάση τις ακόλουδες αρχές πρόληψης:

3.1 Να αποφεύγονται οι κίνδυνοι

3.2 Να εκτιμούνται οι κίνδυνοι που δεν μπορούν να αποφευχθούν

3.3 Να προσαρμόζεται η εργασία στον άνθρωπο, ειδικότερα όσον αφορά τη διαμόρφωση των θέσεων εργασίας, καθώς και την επιλογή των εξοπλισμών εργασίας και των μεθόδων εργασίας και παραγωγής, προκειμένου ιδίως να μετριασθεί η μονότονη και ρυθμικά επαναλαμβανόμενη εργασία και να μειωθούν οι επιπτώσεις της στην υγεία.

3.4 Να αντικαθίσταται το επικίνδυνο από το μη επικίνδυνο ή το λιγότερο επικίνδυνο

3.5 Να γίνεται προγραμματισμός της πρόληψης με στοχο ένα συνεκτικό σύνολο που να ενσωματώνει στην πρόληψη την Τεχνική,

την οργάνωση της εργασίας τις συνθήκες εργασίες, τις σχέσεις μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων και την επίδραση των παραγόντων του περιβάλλοντος στην εργασία

3.6 Να καταπολεμούνται οι κίνδυνοι στην πηγή τους

3.7 Να δίνεται προτεραιότητα στη λήψη μέτρων ομαδικής προστασίας σε σχέση με τα μέτρα ατομικής προστασίας

3.8 Να γίνεται προσαρμογή στις Τεχνικές εξελίξεις και στην πρόοδο

3.9 ΝΑ παρέχονται οι κατάλληλες οδηγίες στους εργαζόμενους

4. Μετά τη λήψη των αναγκαίων μέτρων ο εργοδότης έχει υποχρέωση:

4.1. Να εξασφαλίζει τη συντήρηση και την παρακολούθηση της ασφαλούς λειτουργίας μέσων και εγκαταστάσεων

4.2. Να επιβλέπει την ορθή εφαρμογή των μέτρων υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας

4.3. Να γνωστοποιεί στους εργαζόμενους τον επαγγελματικό κίνδυνο από την εργασία τους

4.4. Να φροντίζει ώστε να έχουν πρόσβαση στις ζώνες σοβαρού και ειδικού κινδύνου μόνο οι εργαζόμενοι που έχουν λάβει τις κατάλληλες οδηγίες

5. τα μέτρα για την ασφάλεια, την υγιεινή και την υγεία κατά την εργασία σε καμία περίπτωση δεν συνεπάγονται την οικονομική επιβάρυνση των εργαζομένων.

Συνεργασία εργοδοτών

1. Όταν πολλές επιχειρήσεις μοιράζονται τον τρόπο εργασίας, οι εργοδότες οφείλουν
 - 1.1. Να συνεργάζονται για την εφαρμογή των διατάξεων για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων.
 - 1.2. Να συνεργάζονται για την εφαρμογή τους για την προστασία των εργαζομένων και την πρόληψη των επαγγελματικών κινδύνων
 - 1.3. Να αλληλοενημερώνονται και
 - 1.4. Να ενημερώνει καθένας τους υπ' αυτόν εργαζόμενους και τους εκπροσώπους τους για τους κινδύνους αυτούς
2. Την ευθύνη συντονισμού των δραστηριοτήτων αναλαμβάνει ο εργοδότης που έχει υπό τον έλεγχό του τον τόπο εργασίας, όπου εκτελούνται εργασίες.

Εκπαίδευση των εργαζομένων

1. Ο εργοδότης πρέπει να εξασφαλίζει σε κάθε εργαζόμενο κατάλληλη και επαρκή εκπαίδευση στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας, ιδίως υπό μορφή πληροφοριών και οδηγιών³³.

³³ Ν. Σαραφόπουλος «Οδηγός υγιεινής - ασφάλεια στην εργασία, «Οι νέες δεσμικές ρυθμίσεις» Πάτρα Οκτώβρης 1996, Πανεπιστήμιο Πατρών σελ. 61-85

B6.2. Υποχρεώσεις και δικαιώματα των εργαζόμενων

Εισαγωγή

Η συμμετοχή των εργαζομένων στα θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας είναι απαραίτητη για την αποτελεσματική πρόληψη των επαγγελματικών κινδύνων την προαγωγή της υγείας και της ποιότητας της εργασιακής ζωής καθώς και για την εφαρμογή στην πράξη της σχετικής νομοθεσίας.

Η συνεργασία εργοδοτών - εργαζομένων στα πλαίσια των συμμεοχικών διαδικασιών είναι άλλωστε προϋπόθεση για τη βελτίωση των συνθηκών υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας και συμβάλλει στη συνειδητοποίηση των κινδύνων και στην τήρηση των κανονισμών ασφαλείας.

Έτσι και οι εργαζόμενοι μαζί με τους εργοδότες έχουν κάποιες υποχρεώσεις ώστε να τηρούνται και να καλυτερεύουν οι συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας μέσα στο εργασιακό τους χώρο.

Εκπρόσωποι των εργαζόμενων

1. Στις επιχειρήσεις που απασχολούν από 20 άτομα και πάνω οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα να εκλέγουν εκπροσώπους, με ειδική αρμοδιότητα σε θέματα προστασίας της ασφάλειας και της υγείας.
2. Στις επιχειρήσεις που απασχολούν κάτω από 20 άτομα οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα να διαβουλεύονται μεταξύ τους και

να επιλέγουν με πλειοψηφία εκπροσώπο τους για την υγιεινή και ασφάλειά εργασίας

3. Ο εργοδότης οφείλει να δέτει στη διάθεση των εκπροσώπων των εργαζομένων, επαρκή απαλλαγή από την εργασία χωρίς απώλεια αποδοχών, καθώς και τα αναγκαία μέσα προκειμένου να μπορούν να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους.
4. Ο χρόνος απαλλαγής από την εργασία, συνολικά για όλους τους εκπροσώπους των εργαζομένων, δεν μπορεί να είναι μικρότερος από το ένα τρίτο (1/3) του ελάχιστου χρόνου απασχόλησης Τεχνικού ασφαλείας. Στο χρόνο αυτό δεν προσμετράται ο χρόνος των υποχρεωτικών συνεδριάσεων που γίνονται με τον εργοδότη κάθε τρίμηνο.

Αρμοδιότητες των εκπροσώπων των εργαζομένων

1. Ο εκπρόσωπος των εργαζομένων για θέματα υγιεινής και ασφαλείας της εργασίας έχει τις εξής αρμοδιότητες:
 - 1.1. Μελετά τις συνθήκες εργασίας στην επιχείρηση, προτείνει μέτρα για την βελτίωσή τους και του περιβάλλοντος εργασίας, παρακολουθεί την τήρηση των μέτρων υγιεινής και ασφαλείας και συμβάλλει στην εφαρμογή τους από τους εργαζόμενους
 - 1.2. Σε περιπτώσεις σοβαρών εργατικών ατυχημάτων ή σχετικών συμβάντων προτείνει τα κατάλληλα μέτρα για την αποτροπή επαναλήψής τους

- 1.3. Επισημαίνει τον επαγγελματικό κίνδυνο στους χώρους ή θέσεις εργασίας και προτείνει μέτρα για την αντιμετώπισή του, συμμετέχοντας έτσι στη διαμόρφωση της πολιτικής της επιχείρησης για την πρόληψη του επαγγελματικού κινδύνου
- 1.4. Ενημερώνεται από τη διοίκηση της επιχείρησης για τα στοιχεία των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών που συμβαίνουν σε αυτή
- 1.5. Ενημερώνεται για την εισαγωγή στην επιχείρηση νέων παραγωγικών διαδικασιών, μηχανημάτων, εργαλείων και υλικών ή για τη λειτουργία νέων εγκαταστάσεων σε αυτή, στο μέτρο που επηρεάζουν τις συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.
- 1.6. Σε περίπτωση αμέσου και σοβαρού κινδύνου καλεί τον εργοδότη να λάβει τα ενδεικνυόμενα μέτρα, χωρίς να αποκλείεται και η διακοπή λειτουργίας μηχανήματος ή εγκατάστασης ή παραγωγικής διαδικασίας.
- 1.7. Μπορεί να ζητεί τη συνδρομή εμπειρογνωμόνων για θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας μετά σύμφωνα γνώμη του εργοδότη

Υποχρεώσεις των εργαζόμενων

1. Κάθε εργαζόμενος έχει υποχρέωση να εφαρμόζει τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας και να φροντίζει ανάλογα με τις δυνατότητές του, για την ασφάλεια και την υγεία του καθώς και για την ασφάλεια και την υγεία των άλλων ατόμων που επηρεάζονται

από τις πράξεις ή παραλείψεις του κατά την εργασία σύμφωνα με την εκπαίδευσή του και τις κατάλληλες οδηγίες του εργοδότη του

2. Για την πραγματοποίηση αυτών των στοχών, οι εργαζόμενοι οφείλουν ειδικότερα σύμφωνα με την εκπαίδευσή τους και τις κατάλληλες οδηγίες του εργοδότη τους

2.1. Να χρησιμοποιούν σωστά τις μηχανές, τις συσκευές, τα εργαλεία, τις επικίνδυνες ουσίες, τα μεταφορικά και άλλα μέσα.

2.2. Να χρησιμοποιούν σωστά τον ατομικό προστατευτικό εξοπλισμό που τίθεται στη διάθεσή τους και μετά τη χρήση να τον τακτοποιούν στη θέση του.

2.3. Να μη δέτουν εκτός λειτουργίας, αλλάζουν ή μετατοπίζουν αυθαίρετα τους μηχανισμούς ασφαλείας των μηχανών, εργαλείων, συσκευών, εγκαταστάσεων και κτιρίων και να χρησιμοποιούν σωστά αυτούς τους μηχανισμούς ασφαλείας.

2.4. Να αναφέρουν αμέσως στον εργοδότη ή και σε όσους ασκούν αρμοδιότητες Τεχνικού ασφαλείας και γιατρού εργασίας, όλες τις καταστάσεις που μπορεί να θεωρηθεί εύλογα ότι παρουσιάζουν άμεσο και σοβαρό κίνδυνο για την ασφάλεια και την υγεία, καθώς και κάθε έλλειψη που διαπιστώνεται στα συστήματα προστασίας.

2.5. Να συντρέχουν τον εργάτη και όσους ασκούν αρμοδιότητες Τεχνικού ασφαλείας και γιατρού εργασίας, όσον καιρό χρειαστεί, ώστε να καταστεί δυνατή η εκπλήρωση όλων των καθηκόντων ή απαιτήσεων, που επιβάλλονται από την αρμόδια επιθεώρηση

εργασίας και την προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία.

2.6. Να συντρέχουν τον εργοδότη και όσους ασκούν αρμοδιότητες Τεχνικού ασφάλειας και γιατρού εργασίας, όσον καιρό χρειαστεί, ώστε ο εργοδότης να μπορεί να εγγυηθεί ότι το περιβάλλον και οι συνθήκες εργασίας είναι ασφαλείς και χωρίς κινδύνους για την ασφάλεια και την υγεία εντός του πεδίου δραστηριότητάς τους.

3. Οι εργαζόμενοι έχουν υποχρέωση να παρακολουθούν τα σχετικά σεμινάρια ή άλλα επιμορφωτικά προγράμματα σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.

Β_{6.3}. Ποινικές και διοικητικές κυρώσεις κατά των παραβατών

Εισαγωγή

Παράλληλα με τους εργοδότες και τους εργαζόμενους υπάρχουν και υποχρεώσεις από τη πλευρά της πολιτείας. Οι υποχρεώσεις της πολιτείας δεν είναι στατικές αλλά εξελίσσονται παρακολουθώντας την εξέλιξη των γνώσεων και τις ανάγκες της κοινωνίας.

Έτσι η πολιτεία έχει υποχρεώσεις ιδιαίτερα στους ακόλουθους τομείς, το δεσμικό, τον έλεγχο την εποπτεία και τέλος την ενημέρωση, πληροφόρηση και κατάρτιση. Αναλυτικότερα:

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

1. Ο κοινωνικός διάλογος για τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας αναπτύσσεται κυρίως στο Συμβούλιο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΣΥΑΕ) και στη Νομαρχιακή Επιτροπή Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΝΕΥΑΕ)

1.1. Στο Υπουργείο Εργασίας έχει συσταθεί και λειτουργεί το Συμβούλιο Υγιεινής και ασφάλειας της Εργασίας (ΣΥΑΕ) αρμόδιο να γνωμοδοτεί σε θέματα ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων. Το (ΣΥΑΕ) είναι πολυμερές όργανο στο οποίο εκπροσωπούνται ευρύτατο φάσμα φορέων και οργανώσεων (εργαζόμενοι και εργοδότες) τόσο συνδικαλιστικών όσο και επιστημονικών³⁴ και έτσι εξασφαλίζεται η μεγαλύτερη δυνατή πολυφωνία κατά την εκτέλεση των γνωμοδοτικών έργων, που αφορά την υιοθέτηση νομοθετικών και κανονιστικών πράξεων. Πρέπει να σημειωθεί ότι η γνωμοδότηση αυτή είναι υποχρεωτική για την έκδοση όλων των εκτελεστικών πράξεων για τα θέματα υγιεινής και ασφάλειας.

Σε κάθε Νομαρχία λειτουργεί η Νομαρχιακή Επιτροπή Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΝΕΥΑΕ). Το έργο της νομαρχιακής επιτροπής υγιεινής και ασφάλειας είναι η ενημέρωση και ο συντονισμός της δράσης των αρμοδίων υπηρεσιών του νομού και η οργάνωση προγραμμάτων για την ευαισθητοποίηση των εργαζομένων της περιοχής στα θέματα βελτίωσης των συνθηκών εργασίας. Στη ΝΕΥΑΕ συμμετέχουν ο τεχνικός επιθεωρητής εργασίας, εκπρόσωπος του Υπουργείου Υγείας και εκπρόσωποι των εργοδοτών και των εργαζομένων.

ΟΡΓΑΝΑ ΕΛΕΓΧΟΥ

1. Ο έλεγχος της εφαρμογής των διατάξεων για την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων γίνεται από τους τεχνικούς και υγειονομικού επιθεωρητές εργασίας που υπηρετούν σε υπηρεσίες των Νομαρχιών.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Σε κάθε εργοδότη, κατασκευαστή, παρασκευαστή, εισαγωγέα ή προμηθευτή, που παραβαίνει τις διατάξεις και ρυθμίσεις της νομοθεσίας για την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας και των προεδρικών διαταγμάτων και υπουργικών αποφάσεων, που εκδίδονται σε εκτέλεσή της, επιβάλλεται ανεξάρτητα από τις ποινικές κυρώσεις, με αιτιολογημένη πράξη του ελέγχοντα επιθεωρητή εργασίας και ύστερα από προηγούμενη πρόσκληση τον εργοδότη για παροχή εξηγήσεων:

1.1. Πρόστιμο για κάθε παράβαση από πενήντα χιλιάδες (50.000) έως τρία εκατομμύρια (3.000.000) δραχμές

1.2. Προσωρινή διακοπή της λειτουργίας συγκεκριμένης παραγωγικής διαδικασίας ή τμήματος ή τμημάτων ή του συνόλου της επιχείρησης ή εκμετάλλευσης για χρονικό διάστημα μέχρι έξι (6) ημέρες.

2. Επίσης ο Υπουργός Εργασίας μπορεί, ύστερα από, αιτιολογημένη εισήγηση του αρμόδιου επιθεωρητή εργασίας, να επιβάλλει με απόφασή του:

2.1. Προσωρινή διακοπή της λειτουργίας συγκεκριμένης παραγωγικής διαδικασίας ή τμήματος ή τμημάτων ή τον συνόλου της επιχείρησης ή εκμετάλλευσης για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι ημερών

2.2. Οριστική διακοπή της λειτουργίας συγκεκριμένης παραγωγικής διαδικασίας ή τμήματος ή τμημάτων ή τον συνόλου της επιχείρησης ή εκμετάλλευσης.

3. Η πράξη επιβολής προστίμου, κατά τα ανωτέρω, είναι απαράδεκτη εάν δεν κοινοποιηθεί με απόδειξη στον παραβάτη, ο οποίος εξοφλεί το πρόστιμο που τον επιβλήθηκε με κατάθεση του ποσού στο λογαριασμό του Ανωτάτου Συμβουλίου Εργασίας (Α.Σ.Ε) που τηρείται στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος.

4. Ο παραβάτης μπορεί να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της πράξης επιβολής των διοικητικών κυρώσεων ασκούνται προσφυγή, μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από την κοινοποίηση της πράξεως, ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου της έδρας της επιθεώρησης εργασίας.

4.1. Η προσφυγή αυτή είναι απαράδεκτη εάν δεν κοινοποιηθεί στην αρμόδια επιθεώρηση εργασίας μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την άσκησή της.

4.2. Μετά την πάροδο της προθεσμίας για την άσκηση της προσφυγής ή μετά την έκδοση της απόφασης του Πρωτοδικείου γίνεται διοικητική βεβαίωση του προστίμου από την επιθεώρηση εργασίας και εισπράττεται από την αρμόδια δημόσια οικονομική υπηρεσία (Δ.Ο.Υ) ως δημόσιο έσοδο, αποδιδόμενο στο λογαριασμό του Α.Σ.Ε κάθε μήνα.

5. Κατά την επιλογή και επιβολή των παραπάνω διοικητικών ποινών λαμβάνονται υπόψη ιδίως:

5.1. Η αμεσότητα η σοβαρότητα και η έκταση του κινδύνου

5.2. Η σοβαρότητα της παράβασης, η τυχόν επαναλαμβανόμενη μη συμμόρφωση στις υποδείξεις των αρμοδίων οργάνων οι παρόμοιες παραβάσεις για τις οποίες έχουν επιβληθεί κυρώσεις στο παρελθόν και ο βαθμός υπαιτιότητας.

6. Πριν από την επιβολή των παραπάνω διοικητικών κυρώσεων μπορεί να χορηγηθεί εύλογη προθεσμία μέχρι τριάντα (30) ημερών για συμμόρφωση ή να παραταθεί μία μόνο φορά προθεσμία και έως δέκα (10) ημέρες, αν κριθεί ότι εκείνη που χορηγήθηκε αρχικά δεν ήταν επαρκής.

7. Η εκτέλεση των διοικητικών κυρώσεων προσωρινής και οριστικής διακοπής γίνεται από την αρμόδια αστυνομική αρχή.

ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ

1. Κάθε εργοδότης, κατασκευαστής, παρασκευαστής, εισαγωγέας ή προμηθευτής, που παραβαίνει από πρόθεση τις διατάξεις της νομοθεσίας για την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας και των κανονιστικών πράξεων που εκδίδονται με εξουσιοδότησή της, τιμωρείται με φυλάκιση ή με χρηματική ποινή τουλάχιστον εκατό χιλιάδων δραχμών ή και με τις δύο αυτές ποινές.

2. Σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων από αμέλεια οι παραπάνω δράστες τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή με χρηματική ποινή.

3. Η υπόθεση εισάγεται προς εκδίκαση με απευθείας κλήση.

4. Σε περίπτωση αναβολής της δίκης, το δικαστήριο με την απόφασή του ορίζει ρητή δικάσιμο, μέσα σε είκοσι μία (21) ημέρες.

Β6.4. Ποινικές και άλλες κυρώσεις

1. ΚΑΘΕ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΙΜΩΡΕΙΤΑΙ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ:

α. Άρθρο 3. Β.Δ. 25-8-1920 (ΦΕΚ 200 Α'/5-9-20) όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 εδ. β' του Ν. 2943/1922 (ΦΕΚ Α' της 8-8-22):

«Πας εργοδότης και πας διευθυντής, διαχειριστής, ιδιοκτήτης, τεχνίτης ή εργάτρια επιχειρήσεως ή επαγγέλματος παραβαίνων τας διατάξεις του νόμου ΓπΛΔ' και των προς εφαρμογήν αυτού Β. Διαταγμάτων και ειδικών κανονισμών, τιμωρείται, αν δεν υπάρχει περίπτωση εφαρμογής αυστηροτέρων διατάξεων του Ποινικού νόμου, δια χρηματικής ποινής δραχμών 300 μέχρι 3000 και με φυλάκισιν μέχρις εξ μηνών. Η χρηματική αυτή ποινή πολλαπλασιάζεται αναλόγως του αριθμού των διακεκριμένων παραβάσεων ή του αριθμού των εργατών επί κινδύνω ή εις βάρος των οποίων εγένετο η παράβασις μη δυναμένη όμως να υπερβή εν συνόλω τας 10.000 δραχμών. Το δικαστήριο εν τη αυτή αποφάσει δύναται να επιδικάζει εξ επαγγέλματος και χρηματικήν ικανοποίησιν του παθόντος από 100 μέχρι 1000, ασχέτως της ζημίας εν ούτος υπέστη ως επίσης να διατάσσει το κλείσιμον του εργοστασίου, εργαστηρίου, αποθήκης ή καταστήματος, εφ' όσον τούτον δεν πληροί τους όρους των νομικών διατάξεων και κανονισμών περί υγιεινής και

ασφαλείας των εργατών και υπάρχει περί τούτου έκθεσις του Υγειοτεχνικού Συμβουλίου...

β. Άρθρο 29 νόμου 1346 1983 (ΦΕΚ 46^Α/ 14-4-83):

Οι παραβάτες των διατάξεων των Διαταγμάτων και Ειδικών Κανονισμών, που έχουν εκδοθεί ή εκδίδονται με βάση το άρθρο 6 του από 25-8/5-9-1920 Β.Δ. «περί κωδικοποίησης των περί υγιεινής και ασφαλείας των εργατών διατάξεων» τιμωρούνται με τις ποινές του άρθρου 458 του Ποινικού Κώδικα (φυλάκιση έως 6 μήνες ή (και) χρηματικό πρόστιμο 2000 έως 1.000.000 δραχμές - άρθρο 57 Π.Κ. όπως τροποποιήθηκε με το Ν.Δ. 790/1970 και το άρθρο 9 του Ν. 663/1977)».

Κάθε παράβαση των διατάξεων του Ν. 1568/1985 (ΦΕΚ 177Α'/18-10-85 και των Π.Δ. που θα εκδοθούν, έχει τις παρακάτω κυρώσεις:

α. Διοικητικές κυρώσεις (άρθρα 33 και 34 του Ν. 1568/85):

«Σε κάθε εργοδότη, κατασκευαστή, παρασκευαστή, εισαγωγέα ή προμηθευτή που παραβαίνει τις διατάξεις του νόμου αυτού και των προεδρικών διαταγμάτων ή υπουργικών αποφάσεων, που εκδίδονται με εξουσιοδότησή του, επιβάλλεται από τον επιθεωρητή εργασίας, ανεξάρτητα από τις ποινικές κυρώσεις, με πλήρη αιτιολογημένη απόφασή του και ύστερα από κλήση του εργοδότη για παροχή εξηγήσεων:

- πρόστιμο για κάθε παράβαση από 10.000 έως 500.000 δραχμές,
- προσωρινή διακοπή της λειτουργίας συγκεκριμένης παραγωγικής διαδικασίας ή τμήματος ή τμημάτων ή του συνόλου της επιχείρησης ή

της εκμετάλλευσης για χρονικό διάστημα πέντε ημερών (υπό όρους και παραπάνω)...

β. Ποινικές κυρώσεις (άρθρο 35 του Ν. 1568/85):

«Κάθε παραβάτης τιμωρείται με φυλάκιση ή με χρηματική ποινή τουλάχιστον 100.000 ή και με τις δυο αυτές ποινές.

Σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων από αμέλεια οι παραπάνω δράστες τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή με χρηματική ποινή...

3. Παραβάσεις του Κανονισμού Μεταλλευτικών και Λατομικών Εργασιών (Απόφ. Π-5η/Φ/17402/ΦΕΚ 9318'/31-12-1984):

Άρθρο 107 (σε συνδυασμό με τα άρθρα 3 και 95 παράγρ. 3, εδ. Β') του παραπάνω Κανονισμού:

«...Επιβάλλονται διοικητικές κυρώσεις προσωρινής ή οριστικής ανάκλησης της άδειας.»

4. Αποζημίωση για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες:

α. Νόμος 551/31-12-1914, περί ευθύνης προς αποζημίωσιν των εξ ατυχήματος εν τη εργασία παρόντων εργατών και υπαλλήλων» (ΦΕΚ 11Α'/8-1-1915), όπως κωδικοποιήθηκε με το Β.Δ. της 24-7/25-8-1920 (ΦΕΚ 191 Α):

Καθιερώνει την αντικειμενική ευθύνη του εργοδότη για αποζημίωση του παθόντα από ατύχημα, ανεξαρτήτως του εάν βαρύνει τον εργοδότη υπαιτιότητα (αμέλεια ή δόλος).

β. Άρθρα 914, 922 και 928 έως και 932 του Αστικού Κώδικα:

Ο παθών διατηρεί το δικαίωμα (αξίωση) για αποζημίωση με βάση το κοινό Αστικό Δίκαιο.

γ. Άρθρο 60 παρ. 3 του Α.Ν. 1846/1951:

Σε περίπτωση ασφαλισμένου στο ΙΚΑ ο παθών δικαιούται τις ασφαλιστικές παροχές που προβλέπονται από την νομοθεσία του ΙΚΑ και ο αντίστοιχος εργοδότης απαλλάσσεται από τις υποχρεώσεις του Ν. 551/1914...

5. Κάθε παράβαση των διατάξεων του Ν. 6422/1934 κλπ. τιμωρείται σύμφωνα με το:

Άρθρο 1 του Α.Ν. 501/19-2-3-1937 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 του Α.Ν. 878/1946, «περί χρηματικών ποινών»

Οι παρά τας διατάξεις του Ν. 6422 και των εις εκτέλεσιν αυτού εκδιδόμενων ή εκδοθησομένων Δ/των ασκούντες έργα, διά προβλέπεται υπό των ισχυόντων Νόμων ειδικόν δίπλωμα ή πτυχίον ως επίσης και οι εργοδότες οι αναθέτοντες ή αποδεχόμενοι την εκτέλεσιν ττοιούτων έργων παρά προσώπων μη κεκτημένων τα οικεία διπλώματα ή πτυχία διώκονται κατόπιν μηνύσεως... τιμωρούμενοι δια χρηματικής ποινής (5 έως 100 χιλιάδες)... ή δια φυλακίσεως (1 έως 12 μηνών) ή και δι* αμφοτέρων»

6. Ποινικός Κώδικας:

α. Ο καταλογισμός της πράξεως: άρθρο 26 (υπαιτιότης), 27 (δόλος), 28 (αμέλεια). «Τα κακουργήματα και πλημμελήματα τιμωρούνται μόνον εκ δόλου τελούμενα... τα πταίσματα τιμωρούνται πάντοτε και αν εξ αμελείας ετελέσθησαν... πλην..»

β. Άρσις ασφαλιστικών εγκαταστάσεων (άρθρο 275): «Όστις εν μεταλλείοις, εργοστασίοις ή άλλαις εργασίαις των οποίων η λειτουργία είναι επικίνδυνος εις την ζωήν των εργατών, εκ προθέσεως καταστρέφει ή οποσδήποτε καθιστά ανεπιδέκτους χρησιμοποιήσεως εγκαταστάσεις ασφαλιστικής κατά των τοιούτων κινδύνων ή διακόπτει την λειτουργίαν αυτών τιμωρείται δια φυλακίσεως τουλάχιστον δυο ετών, αν εκ της πράξεως δύναται να προκύγει κίνδυνος ανθρώπων, δια καθείρξεως δε ισοβίου ή προσκαίρου αν εις την περίπτωσιν ταύτην επίλθεν θάνατος» (άρθρο 276): «ο εξ αμελείας γενόμενος υπαίτιος της εν τω άρθρο 275 πράξεως, τιμωρείται δια φυλακίσεως».

γ. Εμπρησμός: άρθρα 264, 266 και 267 (υπαίτιος εμπρησμού εξ αμελείας...).

δ. Παραβιάσις των κανόνων της οικοδομής (άρθρο 286): «Ο κατά την διεύθυνσιν ή διεξαγωγήν οικοδομικού τινός ή ετέρου αναλόγου έργου ή κατεδαφίσεως, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας, ενεργών παρά τους κοινώς ανεγνωρισμένους τεχνικούς κανόνας και προξενών ούτω κίνδυνον δια την ζωήν ή την υγείαν ανθρώπου, τιμωρείται δια φυλακίσεως μέχρι 2 ετών».

ε. Σωματικά βλάβαι: άρθρο 308 (απλή σωματική βλάβη), 309 (επικίνδυνος σωματική βλάβη), 310 (βαρεία σωματική βλάβη), 311 (θανατηφόρος βλάβη - άρθρο 2 Ν.Δ. 4090/ 1960).

στ. Ευθύνη δυο πταίσματα άλλων (άρθρο 411): «Εργοστασιαίκα, ή άλλοι Διευθυνταί ή πρωτεργάται βιομηχανίας ή βιοτεχνίας, εργολήπται και έμποροι είναι υπεύθυνοι δια τα πταίσματα τα αναγόμενα εις πράξεις διατεταγμένας ή απηγορευμένας περί την άσκησιν των έργων των και διαπραττόμενα παρά των υφισταμένων ή αντιπροσώπων αυτών, εάν διατελώσιν εν γνώσει τούτων και δύνανται να τα εμποδίσωσιν ή εάν δύναται να τοις αποδοθή αμέλεια περί την οφειλομένην επίβλεψιν».

ζ. Παράνομος άσκησις επιτηδεύματος (άρθρο 414): « Ο άνευ αδειας της αρχής μετερχόμενος επιτήδευμα. δια την άσκησιν του οποίου απαιτείται κατά νόμον, τοιαύτη άδεια, τιμωρείται δια προστίμου ή δια κρατήσεως».

η. Παράβασις διατάξεων προφυλακτικών υπό του πυρός (άρθρο 433).

θ. Παράβασις διατάξεων οικοδομικών (άρθρο 434) «Δια κρατήσεως ή προστίμου, εφ' όσον ετέρα διάταξις δεν επιβάλλει βαρυτέραν ποινή, τιμωρείται: α) ο παραβαίνων τας δια την ασφάλειαν ή την υγιεινήν των οικοδομών ή προς διακανονισμόν εν γένει της εν τω οικοδομείν τάξεως ή της αποτροπής των εκείθεν κινδύνων εκδιδόμενας διατάξεις της αρμοδίας αρχής, β) ο εν τω οικοδομείν γενόμενος υπαίτιος οιασδήποτε αμελείας, εξ ης δύναται να προκύψη βλάβη εις άνθρωπον ή εις ζένον πράγμα. γ) ο γενόμενος υπαίτιος τινός των εν στοιχεα α) και

β) πράξεων σχετικώς προς την εκτέλεσιν ετέρου τινός αναλόγου έργου ή κατεδαφίσεως».

7. Αστικός Κώδικας

α Ασφάλεια και Υγιεινή των χώρων εργασίας (άρθρο 662):

«Ο μισθωτής οφείλει να διαρρυθμίζη τα της εργασίας ως και τα του χώρου αυτής και της διαμονής, τα των εγκαταστάσεων και μηχανημάτων ή εργαλείων, κατά τρόπον ώστε να προστατεύεται η ζωή και η υγεία του εκμισθωτού». Επίσης, άρθρο 663 και Ε.Ν. 38.

β. Εντολή (κεφάλαιου 22ου - άρθρα 713 έως 729).

γ. Αδικοπραξίαι (κεφάλαιον 39ον - άρθρα 914 έως 938), αξιώσεις αποζημιώσεων εκ βλαβών - ζημιών...

δ. Περιορισμοί κυριότητας,εκπομπάι (άρθρο 1003): Ο κύριος ακινήτου υποχρεούται να ανέχεται την εκπομπήν καπνού ή άλλας παρομοίας ενεργείας προερχομένας εξ άλλου ακινήτου εφόσον αύται δεν παραβλάπτουσιν ουσιωδώς την χρήσιν του ιδίου ακινήτου, ή προέρχονται εκ χρήσεως συνήθους δι' ακίνητα της περιοχής, του βλάπτοντος κτήματος».

ε. Επιβλαβείς εγκαταστάσεις (άρθρα 1004.1005) κίνδυνος καταπτώσεως οικοδομής (1006), ανόρυξις παρά τα δεμέλια του γείτονος (1007):

«Το ακίνητον δεν δύναται να ανασκάπτεται μέχρι τοιούτου βάθους ώστε το έδαφος του γειτονικού ακινήτου να στερηθεί του απαιτουμένου ερείσματος, εκτός αν ελήφθη πρόνοια περί άλλης επαρκούς στερεώσεως» κλπ.

ΜΗ ΠΑΙΖΕΤΕ ΜΕ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΤΩΝ ΣΥΝΑΔΕΛΦΩΝ ΣΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΔΙΚΗ ΣΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΤΣΙΜΕΝΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Γ1. Ιστορία του τσιμέντου

Οι Αιγύπτιοι και οι Ρωμαίοι ήταν οι πρώτοι που ανακάλυψαν τις ιδιότητες του φυσικού τσιμέντου. Οι Ρωμαίοι χρησιμοποίησαν ασβεστοκονιάματα, ανακατεύοντάς τα πολλές φορές με άλλα υλικά (όπως με ποζολάνη) για να συνδέσουν μεταξύ τους τα δομικά υλικά που χρησιμοποιούσαν στις κατασκευές τους ωστόσο, η ρωμαϊκή Κονιά δεν μπορούσε να παρασκευαστεί μέσα στο νερό και επομένως να χρησιμοποιηθεί σε υποβρύχιες κατασκευές. Έτσι ο Τζόφερ Ασπντιν ανακάλυψε τις υδραυλικές κονίες στα τέλη του 18^{ου} αιώνα. Οι υδραυλικές κονίες του Ασπντιν ήταν δυνατό να κληρύνονται μέσα στο νερό και το 1825 συνεταιρίζεται με τον Ουίλλιαμ Μπεβερλη και ιδρύουν μονάδα παραγωγής τσιμέντου.

Αργότερα ο Ισαάκ Τζόνσον και ο Λουί Βικά ύστερα από πολλά πειράματα συνέβαλαν στην βελτίωση της ποιότητας και αντοχής του τσιμέντου,

Το 1842 δημιουργήθηκε το πρώτο Γαλλικό εργοστάσιο τσιμέντου στο Μον Ροσέ.

Το 1850 λειτουργούν τέσσερα εργοστάσια παραγωγής τσιμέντου πορτλαντ στις κοιλάδες του Τάμεση και του Μέντζουεπ, μια περιοχή με

τεράστιο πλούτο πρώτων υλών και αποδεμάτων κιμωλίας και αργυλοχώματος. Το 1898 υπήρχαν ήδη 1000 κλίβανοι στην περιοχή που παράγαγα 1,3 εκατ. Τόννουςτσιμεντό το χρόνο.

Η Βρετανικήτσιμεντοβιομηχανία φαίνεται ότι υπήρξε πρωτοπόρος στη διεθνή σκηνή. Γρήγορα φυσικά η παραγωγήτσιμεντό προχώρησε και στις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες.

Η πρώτητσιμεντοβιομηχανία στην Ελλάδα αλλά και στα Βαλκάνια ιδρύθηκε στο εργοστάσιο Ελευσίνας του Τιτάνα το 1911.

Το κείμενο βασίζεται σε άρθρο με τίτλο «from the mists of time» από το περιοδικό International cement Review Ιούλιος 1995.

Γ.2. Γενικά περί τσιμεντοβιομηχανίας

Η βιομηχανία τσιμέντου υπάρχει στην Ελλάδα από τις αρχές του αιώνα και συγκεκριμένα από το 1911. Με μηδαμινή παραγωγή κατόρθωσε να αποτελεί έναν από τους πλέον σημαντικούς παραγωγικούς κλάδους της ελληνικής ευθύνης οικονομίας.

Η τσιμεντοβιομηχανία στην Ελλάδα καταλαμβάνει ένα πολύ μεγάλο κομμάτι του βιομηχανικού και παραγωγικού δυναμικού της χώρας. Υπάρχουν οκτώ εργοστάσια παραγωγής τσιμέντου, διαφορετικής παραγωγικής ικανότητας, και απασχολούν ένα μεγάλο κομμάτι του εργατικού δυναμικού της χώρας. Συγκεκριμένα στην Ελληνική τσιμεντοβιομηχανία απασχολούνται άμεσα περίπου 6.000 εργαζόμενοι και άλλοι τόσοι έμμεσα.

Η τσιμεντοβιομηχανία, σαν βαριά χημική βιομηχανία επιδρά στην ρύπανση του περιβάλλοντος, που εκδηλώνεται κύρια με τρεις μορφές:

- a) Καταστροφή φυσικών τοπίων στα λατομεία που γίνεται η παραλαβή των πρώτων υλών
- β) Αέρια ρύπανση (εκπομπή σκόνης)
- γ) Ηχορύπανση

Γ3. Διαδικασία Παραγωγής Τσιμέντου

Το τσιμέντο είναι μία λεπτόκοκκη σκόνη που έχει την ιδιότητα σε επαφή με το νερό να πήζει και να σκληραίνεται είτε στον αέρα ή κάτω από το νερό.

Αποτελείται από οξείδια του ασβεστίου, πυριτίου, αργιλίου και σιδήρου, τα οποία είναι ενωμένα μεταξύ τους με τη μορφή συμπλόκων ενώσεων, που λέγονται υδραυλικές ενώσεις και αποτελούν κατά κανόνα το 90% του βάρους του. Το υπόλοιπο μέρος είναι γύμος και μικρές ποσότητες αλάτων μαγνησίου, καλίου, νατρίου και άλλων στοιχείων.

Σαν πρώτες ύλες για την κατασκευή του τσιμέντου χρησιμοποιούνται ασβεστολιθικά και αργιλικά πετρώματα που η χημική και ορυκτολογική τους σύσταση βρίσκεται μέσα σε ορισμένα όρια.

Οι πρώτες ύλες εξορύσσονται με τη χρήση ισχυρών εκσκαπτικών μηχανημάτων ή με τη χρήση εκρηκτικών υλών και στη συνέχεια δραύονται από μεγάλους δραυστήρες σε τεμάχια μικρότερα συνήθως των 30 χιλιοστών.

Οι δρασμένες πρώτες ύλες αποθηκεύονται (με σύγχρονη ανάμιξη) χωριστά κατά κατηγορία και από εκεί οδεύουν μέσω ειδικών οδών και τροφοδοτών, προς τους μύλους συνάλεσης των πρώτων υλών, σε αυστηρά καθορισμένη και συνεχώς ελεγχόμενη δοσολογία.

Οι μύλοι είναι μεταλλικοί κύλινδροι, συνήθως μήκους 5-8 μέτρων με ισχυρή εσωτερική μεταλλική θωράκιση που περιέχουν πολλούς τόννους από σφαιρικά χαλύβδινα αλεστικά σώματα διαμέτρου 20-100 χιλιοστών.

Κατά την περιστροφική κίνηση των μύλων οι σφαίρες κονιοποιούν τις προδραυσμένες πρώτες ύλες σε κόκκους μέσης διαμέτρου περίπου 40 μ (χιλιοστών του χιλιοστού), το προϊόν δε αυτό που καλείται «φαρίνα» οδηγείται πρώτα στα σιλό φαρίνας, όπου υπόκειται σε μία ομοιογενοποίηση και στη συνέχεια οδεύει προς τους περιστροφικούς κλιβάνους για έγψη.

Οι περιστροφικοί κλιβάνοι είναι μεταλλικοί κύλινδροι μήκους συνήθως 50-150 μέτρων και διαμέτρου 3-5 μέτρων με εσωτερική επένδυση από ειδικά πυρότουβλα.

Η φαρίνα πριν μπει στον κλίβανο περνάει πρώτα από ένα σύστημα κυκλώνων που ονομάζεται προδερμαντής και υφίσταται μία προοδευτική θερμική κατεργασία σε θερμοκρασία μέχρι 900°C περίπου.

Όταν μπει στον κλίβανο με τη βοήθεια της περιστροφής του και της κλίσης του, κυλάει η φαρίνα αργά προς την έξοδο, στη δε πορεία της συναντάει όλο και υψηλότερες θερμοκρασίες που φθάνουν τους 1.300 - 1.400°C που επιτυγχάνονται με την καύση μαζούτ ή άνθρακα, που στέλνεται στο εσωτερικό του κλιβάνου με πίεση υπό μορφή λεπτών σταγονιδίων, ή πολύ λεπτής σκόνης αντίστοιχα.

Μέσα στον κλίβανο πραγματοποιούνται πολύπλοκες φυσικοχημικές διεργασίες, ενώ μέρος των οξειδίων τήκεται και σχηματίζονται οι υδραυλικές ενώσεις και έτσι μετατρέπεται η «φαρίνα» που έχει - χάσει ήδη το 35% του βάρους της, σε ένα κοκκώδες προϊόν που λέγεται κλίνκερ.

Το κλίνκερ είναι το βασικό συστατικό του τσιμέντου και από την ποιότητά του εξαρτάται στο μέγιστο βαθμό και η ποιότητα του τσιμέντου.

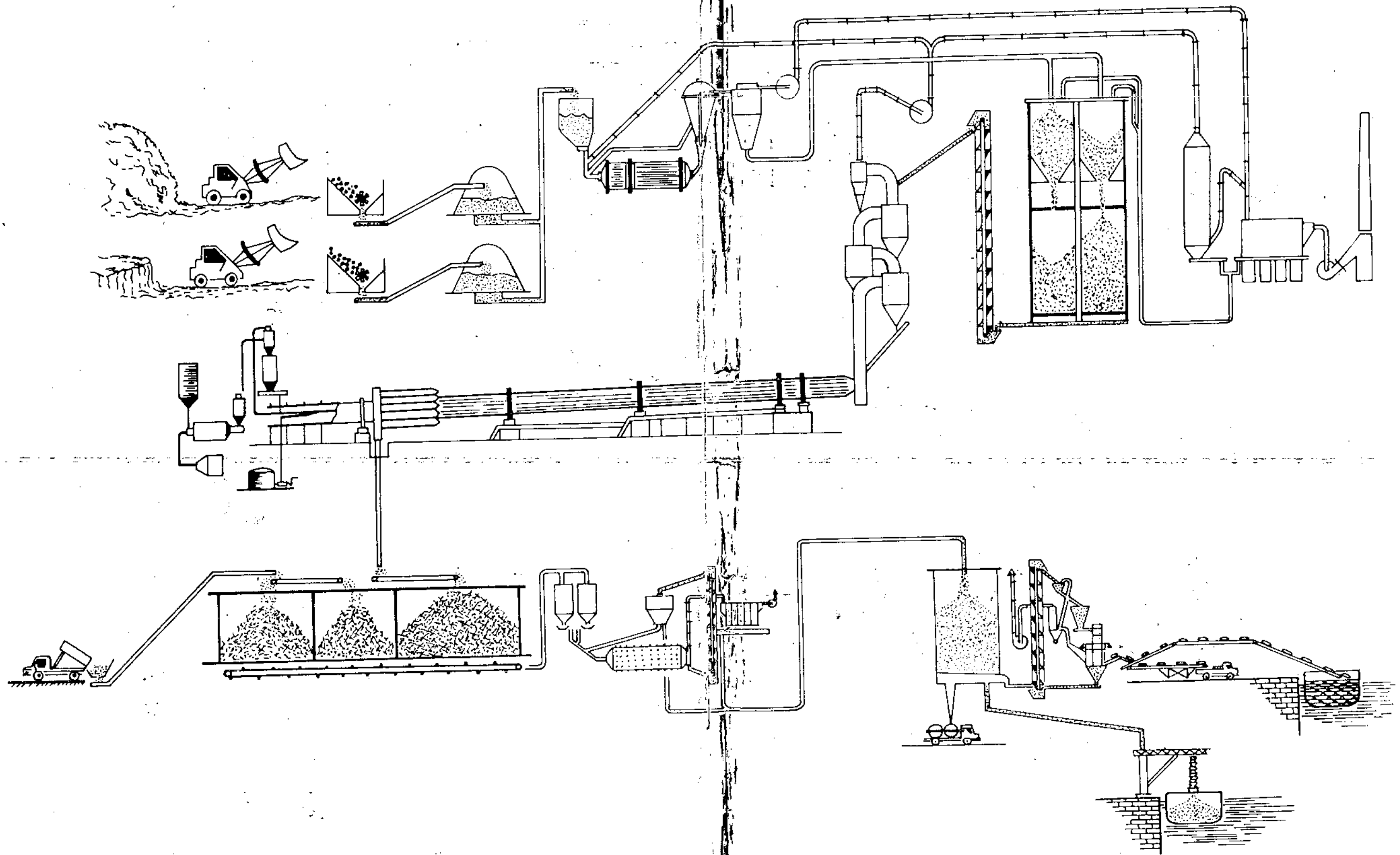
Το τσιμέντο είναι, όπως γνωρίζουμε, μία πολύ λεπτή σκόνη που η μέση διάμετρος των κόκκων της είναι κάτω των 20 μικρών είναι δε προϊόν της συνάλεσης κλίνκερ και γύψου ή και ορισμένων φυσικών ή τεχνικών υλικών που προσδίδουν στο τσιμέντο ορισμένες ωφέλιμες ιδιότητες. Τέτοιες ύλες είναι οι ποζολάνες, οι ιπτάμενες τέφρες, οι σκωρίες υγικαμίνων και άλλες.

Οι μύλοι τσιμέντου είναι σχεδόν όμοια μηχανήματα με τους μύλους φαρίνας και η κονιοποίηση των υλικών γίνεται και εδώ με τη βοήθεια σφαιρικών ή και μικρών κυλινδρικών αλεστικών σωμάτων.

Οι δοσολογίες των υλικών της συνάλεσης είναι αυστηρά καθορισμένες και συνεχώς ελεγχόμενες, όπως είναι βασικής επίσης σημασίας και η κοκκομετρική διαβάθμιση του προϊόντος.

Οι συνδυασμοί μεταξύ της χημικής σύστασης του κλίνκερ, του βαθμού άλεσης του τσιμέντου και της παρουσίας ή όχι των διαφόρων προσθέτων, διαμορφώνουν τις διάφορες ποιότητες των τσιμέντων, καθώς και τη στάθμη των αντοχών που είναι και το σημαντικότερο χαρακτηριστικό τους.

Το τσιμέντο μετά τους μύλους αποθηκεύεται σε μεγάλα σιλό και από εκεί διατίθεται στη κατανάλωση σε διάφορες μορφές συσκευασίας. Η μεγαλύτερη ποσότητα διατίθεται σε μορφή χύμα με ειδικά σιλοφόρα αυτοκίνητα και πλοία.

ΤΣΙΜΕΝΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΙΤΑΝ

Γ.4. Γενικά στοιχεία

Ο Άγγελος και ο Νικόλαος Κανελλόπουλος είναι οι ιδρυτές της εταιρείας τσιμέντου ΤΙΤΑΝ. Ιδρύθηκε το 1911, και γίνεται η πρώτη εταιρεία παραγωγής τσιμέντου στα Βαλκάνια.

Αυτή η προσπάθεια που άρχισε πριν 86 χρόνια συνεχίζει σήμερα με επιτυχία φέρνοντας την ΤΙΤΑΝ στην πρώτη θέση παραγωγής και εξαγωγής τσιμέντου στην Ελλάδα.

Η ΤΙΤΑΝ είναι ελληνική εταιρία που δραστηριοποιείται στον τομέα των δομικών υλικών στην Ελλάδα και διεθνώς, κυρίως στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στη ΗΠΑ.

Η καθετοποιημένη δομή του ομίλου καλύπτει όλο το φάσμα των δομικών υλικών, περιλαμβάνονται θυγατρικές εταιρείες παραγωγής ετοιμού σκυροδέματος, λατομικές, μεταφορικές, εξαγωγικές και παροχής υπηρεσιών.

Τον πυρήνα των δραστηριοτήτων του ΤΙΤΑΝΑ αποτελούν τα τέσσερα εργοστάσια παραγωγής τσιμέντου στην Ελλάδα και ένα στις Η.Π.Α., συνολικής ετήσιας παραγωγικής δυνατότητας 6,9 εκατομμυρίων τόννων.

Γ.4.1. Εργοστάσια παραγωγής

Τον πυρήνα των δραστηριοτήτων του Τιτάνα αποτελούν τα τέσσερα εργοστάσια παραγωγής τσιμέντου στην Ελλάδα και ένα στις ΗΠΑ.

1) Εργοστάσιο Ελευσίνας

Ιδρύθηκε το 1911 είναι το πρώτο εργοστάσιο παραγωγής της «TITAN» και η πρώτη βιομηχανία παραγωγής τσιμέντου στην Ελλάδα. Η ετήσια παραγωγή του εργοστασίου είναι 1.000.000 τόννους τσιμέντο.

2) Εργοστάσιο Θεσσαλονίκης

Άρχισε να λειτουργεί το 1962 και ανέπτυχθηκε το 1971. Η ετήσια παραγωγή είναι 1.300.000 τόννους και καλύπτει όλες τις ανάγκες της Βορείου Ελλάδος

3) Εργοστάσιο Πάτρας

Οι δραστηριότητες του εργοστασίου αυτού άρχισαν το 1968 και το 1982 κατάφερε να έχει ετήσια παραγωγή 1.300.000 τόννους. Λόγω της στρατηγικής θέσης που κατέχει πραγματοποιεί μεγάλου ύψους εξαγωγές σε πολλές χώρες.

4) Εργοστάσιο Καμαρίου

Το εργοστάσιο αυτό ιδρύθηκε το 1976. Το 1979 η δυνατότητα παραγωγής αυξήθηκε φτάνοντας περίπου τους 2.350.000 τόννους ετησίως.

Το εργοστάσιο Καμαρίου είναι ένα από τα πιο σύγχρονα του κόσμου, διαθέτοντας την πιο σύγχρονη Τεχνολογία στην παραγωγή τσιμέντου.

Η παραγωγή του καλύπτει τις ανάγκες της κεντρικής Ελλάδας σε τσιμέντο και αποτελεί ένα ουσιαστικό τμήμα στις εξαγωγές της ΤΙΤΑΝ.

5) Εργοστάσιο Roanoke (ΗΠΑ).

Άρχισε να λειτουργεί το 1995. Η ετήσια παραγωγή τσιμέντου φτάνει τους 1.200.000 τόνους και καλύπτει κατά ένα μεγάλο μέρος τις ανάγκες των ΗΠΑ σε τσιμέντο.

Γ.4.2. Ποιότητες και χρήσεις τσιμέντων που παράγονται από την Α.Ε. Τσιμέντων ΤΙΤΑΝ

1. ΤΣΙΜΕΝΤΟ ΠΟΡΤΛΑΝΤ

Με Ποζολάνη τύπος ΙΙ/35

Τσιμέντο γενικής χρήσης κατάλληλο για κάθε συνηθισμένη κατασκευή. Είναι κατάλληλο και για κατασκευές μέσα στη θάλασσα ή σε δέσεις που παρουσιάζουν μέτριες χημικές αντιδράσεις.

2. ΤΣΙΜΕΝΤΟ ΠΟΡΤΛΑΝΤ (ΑΜΙΓΕΣ)

Τύπος Ι/35

Χρησιμοποιείται σε κατασκευές που απαιτούνται υψηλότερες αντοχές

3. ΤΣΙΜΕΝΤΟ ΠΟΡΤΛΑΝΤ ΥΨΗΛΗΣ ΑΝΤΟΧΗΣ

Τύπος Ι/45

Το τσιμέντο αυτό χρησιμοποιείται όπου απαιτούνται υψηλότερες αρχικές και Τελικές αντοχές. Κατάλληλο για προκατασκευές κτλ.

4. ΤΣΙΜΕΝΤΟ ΠΟΡΤΛΑΝΤ ΜΕ ΠΟΖΟΛΑΝΗ

Τύπος II/45

Το τσιμέντο αυτό παρουσιάζει μικρή έλκυση θερμότητας κατά την πήξη του, έχει μεγάλη ανθεκτικότητα στις χημικές δράστες και μειωμένη υδροπερατότητα. Είναι κατάλληλο για κατασκευή υδατοφραγμάτων, τσιμεντεύσεις κλπ.

5) ΤΣΙΜΕΝΤΟ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟ ΣΤΑ ΘΕΙΚΑ ΑΠΑΤΑ

Τύπος IV/45

Ειδικό τσιμέντο κατάλληλο για κατασκευές όπου απαιτείται μεγάλη ανθεκτικότητα στις χημικές αντιδράσεις. Ιδιαίτερα των θεικών αλάτων. Απαραίτητο για θεμελιώσεις σε εδάφη πλούσια σε θεικά άλατα και για θαλάσσια έργα.

6) ΤΣΙΜΕΝΤΟ ΠΟΡΤΛΑΝΤ ΛΕΥΚΟ ΥΨΗΛΗΣ ΑΝΤΟΧΗΣ

Τύπος I/45

Τσιμέντο πόντλαντ για φέρουσες κατασκευές πολυτελείας προκατασκευασμένες ή όχι, για κατασκευή διακοσμητικών επιφανειών, μωσαικών δαπέδων, πλάκες πεζοδρομίων κλπ.

7) ΤΣΙΜΕΝΤΟ ΤΟΙΧΟΠΟΙΙΑΣ

Η κονιά αυτή που έχει για βάση το τσιμέντο χρησιμοποιείται για την κατασκευή κονιαμάτων δομήσεων (λιθοδομές, πλινθοδομές) και για επιχρίσματα (σοβάδες).

Γ.4.3. Κυριότερες εταιρείες που απαρτίζουν τον όμιλο TITAN στις 31/12/93

Κυριότερες εταιρείες που απαρτίζουν τον Όμιλο Τίταν στις 31/12/1993							
Α.Ε. ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ ΤΙΤΑΝ							
Δομικών Υλικών	Ναυτιλικές	Διεθνών Δοσοποιησίων	Λοιπές				
ΕΤΕΡΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑ ● ΕΡΓΟΜΠΕΤΟΝ ΑΕ ● ΕΜΠΟΡΟΜΠΕΤΟΝ ΑΕ ● ΙΝΤΕΡΜΠΕΤΟΝ ΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ ΑΕ ● Γ. & Χ. ΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ ΑΕ ● ΕΛΤΕΡ ΑΕ ● ΛΑΤ. ΤΑΓΑΡΑΔΩΝ ΕΡΜΗΣ ΑΕ ● ΛΑΤ. ΚΟΙΜ. ΤΑΓΑΡΑΔΩΝ ΑΕ ● ΛΑΤ. ΠΑΤΡΩΝ ΑΕ ● ΛΑΤ. Ν. ΚΟΡΑΚΑ ΑΕ	● ΝΑΥΤΙΤΑΝ ΑΕ ● ΑΙΟΛΙΚΗ ΝΕ ● ΑΧΑΪΚΗ ΝΕ ● ΔΩΡΙΚΗ ΝΕ ● ΧΙΜΩΛΟΣ ΝΕ ● ΠΟΛΙΚΟΣ ΝΕ	● ΤΙΤΑΝ ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΕ ● ΕΥΡΩΤΙΤΑΝ ΕΡΕ ● ΙΝΤΕΡΤΙΤΑΝ ΑΕ ● ΙΤΑΛΤΙΤΑΝ ΕΡΕ ● ΙΣΠΑΤΙΤΑΝ ΑΕ ● ΤΙΤΑΝ CEMENT S.A. LTD ● FINTITAN GEBE ● FINTITAN SRL ● VENETA CEMENT SRL	● ΙΟΝΙΑ ΑΒΕ ● ΙΝΦΟΓΙΑΝ ΑΕ				
				ΕΤΕΡΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑ ● ΤΙΤΑΝ ΤΣΙΜ. ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΥ ΑΕ ● CAROLINAS CEMENT CO. ● CASTLE HAYNE DEV. INC.			

Γ5 Οικονομικά στοιχεία

Κατά τη διάρκεια του 1995, ο Τίταν κατάφερε να βελτιώσει τις οικονομικές του επιδόσεις, τόσο λόγω της οριακής έστω καλύτερευσης των συνθηκών στις αγορές, όπου δραστηριοποιείται, όσο και χάρη στην προσήλωση της Εταιρείας στη διαρκή αύξηση της ανταγωνιστικότητας.

Τα οικονομικά αποτελέσματα του Τίτανα, τόσο σε επίπεδο Ομίλου, όσο και μητρικής Εταιρείας, βελτιώθηκαν σημαντικά. Κύριοι συντελεστές αυτής της βελτίωσης ήταν η συμπίεση του κόστους παραγωγής και των λειτουργικών εξόδων, καθώς και η μείωση των χρηματοοικονομικών εξόδων. Πιο συγκεκριμένα.

Ο κύκλος εργασιών της μητρικής εταιρείας αυξήθηκε κατά 9,5% σε 64 δις. Δρχ. Τούτο οφείλεται κατά κύριο λόγο, στη μικρή αύξηση των πωλήσεων τσιμέντου στην εσωτερική αγορά και τη συγκράτηση των πραγματικών τιμών πώλησης. Το περιθώριο μικτού κέρδους αυξήθηκε κατά 1% παρά την αρνητική επίδραση της ισχυροποίησης της δραχμής στην αποδοτικότητα των εξαγωγών, αντικατοπτρίζοντας τη συγκράτηση του κόστους παραγωγής. Η σημαντική πτώση των χρηματοοικονομικών εξόδων και η αύξηση των εσόδων από συμμετοχές, οδήγησαν στην αισθητή βελτίωση 933,45) των καθαρών αποτελεσμάτων προ φόρων, τα οποία διαμορφώθηκαν σε 10,4 δις δρχ.

Ο ενοποιημένος κύκλος εργασιών αυξήθηκε κατά 7,8% σε 98,2 δις δρχ. ενώ τα κέρδη προ φόρων ανήλθαν σε 11,8 δις δρχ. αυξημένα

κατά 26,9%. Συγκριτικά με τη μητρική εταιρεία χαμηλότερος ρυθμός αύξησης του τζίρου οφείλεται στην ισχυροποίηση της δραχμής έναντι του δολλαρίου. Η πορεία των επί μέρους δραστηριοτήτων του Ομίλου ήταν σε γενικές γραμμές θετική. Τόσο ο κλάδος λατομικών προϊόντων, όσο και ο κλάδος έτοιμου σκυροδέματος βελτίωσαν τα οργανικά τους αποτελέσματα ενώ η Carolinas Cement Co στις ΗΠΑ συνέχισε την ανοδική της πορεία αν και σε χαμηλότερο ρυθμό. Τέλος, κατά το 1995, ο κλάδος πορσελάνης αναδιοργανώθηκε εσωτερικά με στοχο να επανέλθει στην κερδοφορία.

	Πωλήσεις σε δις	Μεταβολή %	Παραγωγή σε τόννους	Μεταβολή %	Κέρδη προ φόρων σε δις	Μεταβο λή %
1992	54	-	5,3	-	8,8	-
1993	54,8	+1,6	6,1	+15,86	6,9	-2,2
1994	58,4	+6,7	6,2	+1	7,8	+12,9
1995	63,9	+9,4	6,9	+11,3	10,4	+33,4

Ο όμιλος πραγματοποίησε κατά το 1995 επενδύσεις παγίων στοιχείων 9,7 δις δρχ εκ των οποίων πάνω από 1 δις δρχ. αφορούσαν έργα που σχετίζονται άμεσα με την προστασία του περιβάλλοντος συγκεκριμένα:

- Συνεχίστηκε το πρόγραμμα εκσυγχρονισμού του εργοστασίου του Roanoke των Ηπα
- Ολοκληρώθηκε και λειτούργησε στη Δυτική Αττική η πιο σύγχρονη λατομική μονάδα στην Ελλάδα

- Ολοκληρώθηκε το πρόγραμμα αναδιοργάνωσης και συγχωνεύσεων των θυγατρικών εταιρειών καθετοποιημένων δραστηριοτήτων, με στοχο τη βελτιστοποίηση της οργανωτικής δομής και τον περιορισμό του κόστους
- Ενεργοποιήθηκαν, από την 1.1.1996, οι βασικές λειτουργίες του νέου ολοκληρωμένου μηχανογραφικού συστήματος της εταιρείας, με βάση την Τεχνολογία client - server.

Γ.6. Πολιτική για το περιβάλλον

Ο όμιλος τιταν από καιρό δεσπίζει μια σταθερή περιβαλλοντική πολιτική με στοχο τη μείωση των επιπτώσεων από τη βιομηχανική του δραστηριότητα. Η παρουσίαση των αρχών που διέπουν την πολιτική αυτή συντελεί στην αποκατάσταση της εικόνας μιας, βασικής και απόλυτα αναγκαίας βιομηχανικής δραστηριότητας, όπως είναι η παραγωγή τσιμέντου.

Ολοκληρωμένος οικολογικός έλεγχος εφαρμόζει ο Όμιλος, βασίζεται στις ακόλουδες δέκα αρχές

1. Ολοκληρωμένη Μορφή Διοίκησης

Σε αυτή περιλαμβάνεται μεταξύ άλλων ως βασική συνισταμένη η πολιτική για την προστασία του περιβάλλοντος

2. Συμμετοχή προσωπικού, επιμόρφωση και παρακίνηση

Η ανάπτυξη της οικολογικής συνείδησης, εξασφαλίζεται με την συνεχή επιμόρφωση και παρακίνηση του ανθρώπινου δυναμικού, εξασφαλίζοντας έτσι τη συμμετοχή του στη μέριμνα για το περιβάλλον.

3. Διαδικασία Βελτιώσεων

Μια συνεχής διαδικασία προσαρμογής στις νέες Τεχνολογικές εξελίξεις και τα επιστημονικά δεδομένα, τις ανάγκες των καταναλωτών, τις προσδοκίες των γειτόνων και του κοινού και τις προτάσεις των διεθνών οργανισμών για την προστασία του περιβάλλοντος

4. Πρόληψη - Πρόβλεψη

Κατά το σχεδιασμό νέων εγκαταστάσεων λαμβάνεται υπόψη οι πιθανές επιπτώσεις και σχεδιάζονται τα ανάλογα μέτρα για την αποστροφή σοβαρής και ανεπίστρεπτης περιβαλλοντικής υποβάθμισης

5. Έρευνα

Πραγματοποίηση ερευνών για πιθανές επιπτώσεις στο περιβάλλον από προγραμματιζόμενες μεταβολές στην παραγωγική διαδικασία, αλλά και από τις υπάρχουσες δραστηριότητες

6. Ενημέρωση συνεργατών

Συνεχής προσπάθεια για την υιοθέτηση της πολιτικής του Ομίλου και από τους συνεργάτες, του όπως π.χ. εργολάβοι διαφόρων εργασιών μέσω ενημέρωσής τους.

7. Έλεγχος

Καδιέρωση μηχανισμών συνεχούς ελέγχου των εκπομπών και των οχλήσεων, καθώς και της αποτελεσματικότητας των συστημάτων αντιρύπανσης και αποφυγής ηχορύπανσης.

8. Αποκατάσταση - ανάπλαση

Ανάπτυξη και εφαρμογή μεθόδων που εξασφαλίζουν την αποκατάσταση και ανάπλαση του περιβάλλοντος, στις περιοχές όπου δραστηριοποιείται ο όμιλος, υπό μορφή αναδασώσεων, δημιουργίας υγροβιότοπων, λιμνοδεξαμενών κλπ.

9. Συνεργασία με τις αρχές

Συνεργασία με στοχο την αποτελεσματικότερη προστασία του περιβάλλοντος, τη θέσπιση προτύπου λειτουργίας των βιομηχανικών εγκαταστάσεων και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις βιομηχανικές περιοχές

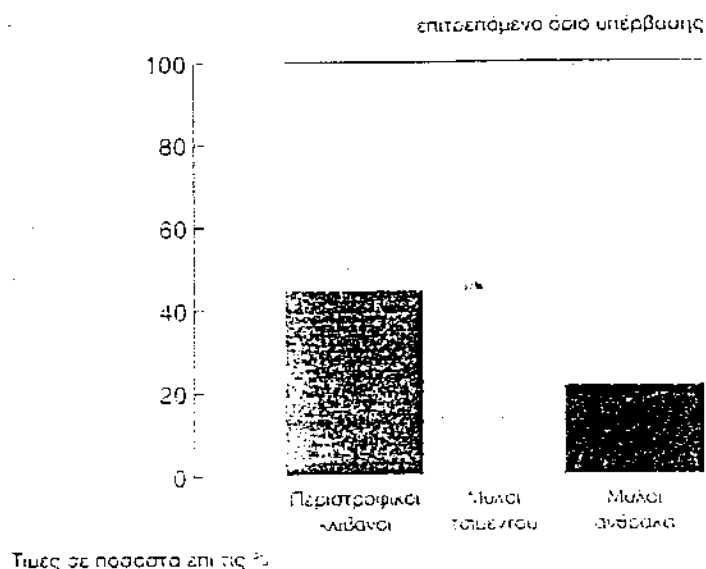
10. Συμμετοχή

Η συμμετοχή του Ομίλου στην προσπάθεια για την προστασία του περιβάλλοντος, που καταβάλλεται από διάφορους οργανισμούς και φορείς.

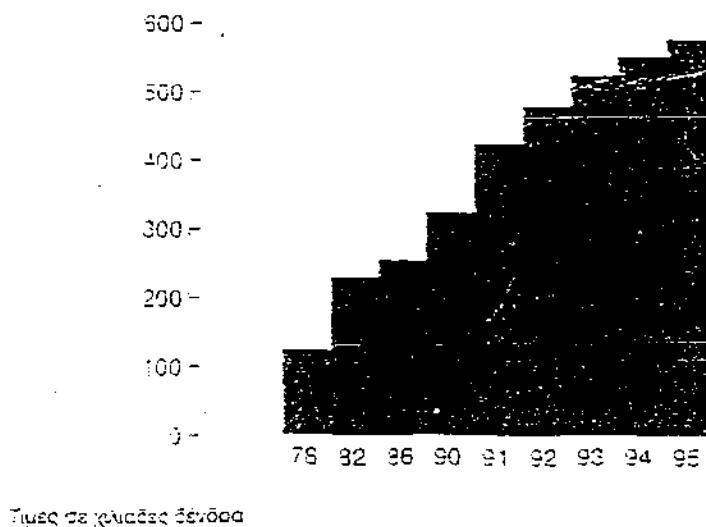
Με βάση τις παραπάνω αρχές, ο Όμιλος Εταιρειών Τιτάν, ενήμερος των διεθνών εξελίξεων χαράζει το δρόμο για την αποτελεσματικότερη προστασία του περιβάλλοντος από τη βιομηχανική δραστηριότητα. Αυτή, άλλωστε είναι η ευθύνη που πηγάζει και από τις ελληνικές και ευρωπαϊκές διακρίσεις τους τον τομέα αυτόν.

Το 1995 ο όμιλος πραγματοποίησε επενδύσεις ύψους μεγαλύτερου του 1 δις δρχ. που αφορούσαν έργα που σχετίζονται άμεσα με την προστασία του περιβάλλοντος.

Ποσοστό πραγματικής εκπομπής σκόνης σε σχέση με το επιτρεπόμενο όριο (100%)

Αποκατάσταση τοπίου - αναδάσωση από τον Όμιλο

Γ.7. Το ανθρώπινο δυναμικό του TITANA

Ανατρέχοντας στην ιστορία του TITANA από τις αρχές του αιώνα μέχρι σήμερα, ανακαλύπτει κανείς το έμπρακτο και συνεχές ενδιαφέρον την εταιρείας για το ανθρώπινο δυναμικό της. Άτυπη στην αρχή αλλά ουσιαστική, η μέριμνα της επιχείρησης για το προσωπικό της εκδηλώθηκε σε κάθε δύσκολη στιγμή, σε κάθε ευκαιρία, καθιερώνοντας σχέσεις αμοιβαίας εμπιστοσύνης.

Η καθιέρωση κοινωνικής θεώρησης στον TITANA θεμελιώθηκε από τους ίδιους τους ιδρυτές της εταιρείας, που πίστευαν στην αξία του ανθρώπινου παράγοντα και στήριζαν την επιχειρηματική τους προσπάθεια στις ικανότητες και στο φιλότιμο των εργαζομένων, εφαρμόζοντας πρωτοποριακές για την εποχή αρχές διοίκησης επιχείρησης που μόνο σήμερα αναγνωρίζονται από τη σύγχρονη επιστήμη.

Μικρότερη κάποτε εταιρεία, με γεωγραφικά συγκεντρωμένες δραστηριότητες, έκτισε τις προϋποθέσεις για να ενσωματωθεί κοινωνική διάσταση στη γενικότερη επιχειρηματική πολιτική της. Κι όταν αργότερα η επιχείρηση μεγάλωσε, η παράδοση αυτή δεν χάθηκε, αντίθετα συστηματοποιήθηκε και ενσωματώθηκε πλέον ως δεσμός.

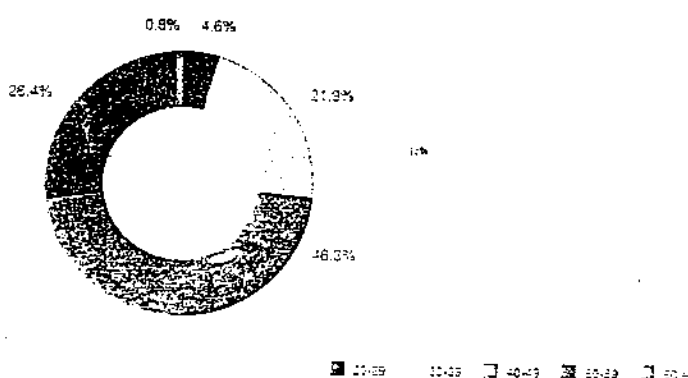
Η εταιρεία δεν υπήρξε ποτέ απρόσωπη και εξακολουθεί να μην είναι, παρόλο που, τα τελευταία χρόνια, ο οικογενειακός χαρακτήρας της τείνει να παραχωρήσει την θέση του σε πιο σύγχρονες διοικητικές δομές.

Η δύναμη του προσωπικού εναρμονίσθηκε σταδιακά με τις λειτουργικές ανάγκες της Εταιρίας, στα πλαίσια του ανταγωνιστικού κλίματος που επικρατεί στον κλάδο της τσιμεντοβιομηχανίας.

Κατανομή προσωπικού
με βάση την ηλικία

1995

Μέσος όρος ηλικίας
46,21 ετη

Γ7.1. Χαρακτηριστικά προσωπικού

Αποβλέποντας πάντα στην ποιοτική αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού, μέρος των αποχωρούντων ή αναξιοδοτούμενων αντικαθίσταται με νέα εξειδικευμένα στελέχη, που προσδέτουν τις γνώσεις και την εμπειρία τους, ενώ συγχρόνως συνεχίζεται η συστηματική εκπαίδευση και επιμόρφωση του υπάρχοντος προσωπικού στις νέες τεχνολογίες και αυτοματισμούς. Στόχος της Εταιρείας είναι η ευαισθητοποίηση και ωρίμανση των εργαζομένων ως προς τις νέες αντιλήψεις που επικρατούν και η γρήγορη προσαρμογή τους στα μηνύματα του καιρού μας. Μέσα στα πλαίσια αυτά, οι μετασχηματισμοί αυτοί συντελούνται με συναινετικές διαδικασίες, ώστε να αποφευχθεί η δημιουργία κοινωνικών προβλημάτων.

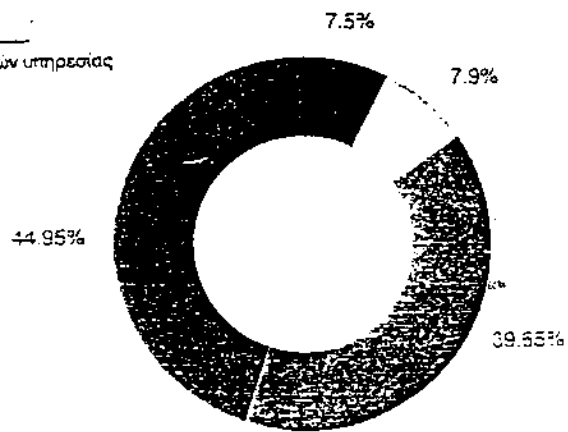
Η πολιτική αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού στον Τιτάνα δημιουργεί τα τελευταία χρόνια συνεχή ανακατανομή των ποσοστών μεταξύ στελεχών, υπαλλήλων και εργατοτεχνιτών, με μικρή, αλλά σταθερή αύξηση υπερ των δύο πρώτων. Ο χειρώναξ, της παλιάς εποχής έχει προ πολλού αντικατασταθεί με τον σύγχρονο εργάτη.

Εντούτοις όμως παραμένουν υψηλοί οι δείκτες μέσου όρου ηλικίας και ετών προϋπηρεσίας στον Τιτάνα και υποδηλούν το σταθερό εργασιακό κλίμα που επικρατεί και την περιορισμένη κινητικότητα, σε συνδυασμό με την επικρατούσα κοινωνική πολιτική της εταιρείας.

Κατανομή προσωπικού
με βάση τα έτη υπηρεσίας

1995

Μέσος όρος ετών υπηρεσίας
19.23 ετη

■ Εως 5 ■ 6-10 ■ 11-20 ■ 21+

Γ.7.2. Δύναμη προσωπικού ΤΙΤΑΝ Α.Ε.

- Ο Όμιλος ΤΙΤΑΝ Α.Ε. σαν συγκρότημα απασχολεί 2.500 εργαζομένους
- Η τσιμεντοβιομηχανία ΤΙΤΑΝ απασχολεί περίπου 1.600 εργαζομένους

Αριθμός των εργαζομένων ανά μονάδα παραγωγής

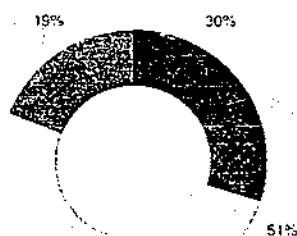
- Στην Ελευσίνα εργάζονται 400 άτομα
- Στο Δρέπανο εργάζονται 300 άτομα
- Στο καμάρι εργάζονται 270 άτομα
- Στα κεντρικά γραφεία στην Αθήνα εργάζονται 400 άτομα

Η δύναμη του προσωπικού της ΤΙΤΑΝ Α.Ε. κατανέμεται ως εξής:

- Κατηγορία Α - Εργατοτεχνίτες 19%
- Κατηγορία Β - Υπάλληλοι 51%
- Κατηγορία Γ - Στελέχη 30%

Δύναμη προσωπικού
Α.Ε. Τίταν

1995

■ Στελέχη

Γ7.3. Εκπαίδευση και επιμόρφωση του προσωπικού

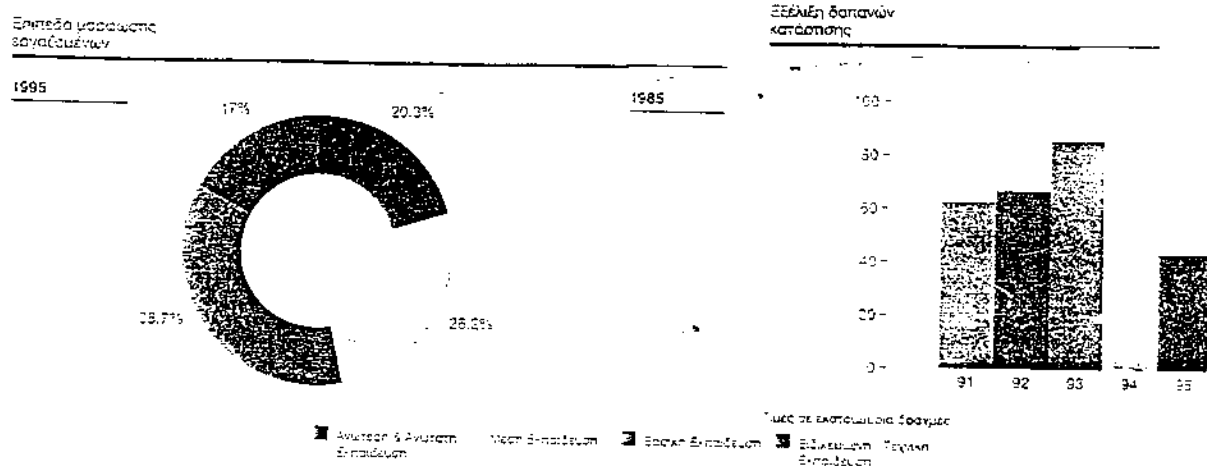
Συνεχίστηκε και το 1995 η επιμόρφωση του προσωπικού, σε θέματα διοικητικής κατάρτισης και πληροφορικής κυρίως σε επίπεδο κατωτέρων και μεσαίων στελεχών των Εργοστασίων και των Κεντρικών Γραφείων. Για το σκοπό αυτόν διατέθηκαν 20.000 περίπου ανθρωπόωρες, σε προγράμματα των οποίων η χρηματοδότηση καλύφθηκε από τον προϋπολογισμό της Εταιρίας και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Συνεχίστηκαν επίσης τα σεμινάρια πρόληψης ατυχημάτων, έναν ευαίσθητο τομέα στον οποίο η Εταιρία προσδίδει ιδιαίτερη σημασία.

Η είσοδος του Τιτάνα στη νέα τεχνολογία της Πληροφορικής των Συστημάτων Ανοικτής Αρχιτεκτονικής (Open System και Client/Server) που ήδη βρίσκεται σε αρχικά στάδια πρακτικής εφαρμογής του στην Εταιρία, απασχόλησε το 1995, ομάδα στελεχών, τα οποία εκπαιδεύτηκαν στις διάφορες ενότητες του έργου, και προχώρησαν στην καταγραφή διαδικασιών. Τα στελέχη αυτά εκπαιδεύτηκαν ήδη τους τελικούς χρήστες στη νέα τεχνολογία.

Η επιμόρφωση των στελεχών συμπληρώθηκε με εξωεπιχειρησιακά προγράμματα που περιλάμβαναν, μεταξύ άλλων, συμμετοχή σε σεμινάρια οργανισμών όπως η Ε.Ε.Δ.Ε και εξατομικευμένες κατά περίπτωση μεταπτυχιακές σπουδές, όπως στο Athens Laboratory for Business Administration (ALBA).

Ακόμα, το 1995 ολοκληρώθηκε η μελέτη και ο προγραμματισμός που θα επιτρέψουν την πραγματοποίηση κατά το επόμενο έτος δύο

προγραμμάτων με την άμεση συνεργασία Τιτάνα - Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα δύο αυτά προγράμματα, LEONARDO DA VINCI και ADAPT, αφορούν σε δομές συνεχούς κατάρτισης του ανδρώπινου δυναμικού.

Γ7.4 Κοινωνική πολιτική προς το προσωπικό

Το ευρύ πρόγραμμα οικειοθελών παροχών (άνω των 60) που εφαρμόζει ο Τιτάν για τους εργαζόμενους και τις οικογένειές τους, υπολογίζεται ότι υπερβαίνει, εάν αποτιμηθεί σε χρήμα, ένα μέσο μισθό για κάθε εργαζόμενο.

Μεταξύ των παροχών αυτών, που απευθύνονται στους εργαζόμενους και τις οικογένειές τους, συγκαταλέγονται:

- Κοινωνική μέριμνα σε άτομα και ομάδες, για την επίλυση προσωπικών και οικογενειακών προβλημάτων.

- Αντιμετώπιση προβλημάτων υγείας, σε συνεργασία με ειδικά ιατρικά κέντρα του εσωτερικού και του εξωτερικού.
- Προγραμματισμός μορφωτικών προγραμμάτων, κοινωνικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων, προγραμμάτων αγωγής υγείας, επαγγελματικού προσανατολισμού, εκδηλώσεων για τα παιδιά εργαζομένων που περνούν σε Α.Ε.Ι, υψαγωγικά προγράμματα κ.λ.π.
- Πριμ παραγωγικότητας, συνδεδεμένο με την απόδοση των παραγωγικών μονάδων της Εταιρίας, δεσμός που έχει καθιερωθεί ήδη από το 1987.

Μία σημαντική καινοτομία που εφαρμόζεται από το 1995, είναι το νέο Συνταξιοδοτικό Πρόγραμμα, που αποφασίστηκε με συναίνεση Εταιρίας και εργαζομένων. Το Πρόγραμμα αυτό στηρίζεται σε συμμετοχική βάση και αποβλέπει τόσο στη βελτίωση του προϋπάρχοντος νοσοκομειακού προγράμματος, όσο και στη δημιουργία Συνταξιοδοτικού Αποταμιευτικού Προγράμματος, που εξασφαλίζει εφάπαξ ποσόν ή πρόσθετη σύνταξη στους αποχωρούντες από την εργασία

Γ_{7.5} Επικοινωνία

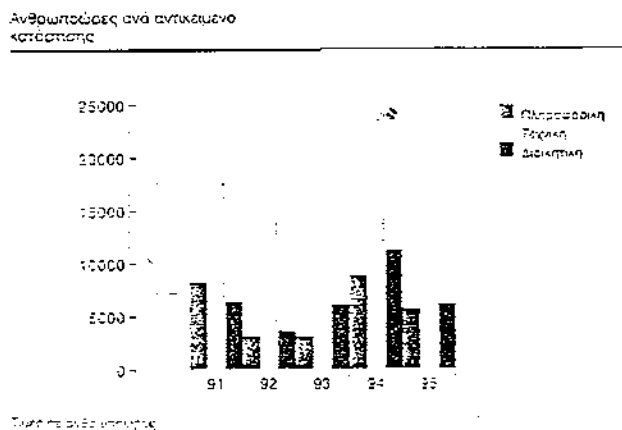
Στο καθημερινό εργασιακό περιβάλλον, η αμφίδρομη ενημέρωση και η συνεχής μεταβίβαση πληροφοριών, αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για την προαγωγή του έργου. Οι βασικές αρχές επικοινωνίας, σε συγκροτημένη μορφή εργασιακών μονάδων ή τακτών

συναντήσεων του προσωπικού με τους προϊσταμένους, ή άτυπη καθημερινή επαφή, αποτελούν κανόνα στην Εταιρία. Τα συστήματα πληροφορικής άλλωστε που εγκαθίστανται διευκολύνουν σε σημαντικό βαθμό την επικοινωνία, εφόσον οι χρήστες έχουν πλέον την δυνατότητα να έχουν πρόσβαση σε δεξαμενές κοινών πληροφοριών. Εξάλλου, οι καθιερωμένες ενημερωτικές ημερίδες, για τη συμμετοχή στελεχών όλων των βαθμίδων, που διοργανώνονται μια φορά το χρόνο με την παρουσία της διοίκησης του Τιτάνα, δίνουν την ευκαιρία για ευρύτερη πληροφόρηση και συγκεκριμένες απαντήσεις σε θέματα που αφορούν στην Εταιρία και την ελληνική και διεθνή αγορά.

Σημαντικό βήμα στις εργασιακές σχέσεις που διέπουν την Εταιρία είναι η καθιέρωση ημερίδας ενημέρωσης των εκπροσώπων των εργαζομένων σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος. Η επικοινωνία αυτή συμβάλλει στην εμπέδωση αμοιβαίας εμπιστοσύνης και σεβασμού και στην από κοινού αντιμετώπιση προβλημάτων που έχουν σχέση με συνθήκες εργασίας και άλλα εργασιακά θέματα. Επιπλέον, τα ενδοεπιχειρησιακά έντυπα συντείνουν στην διατήρηση διατήρηση δεσμών των εργαζομένων και των οικογενειών τους με την Εταιρία και αντικαθιστούν, κατά κάποιον τρόπο, τις ευκαιρίες αλληλογνωριμίας και προσωπικής σχέσης που επέτρεπαν οι διαφορετικές κοινωνικές συνθήκες του παρελθόντος.

Αλλά η επικοινωνία της Εταιρίας εκτείνεται και πέραν των ενδοεταιρικών πλαισίων με την έκδοση του περιοδικού «ΤΙΤΑΝΕΣ», το οποίο έχει ως αποδέκτες έναν σημαντικό αριθμό συνεργατών, γειτόνων

αλλά και φίλων, με αποτέλεσμα να προβάλλεται η εικόνα μας προς τα έξω. Πάγια έκδοση αποτελεί επίσης η «Ενημέρωση», υπό μορφή συνεκτικού εντύπου σύντομης πληροφόρησης των στελεχών σε θέματα υπηρεσιακού ενδιαφέροντος, δραστηριοτήτων του Ομίλου και του κλάδου τόσο σε εθνικό, όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Γ7.6 Διανομή κοινωνικού προϊόντος

Η οικονομική προσφορά της εταιρίας, στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, αποτελεί το κοινωνικό προϊόν. Από τον παρακάτω πίνακα διαπιστώνεται ότι το συνολικό κοινωνικό προϊόν για το 1995 είναι 27,4 δις δραχμές.

Το 46,6% του κοινωνικού προϊόντος δηλαδή 12,7 δις δραχμές αφορά το προσωπικό.

Πιο αναλυτικά:

- Οι καθαρές αποδοχές του προσωπικού το 1995 έφτασαν τα 9,0 δις δραχ.
- Οι εισφορές στους οργανισμούς κοινωνικών ασφαλίσεων ανήλθαν σε 2,4 δις δραχ.
- Οι λοιπές παροχές στο προσωπικό ξεπέρασαν τα 880 εκατομμύρια δραχ.
- Από τα κέρδη της εταιρίας 220 εκατομμύρια θα διανεμηθούν μετά την έγκριση της Γ.Σ. στα στελέχη. Στο λοιπό προσωπικό χορηγήθηκε πριμ παραγωγικότητας που ξεπέρασε τα 600 εκατομμύρια δραχμές.

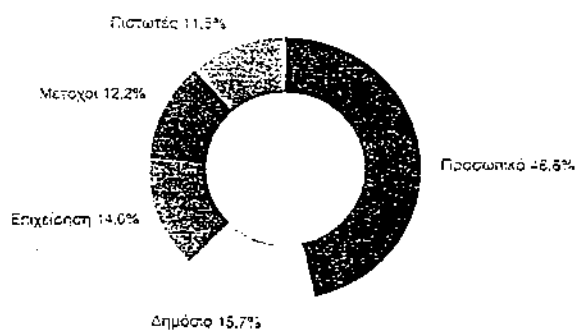
Ακόμα το δημόσιο εισέπραξε από φόρους της εταιρίας και παρακράτηση ΦΜΕ των εργαζομένων της 4,3 δις δραχ.

Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας στην τσιμεντοβιομηχανία TITAN

Η συνεισφορά της επιχείρησης στο κοινωνικό προϊόν το 1995 σε εκατομμύρια δραχμές		
Καθαρές πωλήσεις	53.982	
Διακείμενη αποθεμάτων, ιδιοκατασκευές, έσοδα από συμμετοχές, διάφορα έσοδα	2.925	56.907
Αγορές πρώτων, βοηθητικών κ.λ.π. υλών	7.142	
Αγορές καυσίμων	5.111	
Αγορές από οργανισμούς κοινής ωφέλειας	5.924	
Λοιπές αγορές	5.627	
Έξοδα λειτουργίας και συντήρησης	2.539	
Έξοδα γενικά και διάθεσης	6.578	35.971
Κοινωνικό προϊόν πριν από αποσβέσεις		30.936
Αποσβέσεις		3.517
Κοινωνικό προϊόν		27.419

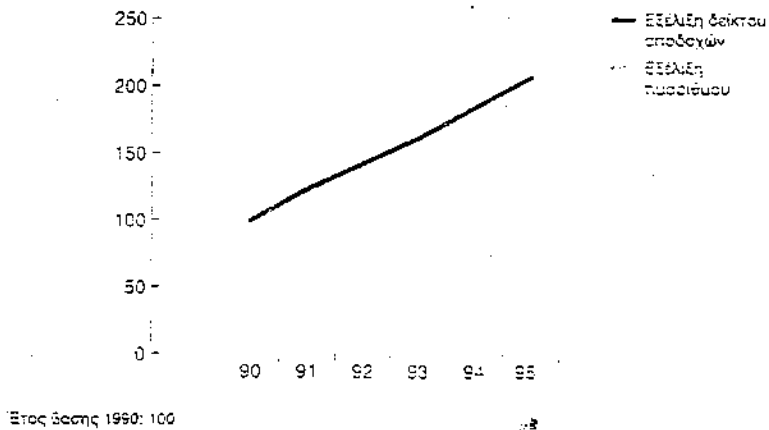
Διανομή του κοινωνικού προϊόντος σε εκατομμύρια δραχμές			%	
I. Προσωπικό				
Καθαρές αποδοχές	9.069			
Εισφορές σε οργανισμούς κοινωνικών ασφαλίσεων	2.426			
Λοιπές παροχές στο προσωπικό	884			
Πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού	188			
Διάθεση κερδών στα στελέχη	220	12.787	46,5	
II. Δημόσια ΦΜΥ				
Φόρος εισοδήματος και διάφοροι φόροι	3.336	4.304	15,7	
III. Επιχείρηση				
		3.835	14,0	
IV. Μέτοχοι (Καθαρό Μέρισμα)				
		3.348	12,2	
V. Πιστωτές				
		3.145	11,5	
Κοινωνικό προϊόν (Σύνολο)		27.419	100,0	

Διανομή κοινωνικού
προϊόντος 1995

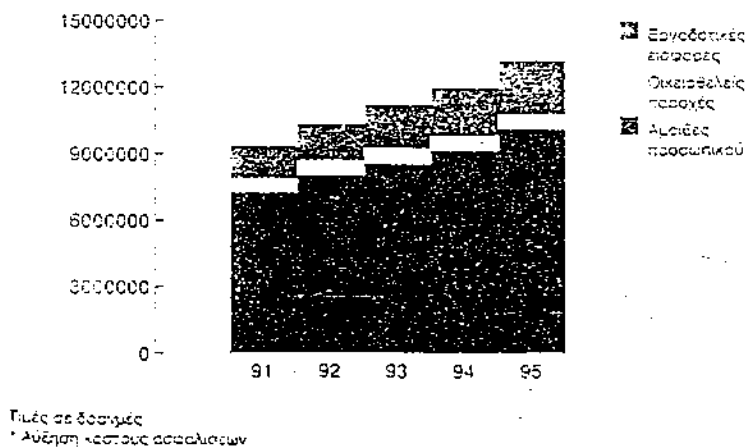

Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας στην τσιμεντοβιομηχανία TITAN

Εξέλιξη δείκτη μέσω μικτών πραγματικών αποδοχών σε σχέση με το μέσο τιμάριζμο

Δαπάνες προσωπικού

Γ7.7. Παραγωγικότητα

Η παραγωγικότητα της TITAN Α.Ε. μετριέται σε τόνους παραγωγής κλίνκερ ανά ανθρωπόωρες.

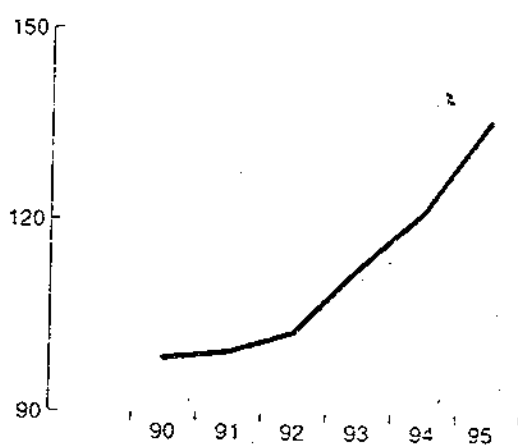
$$\text{Παραγωγικότητα} = \frac{\text{ΠΟΣΟΤΗΤΑ Κλίνκερ}}{\text{ΑΩ}}$$

Οι ανθρωπόωρες περιλαμβάνουν προσωπικό και εργολάβους, μειωμένες με τις αδικαιολόγητες απουσίες και ασθένειες. Η παραγωγικότητα της TITAN Α.Ε. αυξάνεται σταδιακά με κανονικό ρυθμό. Αυτό οφείλεται στους εξής λόγους:

- Ο χειρονακτικός εργάτης έχει αντικατασταθεί πλέον με τον σύγχρονο και πιο αποδοτικό εργάτη.
- Γίνονται συνεχείς επενδύσεις για την αντικατάσταση του παλαιού μηχανολογικού εξοπλισμού με καινούργιο.
- Χορηγεί οικονομικά κίνητρα προς τους εργαζομένους της.
- Γίνεται συστηματική εκπαίδευση και επιμόρφωση του υπάρχοντος προσωπικού στις νέες τεχνολογίες και αυτοματισμούς.
- Μέρος των αποχωρούντων ή συνταξιοδοτούμενων αντικαθίσταται με νέα εξειδικευμένα στελέχη που προσδέτουν την γνώση και την εμπειρία τους.

Το 1995 από σκοπιά παραγωγικότητας θεωρείται ως η καλύτερη χρονιά της τελευταίας δεκαπενταετίας.

Μεταβολή του δείκτη παραγωγικότητας
των 4 εργοστασίων

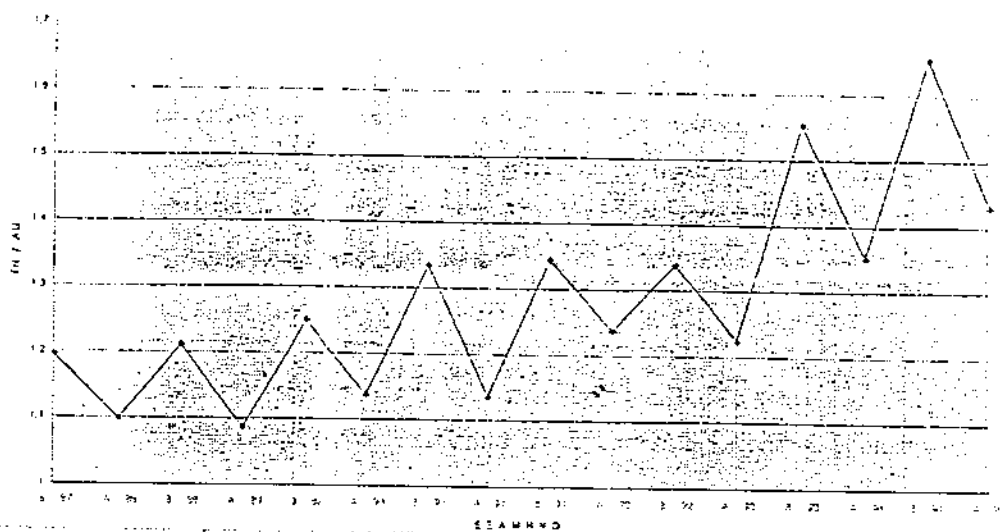

Έτος βάσης 1990: 100
Τόνοι Κλίνκερ/Ω (Προσωπικό Τπών & εργοτάξοι)

Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας στην τσιμεντοβιομηχανία ΤΙΤΑΝ

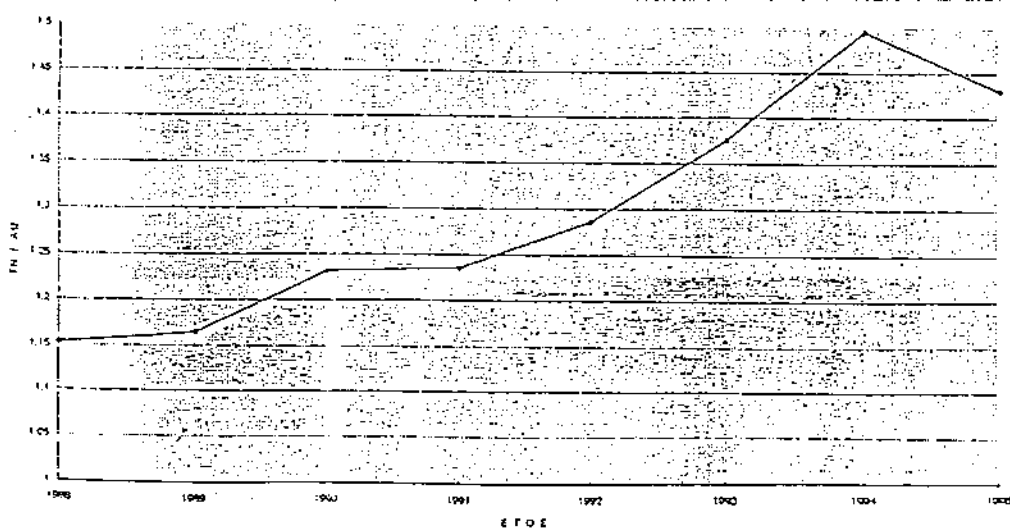
ΠΑΡΑΧΩΣΙ ΟΜΑΔΑ 16

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ ΤΙΤΑΝΑ

ΠΑΡΑΧΩΣΙ ΟΜΑΔΑ 17

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ ΤΙΤΑΝΑ

Τα ατυχήματα ελαττώνονται

Αν
είναι ο χώρος
της δουλειάς σου
καθαρός

Γ.8. Εργατικά ατυχήματα - επαγγελματικές ασθένειες

Με τη λήξη του 1995, συμπληρώθηκε άλλος ένας χρόνος στην μακρά περίοδο κατά την οποία ο δείκτης συχνότητας ατυχημάτων παρέμεινε σε επίπεδο μονοψήφιου αριθμού, ενώ ο δείκτης σοβαρότητας κυμάνθηκε και πάλι σε επίπεδο αισθητά μικρότερο της μονάδας.

Τα θετικά αυτά αποτελέσματα είναι συνάρτετες της συνεχούς επαγρύπνησης του συνόλου των ανθρώπων του Τιτάνα για τη μείωση των επαγγελματικών κινδύνων και της εδραιωμένης μεθόδου ελέγχου και εκπαίδευσης για τον έγκαιρο εντοπισμό ανασφαλών καταστάσεων. Προς τούτο συνέτεινε αποφασιστικά και η συνέχιση της σύνταξης των αναλύσεων ασφαλούς εργασίας.

Με γνώμονα τις συνεχείς προσπάθειες μείωσης των επαγγελματικών και άλλων κινδύνων, έγιναν κατά το 1995 δαπάνες 158 εκατομμυρίων δραχμών που αφορούσαν μεταξύ άλλων στα εξής:

- Απασχόληση ειδικού προσωπικού και μελών Ε.Υ.Α.Ε, εκπαίδευσης εργαζομένων, επιμόρφωση ειδικού προσωπικού.
- Μέσω ατομικής προστασίας
- Συντήρηση και επεκτάσεις μέτρων ασφαλείας
- Έκδοση φυλλαδίων-αφισών, προμήθεια μαγνητοσκοπημένων ταινιών
- Έπαθλα-δώρα ασφαλούς εργασίας
- Πυρασφάλεια

Τελευταία τα εργατικά ατυχήματα στις μονάδες παραγωγής του Τιτάνα έχουν μειωθεί στο ελάχιστο, χάρη στην εφαρμογή των μέτρων ασφάλειας της εργασίας και της προστασίας των εργαζομένων. Τα ατυχήματα που συμβαίνουν αφορούν συνήθως κατάγματα και ελαφρά εγκαύματα, σε αντίθετα με παλαιότερα που είχαμε συνήθως ακρωτηριασμούς, σοβαρά εγκαύματα προβλήματα με μέση κ.τ.λ.

Η μείωση αυτή των ατυχημάτων και της σοβαρότητας αυτών οφείλεται κυρίως στην εισαγωγή νέας τεχνολογίας και στην ρομποτοποίηση της παραγωγής. Οι επικίνδυνες εργασίες γίνονται από σύγχρονα μηχανήματα και οι άνθρωποι απλώς τα ελέγχουν. Έτσι δεν υπάρχει κίνδυνος ατυχήματος ή τουλάχιστον σοβαρού.

Π.χ. στο τμήμα ενσάκκισης τα σακιά τοποθετούνταν πάνω στις ταινίες από ανθρώπους οι οποίοι στην πορεία παρουσιάζουν διάφορα προβλήματα στη μέση τους και στα χέρια. Σήμερα η εργασία αυτή γίνεται με αυτόματους τροφοδότες και οι εργάτες απλώς συντηρούν και ελέγχουν τα μηχανήματα.

Σε περίπτωση που υπάρχει εργατικό ατύχημα αναφέρεται αμέσως στην επιθεώρηση εργασίας και αν είναι σημαντικό δηλώνεται στις αστυνομικές αρχές, γιατί υπάρχουν ποινικές κυρώσεις.

Πηγή * Κοινωνικός απολογισμός χρήσης 1995

** Τουλιάτος Παναγιώτης (Μηχανικός Ασφάλειας της Α.Ε. TITAN)

Γ.8.1. Πίνακες - Στατιστικά Στοιχεία

ΚΑΤΑΝΟΜΕΣ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ 1990 - 1996
ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ

ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ / ΕΙΔΟΣ ΤΡΑΥΜΑΤΙΣΜΟΥ

	αριθμός ατυχ/των	%
Διάστρεμμα.....	5	6.9
Θλάση Ινών.....	25	29.9
Εκδορά.....	10	11.5
Κάταγμα.....	22	25.3
Ηλεκτροπληξία.....	1	1.1
Εξάρθημα.....	0	0.0
Πτώσεις.....	2	2.3
Αιμοραγία.....	0	0.0
Διάσειση.....	0	0.0
Ακρωτηριασμός.....	3	3.4
Εισ. ξένου σώματος.....	3	3.4
Εγκαυμα 1ου βαθμού.....	5	5.7
2ου βαθμού.....	5	9.2
3ου βαθμού.....	1	1.1
Σ Υ Ν Ο Λ Ο	87	100

ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ / ΤΡΑΥΜΑΤΙΣΘΕΝ ΜΕΡΟΣ ΣΩΜΑΤΟΣ

	αριθμός ατυχ/των	%
Κεφαλή.....	1	1.1
Πρόσωπο.....	9	9.5
Μάτια.....	6	6.3
Λαιμός.....	2	2.1
Θώρακας.....	6	6.3
Κοιλιακή χώρα.....	0	0.0
Πηρός.....	1	1.1
Γόνατο.....	3	3.2
Κνήμη.....	6	6.3
Ακρο πόδι.....	15	15.8
Ωμος.....	2	2.1
Βραχίονας.....	1	1.1
Αγκώνας.....	1	1.1
Πήχης.....	1	1.1
Ακρο χέρι.....	19	20.0
Σπονδ. στήλη.....	0	0.0
Λεκάνη.....	1	1.1
Δάκτυλο χεριού.....	21	22.1
Δάκτυλο ποδιού.....	0	0.0
Σ Υ Ν Ο Λ Ο	95	100

ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ / ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΟΥ ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ 1990- 1996
ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ

	αριθμός ατυχ/των	%
(01) Λατομείο.....	0	0.0
(02) Σπαστήρες.....	1	1.2
(03) Αποθήκες Α' Υλών.....	0	0.0
(04) Προομοιογένεια.....	0	0.0
(05) Μ.Χ. -Ομοιογενεια.....	6	7.1
(06) Μ. Ανθρακα.....	3	3.5
(07) Σιλο Ανθρακα.....	0	0.0
(08) Προθεμαντές Μαζούτ.....	0	0.0
(09) Αποθήκες Υγρών Καυσίμων.....	0	0.0
(10) Προθεμαντές Π.Κ.	6	7.1
(11) Π. Κ.	9	10.6
(12) Αποθήκες Κλίνκερ.....	1	1.2
(13) Α' Υλες Μ.Τ.	1	1.2
(14) Μ.Τ.	2	2.4
(15) Σιλό Τσιμέντου	2	2.4
(16) Ενσάκκιση	11	12.9
(17) Φορτώσεις Ξηράς	7	8.2
(18) Φορτώσεις Λιμένος	8	9.4
(19) Φορτώσεις Αλεσμένου Ανθρακα	0	0.0
(20) Ηλεκτρολογείο	0	0.0
(21) Συνεργείο οχημάτων	3	3.5
(22) Μηχανουργείο	3	3.5
(23) Ξυλουργείο	0	0.0
(24) Αποθήκη Υλικών	1	1.2
(25) Χημείο	1	1.2
(26) Τροχαία ωραρίου εργασίας εντός εργ/σίου..	0	0.0
(27) Τροχαία ωραρίου εργασίας εκτός εργ/σίου..	0	0.0
(28) Κατά την μετάβαση.....	3	3.5
(29) Κατά την αποχώρηση.....	2	2.4
(30) Ηλεκτρολογικοί χώροι	3	3.5
(31) Προαύλιο	8	9.4
(32) Αποδυτήρια	1	1.2
(33) Γραφεία	0	0.0
(34) Λοιπά	0	0.0
(35) Ηλεκτρόφιλο Π.Κ.	3	3.5
(36) Ηλεκτρόφιλο Μ.Τ.	0	0.0
(37) Σακκόφιλο	0	0.0
Σ Υ Ν Ο Λ Ο	85	100

Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας στην τσιμεντοβιομηχανία ΤΙΤΑΝ

ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ / ΗΛΙΚΙΑ και ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑ 1990 - 1996

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ

ΗΛΙΚΙΑ (σε ετη)	Ελευσίνας		Θεσ/νίκης		Καμαρίου		Πάτρας		ΣΥΝΟΛΟ ΕΤΑΙΡΙΑΣ	
	ατυχ	%	ατυχ	%	ατυχ	%	ατυχ	%	ατυχ	%
20 - 24	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
25 - 29	0	0.0	3	13.6	0	0.0	0	0.0	3	3.5
30 - 34	0	0.0	5	22.7	1	5.3	3	9.7	9	10.6
35 - 39	3	23.1	2	9.1	3	15.8	2	6.5	10	11.8
40 - 44	1	7.7	6	27.3	4	21.1	6	19.4	17	20.0
45 - 49	4	30.8	3	14	7	36.8	8	25.8	22	25.9
50 - 54	2	15.4	3	13.6	4	21.1	9	29.0	18	21.2
55 - 59	3	23.1	0	0.0	0	0.0	2	6.5	5	5.9
60 - 64	0	0.0	0	0.0	0	0.0	1	3.2	1	1.2
65 +	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
ΣΥΝΟΛΟ	13	100	22	100	19	100	31	100	85	100

ΠΡΟΥΠΗΡΕΣΙΑ
(σε ετη)

- 05	0	0.0	2	9.1	0	0.0	2	6.5	4	4.7
05 - 09	0	0.0	4	18.2	1	5.3	1	3.2	6	7.1
10 - 14	2	15.4	3	13.6	4	21.1	5	16.1	14	16.5
15 - 19	7	53.8	7	31.8	13	68.4	12	38.7	39	45.9
20 - 24	3	23.1	4	18.2	1	5.3	10	32.3	18	21.2
25 - 29	0	0.0	2	9.1	0	0.0	1	3.2	3	3.5
30 - 34	1	7.7	0	0.0	0	0.0	0	0.0	1	1.2
35 +	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
ΣΥΝΟΛΟ	13	100	22	100	19	100	31	100	85	100

Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας στην τσιμεντοβιομηχανία ΤΙΤΑΝ

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ / ΜΗΝΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑ
ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ 1990 - 1996

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΝΑΣ ΑΤΥΧ/ΤΩΝ %			ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ						
			ΔΕΥΤΕΡΑ	ΤΡΙΤΗ	ΤΕΤΑΡΤΗ	ΠΕΜΠΤΗ	ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	ΣΑΒΒΑΤΟ	ΚΥΡΙΑΚΗ
ΙΑΝ.	12	14.1	0	2	2	0	2	5	1
ΦΕΒ.	9	10.6	2	3	1	3	0	0	0
ΜΑΡ.	8	9.4	0	1	1	4	1	0	1
ΑΠΡ.	9	10.6	1	2	2	3	0	0	1
ΜΑΙ.	4	4.7	1	0	0	1	1	0	1
ΙΟΥΝ.	8	9.4	2	1	2	1	1	1	0
ΙΟΥΛ.	7	8.2	1	0	0	1	5	0	0
ΑΥΓ.	8	9.4	1	1	0	1	0	3	2
ΣΕΠ.	4	4.7	0	1	0	1	0	1	1
ΟΚΤ.	7	8.2	2	1	2	1	0	1	0
ΝΟΕ.	5	5.9	0	1	1	2	0	1	0
ΔΕΚ.	4	4.7	0	0	1	1	1	1	0
ΣΥΝΟΛΟ	85	100	10	13	12	19	11	13	7

Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας στην τσιμεντοβιομηχανία TITAN

ΚΑΤΑΝΟΜΕΣ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ 1990 - 1996
ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ

ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ / ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

	αριθμός ατυχ/των	%
Δευτέρα.....	10	11.8
Τρίτη.....	13	15.3
Τετάρτη.....	12	14.1
Πέμπτη.....	19	22.4
Παρασκευή.....	11	12.9
Σάββατο.....	13	15.3
Κυριακή.....	7	8.2
ΣΥΝΟΛΟ	85	100

ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ / ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

	αριθμός ατυχ/των	%
Κανονικό ωράριο.....	78	91.8
Υπερ/κη απασχόληση..	2	2.4
Εκτακτη προσέλευση..	1	1.2
Εκτός ωραρίου.....	4	4.7
ΣΥΝΟΛΟ	85	100

ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ / ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

	αριθμός ατυχ/των	%
Λειτουργίας.....	33	38.8
Επισκευής.....	13	15.3
Κατασκευής.....	2	2.4
Στάσης.....	13	15.3
Συνθη. απασχόλησης..	19	22.4
Μετάβαση-Αποχώριση..	5	5.9
ΣΥΝΟΛΟ	85	100

Σύμφωνα με την μελέτη των παραπάνω πινάκων παρατηρούμε ότι τα περισσότερα ατυχήματα κατά τη χρονική περίοδο 1990-1996 έχουν γίνει στο εργοστάσιο της Πάτρας με σύνολο ατυχημάτων 31 και στο εργοστάσιο Θεσσαλονίκης με σύνολο ατυχημάτων 22.

Τα ατυχήματα αυτά έχουν συμβεί σε εργαζόμενους ηλικίας 45-54 ετών με προϋπηρεσία στην εταιρία από 15-24 έτη και αφορούν κυρίως τραυματισμούς άκρων (πόδια, χέρια), κατάγματα και εγκαύματα πρώτου έως και τρίτου βαθμού.

Η πλειοψηφία των ατυχημάτων αφορά τους μήνες Ιανουάριο και Φεβρουάριο με ποσοστό επί του συνόλου 14,1% και 10,6% αντίστοιχα. Τα ατυχήματα συμβαίνουν στο κανονικό ωράριο εργασίας σε ποσοστό 91,8% κυρίως στις εγκαταστάσεις λειτουργίας και συνήθης απασχόλησης στη μονάδα

ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ - ΗΜΕΡΕΣ ΑΝΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΑΠΟ 1994-
1996 ΤΙΤΑΝ-/- ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΣΙΜΕΝΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

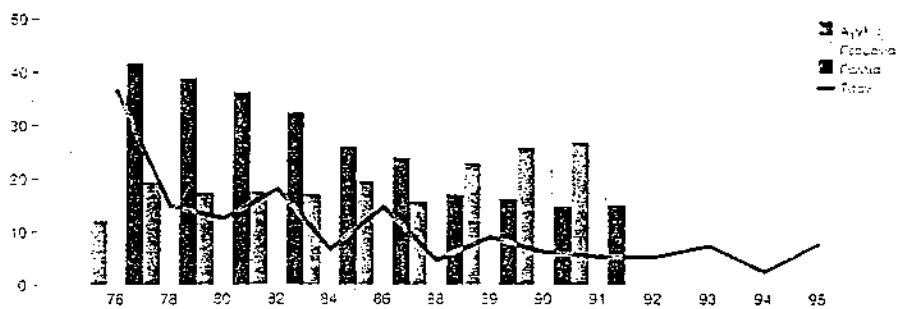
	Ατυχήματα		Ημέρες ανικανότητας		Αριθμός εργαζομένων	
	ΤΙΤΑΝ	ελληνική τσιμ/νία	ΤΙΤΑΝ	ελληνική τσιμ/νία	ΤΙΤΑΝ	ελληνική τσιμ/νία
1994	5	131	244	2799		
1995	15	109	571	2670		
1996	6	106	219	2221		
Σύνολο	26	346	1034	7690	1400	

ΔΕΙΚΤΕΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑΣ - ΔΕΙΚΤΕΣ ΣΟΒΑΡΟΤΗΤΑΣ ΑΠΟ 1994-
1996 ΤΙΤΑΝ / ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΣΙΜΕΝΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

	ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑΣ		ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΟΒΑΡΟΤΗΤΑΣ	
	ΤΙΤΑΝ	ελληνικής τσιμ/νίας	ΤΙΤΑΝ	ελληνικής τσιμ/νίας
1994	2,5	18,7	0,12	0,39
1995	7,2	16,1	0,29	0,39
1996	3,1	16,8	0,11	

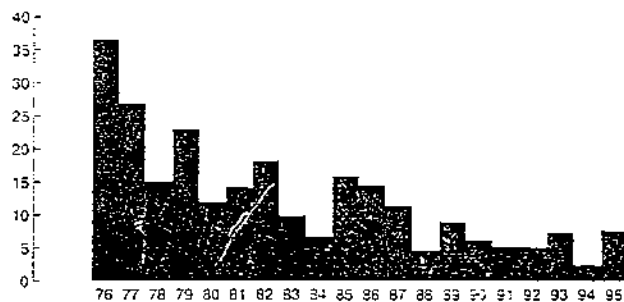
Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας στην τσιμεντοβιομηχανία TITAN

Σύνθεση δείκτη συχνότητας ατυχημάτων εργοστασίων Τίταν και τσιμεντοβιομηχανιών ξένων κρατών

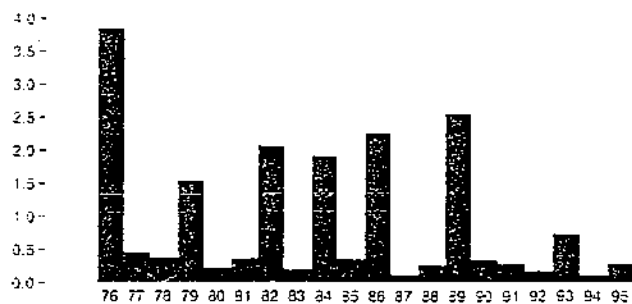

* Δεν υπάρχουν στοιχεία για τα ξένα κράτη για τα έτη 92, 93, 94 και 95

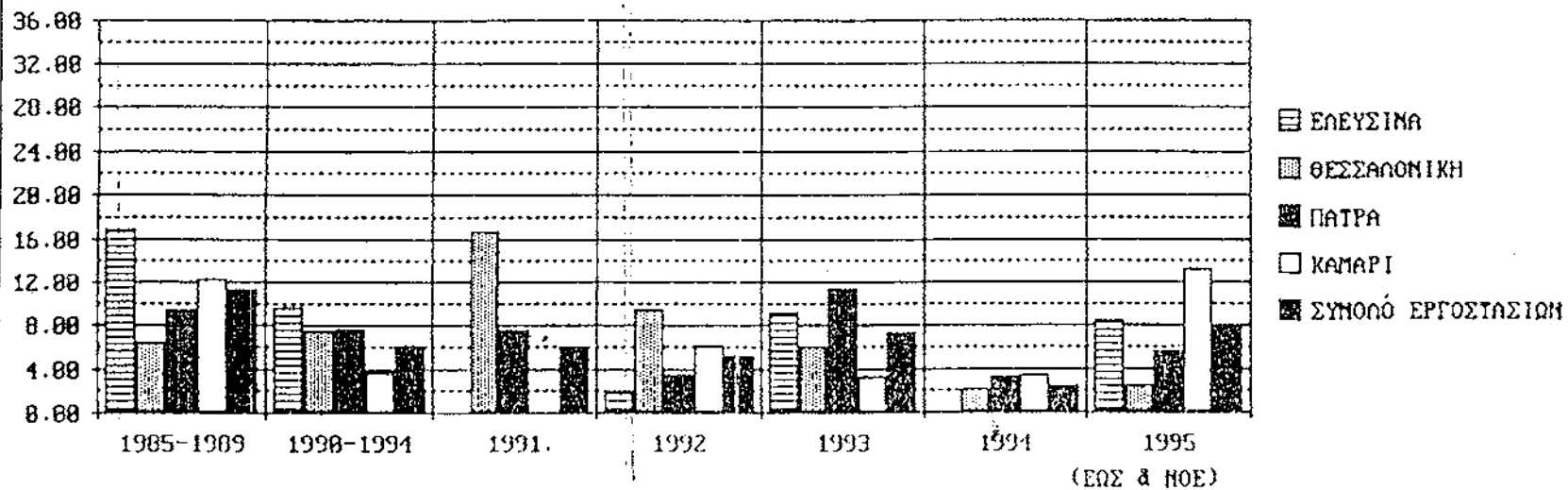
Εξέλιξη δείκτη συχνότητας ατυχημάτων εργοστασίων Τίταν

Εξέλιξη δείκτη σοβαρότητας ατυχημάτων εργοστασίων Τίταν

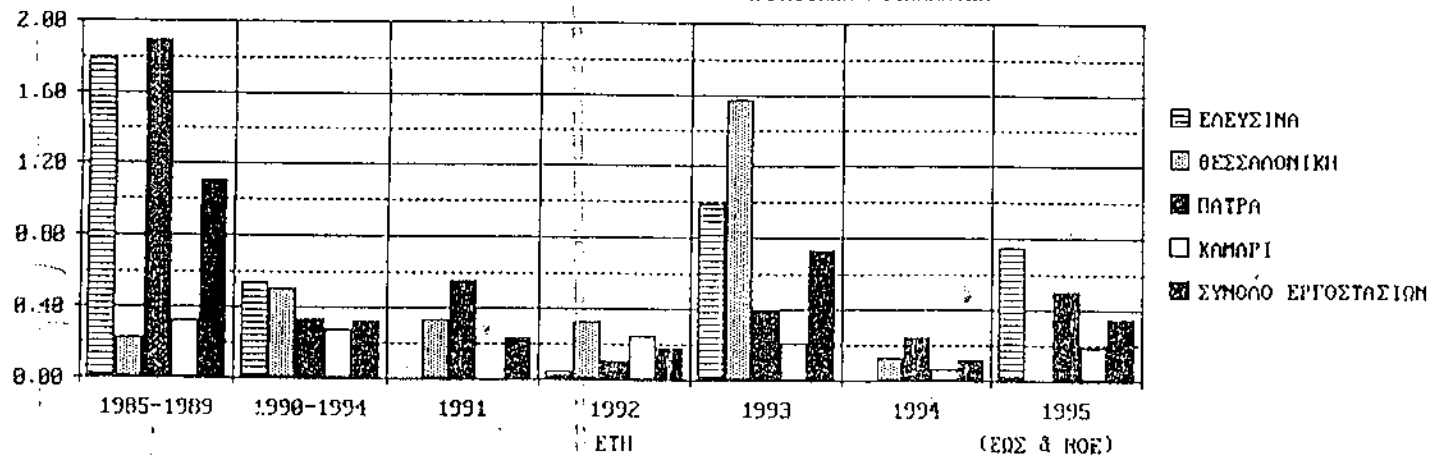

ΑΕ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ ΤΙΤΑΝ : ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑΣ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ

$$\text{ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑΣ} = \frac{\text{ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ} \times 1,000,000}{\text{ΑΝΘΡΩΠΟΩΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ}}$$

ΑΕ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ ΤΙΤΑΝ : ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΟΒΑΡΟΤΗΤΑΣ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ

$$\text{ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΟΒΑΡΟΤΗΤΑΣ} = \frac{\text{ΗΜΕΡΕΣ ΑΝΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ} * 1.000}{\text{ΑΝΘΡΩΠΩΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ}}$$

Γ₉. Θεσμοθετημένα όργανα και λειτουργία τους

Η υψίση του νόμου 1568 περί υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας έγινε το 1985. Η TITAN Α.Ε. πρωτοστάτησε και ξεκίνησε την πρόληψη των ατυχημάτων και την υγιεινή των εργαζομένων μεθοδικά το 1974, δημιουργώντας τη διεύθυνση πρόληψης ατυχημάτων. Αρχικά δημιουργήθηκε ένα τμήμα στα κεντρικά γραφεία και ασχολείται με την πρόληψη και την υγιεινή της εργασίας. Στην συνέχεια δημιουργήθηκαν σε όλες τις μονάδες επιτροπές από μηχανικούς ασφάλειας και γιατρούς εργασίας μερικής απασχόλησης, τρεις φορές την εβδομάδα υποχρεωτικά, οι οποίοι ανέλαβαν ένα δύσκολο έργο στην υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας. Από 1/1/1986 άρχισαν να εφαρμόζονται οι οδηγίες του νόμου 1568 και δημιουργείται η Ε.Υ.Α.Ε. (επιτροπή υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας), που αποτελείται από εκλεγμένους εργαζομένους και λειτουργεί σύμφωνα με τις οδηγίες του νόμου αυτού σε συνδυασμό με το σωματείο.

Γ_{9.1}. Ε.Υ.Α.Ε.

Υπάρχει σε όλες τις μονάδες του Τιτάνα και το έργο της είναι:

- Η διατύπωση γνώμης σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας και προστασίας της υγείας των εργαζομένων.
- Η επίβλεψη του περιβάλλοντα χώρου και η αντιμετώπιση διαφόρων προβλημάτων που αφορούν στην υγεία των εργαζομένων.

- Η συνεργασία με τον τεχνικό ασφαλείας, τον ιατρό εργασίας και το σωματείο για την ενημέρωση των εργαζομένων πάνω σε θέματα ασφαλούς εργασίας και πρόληψης ατυχημάτων.
- Η συγκάλυψη συνεδριάσεων για την αντιμετώπιση διαφόρων προβλημάτων.

Τα μέλη της Ε.Υ.Α.Ε. είναι αιρετά. Εκλέγονται κάθε δύο χρόνια και είναι ίσα μεταξύ τους. Συγκεκριμένα για το εργοστάσιο της Πάτρας τα μέλη που αποτελούν την Ε.Υ.Α.Ε. είναι τα εξής:

1. ΚΑΤΕΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (Ηλεκτρολόγος)
2. ΤΣΙΜΠΟΥΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ (Υπεύθυνος ενσωκρίσεως)
3. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΩΔΩΡΟΣ (Χειριστής)
4. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ (Χειριστής μύλου άνδρακα)³⁴

Γ_{9.2}. Τεχνικός ασφαλείας

Αρμοδιότητες τεχνικού ασφαλείας

Ο Τεχνικός ασφαλείας παρέχει στον εργοδότη υποδείξεις και συμβουλές γραπτά ή προφορικά, σε θέματα σχετικά με την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας και την πρόληψη των εργατικών ατυχημάτων.

³⁴ Πηγή* ΑΝΑΛΥΤΗΣ ΘΕΩΔΩΡΟΣ (Προϊστάμενος οικονομικών και διοικητικών υπηρεσιών της «TITAN ΑΕ» εργοστάσιο Πατρών)

Ειδικότερα ο Τεχνικός ασφάλειας:

• **Συμβουλεύει σε θέματα:**

α) Σχεδιασμού προγραμματισμού, κατασκευής και συντήρησης των εγκαταστάσεων.

β) Εισαγωγής νέων παραγωγικών διαδικασιών.

γ) Προμήθειας μέσων και εξοπλισμού.

δ) Επιλογής και ελέγχου της αποτελεσματικότητας των ατομικών μέσων προστασίας.

ε) Διαμόρφωση και διευθέτηση των θέσεων και του περιβάλλοντος εργασίας.

στ) Οργάνωση της παραγωγικής διαδικασίας

• **Ελέγχει την ασφάλεια**

α) Των εγκαταστάσεων και των Τεχνικών μέσων, πριν από τη λειτουργία τους.

β) Των παραγωγικών διαδικασιών και μεθόδων εργασίας πριν από την εφαρμογή τους.

• Επιβλέπει την εφαρμογή των μέτρων υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας και πρόληψης των ατυχημάτων.

• Επιδεικνύει τακτικά τις θέσεις εργασίας από πλευράς υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.

• Επιβλέπει την ορθή χρήση των ατομικών μέσων προστασίας.

- Ερευνά τα αίτια των εργατικών ατυχημάτων, αναλύει και αξιολογεί τα αποτελέσματα των ερευνών του και προτείνει μέτρα για την αποτροπή παρόμιων ατυχημάτων.
- Συμμετέχει στην κατάρτιση και εφαρμογή των προγραμμάτων εκπαίδευσης των εργαζομένων σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.
- Εποπτεύει την εκτέλεση ασκήσεων πυρασφάλειας και συναγερμού για τη διαπίστωση ετοιμότητας προς αντιμετώπιση ατυχημάτων.³⁵

Γ_{9.3}. Γιατρός εργασίας

Ο γιατρός εργασίας είναι γιατρός παθολόγος ο οποίος εκπαιδεύεται στο εξωτερικό με ειδικά σεμινάρια πάνω στην προληπτική ιατρική δηλ. στην συνεχή εξέταση και πρόληψη των ασθενειών των εργαζομένων.

Αρμοδιότητες γιατρού εργασίας

- 1) Ο γιατρός εργασίας παρέχει υποδείξεις και συμβουλές στον εργοδότη, στους εργαζομένους και στους εκπροσώπους της, γραπτά ή προφορικά, σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται για τη σωματική και ψυχική υγεία των εργαζομένων.
- 2) Ειδικότερα ο γιατρός εργασίας συμβουλεύει σε θέματα:

³⁵ Πηγή. ΕΠ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. άρθρο 6,7

- Σχεδιασμού, προγραμματισμού, τροποποίησης της παραγωγικής διαδικασίας, κατασκευής και συντήρησης εγκαταστάσεων, σύμφωνα με τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.
 - Λήψης μέτρων προστασίας, κατά την εισαγωγή και χρήση υλών και προμήθειας μέσων εξοπλισμού.
 - Οργάνωση υπηρεσίας παροχής πρώτων βοηθειών.
 - Αρχικής τοποθέτησης και αλλαγές θέσης εργασίας για λόγους υγείας.
- 3) Ο γιατρός εργασίας προβαίνει σε ιατρικό έλεγχο των εργαζομένων σχετικά με τις θέσεις εργασίας τους, μετά την πρόσληψή τους ή αλλαγή θέσης εργασίας, καθώς και σε περιοδικό ιατρικό έλεγχο κατά την κρίση του επιδεωρητή εργασίας ύστερα από αίτημα της επιτροπής υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων, όταν τούτο δεν ορίζεται από το νόμο.
- 4) Μεριμνά για τη διενέργεια ιατρικών εξετάσεων και μετρήσεων παραγόντων του εργασιακού περιβάλλοντος σε εφαρμογή των διατάξεων που ισχύουν κάθε φορά.
- 5) Εκτιμά την καταλληλότητα των εργαζομένων για τη συγκεκριμένη εργασία.
- 6) Επεξηγεί την αναγκαιότητα της σωστής χρήσης των ατομικών μέτρων προστασίας.
- 7) Ερευνά τις αιτίες των ασθενειών που οφείλονται στην εργασία, και προτείνει μέτρα για την πρόβλεψη των ασθενειών αυτών.

- 8) Ενημερώνει τους εργαζομένους για τους κινδύνους που προέρχονται από την εργασία τους.
- 9) Παρέχει επείγουσα θεραπεία σε περίπτωση ατυχήματος ή αιφνίδιας νόσου.
- 10) Εκτελεί προγράμματα εμβολιασμού των εργαζομένων με εντολή της αρμόδιας Διεύθυνσης Υγιεινής της Νομαρχίας όπου εδρεύει η επιχείρηση.³⁶

Η TITAN Α.Ε. διαθέτει γιατρούς εργασίας σε κάθε εργοστάσιο. Επίσης υπάρχει ο Doctor γιατρός εργασίας ο οποίος είναι και προϊστάμενος όλων των γιατρών εργασίας που βρίσκονται σ'όλες τις μονάδες της βιομηχανίας.

Σε όλες τις μονάδες παραγωγής του Τιτάνα υπάρχει μεγάλη οργάνωση και προγραμματισμός για την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας.

Ειδικότερα:

- Γίνεται συνεχής της υγείας των εργαζομένων και υποχρεωτικά κάποιες εξετάσεις.
- Μια συγκεκριμένη μέρα την εβδομάδα, αφιερώνονται κάποιες ώρες από την εργασία για ενημέρωση των εργαζομένων σχετικά με την εργασία, τι πρέπει να προσέχουν για να αποφεύγονται τα ατυχήματα, πως πρέπει να εργάζονται. Γίνεται διάλογος, ανταλλάσσονται γνώμες

και προτάσεις μεταξύ των εργαζομένων και των υπευθύνων, διατυπώνονται προβλήματα που τυχόν υπάρχουν και δίνονται λύσεις.

- Ο γιατρός εργασίας μαζί με τον τεχνικό ασφαλείας και την Ε.Υ.Α.Ε. βγαίνουν σε περιοδικούς ελέγχους στον περιβάλλοντα χώρο, επιβλέπουν και προτείνουν λύσεις σε θέματα που αφορούν την υγεία των εργαζομένων.
- Ο γιατρός εργασίας μαζί με την εδελόντρια νοσοκόμα που έχει ειδική εκπαίδευση στην προληπτική ιατρική εξετάζει όλους τους εργαζομένους και έχει ιατρικό αρχείο όλων των εργαζομένων το οποίο ολοκληρώνεται σε δύο χρόνια.
- Κάθε μονάδα της βιομηχανίας διαθέτει ιατρείο πλήρως εξοπλισμένο με υλικό και ανθρωπινό δυναμικό (ιατρός εργασίας, σαμαρείτες κ.λπ.), όπου μπορεί να προσφέρει πρώτες βοήθειες στους εργαζόμενους και να γίνουν κάποιες προληπτικές εξετάσεις όπως:
 - α) Σπυρομέτρηση (καλή αναπνοή)
 - β) Ακουομέτρηση (καλή ακοή)
 - γ) Γενικές εξετάσεις, (ακρόαση, καρδιογράφημα κ.λπ.)
 - δ) Ακτινογραφία θώρακος οι οποίες στέλνονται στο Ινστιτούτο Νοσημάτων Θώρακος και εξετάζονται από ειδικούς ιατρούς. Σε

³⁶ Πηγή ΕΠΙΝ.Α.Ε Άρθρο 9,10

περίπτωση που κάποιος εργαζόμενος έχει πρόβλημα ενημερώνεται ο γιατρός εργασίας ο οποίος αναλαμβάνει να ενημερώσει τον εργαζόμενο.

Τα ιατρεία της εταιρίας είναι σε ετοιμότητα να προσφέρουν τις πρώτες βοήθειες στους εργαζομένους όλο το εικοσιτετράωρο με τη βοήθεια των εδελοντών σαμαρειτών.

Οι εδελοντές σαμαρείτες είναι εργαζόμενοι στην εταιρία, οι οποίοι παράλληλα με την εργασία τους προσφέρουν τις πρώτες βοήθειες στους συναδέλφους τους όταν χρειάζεται. Έχουν εκπαιδευτεί στον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό και σε επίσης βάση κάνουν σεμινάρια πρώτων βοηθειών με χρηματοδότηση της εταιρίας, ή είναι πτυχιούχοι σχολών μονοετούς ή τετραετούς φοίτησης οι οποίοι έχουν εκπαιδευτεί πάνω στην προληπτική ιατρική και στην ιατρική της εργασίας.³⁷

Γ_{9.4}. Προληπτική και Θεραπευτική Ιατρική

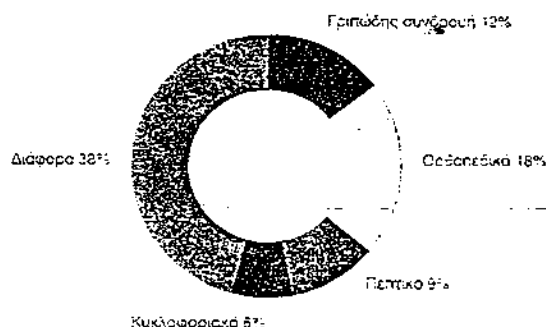
Η δραστηριότητα των ιατρείων της Εταιρίας κατά το 1995 υπήρξε σημαντική. Με αιχμή την εφαρμογή της προληπτικής ιατρικής διενεργήθηκαν περιοδικές εξετάσεις στους εργαζομένους με σκοπό την έγκαιρη πρόληψη των διαφόρων ασθενειών και τη διατήρηση της καλής υγείας τους, για το σκοπό αυτό τα ιατρεία του Τιτάνα πραγματοποίησαν 3.700 εξετάσεις εντός του έτους.

³⁷ Συνέντευξη από Παναγιώτη Τουλιάτο (Μηχανικός ασφάλειας στο εργοστάσιο Πατρών)

Η συνεργασία της Υπηρεσίας Ιατρικής της Εργασίας με τους Τεχνικούς Ασφάλειας και Υγιεινής συνεχίζει να αποτελεί σημαντικότατο παράγοντα στη μείωση των ατυχημάτων.

Τα αποτελέσματα των περιοδικών ιατρικών εξετάσεων συγκρίνονται, κατά πάγια τακτική, με τα αποτελέσματα των μετρήσεων για την εντόπιση τυχόν βλαπτικών παραγόντων και αξιοποιούνται ανάλογα για συνεχείς βελτιώσεις των συνθηκών εργασίας σε όλα τα επίπεδα.

Ευρήματα από τις κλινικές εξετάσεις

Προληπτική Ιατρική 1995	
	1995
Γριπώδης συνδρομή.....	444
Γαστρικό.....	333
Κυκλοφορικά.....	223
Γυναικολογικό.....	22

Γ.9.5. Σωματείο εργαζόμενων

Το σωματείο συνεργάζεται με το γιατρό εργασίας, την Ε.Υ.Α.Ε. και τον Τεχνικό ασφαλείας, για την ασφάλεια και την υγιεινή των εργαζομένων. Κάνουν εποπτεία στους χώρους υγιεινής και στους χώρους εργασίας. Κάθε μήνα γίνονται συνεδριάσεις με θέματα που θέτει το

σωματείο, η Ε.Υ.Α.Ε., ο γιατρός εργασίας, ο μηχανικός ασφαλείας και οι εργαζόμενοι. Επίσης γίνονται και έκτατες συνεδριάσεις εάν υπάρχει ιδιαίτερος λόγος. Κάθε Πέμπτη γίνονται κοινές συνεδριάσεις όπου συζητούνται όλα τα προβλήματα που υπάρχουν. Είναι γραμμένα σε κάποιο έντυπο με τις λύσεις που προτείνονται και τα αποτελέσματα που είχαν.

Το Δ.Σ. του Σωματείου αποτελείται από 9 μέλη που εκλέγονται από τους εργαζομένους.

Τα μέλη που αποτελούν το Δ.Σ. του σωματείου της μονάδας παραγωγής στην Πάτρα είναι:

1. ΠΡΟΕΔΡΟΣ - ΑΡΑΠΑΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (Ηλεκτρολόγος)
2. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ - ΖΑΝΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ (Χειριστής μύλου)
3. ΜΕΛΟΣ - ΕΡΔΑΣ ΦΩΤΗΣ (Τεχνικός βάρδιας)
4. ΜΕΛΟΣ - ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΗΛΙΑΣ (Χειριστής)
5. ΜΕΛΟΣ - ΚΑΡΝΑΤΣΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ (Χειριστής)
6. ΜΕΛΟΣ - ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (Εφαρμοστής)
7. ΜΕΛΟΣ - ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ (Χειριστής σπαστίρα)
8. ΜΕΛΟΣ - ΚΑΛΑΜΙΔΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (Υπάλληλος γραφείου)
9. ΜΕΛΟΣ - ΚΡΟΥΣΚΟΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Βοηθός χημείου).

Γ₁₀ Ατυχήματα στην τσιμεντοβιομηχανία και τύπος

Από μια ανασκόπηση του τύπου της τελευταίας δεκαετίας όσον αφορά την τσιμεντοβιομηχανία στο σύνολό της και τον TITAN ειδικά, προέκυψαν τα ακόλουθα στοιχεία. Τρία ατυχήματα στο σύνολο της τσιμεντοβιομηχανίας με 1 νεκρό και έξη τραυματίες με σοβαρά εγκαύματα. Τα ατυχήματα συνέβησαν στο εργοστάσιο της TITAN στο καμάρι με 4 τραυματίες, στο εργοστάσιο της ΑΓΕΤ στο Βόλο με έναν νεκρό και στον υποσταθμό του εργοστασίου τσιμέντων Χαλκίδας στο Μικρό Βαθύ Ευβοίας με 2 τραυματίες.

Γ_{10.1}. Ατυχήματα στον τίτανα

³⁸Τέσσερις τραυματίες από έκρηξη στον TITAN

Ισχυρή έκρηξη σε κλίβανο στα τσιμέντα TITAN στο καμάρι είχε αποτέλεσμα να τραυματιστούν σοβαρά τέσσερις εργαζόμενοι. Η έκρηξη έγινε στις 19.45 μ.μ. σε κλίβανο του εργοστασίου και τραυματίστηκαν ο υπεύθυνος μηχανικός, ο πρακτικός μηχανικός, ο χημικός και ένας εργάτης. Οι τραυματίες μεταφέρθηκαν με ασθενοφόρα της εταιρίας στο Τζάνειο όπου τους έδωσαν τις πρώτες βοήθειες και στη συνέχεια τους μετέφεραν στο Ιπποκράτειο Νοσοκομείο. Η έκρηξη έγινε στον αγωγό τροφοδοσίας κάρβουνου, στον περιστρεφόμενο κύλινδρο του εργοστασίου. Σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις η έκρηξη έγινε από υπερθέρμανση του κλιβάνου με αποτέλεσμα να διαρρεύσει καυτό

κάρβουνο. Από τα αέρια που προκλήθηκαν τινάχτηκε η πόρτα και τραυματίστηκαν οι εργαζόμενοι στο τμήμα. Η πυρασφάλεια του εργοστασίου λειτούργησε αυτόματα. Τα οχήματα της πυρόσβεσης απέκλεισαν αμέσως τη μονάδα επεξεργασίας κάρβουνου και έσβησαν την πυρκαγιά που για κάποια λεπτά μαινόταν απειλώντας και διπλανές εγκαταστάσεις. Από την αστυνομία έγιναν έρευνες για να αναζητηθούν τυχόν ευθύνες και ελλείψεις στο μηχανισμό και αν είχαν παρθεί τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας για τους εργαζομένους στο χώρο.

Οι εργαζόμενοι είπαν ότι η συντήρηση στον κλίβανο γινόταν κάθε εξάμηνο και ότι πριν λίγες μέρες είχαν τοποθετήσει καινούριο μπέκ (ελέγχει τη ροή του κάρβουνου) στο κλίβανο.

Προφανώς οι τέσσερις εργαζόμενοι έκαναν πειραματισμούς για την αντοχή του αγωγού με αποτέλεσμα από το υλικό που έβαλαν να γίνει υπερθέρμανση.

Οι υπεύθυνοι της εταιρίας αρνήθηκαν να επιτρέψουν σε δημοσιογράφους ακόμα και να πλησιάσουν στο χώρο όπου έγινε το ατύχημα, απαγορεύοντάς τους την είσοδο στο εργοστάσιο.

Ακόμα αρνήθηκαν να ενημερώσουν τους δημοσιογράφους για το περιστατικό και κανένας από τους τραυματίες δεν δέχθηκε να μιλήσει για τις συνθήκες κάτω από τις οποίες έγινε η έκρηξη.

³⁸ ΤΑ ΝΕΑ. Τρίτη 17/10 1989. Σελ. 13 Ελεύθερος τύπος Τρίτη 17/10 89 σελ. 14.

Γ.10.2. Άλλα εργοστάσια

Γ.10.2.α. Τσιμέντα Χαλκίδας

Στις 27 Σεπτεμβρίου 1987 στον υποσταθμό του εργοστασίου τσιμέντων χαλκίδας, στο Μικρό Βαθύ Ευβοίας, σημειώθηκε ισχυρή έκρηξη που οφείλετο σε βραχυκύκλωμα του ελαιοδιακόπτη. Συγκεκριμένα, το πρωί 7:30 π.μ. ξεκίνησε η ετήσια συντήρηση του υποσταθμού από πενταμελές συνεργείο της ΔΕΗ και βοηθούς εργάτες του εργοστασίου με επικεφαλής τον ηλεκτρολόγο - μηχανολόγο Γιώργο Σταυρίδη. Στο κτίριο βρίσκονταν 2 ηλεκτρολόγοι και 3 ηλεκτροτεχνίτες και ο επικεφαλής των συνεργείων Γεώργιος Κρόκος, ενώ οι υπόλοιποι παρέμειναν έξω, όταν ο Κρόκος άνοιξε το διακόπτη τα ρούχα των δύο αντρών άρπαξαν φωτιά με αποτέλεσμα να υποστούν εγκαύματα τετάρτου βαθμού.

Ένας από τους ηλεκτρολόγους είπε ότι «είχαμε συνεννοηθεί με την ΔΕΗ να κόψει το ρεύμα στις 7.30 π.μ. ο κ. Σταυρίδης πήρε την πρωτοβουλία και με τη συγκατάθεση της ΔΕΗ αποφασίσαμε να κόψουμε το ρεύμα, πέντε λεπτά πριν. Κάτι τέτοιο δεν είχαμε ξανακάνει... Ξαφνικά έγινε η έκρηξη. Η κακιά η ώρα φταίει.

Ο κ. Κρόκος είπε πως την ώρα που κατεβάζαμε το διακόπτη, ο οποίος ήταν υψηλής τάσης, ξαφνικά χωρίς να γνωρίζουμε το λόγο πεάχτηκαν λάδια και φωτιές.

Τέλος ο πρόεδρος της ομοσπονδίας τσιμέντων κ. Στέλιος Κάχρης είπε πως συχνά συμβαίνουν τέτοια ατυχήματα. Η συντήρηση πρέπει να

γίνεται πιο συχνά γιατί η σκόνη που μαζεύεται μπορεί να δημιουργήσει κάτι τέτοιο.

Την άλλη μέρα διαβιβάστηκε προκαταρκτικά δικογραφία στον εισαγγελέα Χαλκίδας κ. Παντέλη. Κατηγορούμενος είναι ο μηχανολόγος-πλεκτρολόγος της τσιμεντοβιομηχανίας Γεώργιος Σταυρίδης για «αμέλεια κατά την εκτέλεση της εργασίας του και πρόκληση σωματικών βλαβών εξ αμέλειας». Ο υπεύθυνος του εργοστασίου κ. Περγάμαλης, μηχανολόγος, απαλλάχθηκε των κατηγοριών γιατί το τελευταίο διάστημα απουσίαζε με αναρρωτική άδεια.

Ο διοικητής του Αστυνομικού Τμήματος Χαλκίδας κ. Δ. Κατσαρός, επικεφαλής των ανακρίσεων, δεν απέκλεισε το ενδεχόμενο να βαρύνουν ευθύνες για την έκρηξη την εργοδοσία της βιομηχανίας (έλλειψη μέτρων ασφαλείας) και τους αρμόδιους της ΔΕΗ. Απέφυγε να σχολιάσει σχετικά αλλά υπογράμμισε ότι καταρτίζεται συμπληρωματική δικογραφία.

Η διοίκηση της εταιρίας «Τσιμέντα Χαλκίδας» φέρεται να αποποιείται κάθε ευθύνη για την έκρηξη. Υποστηρίζει ότι «ο χειρισμός του διακόπτη έγινε υπό την επίβλεψη του πλεκτρολόγου-μηχανικού κ. Σταυρίδη». Επίσης ότι η εταιρία φροντίζει παγίως για τα θέματα ασφαλείας του προσωπικού έχοντας σχηματίσει αρμόδια επιτροπή υπό την εποπτεία του μηχανολόγου κ. Περγάλαλη. Ακόμα υποστηρίζει ότι «η διεύθυνση έχει διαθέσει σε κάθε εργαζόμενο όλα τα απαραίτητα και προβλεπόμενα από το νόμο μέσα προστασίας».

Αντίθετη άποψη έχουν οι εργαζόμενοι στην υσιμεντοβιομηχανία όπως προκύπτει από ανακοίνωση του σωματείου τους, όπου υπογραμμίζεται ότι το ατύχημα προκάλεσαν «εγκληματικές παραλείψεις, η έλλειψη μέτρων ασφαλείας και η εντατικοποίηση της εργασίας που επιχειρεί η εργοδοσία».

Εμπειρογνώμονες του Υπουργείου Βιομηχανίας εξάλλου που έκαναν επιτόπου έρευνα σε συνεργασία με Τεχνικούς της Επιθεώρησης Εργασίας Χαλκίδας, φαίνεται σύμφωνα με πληροφορίες να καταρρίπτουν τις απόψεις της διοίκησης της τσιμεντοβιομηχανίας και συγκλίνουν στην εκτίμηση πως οι αρμόδιοι της εταιρίας προκειμένου να κερδίσουν χρόνο επίσπευσαν τις εργασίες συντήρησης του υποσταθμού που έγινε η έκρηξη. Τα στοιχεία της πραγματογνωμοσύνης αναφέρουν:

- Κανένας από τους 15 εργαζόμενους που βρίσκονται στο χώρο του υποσταθμού την ώρα της έκρηξης δεν είχε ειδική άδεια Τεχνικού ηλεκτρολόγου από το υπουργείο βιομηχανίας για τη συντήρηση σταθμών και υποσταθμών της ΔΕΗ.
- Επίσης, κανένας από τους εργαζόμενους δεν ήταν εφοδιασμένος με ειδική προστατευτική στολή από αμίαντο και δεν φορούσαν κράνος και γυαλιά. Επίσης ερευνάται αν υπήρχαν τα κατάλληλα μέτρα προστασίας στο χώρο του υποσταθμού.

Αξιοσύμαντο είναι ότι η διευθύντρια της επιθεώρησης εργασίας Χαλκίδας κ. Δασκαλάκη είπε πως «πριν ολοκληρωθεί η πραγματογνωμοσύνη δεν μπορεί να εκκρεμεί γνώμη καθώς πρόκειται για δύο μεγάλες εταιρίες, όπως η ΔΕΗ και τα τσιμέντα Χαλκίδας.

Ο πρόεδρος του εργατικού κέντρου Χαλκίδας κ. Μπουραντά που συμμετείχε στην επιτροπή πραγματογνωμοσύνης μαζί με τους εμπειρογνώμονες δήλωσε κατηγορηματικά «Το ατύχημα προκάλεσε σωρεία εγκληματικών παραλείψεων από όλες τις πλευρές».

Γ_{10.2.β}. Τσιμέντα ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ

Τον τέταρτο νεκρό εργάτη στη διάρκεια των δύο τελευταίων μηνών δρήνησε το Μ. Σαββάτο η εργατούπολη του Βόλου.

Στις 3.30 ξημερώματα του Σαββάτου βρήκε τραγικό θάνατο στις εγκαταστάσεις της ΑΓΕΤ ένας εργαζόμενος που δούλευε 15 χρόνια στην τσιμεντοβιομηχανία καθώς καθάριζε σ'ένα χώρο όπου λειτουργούσε κυλιόμενη ταινία μεταφοράς υλικών. Η ταινία τον «άρπαξε» και τον συνέδλιξε. Για το ατύχημα που συγκλόνησε τους εργαζομένους της ΑΛΕΤ ο «Ρ» μίλησε με μέλος του σωματίου οργανωτικό γραμματέα του Ε.Κ. Βόλου ο οποίος αναφέρεται: «είναι το τρίτο θανατηφόρο ατύχημα που συμβαίνει τα τελευταία χρόνια στις κυλιόμενες ταινίες του εργοστασίου. Ένα από αυτά είχε γίνει παλιότερα στην ίδια ταινία. Τα μηχανήματα αυτά αποτελούν μόνιμη πηγή κινδύνου». Επίσης τόνισε ότι: «πρέπει να παρδούν μέτρα για τους εργαζόμενους που δουλεύουν σ' αυτούς τους χώρους. Αν δεν γίνεται αυτό τότε πρέπει να γίνει ο καθαρισμός χωρίς να λειτουργούν οι ταινίες». Να σημειωθεί ότι στην εργατούπολη βρήκαν τους δύο τελευταίους μήνες τραγικό θάνατο άλλοι τρεις εργάτες. Δύο στη χαλυβουργία Θεσσαλίας και ο τρίτος στο λιμάνι του Βόλου³⁹.

³⁹ Ριζοσπάστης σελ. 8 3/5/89

Γ11. Δραστηριότητες για την μείωση των κινδύνων.

Σε μια προσπάθεια για την μείωση ατυχημάτων και των επαγγελματικών κινδύνων ο ΤΙΤΑΝΑΣ έχει κάνει μια σειρά από εκδόσεις ενημερωτικών φυλλαδίων που τονίζουν τα επικίνδυνα σημεία που είναι υπεύθυνα για τα ατυχήματα όχι μόνο στο χώρο εργασίας αλλά στο σπίτι και αλλού σε διάφορες δραστηριότητες της καθημερινής μας ζωής.

Οι οδηγίες που ακολουθούν έχουν σκοπό να κάνουν την εργασία πολύ πιο ασφαλή απ' ό τι είναι σήμερα.

Επιθυμία και επιδίωξή μας είναι να καταφέρουμε, αν είναι δυνατό, να μηδενίσουμε τα ατυχήματα.

Γι' αυτό, απευθυνόμαστε σε εσάς και ζητάμε να συνεργαστείτε μαζί μας για το καλό το δικό σας, των συναδέλφων σας και των οικογενειών σας. Ένα ατύχημα που συμβαίνει σε εσάς, είναι ζημιά για σας και για την οικογένειά σας, ζημιά για τα εργατικά χέρια, για την Εταιρία, για το ΣΥΝΟΛΟ.

Γι' αυτό μην αφήνεται τον κίνδυνο να σας πλησιάσει.

Ακολουθείτε τις οδηγίες, σεβαστείτε τους κανονισμούς, χρησιμοποιείτε τα ατομικά μέσα προστασίας και προσέχετε. Η προσοχή σας είναι το καλύτερο μέσο για να αποφεύγονται τα ατυχήματα.

Όλοι μας πρέπει να συμμορφωνόμαστε με τις ΟΔΗΓΙΕΣ ΑΣΦΑΛΟΥΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ. Κάθε απειθαρχία είναι σοβαρό παράπτωμα που ΓΙΑ ΤΗ

ΔΙΚΗ ΣΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ θα τιμωρείται. Σε περίπτωση που θα επαναλαμβάνεται, και μάλιστα με συνέπειες που ήταν ή θα μπορούσαν να είναι γεμάτες κίνδυνο για σας και τους συναδέλφους σας, η τιμωρία θα μπορεί να φτάσει ως την απόλυση. Και ξέρετε πως όσο περισσότερα ατυχήματα έχει ο εργαζόμενος στο παθητικό του τόσο πιο δύσκολα τον προσλαμβάνει ο κάθε εργοδότης στη δουλειά του.

Πολλές από τις οδηγίες που θα διαβάσετε ίσως σας φανούν «απλή κοινή λογική» που ο καθένας θα μπορούσε να σκεφτεί ή ο καθένας γνωρίζει και εφαρμόζει ή ίσως ακόμα πιστεύετε πως είναι αδύνατο να υπάρξει άνθρωπος που θα ενεργούσε διαφορετικά.

ΠΑΡ' ΟΛΑ ΑΥΤΑ Η ΠΕΙΡΑ ΕΧΕΙ ΔΕΙΞΕΙ ΟΤΙ ΠΟΛΛΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ ΓΙΑΤΙ ΚΑΠΟΙΟΣ ΔΕΝ ΣΚΕΦΤΗΚΕ Η ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΣΕ ΚΑΤΙ ΑΠ' ΟΛΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΑΠΛΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ.

Διαβάστε, λοιπόν, προσεκτικά αυτές τις οδηγίες, εφαρμόστε αυτά που καθορίζουν και θα δείτε πως θα νιώθετε μεγαλύτερη ασφάλεια στη δουλειά σας και περισσότερη σιγουριά ότι θα γυρίσετε στο σπίτι σας όπως ξεκινήσατε.

Και να θυμόσαστε πως πολλές απ' αυτές τις οδηγίες θα σας προφυλάζουν από ατύχημα και έξω από το εργοστάσιο.

Και κάτι ακόμα. Δεν είναι δυνατό να προβλεφτούν τα πάντα και έτσι πολλά να μας διαφύγανε. Περιμένουμε να μας πείτε τις πιθανές παραλείψεις μας, ώστε σε μελλοντική επανέκδοσή μας να τις λάβουμε υπόψη μας.

ΜΗ ΞΕΧΝΑΤΕ: ΣΤΟΧΟΣ ΜΑΣ ΕΙΝΑΙ ΝΑ ΜΠΟΡΕΣΟΥΜΕ ΝΑ ΜΗΔΕΝΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΚΑΙ Σ'ΑΥΤΟ ΠΡΕΠΕΙ ΟΛΟΙ ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΟΥΜΕ.⁴⁰

Γ_{11.1}. Εκδόσεις για την υγιεινή και την ασφάλεια των εργαζομένων

Γ_{11.1.α}. Οδηγίες για την ασφάλεια στην παραγωγή

- Οδηγίες ασφαλούς εργασίας και προλήψεως ατυχημάτων.
- Ηλεκτρισμός και ασφάλεια εργασίας.
- Εργαλεία χειρός.
- Μην αφήνεις μια πτώση να σε ρίξει κάτω.
- Πυροπροστασία.
- Προσέχετε τον πεπιεσμένο αέρα.
- Ντυθείτε κατάλληλα για ασφάλεια.
- Πρόληψη ατυχημάτων.
- Το παρ'ολίγον ατύχημα.
- Μην παίζετε με την ασφάλεια των συναδέλφων σας και την δική σας.

⁴⁰ Πηγή: Εκδόσεις ΤΙΤΑΝ. Οδηγίες ασφαλούς εργασίας και προλήψεως ατυχημάτων.

- Τα ατυχήματα ελαττώνονται αν είναι ο χώρος της δουλειάς σου καθαρός.
- Φώτισε τις ενέργειές σου με ασφάλεια.
- Μάθε τον χώρο της δουλειάς σου.
- Πάντα να χρησιμοποιείτε ειδικά εργαλεία με μόνωση για ηλεκτρολογικές επεμβάσεις.
- Βλέπε που πατάς.

Γ_{11.1.β}. Ασφάλεια στο σπίτι και αλλού

- Δέσου και ζήσε - Ζώνη ασφαλείας.
- Ηλεκτρισμός και ασφάλεια.
- AIDS.
- Καθαριότητα - Ασφάλεια.
- Η θερμοκρασία αέρος σε σχέση με τον πνέοντα άνεμο.
- Οδηγός για ασφάλεια στο σπίτι.
- Χαρούμενος ευτυχισμένος ασφαλής ο νέος χρόνος.
- Η ασφάλεια των παιδιών.
- Ασφάλεια στο γραφείο.
- Πίνετε το σωστό γάλα για να αδυνατίσετε.
- Η ασφάλεια στο σπίτι.

- Ασφαλής οδήγηση του χειμώνα.

Γ_{11.1.γ}. Οδηγίες για την πρόληψη επαγγελματικών ασθενιών.

- Πως να σηκώνεις και να μεταφέρεις σωστά ένα βάρος.
- Πόνοι στη μέση.
- Τι θα έπρεπε να ξέρετε για το άγχος.
- Καρδιακή προσβολή.
- Κρατηθείτε δροσεροί στη ζεστή.
- Πρώτες βοήθειες.
- Προστασία ματιών.

Γ_{11.2}. Οικονομικά κίνητρα για τη μείωση των ατυχημάτων

Επάδλα

Στα πλαίσια της υποκίνησης του ενδιαφέροντος για την υγιεινή και την ασφάλεια της εργασίας εκτός των άλλων έχει θεσπιστεί μια διαδικασία επάδλων - δώρων ασφαλούς εργασίας, που δίνονται στο προσωπικό, μετά τη συμπλήρωση προκαθορισμένου αριθμού ωρών εργασίας χωρίς ατύχημα.

Ο αριθμός των ωρών εργασίας για την κατάκτηση του επάδλου-δώρου αντιστοιχεί σε χρονικό διάστημα περίπου 6 μηνών για το εργοστάσιο και 12 μηνών για της υπηρεσίες.

Το έπαθλο δώρο δεν είναι ποτέ της μορφής των χρημάτων και χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες ανάλογα με τις ανθρωποώρες που θα συμπληρωθούν χωρίς ατύχημα.

Έτσι αν το εργοστάσιο συμπληρώσει (χωρίς ατύχημα) στο διάστημα 6 μηνών:

α) 200.000 ΑΩ το έπαθλο είναι 4.000 δρχ/εργαζόμενο.

β) 400.000 ΑΩ το έπαθλο είναι 7.000 δρχ/εργαζόμενο.

γ) 600.000 ΑΩ το έπαθλο είναι 9.000 δρχ/εργαζόμενο.

επίσης τα έπαθλα υπηρεσιών αφορούν τις ΑΩ εργασίας που θα συμπληρωθούν χωρίς ατύχημα.

Έτσι εάν συμπληρωθούν:

α) 180.000 ΑΩ το έπαθλο είναι 4.000 δρχ/εργαζόμενο.

β) 360.000 ΑΩ το έπαθλο είναι 7.000 δρχ/εργαζόμενο.

γ) 540.000 ΑΩ το έπαθλο είναι 9.000 δρχ/εργαζόμενο.

Η διαδικασία αυτή του επάθλου άρχισε πριν από 20 χρόνια και εξελίσσεται με επιτυχία. Είναι το έπαθλο ασφαλούς εργασίας και παρακολουθείται με δύο δείκτες ατυχημάτων:

α) Τον δείκτη σοβαρότητας των ατυχημάτων και

β) τον δείκτη συχνότητας των ατυχημάτων.

Όπως κάθε χρόνο έτσι και έτσι και εφέτος, οι υπηρεσίες των εργοστασίων που παρουσίασαν τους χαμηλότερους δείκτες συχνότητας και σοβαρότητας ατυχημάτων έλαβαν Επαίνους Ασφαλούς Εργασίας.

Το βραβείο Ασφαλούς εργασίας εργοστασίου απονεμήθηκε στο εργοστάσιο δεσ/νίκης, του οποίου οι σχετικοί δείκτες ήταν χαμηλότεροι μεταξύ των εργοστασίων της εταιρίας.⁴¹

⁴¹ Πηγή: Συνέντευξη από κ. Θεόδωρο Αναλυτή (Πάτρα)

Γ₁₂ Συμπεράσματα

Ο TITAN είναι ελληνική εταιρία που δραστηριοποιείται στον τομέα των δομικών υλικών στην Ελλάδα και διεθνώς κυρίως στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στις ΗΠΑ.

Είναι από τις μεγαλύτερες Ελληνικές επιχειρήσεις και αποτελεί ένα σημαντικό τμήμα της ελληνικής οικονομίας πραγματοποιούνται το 1995 κύκλο εργασιών 98 δις δρχ.

Στην τσιμεντοβιομηχανία «TITAN A.E.» Εργάζονται περίπου 1600 άτομα και συνολικά στον όμιλο TITAN 2500 άτομα. Στόχος της εταιρείας είναι η υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας και κατά συνέπεια η μείωση των ατυχημάτων. Είναι από τις πρώτες εταιρίες μαζί με την ΕΑΓ (Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία), που από τα μέσα της δεκαετίας του 70 δέκα χρόνια περίπου πριν από την υψίση του νόμου 1568/85 δημιούργησε ένα ειδικό τμήμα που ασχολείται αποκλειστικά με την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας. Επίσης δημιούργησε σε όλες τις μονάδες επιτροπές από γιατρούς εργασίας και Τεχνικούς ασφαλείας οι οποίοι ασχολούνται με την ενημέρωση των εργαζομένων σχετικά με την πρόληψη και την αποφυγή ατυχημάτων.

Σήμερα δαπανά τεράστια ποσά για την εκπαίδευση και επιμόρφωση του προσωπικού συνολικά αλλά και ειδικά (των γιατρών εργασίας και των μηχανικών ασφαλείας) για την επιμόρφωση στην πρόληψη ατυχημάτων και επαγγελματικών κινδύνων.

Η επικοινωνία που έχει με το προσωπικό, η πρωτοποριακή έκδοση φυλλαδίων που αποτέλεσε παράδειγμα προς μίμηση και από άλλες εταιρείες, σε συνδυασμό με όσα αναφέρθηκαν έχουν σαν αποτέλεσμα την κατακόρυφη μείωση των ατυχημάτων. Έτσι ο δείκτης συχνότητας και ο δείκτης σοβαρότητας των ατυχημάτων κυμαίνονται σε πολύ μικρό επίπεδο σε σχέση με τις τσιμεντοβιομηχανίες του ομίλου αλλά και σε σχέση με αυτές των ξένων κρατών.

Η συνεισφορά της επιχείρησης στο κοινωνικό προϊόν το 1995 ανέρχεται σε 27,4 δις από τα οποία 9 δις αφορούν το προσωπικό και 4,3 δις αφορούν το δημόσιο.

Ο προσανατολισμός προς τον ανθρώπινο παράγοντα και η ευαισθησία προς το περιβάλλον δείχνουν τη στενή αλληλεξάρτηση του οικονομικού και κοινωνικού χαρακτήρα της εταιρείας. Η «TITAN A.E» δαπανά κάθε χρόνο ποσά ύψους 1 δις δρχ. για την προστασία του περιβάλλοντος και την ανάπτυξη των περιοχών όπου δραστηριοποιείται.

Παρ' όλα αυτά από κάποιες επαφές που είχαμε με τους υπεύθυνους της εταιρείας για τη συλλογή στοιχείων για την παρούσα εργασία αποκομίσαμε την εντύπωση ότι έδειξαν άγνοια ή ηθελημένη αποσιώπηση και επειδή από την μικρή προσωπική επαφή που είχαμε μαζί τους και από τη δέση την οποία συνεχίζουν να διατηρούν το πρώτο αποκλείεται να οδηγούμαστε αναγκαστικά προς την παραδοχή του δευτέρου.

Τα παραπάνω προκείμενα εξ αντικειμένου από τα στοιχεία για τα εργατικά ατυχήματα στην τσιμεντοβιομηχανία και ειδικά στον Τίτανα που βρέθηκαν στις εφημερίδες που αναφέρουμε στο ειδικό κεφάλαιο.

Σημασία όπως έχει ότι τα εργατικά ατυχήματα καθώς και η σοβαρότητα αυτών έχουν μειωθεί αρκετά και το κύριο μέλημα της εταιρείας είναι η προστασία των εργαζομένων της.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας νομοθετημάτων που ισχύουν για την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας

Γιο τη Βιομηχανία, Γενικώς

1 Νόμος 2272/1920, Φύλλο Εφημερίδας Κυβέρνησης - ΦΕΚ 145/1-7-1920.	«Περί απαγορεύσεως χρήσεως του λευκού (κιτρίνου) φωσφόρου εις την Βιομηχανίαν των πυρείων»
2. Βασιλικό Διάταγμα 25-8-1920, ΦΕΚ 200Α, 5-9-1920.	«Περί κωδικοποιήσεως των περί υγιεινής και ασφαλείας των εργατών διατάξεων».
3. Βασιλικό Διάταγμα 17-12-1921. ΦΕΚ 243Ι/27-12-1921.	«Περί απαγορεύσεως της χρήσεως του εξ ανδρακικού μολύβδου λευκού χρώματος (στουπετσίου) του οξειδίου του μολύβδου (μινιού) και λιθαργύρου και πάσης άλλης συνδέσεως των οξειδίων τούτων δια τον χρωματισμό οικοδομών, πλοίων κλπ»
4. Βασιλικό Διάταγμα 16-3-1923, ΦΕΚ 91Ι5-4-1923.	«Περί κανονισμού των μέτρων υγιεινής και καθαριότητας των σταφίδαποδικών».
5. Βασιλικό Διάταγμα 13-10-1923. ΦΕΚ 321/6-11-1923.	«Περί κανονισμού των μέτρων υγιεινής και καθαριότητας των αποδικών συσκευασίας σύκων**».
6. Βασιλικό Διάταγμα 30-10-	«Περί κανονισμού όρων εργασί-

- 1924, ΦΕΚ 275/3-11-1924. ας εν τοις εργαστηρίοις και απο-
δήκαις σύκων».
7. Προεδρικό Διάταγμα 22-12-
1933, ΦΕΚ 406/29-12-1933. «Περί ασφαλείας εργατών και υ-
παλλήλων εργαζομένων επί φο-
ρητών κλιμάκων.
- 7α. Προεδρικό Διάταγμα αρ. 17/
1978, ΦΕΚ 3^Α/12-1-1978. «Περί συμπληρώσεως του από
22-29-12-33 Π.Δ/τος «Περί ασφα-
λείας εργατών και υπαλλήλων
εργαζομένων επί φορητών κλιμά-
κων.
8. Προεδρικό Διάταγμα 14-3-
1934, ΦΕΚ 112Α/22-3-1934. «Περί υγιεινής και ασφαλείας
των εργατών και υπαλλήλων των
πάσης φύσεως βιομηχανικών και
βιοτεχνικών εργοστασίων, εργα-
στηρίων κλπ
9. Απόφαση Υπουργού Εθνικής
Οικονομίας 67288/9-8-1934
ΦΕΚ=1197-9-1934. «Περί κανονισμού εργασίας υφα-
λοχρωματιστών σφυροκόπων και
λεβητοκαθαριστών.»
10. Προεδρικό Διάταγμα 17-9-
1934 ΦΕΚ 334Α/4-10-1934. «Περί λειτουργίας βιομηχανικών
και βιοτεχνικών εργοστασίων εν
υπογείοις»
- 11 Βασιλικό Διάταγμα 7-1-1937.
ΦΕΚ 16/20-1-1937. «Περί απαγορεύσεως της χρήσε-
ως του εκ συνδέσεων μολύβδου
λευκού χρώματος ως και οργανι-
κών τινών χρωμάτων».
12. Βασιλικό Διάταγμα 10-9-1937,
ΦΕΚ 405/14-10-1937. «Περί ασφαλείας των εν τοις ζυ-
λουργικοίς εργοστασίοις ασχο-
λουμένων εργατών και τεχνιτών».

13. Αναγκαστικός Νόμος 1204/1938, ΦΕΚ 177/29-4-1938.
14. Βασιλικό Διάταγμα 15-4-1938, ΦΕΚ 180/2-5-1938.
15. Βασιλικό Διάταγμα 3-12-1938, ΦΕΚ 473/17-12-1938.
16. Απόφαση Υπουργού Εργασίας 32141/2771/1957 (Μη δημοσιευθείσα).
17. Απόφαση Υπουργού Εργασίας 50603/3715/1959 (Μη δημοσιευθείσα)
18. Βασιλικό Διάταγμα αρ. 380/1963, ΦΕΚ 111Α/13-7-1963.
19. Βασιλικό Διάταγμα αρ. 362/1968, ΦΕΚ-117Α/27-5-1968.
20. Βασιλικό Διάταγμα αρ. 464/1968, ΦΕΚ 153/12-7-1968.
21. Βασιλικό Διάταγμα αρ 590/1968, ΦΕΚ 199/11-9-1968.
- «Περί απαγορεύσεως της χρήσεως των μολυβδούχων χρωμάτων»
- «Περί κανονισμού υγιεινής σφαγείων.
- «Περί κανονισμού υγιεινής εργαστηρίων αλλαντοποιίας».
- «Περί μέτρων ασφαλείας εις τα εργοστάσια χαλυβουργίας».
- «Περί μέτρων ασφαλείας και υγιεινής εις εργοστάσια ελαιουργίας - Σπορελαιουργίας».
- (Υδρογονώσεις Ελαίων, Πυρηνελαιουργίας και Σαπωνοποιίας).
- «Περί κανονισμού Υγιεινής και ασφαλείας Αυτοκινητοστασίων».
- «Περί κανονισμού Υγιεινής και Ασφαλείας εργαζομένων εν τοις Βυρσοδεγείοις απάσης της Χώρας»
- «Περί κανονισμού Υγιεινής και ασφαλείας των εργαζομένων εις τα τυπογραφεία και γενικώς εργοστάσια Γραφικών Τεχνών και επεξεργασίας Χάρτου απάσης Χώρας».
- «Περί κανονισμού Υγιεινής και ασφαλείας των εις τα εργοστάσια και εργαστήρια κατασκευής

22. Βασιλικό Διάταγμα αρ. 796/1968, ΦΕΚ 277/27-11-1968. Συσσωρευτών μολύβδου εργαζομένων»
«Περί κανονισμού Υγιεινής και ασφαλείας των εις τας αποθήκας ακατεργάστων δερμάτων εργαζομένων».
23. Νομοθετικό Διάταγμα αρ.35/1968,ΦΕΚ 284/3-12-1968. «Περί των όρων ιδρύσεως και λειτουργίας εργαστηρίων, εργοστασίων και αποθηκών εκρηκτικών υλών».
24. Νομοθετικό Διάταγμα αρ.181/1974, ΦΕΚ 347Α/20-11-1974. «Περί προστασίας εξ ιοντιζουσών Ακτινοβολιών»
25. Νόμος 61/1975, ΦΕΚ 132/7-7-1975. «Περί προστασίας των εργαζομένων εκ των κινδύνων των προερχομένων εκ της χρήσεως βενζολίου ή προϊόντων περιεχόντων βενζόλιον»
26. Προεδρικό Διάταγμα αρ. 212/1976, ΦΕΚ 78Α/6-4-1976. «Περί μέτρων υγιεινής και ασφαλείας των εργαζομένων εις μεταφορικές ταινίας και προωθητάς εν γένει».
27. Νόμος 492/1976, ΦΕΚ 332/11-12-1976. «Περί κυρώσεως της γηφισθείσης εν Γενεύη κατά το 1971 υπ' αριθμ. 136 Διεθνούς Συμβάσεως Εργασίας «περί προστασίας εκ των κινδύνων δηλητηριάσεων των οφειλομένων εις το βενζόλιον.

28. Προεδρικό Διάταγμα 151/22-2-1978, ΦΕΚ 31/25-2-1978. «Περί μέτρων Υγιεινής και Ασφαλείας των απασχολουμένων εις δερμοπλαστικούς και παρομοίους πιεστήρας»
29. Προεδρικό Διάταγμα 152/22-2-1978, ΦΕΚ 31/25-2-1978. «Περί μέτρων υγιεινής και ασφαλείας των εργαζομένων εις πιεστήρας δι' εκκέντρου και παρομοίους τοιούτους»
30. Προεδρικό Διάταγμα αρ. 95/1978, ΦΕΚ 20/17-2-1978. «Περί μέτρων υγιεινής και ασφαλείας απασχολουμένων εις εργασίας, συγκολλήσεων».
31. Προεδρικό Διάταγμα αρ. 216/1978, ΦΕΚ 47/31-3-1978. «Περί μέτρων υγιεινής και ασφαλείας των εργαζομένων εις την μεταφοράν ρευστών πυρακτωμένων υλών, δια περονοφόρων οχημάτων».
32. Προεδρικό Διάταγμα αρ 422/1979, ΦΕΚ 128/15-6-1979. «Περί συστήματος σηματοδοτήσεως ασφαλείας εις τους χώρους εργασίας».
33. Προεδρικό Διάταγμα αρ. 1179/1980, ΦΕΚ 302Α/30-12-1980. «Περί προστασίας των εργαζομένων των εκτιθεμένων εις το μονομερές βινυλοχλωρίδιο»
34. Νόμος 1181/1981 ΦΕΚ 195Α/24-7-1981 και ΦΕΚ 101Α/25-8-1992. «Περί κυρώσεως της γηφισθείσης εις Γενεύη το έτος 1960 υπ' αριθμ. 115 Δ. Συμβάσεως περί προστασίας των εργαζομένων από τα ιοντίζουσας ακτινοβολίας».

35. Προεδρικό Διάταγμα αρ. 190/1984, ΦΕΚ 64Α/15-5-1984. «Υγιεινή και ασφάλεια εργαζομένων σε ναυπηγικές εργασίες».
36. Νόμος ΔΚΟ/1912, ΦΕΚ 46Α/7-2-1912 και Βασιλικό Διάταγμα 14-8-1913, ΦΕΚ 165Α/26-8-1913. «Περί εργασίας γυναικών και ανηλίκων»
37. Νόμος 1171/1981, ΦΕΚ 180Α/13-7-1981 και ΦΕΚ 295Α/7-10-1981. «Περί κυρώσεως της υπηφισθείσης εις Μόντρεαλ κατά το έτος 1946 υπ αρ. 77 Δ.Σ. «περί της ιατρικής εξετάσεως των παιδιών και των νεαρών προσώπων δι' απασχόλησιν εις την βιομηχανίαν και ρυθμίσεως συναφών δεμάτων».
38. Νόμος ΔΚΣΤ της 22/28-1-1912 και Νόμος 3214 της 26/30-1-1995. «Περί των όρων ιδρύσεως βιομηχανικών εργοστασίων».
39. Βασιλικό διάταγμα της 15/21-10-1922. «Περί χορηγήσεως αδειών ιδρύσεως και λειτουργίας πάσης μηχανολογικής εγκαταστάσεως».
40. Βασιλικό Διάταγμα 16/17-3-1950 και τροποποιήσεις συμπληρώσεις με τα:
Β.Δ. 24-11/17-12-1953
Π.Δ. 477/1974
Π.Δ. 902/1975. «Περί διαιρέσεως, κατατάξεως και απογραφής των μηχανολογικών εγκαταστάσεων, περί αδειών εκπονήσεως μελετών μηχανολογικών εγκαταστάσεων, επιβλέψεως εκτελέσεως και επιβλέψεως της λειτουργίας αυτών».

41. Απόφαση αρ. 80225/19-11-1954, ΦΕΚ 59B/11-4-1955
Απόφαση Υπουργού Βιομηχανίας αρ. 91184/3061/4-10-1966, ΦΕΚ 6208/16-10-1966. «Περί κανονισμού εσωτερικών και ηλεκτρικών εγκαταστάσεων».
42. Βασιλικό Διάταγμα αρ. 277/1963, ΦΕΚ 65A/22-5-1963. «Περί ατμολεβήτων εγκαταστάσεως και λειτουργίας αυτών».
43. Βασιλικό Διάταγμα αρ. 37/1965, ΦΕΚ 10A/17-1-1966. «Περί κατασκευής και λειτουργίας ηλεκτροκινήτων ανελκυστήρων»
44. Νόμος 4479 της 11/25-6-1965, ΦΕΚ 119A «Περί αδειών λειτουργίας και τεχνικού ελέγχου βιομηχανιών και βιοτεχνιών».
45. Νόμος 4481 της 11/25-6-1965, ΦΕΚ 119A και Αναγκαστικός Νόμος 207 της 27-11/4-12-1967, ΦΕΚ 216A. «Περί αδειών εγκαταστάσεως βιομηχανιών και βιοτεχνιών».
46. Νόμος 158/1975, ΦΕΚ 189A/8-9-1975, «Περί εργασίας επί ηλεκτρικών εγκαταστάσεων ευρισκομένων υπό τάσιν».
47. Προεδρικό Διάταγμα αρ. 1180/29-9-1981, ΦΕΚ 293^A/6-10-1981. «Περί ρυθμίσεως δεμάτων αναγομένων εις τα της ιδρύσεως και λειτουργίας βιομηχανιών, βιοτεχνιών, πάσης φύσεως μηχανολογικών εγκαταστάσεων και αποθηκών και της εκ τούτων διασφαλίσεως, του περιβάλλοντος εν γένει»

B₇. Αποφάσεις και οδηγίες της ΕΟΚ για το εργασιακό περιβάλλον

1. Απόφαση του Συμβουλίου της 21.1.1974 περί ενός Προγράμματος Κοινωνικής Δράσεως Ε.Ε.Ε.Κ. Νο C 13, 12.2.74, σελ. 1.
2. Απόφαση του Συμβουλίου (ΕΟΚ 74/325) της 27.6.74 περί συστάσεως Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Ασφάλεια, την Υγιεινή και την Προστασία της Υγείας στον Τόπο Εργασίας Ε.Ε.Ε.Κ. Νο L 185, 9.7.74. σελ. 15.
3. Απόφαση του Συμβουλίου (ΕΟΚ 74;326) της 27.6.74 περί επεκτάσεως της αρμοδιότητος του Μονίμου Οργάνου για την Ασφάλεια και την Προστασία της Υγείας στα Ανδρακωρυχεία (βλ. Ε.Ε.Ε.Κ. Νο 487 31.8.57, σελ. 57) στο σύνολο των εξορυκτικών βιομηχανιών Ε.Ε.Ε.Κ. Νο L 185. 9.7.74. σελ. 18.
4. Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθμ. 1365/75 του Συμβουλίου της 26.5.75 περί της δημιουργίας Ευρωπαϊκού Ιδρύματος για την βελτίωση των συνθηκών διαβιώσεως και εργασίας Ε.Ε.Ε.Κ. Νο L 139. 30.5.75. σελ. 1.
5. Οδηγία του Συμβουλίου (EEC/77/576) της 25.7.77 για την καδιέρωση σημάτων ασφαλείας στους χώρους εργασίας Ε.Ε.Ε.Κ. Νο L 229. 7.9.77, σελ. 12.

Τροποποίηση και συμπλήρωση: Ε.Ε.Ε.Κ. Νο L 183. 21.6.79. σελ. 11

6. Απόφαση του Συμβουλίου ης 29.6.78 περί ενός Προγράμματος Δράσεως για την Ασφάλεια και Υγεία στην Εργασία Ε.Ε.Ε.Κ. Νο C 165, 11.7.78, σελ. 1.
7. Οδηγία του Συμβουλίου (EEC/78/610) της 29.6.78 για την προστασία της υγείας των εργαζομένων που εκτίθενται σε μονομερές βινυλοχλωρίδιο Ε.Ε.Ε.Κ. Νο L 197, 22.7.78, σελ. 12.
8. Οδηγία του Συμβουλίου (EEC/1107/80) της 27.11.80 για την προστασία των Εργαζομένων από τους κινδύνους κατά την Έκθεση σε Χημικούς, Φυσικούς και Βιολογικούς Παράγοντες στην Εργασία τους Ε.Ε.Ε.Κ. Νο L 327, 3.12.80, σελ. 8.
9. Οδηγία του Συμβουλίου (EEC/82/501 της 24.6.82 για τους κινδύνους σοβαρών ατυχημάτων από κύριες βιομηχανικές δραστηριότητες Ε.Ε.Ε.Κ. Νο L 230, 5.8.82, σελ. 1.
10. Οδηγία του Συμβουλίου (EEC/605/82) της 28.7.77 για την Προστασία των Εργαζομένων από Έκθεση σε Μεταλλικό Μόλυβδο και Ιοντικές Ενώσεις του κατά την εργασία τους Ε.Ε.Ε.Κ. Νο L 247, 23.8.82, σελ. 12.
11. Οδηγία του Συμβουλίου (ΕΟΚ/477/83) της 19.9.83 για την Προστασία των Εργαζομένων από τους κινδύνους που οφείλονται στην έκθεσή τους στον αμιάντο κατά τη διάρκεια της εργασίας Ε.Ε.Ε.Κ. Νο L 263, 24.9.83. σελ. 2

B₈. Νόμος υπ' αριθ. 1568 /85

Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Κυρώνουμε και εκδίδουμε τον ακόλουθο νόμο που υψήφισε η Βουλή:

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Έκταση εφαρμογής.

1. Οι διατάξεις του νόμου αυτού εφαρμόζονται, εφόσον δεν ορίζεται αλλιώς, σε όλες τις επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, όπως ο τελευταίος αυτός καθορίζεται από τις διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 (ΦΕΚ 65), εκτός από τα εδάφια α' και β'.

2. Οι διατάξεις του νόμου αυτού, εκτός από το Κεφάλαιο Α δεν εφαρμόζονται στις επιχειρήσεις :

- α. εκρηκτικών υλών,
- β. μεταλλείων - λατομείων - ορυχείων,
- γ. καθαρά αλιευτικές,
- δ. μεταφορών, εκτός από τις δραστηριότητες υποστήριξης,
- ε. σε εργασίες με ιοντίζουσες ακτινοβολίες.

3. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Εργασίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού,

ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας, που προβλέπεται στο άρθρο 75 του νόμου αυτού, μπορεί να επεκτείνεται η εφαρμογή του νόμου αυτού, ολικά ή μερικά, και στις επιχειρήσεις της προηγούμενης παραγράφου, καθώς και στο Δημόσιο και στα νομικά πρόσωπα δημόσιου δικαίου.

4. Για την εφαρμογή του νόμου αυτού, ως τόπος εργασίας νοείται κάθε χώρος όπου βρίσκονται ή μεταβαίνουν οι εργαζόμενοι εξαιτίας της εργασίας τους και που είναι κάτω από τον έλεγχο του εργοδότη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

ΟΡΓΑΝΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Άρθρο 2

Α'. Σύσταση επιτροπής υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας (Ε.Υ.Α.Ε.).

1. Οι εργαζόμενοι σε επιχειρήσεις που απασχολούν πάνω από πενήντα (50) άτομα έχουν δικαίωμα να συνιστούν επιτροπή υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας, αποτελούμενη από εκλεγμένους αντιπροσώπους τους στην επιχείρηση. Σε επιχειρήσεις που απασχολούν από είκοσι (2) έως πενήντα (50) άτομα, ορίζεται εκλεγμένος αντιπρόσωπος των εργαζομένων, για την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας στην επιχείρηση.

2. Παραρτήματα, υποκαταστήματα, χωριστές εγκαταστάσεις ή αυτοτελείς εκμεταλλεύσεις, εξαρτημένες από την κύρια επιχείρηση,

θεωρούνται αυτοτελείς επιχειρήσεις για την εφαρμογή του κεφαλαίου αυτού, εφόσον η απόσταση μεταξύ τους ή από την κύρια επιχείρηση δικαιολογεί τη λειτουργία ιδιαίτερης Ε.Υ.Α.Ε. ή τον ορισμό ιδιαίτερου αντιπροσώπου, κατά την απόφαση του επιθεωρητή εργασίας επιτρέπεται προσφυγή ενώπιον του κατά τόπο αρμόδιου ειρηνοδίκη κατά τις διατάξεις της πολιτικής δικονομίας περί εργατικών διαφορών.

Β'. Αρμοδιότητες επιτροπής και αντιπροσώπου.

α) μελετά τις συνθήκες εργασίας στην επιχείρηση, προτείνει μέτρα για τη βελτίωσή τους και του περιβάλλοντος εργασίας, παρακολουθεί την τήρηση των μέτρων υγιεινής και ασφάλειας και συμβάλλει στην εφαρμογή τους από τους εργαζομένους.

β) σε περιπτώσεις σοβαρών εργατικών ατυχημάτων ή σχετικών συμβάντων προτείνει τα κατάλληλα μέτρα για την αποτροπή επανάληψής τους,

γ) επισημαίνει τον επαγγελματικό κίνδυνο στους χώρους ή θέσεις εργασίας και προτείνει μέτρα για την αντιμετώπισή του, συμμετέχοντας έτσι στην διαμόρφωση της πολιτικής της επιχείρησης, για την πρόληψη του επαγγελματικού κινδύνου,

δ) ενημερώνεται από τη διοίκηση της επιχείρησης για τα στοιχεία των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών που συμβαίνουν σ' αυτή,

ε) ενημερώνεται για την εισαγωγή στην επιχείρηση νέων παραγωγικών διαδικασιών, μηχανημάτων, εργαλείων και υλικών ή για τη

λειτουργία νέων εγκαταστάσεων σ' αυτή, στο μέτρο που επηρεάζουν τις συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας,

στ) σε περίπτωση άμεσου και σοβαρού κινδύνου καλεί τον εργοδότη να λάβει τα ενδεικνυόμενα μέτρα, χωρίς να αποκλείεται και η διακοπή λειτουργίας μηχανήματος ή εγκατάστασης ή παραγωγικής διαδικασίας,

ζ) μπορεί να ζητεί τη συνδρομή εμπειρογνομόνων για θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας, μετά σύμφωνη γνώμη του εργοδότη.

2. Η Ε.Υ.Α.Ε. ή ο αντιπρόσωπος συνεδριάζει με τον εργοδότη ή τον εκπρόσωπό του μέσα στο πρώτο δεκαήμερο κάθε τριμήνου, σε ημέρα και ώρα που ορίζεται από κοινού, για τη διευθέτηση των θεμάτων που ανακύπτουν μέσα στην επιχείρηση και σχετίζονται με τις αρμοδιότητες της προηγούμενης παραγράφου. Στις κοινές συνεδριάσεις μετέχουν ο τεχνικός ασφάλειας και ο γιατρός εργασίας της επιχείρησης που προβλέπονται στο άρθρο 4. Πριν από την ημέρα της κοινής συνεδρίασης, η Ε.Υ.Α.Ε. ή ο αντιπρόσωπος καθορίζει τα θέματα τα οποία θα συζητήσει και τα γνωστοποιεί στον εργοδότη τρεις (3) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες νωρίτερα. Ο εργοδότης γνωστοποιεί στην Ε.Υ.Α.Ε. ή στον αντιπρόσωπο τα θέματα που επιθυμεί να συζητηθούν στην κοινή συνεδρίαση τρεις (3) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες νωρίτερα. Ο εργοδότης γνωστοποιεί στην Ε.Υ.Α.Ε. ή στον αντιπρόσωπο τα θέματα που επιθυμεί να συζητηθούν στην κοινή συνεδρίαση τρεις (3) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες πριν από την ημέρα πραγματοποίησής της. Οι παραπάνω γνωστοποιήσεις απευθύνονται επίσης μέσα στις ίδιες προθεσμίες και προς τον τεχνικό ασφάλειας και το γιατρό εργασίας της

επιχείρησης. Στις συνεδριάσεις αυτές συντάσσονται πρακτικά εις διπλούν και τηρούνται το ένα αντίτυπο από τον εργοδότη και το άλλο από την επιτροπή ή τον αντιπρόσωπο.

Γ' Αριθμός μελών Ε.Υ.Α.Ε - υποχρεώσεις εργοδοτών.

1. Η Ε.Υ.Α.Ε. αποτελείται:

- α) από 2 μέλη σε επιχειρήσεις με 51 έως 100 εργαζομένους,
- β) από 3 μέλη σε επιχειρήσεις με 101 έως 300 εργαζομένους,
- γ) από 4 μέλη σε επιχειρήσεις με 301 έως 600 εργαζομένους,
- δ) από 5 μέλη σε επιχειρήσεις με 601 έως 1000 εργαζομένους,
- ε) από 6 μέλη σε επιχειρήσεις με 1001 έως 2000 εργαζομένους,
- στ) από 7 μέλη σε επιχειρήσεις με περισσότερους από 2.000 εργαζομένους.

2. Ο εργοδότης οφείλει:

- α) να διευκολύνει την Ε.Υ.Α.Ε. ή τον αντιπρόσωπο των εργαζομένων στην άσκηση των καθηκόντων τους,
- β) να ενημερώνει και παρέχει κάθε στοιχείο που αφορά την επιχείρηση και είναι σχετικό με το έργο της Ε.Υ.Α.Ε. ή του αντιπροσώπου των εργαζομένων.

Άρθρο 3

Εκλογή μελών Ε.Υ.Α.Ε. - προστασία.

1. Αν στην επιχείρηση δεν υπάρχουν αντιπρόσωποι ή συμβούλια εργαζομένων, που προβλέπονται από νόμο, οι εργαζόμενοι εκλέγουν σε γενική συνέλευση, που συγκαλείται για το σκοπό αυτόν κάθε δυο χρόνια, τα μέλη της Ε.Υ.Α.Ε. ή τον αντιπρόσωπό τους, για την υγιεινή και ασφάλεια την εργασίας, με άμεση και μυστική ψηφοφορία.

2. Η γενική συνέλευση αποτελείται από το σύνολο των εργαζομένων στην επιχείρηση και βρίσκεται σε απαρτία όταν παρίσταται τουλάχιστον το ήμισυ των εργαζομένων σ' αυτή. Αν δεν επιτευχθεί αυτή η απαρτία, τότε αρκεί το ένα τρίτο ($1/3$) των εργαζομένων στην επόμενη συνέλευση.

Στη γενική συνέλευση απαγορεύεται να παρίστανται και να ψηφίζουν πρόσωπα που δεν είναι εργαζόμενοι της επιχείρησης.

Η πρώτη, μετά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, γενική συνέλευση συγκαλείται από το ένα εικοστό ($1/20$) τουλάχιστον των εργαζομένων και την προεδρία της αναλαμβάνουν οι τρεις πρώτοι που υπογράφουν την πρόσκληση.

Κάθε, εν συνεχεία της πρώτης, γενική συνέλευση για εκλογές συγκαλείται και προεδρεύεται, κατά περίπτωση, από τον αντιπρόσωπο ή τα μέλη της Ε.Υ.Α.Ε.

3. Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα να ψηφίσει για τον αντιπρόσωπο ή τα μέλη της Ε.Υ.Α.Ε. και να εκλεγεί στα αξιώματα αυτά.

4. Οι υποψήφιοι για την Ε.Υ.Α.Ε αναγράφονται σε ενιαίο ψηφοδέλτιο με αλφαβητική σειρά. Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα να ψηφίσει από το ψηφοδέλτιο τόσους υποψηφίους, όσος ο αριθμός των μελών της

Ε.Υ.Α.Ε. Εκλέγονται οι υποψήφιοι που συγκεντρώνουν τις περισσότερες γήφους. Σε περίπτωση ισοψηφίας ακολουθεί κλήρωση. Οι αμέσως επόμενοι σε αριθμό γήφων αναδεικνύονται αναπληρωματικά μέλη.

5. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται και προκειμένου για εκλογή αντιπροσώπου υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.

6. Για τον υπολογισμό του αριθμού των μελών της Ε.Υ.Α.Ε. λαμβάνεται υπόψη ο αριθμός των εργαζομένων στην επιχείρηση κατά το χρόνο διεξαγωγής της εκλογής.

7. Αίτηση για αναγνώριση ακυρότητας απόφασης γενικής συνέλευσης για εκλογές ασκείται στο ειρηνοδικείο της περιφέρειας που βρίσκεται η επιχείρηση, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δέκα (10) εργάσιμων ημερών από τη λήξη της γενικής συνέλευσης από το ένα πέμπτο (1/5) του αριθμού των εργαζομένων καθώς και από όποιον έχει προσωπικά έννομο συμφέρον.

8. Οι εκλογές διεξάγονται από τριμελή εφορευτική επιτροπή που εκλέγεται από τη γενική συνέλευση των εργαζομένων. Ο πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής εκλέγεται από τα μέλη της. Η εφορευτική επιτροπή μεριμνά για τη διεξαγωγή των εκλογών, καταμετρά τις γήφους και ανακηρύσσει τους επιτυχόντες.

Τηρεί πρακτικά για τις εκλογές και γνωστοποιεί το αποτέλεσμα τους στους εργαζομένους στον εργοδότη και το σωματείο ή τα σωματεία της επιχείρησης.

9. Το άρθρο 14 του ν. 1264/1982 εφαρμόζεται και για τα μέλη της Ε.Υ.Α.Ε. και τους αντιπροσώπους

Άρθρο 4

Υποχρέωση απασχόλησης τεχνικού ασφάλειας και γιατρού εργασίας της επιχείρησης

1. Στις επιχειρήσεις που απασχολούν κατά ετήσιο μέσο όρο πάνω από πενήντα (50) εργαζομένους ο εργοδότης έχει υποχρέωση να χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες τεχνικού ασφάλειας και γιατρού εργασίας.

2. Παραρτήματα, υποκαταστήματα χωριστές εγκαταστάσεις ή αυτοτελείς εκμεταλλεύσεις, εξαρτημένες από την κύρια επιχείρηση, θεωρούνται αυτοτελείς επιχειρήσεις για την εφαρμογή του κεφαλαίου αυτού, εφόσον απέχουν μεταξύ τους ή από την κύρια επιχείρηση τόσο, ώστε να δυσχεραίνεται το έργο του τεχνικού ασφάλειας και του γιατρού εργασίας, κατά την απόφαση του επιθεωρητή εργασίας στον οποίο

μπορεί να προσφύγει κάθε μέρος σε περίπτωση διαφωνίας. Κατά της απόφασης του επιθεωρητή εργασίας επιτρέπεται προσφυγή ενώπιον του κατά του αρμόδιου ειρηνοδίκη κατά τις διατάξεις της πολιτικής δικονομίας περί εργατικών διαφορών.

3. Ο εργοδότης έχει υποχρέωση πριν από την επιλογή του τεχνικού ασφάλειας ή του γιατρού εργασίας, να γνωστοποιεί στην τοπική επιθεώρηση εργασίας τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα τους καθώς και την τυχόν απασχόληση τους σε άλλη επιχείρηση τα στοιχεία για το

είδος και την οργάνωση της επιχείρησης, τον αριθμό των εργαζομένων και λοιπές συναφείς πληροφορίες.

4. Η σύμβαση πρόσληψης του Τεχνικού ασφάλειας και του γιατρού εργασίας γίνεται εγγράφως και αντίγραφό της κοινοποιείται από τον εργοδότη στην τοπική επιθεώρηση εργασίας.

5. Ο εργοδότης, για την αποτελεσματικότερη άσκηση των καθηκόντων του τεχνικού ασφάλειας και του γιατρού εργασίας, θέτει στη διάθεσή τους το αναγκαίο βοηθητικό προσωπικό, χώρους, εγκαταστάσεις, συσκευές και γενικά τα απαραίτητα μέσα και βαρύνεται με όλες τις σχετικές δαπάνες.

6. Ο εργοδότης έχει υποχρέωση να διευκολύνει τον τεχνικό ασφάλειας και το γιατρό εργασίας για την παρακολούθηση μαθημάτων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης, όπως προβλέπονται στο άρθρο 13.

Άρθρο 5

Προσόντα τεχνικού ασφάλειας

1. Ο τεχνικός ασφάλειας πρέπει να έχει τα παρακάτω προσόντα, ανάλογα με το είδος της επιχείρησης και τον αριθμό των εργαζομένων σ' αυτή:

α) Πτυχίο πολυτεχνείου ή πολυτεχνικής σχολής ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος του εσωτερικού ή ισότιμων σχολών του εξωτερικού, που το αντικείμενο σπουδών έχει σχέση με τις εγκαταστάσεις και την παραγωγική διαδικασία και άδεια άσκησης

επαγγέλματος, που χορηγείται από το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδος (Τ.Ε.Ε.).

β) Πτυχίο πανεπιστημιακής σχολής εσωτερικού ή ισότιμων σχολών του εξωτερικού, που το αντικείμενο σπουδών έχει σχέση με τις εγκαταστάσεις και την παραγωγική διαδικασία και άδεια άσκησης επαγγέλματος, όταν αυτή προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία.

γ) Πτυχίο τεχνολογικού εκπαιδευτικού ιδρύματος ή ισότιμων σχολών του εξωτερικού ή πτυχίο των πρώην σχολών υπομηχανικών και των Κ.Α.Τ.Ε.Ε.

δ) Απολυτήριο τεχνικού λυκείου ή μέσης τεχνικής σχολής ή άλλης αναγνωρισμένης τεχνικής επαγγελματικής σχολής του εσωτερικού ή ισότιμων σχολών του εξωτερικού ή άδεια άσκησης επαγγέλματος εμπειροτέχνη.

2. Προϋπηρεσία, που υπολογίζεται από την απόκτηση απολυτηρίου ή πτυχίου, για τους τεχνικούς των εδαφίων α² και β² της παραγρ. 1 αυτού του άρθρου τουλάχιστο διετή, για τους τεχνικούς του εδαφ. γ' της παραγρ. 1 τουλάχιστον πενταετή και για τους τεχνικούς του εδαφ. δ' της παραγρ. 1 τουλάχιστον οκταετή.

3. Κάτοχοι των παραπάνω προσόντων θεωρούνται και όσοι έχουν τίτλους ή πιστοποιητικά της αλλοδαπής, από τα οποία προκύπτει ότι είναι τεχνικοί ασφάλειας.

4. Ο τεχνικός ασφάλειας υπάγεται απευθείας στη διοίκηση της επιχείρησης.

5. Με προεδρικά διατάγματα που εκδίδονται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εργασίας και του κατά περίπτωση συναρμοδίου υπουργού, μετά από γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας, καθορίζεται το συγκεκριμένο επίπεδο γνώσεων και η ειδικότητα του τεχνικού ασφάλειας, ανάλογα με τον αριθμό των εργαζομένων και το είδος της δραστηριότητας της επιχείρησης. Έως την έκδοση των διαταγμάτων αυτών ο εργοδότης οφείλει να απασχολεί τεχνικό ασφάλειας, σύμφωνα με τις παραπάνω διατάξεις.

Άρθρο 6

Συμβουλευτικές αρμοδιότητες του τεχνικού ασφάλειας

1. Ο τεχνικός ασφάλειας παρέχει στον εργοδότη υποδείξεις και συμβουλές, γραπτά ή προφορικά, σε θέματα σχετικά με την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας και την πρόληψη των εργατικών ατυχημάτων. Τις γραπτές υποδείξεις ο τεχνικός ασφάλειας καταχωρεί σε ειδικό βιβλίο της επιχείρησης, το οποίο σελιδομετρείται και θεωρείται από την επιδεώρηση εργασίας. Ο εργοδότης έχει υποχρέωση να λαμβάνει γνώση ενυπογράφως των υποδείξεων που καταχωρούνται σ' αυτό το βιβλίο.

2. Ειδικότερα ο τεχνικός ασφάλειας:

α) συμβουλεύει σε θέματα σχεδιασμού, προγραμματισμού, κατασκευής και συντήρησης των εγκαταστάσεων, εισαγωγής νέων παραγωγικών διαδικασιών, προμήθειας μέσων και εξοπλισμού, επιλογής και ελέγχου της αποτελεσματικότητας των ατομικών μέσων προστασίας, καθώς και

διαμόρφωσης και διευθέτησης των θέσεων και του περιβάλλοντος εργασίας και γενικά οργάνωσης της παραγωγικής διαδικασίας,

β) ελέγχει την ασφάλεια των εγκαταστάσεων και των τεχνικών μέσων, πριν από τη λειτουργία τους, καθώς και των παραγωγικών διαδικασιών και μεθόδων εργασίας πριν από την εφαρμογή τους και επιβλέπει την εφαρμογή των μέτρων υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας και πρόληψης των ατυχημάτων, ενημερώνοντας σχετικά τους αρμόδιους προϊσταμένους των τμημάτων ή τη διεύθυνση της επιχείρησης.

Άρθρο 7

Επίβλεψη συνθηκών εργασίας

1. Για την επίβλεψη των συνθηκών εργασίας ο τεχνικός ασφάλειας έχει υποχρέωση:

α) να επιθεωρεί τακτικά τις θέσεις εργασίας από πλευράς υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας, να αναφέρει στον εργοδότη οποιαδήποτε παράλειψη των μέτρων υγιεινής και ασφάλειας, να προτείνει μέτρα αντιμετώπισής της και να επιβλέπει την εφαρμογή τους,

β) να επιβλέπει την ορθή χρήση των ατομικών μέσων προστασίας,

γ) να ερευνά τα αίτια των εργατικών ατυχημάτων, να αναλύει και αξιολογεί τα αποτελέσματα των ερευνών του και να προτείνει μέτρα για την αποτροπή παρόμοιων ατυχημάτων,

δ) να εποπτεύει την εκτέλεση ασκήσεων πυρασφάλειας και συναγερμού για τη διαπίστωση ετοιμότητας προς αντιμετώπιση ατυχημάτων.

2. Για την βελτίωση των συνθηκών εργασίας στην επιχείρηση, ο τεχνικός ασφάλειας έχει υποχρέωση:

α) να μεριμνά ώστε οι εργαζόμενοι στην επιχείρηση να τηρούν τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας και να τους ενημερώνει και καθοδηγεί για την αποτροπή του επαγγελματικού κινδύνου που συνεπάγεται η εργασία τους,

β) να συμμετέχει στην κατάρτιση και εφαρμογή των προγραμμάτων εκπαίδευσης των εργαζομένων σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.

3. Η άσκηση του έργου του τεχνικού ασφάλειας δεν αποκλείει την ανάθεση σ' αυτόν από τον εργοδότη και άλλων καθηκόντων, πέρα από το ελάχιστο όριο ωρών απασχόλησής του ως τεχνικού ασφάλειας.

4. Ο τεχνικός ασφάλειας έχει, κατά την άσκηση του έργου του, ηθική ανεξαρτησία απέναντι στον εργοδότη και στους εργαζομένους. Τυχόν διαφωνία του με τον εργοδότη, για θέματα της αρμοδιότητάς του, δεν μπορεί να αποτελέσει λόγο καταγγελίας της σύμβασής του. Σε κάθε περίπτωση η απόλυση του τεχνικού ασφάλειας πρέπει να είναι αιτιολογημένη.

5. Ο τεχνικός ασφάλειας έχει υποχρέωση να τηρεί το επιχειρησιακό απόρρητο.

Άρθρο 8

Προσόντα γιατρού εργασίας και βοηθητικού προσωπικού

1. Ο γιατρός εργασίας πρέπει να διαθέτει εκτός από την άδεια άσκησης ιατρικού επαγγέλματος και την ειδικότητα της ιατρικής της εργασίας.

Μέχρι την καδιέρωση της ειδικότητας της ιατρικής της εργασίας και την απόκτηση της ειδικότητας από ικανό αριθμό γιατρών, μπορούν να ασκούν το αντικείμενο αυτό, στο επίπεδο της επιχείρησης, οι παρακάτω:

α) οι κάτοχοι τίτλου ή πτυχίου ειδικότητας ιατρικής της εργασίας της αλλοδαπής,

β) οι γιατροί που έχουν την ειδικότητα της παθολογίας, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και έχουν παρακολουθήσει ειδικό σεμινάριο ιατρικής της εργασίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 ή διαθέτουν διετή τουλάχιστον εμπειρία σε επιχείρηση,

γ) όσοι έχουν ασκήσει καθήκοντα γιατρού εργασίας στο Υπουργείο Εργασίας για πέντε χρόνια τουλάχιστον και μετά την παραίτησή τους από την υπηρεσία.

Σε περίπτωση που δεν υπάρχει γιατρός με την παραπάνω ειδικότητα, είναι δυνατό να προσληφθεί γιατρός οποιασδήποτε ειδικότητας.

2. Ο γιατρός εργασίας υπάγεται απευθείας στη διοίκηση της επιχείρησης.

3. Ως βοηθητικό προσωπικό του γιατρού εργασίας, σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 4, μπορούν να προσλαμβάνονται επισκέπτριες αδελφές και επισκέπτες αδελφοί πτυχιούχοι σχολών τετραετούς φοίτησης της ημεδαπής ή ισότιμων της αλλοδαπής ή αδελφές

νοσοκόμες και αδελφοί νοσοκόμοι, πτυχιούχοι σχολών μονοετούς φοίτησης της ημεδαπής ή ισότιμων της αλλοδαπής.

Άρθρο 9

Συμβουλευτικές αρμοδιότητες του γιατρού εργασίας

1. Ο γιατρός εργασίας παρέχει υποδείξεις και συμβουλές στον εργοδότη, στους εργαζομένους και στους εκπροσώπους τους, γραπτά ή προφορικά, σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται για τη σωματική και ψυχική υγεία των εργαζομένων. Τις γραπτές υποδείξεις ο γιατρός εργασίας καταχωρεί στο ειδικό βιβλίο του άρθρου 6 του νόμου αυτού. Ο εργοδότης λαμβάνει γνώση ενυπογράφως των υποδείξεων που καταχωρούνται σ' αυτό το βιβλίο.

2. Ειδικότερα ο γιατρός εργασίας συμβουλεύει σε θέματά:

α) σχεδιασμού, προγραμματισμού, τροποποίησης της παραγωγικής διαδικασίας, κατασκευής και συντήρησης εγκαταστάσεων, σύμφωνα με τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας,

β) λήψης μέτρων προστασίας, κατά την εισαγωγή και χρήση υλών και προμήθειας μέσων εξοπλισμού,

γ) φυσιολογίας και ψυχολογίας της εργασίας, εργονομίας και υγιεινής της εργασίας, της διευθέτησης και διαμόρφωσης των θέσεων και του περιβάλλοντος της εργασίας και της οργάνωσης της παραγωγικής διαδικασίας,

δ) οργάνωσης υπηρεσίας παροχής πρώτων βοηθειών,

ε) αρχικής τοποθέτησης και αλλαγής Θέσης εργασίας για λόγους υγείας, προσωρινά ή μόνιμα, καθώς και ένταξης ή επανένταξης μειονεκτούντων ατόμων στην παραγωγική διαδικασία, ακόμη και με υπόδειξη αναμόρφωσης της θέσης εργασίας και

στ) δεν επιτρέπεται ο γιατρός εργασίας να χρησιμοποιείται, για να επαληθεύει το δικαιολογημένο ή μη, λόγω νόσου, απουσίας εργαζομένου.

Άρθρο 10

Επίβλεψη της υγείας των εργαζομένων.

1. Ο γιατρός εργασίας προβαίνει σε ιατρικό έλεγχο των εργαζομένων σχετικό με τη Θέση εργασίας τους, μετά την πρόσληψή τους ή την αλλαγή θέσης εργασίας, καθώς και σε περιοδικό ιατρικό έλεγχο κατά την κρίση του επιδεωρητή εργασίας ύστερα από αίτημα της επιτροπής υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων, όταν τούτο δεν ορίζεται από

το νόμο. Μεριμνά για τη διενέργεια ιατρικών εξετάσεων και μετρήσεων παραγόντων του εργασιακού περιβάλλοντος σε εφαρμογή των διατάξεων που ισχύουν κάθε φορά. Εκτιμά την καταλληλότητα των εργαζομένων για τη συγκεκριμένη εργασία, αξιολογεί και καταχωρεί τα αποτελέσματα των εξετάσεων, εκδίδει βεβαίωση των παραπάνω εκτιμήσεων και την κοινοποιεί στον εργοδότη. Το περιεχόμενο της βεβαίωσης πρέπει να εξασφαλίζει το ιατρικό απόρρητο υπέρ του εργαζομένου και μπορεί να ελεγχθεί από τους υγειονομικούς επιδεωρητές του Υπουργείου Εργασίας, για την κατοχύρωση του : εργαζομένου και του εργοδότη.

2. Επιβλέπει την εφαρμογή των μέτρων προστασίας της υγείας των εργαζομένων και πρόληψης των ατυχημάτων. Για το σκοπό αυτόν:

α) επιθεωρεί τακτικά τις θέσεις εργασίας και αναφέρει οποιαδήποτε παράλειψη, προτείνει μέτρα αντιμετώπισης των παραλείψεων και επιβλέπει την εφαρμογή τους,

β) επεξηγεί την αναγκαιότητα της σωστής χρήσης των ατομικών μέτρων προστασίας,

γ) ερευνά τις αιτίες των ασθενειών που οφείλονται στην εργασία, αναλύει και αξιολογεί τα αποτελέσματα των ερευνών και προτείνει μέτρα για την πρόληψη των ασθενειών αυτών,

δ) επιβλέπει τη συμμόρφωση των εργαζομένων στους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας, ενημερώνει τους εργαζομένους για τους κινδύνους που προέρχονται από την εργασία τους, καθώς και για τους τρόπους πρόληψής τους,

ε) παρέχει επείγουσα θεραπεία σε περίπτωση ατυχήματος ή αιφνίδιας νόσου. Εκτελεί προγράμματα εμβολιασμού των εργαζομένων με εντολή της αρμόδιας διεύθυνσης υγιεινής της νομαρχίας, όπου εδρεύει η επιχείρηση.

3. Ο γιατρός εργασίας έχει υποχρέωση να τηρεί το ιατρικό και επιχειρησιακό απόρρητο.

4. Ο γιατρός εργασίας αναγγέλλει μέσω της επιχείρησης στην επιθεώρηση εργασίας ασθένειες των εργαζομένων που οφείλονται στην εργασία.

5. Ο γιατρός εργασίας πρέπει να ενημερώνεται από τον εργοδότη και τους εργαζομένους για οποιοδήποτε παράγοντα στο χώρο εργασίας που έχει επίπτωση στην υγεία.

6. Η επίβλεψη της υγείας των εργαζομένων στον τόπο εργασίας δεν μπορεί να συνεπάγεται οικονομική επιβάρυνση γι' αυτούς και πρέπει να γίνεται κατά τη διάρκεια των ωρών εργασίας τους.

7. Η παράγραφος 4 του άρθρου 7 του παρόντος έχει εφαρμογή και για το γιατρό εργασίας.

Άρθρο 11

Συνεργασία τεχνικού ασφάλειας και γιατρού εργασίας

1. Ο τεχνικός ασφάλειας και ο γιατρός εργασίας υποχρεούνται, κατά την εκτέλεση του έργου τους, να συνεργάζονται πραγματοποιώντας κοινούς ελέγχους των χώρων εργασίας.

2. Ο τεχνικός ασφάλειας και ο γιατρός εργασίας οφείλουν, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, να συνεργάζονται με την Ε.Υ.Α.Ε. ή τον αντιπρόσωπο των εργαζομένων.

3. Ο τεχνικός ασφάλειας και ο γιατρός εργασίας οφείλουν να ενημερώνουν την Ε.Υ.Α.Ε. ή τον αντιπρόσωπο για κάθε σημαντικό ζήτημα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας στην επιχείρηση και να τους παρέχουν συμβουλές σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.

4. Αν ο εργοδότης διαφωνεί με τις γραπτές υποδείξεις και συμβουλές του τεχνικού ασφάλειας ή του γιατρού εργασίας, οφείλει να

αιτιολογεί τις απόψεις του και να τις κοινοποιήσει και στην Ε.Υ.Α.Ε ή στον αντιπρόσωπο. Σε περίπτωση διαφωνίας η διαφορά θα επιλύεται από τον επιθεωρητή εργασίας και μόνο.

Άρθρο 12

Χρονικά όρια απασχόλησης του τεχνικού ασφάλειας και του γιατρού εργασίας

1. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Εργασίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας, ορίζεται ο χρόνος κατά τον οποίο κάθε επιχείρηση οφείλει να απασχολεί τεχνικό ασφάλειας και γιατρό εργασίας, ανάλογα με τον αριθμό των εργαζομένων και το είδος της δραστηριότητας της επιχείρησης.

2. Ο χρόνος απασχόλησης του τεχνικού ασφάλειας και του γιατρού εργασίας μπορεί να αυξομειώνεται κατά συγκεκριμένη επιχείρηση με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας, ανάλογα με τη συχνότητα και τη βαρύτητα των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών που εμφανίζονται στην επιχείρηση αυτή.

3. Σε περίπτωση που ο χρόνος απασχόλησης του τεχνικού ασφάλειας ή του γιατρού εργασίας υπερβαίνει το ανώτατο νόμιμο όριο, η

επιχείρηση πρέπει να διαδέτει και άλλους τεχνικούς ασφάλειας ή γιατρούς εργασίας.

4. Επιτρέπεται ο ίδιος τεχνικός ασφάλειας ή γιατρός εργασίας να χρησιμοποιείται από ομάδα ομοειδών επιχειρήσεων ή από επιχειρήσεις κατά περιοχή.

Άρθρο

Επιμόρφωση τεχνικών ασφάλειας, γιατρών εργασίας, μελών των Ε.Υ.Α.Ε και αντιπροσώπων.

1. Με αποφάσεις του Υπουργού Εργασίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας εγκρίνεται η εκτέλεση προγραμμάτων επιμόρφωσης των τεχνικών ασφάλειας, των γιατρών εργασίας, των μελών των Ε.Υ.Α.Ε και των αντιπροσώπων από τα αρμόδια υπουργεία ή εκπαιδευτικούς ή άλλους δημόσιους οργανισμούς.

2. Με όμοιες αποφάσεις ρυθμίζονται η οργάνωση, η λειτουργία, το είδος και η διάρκεια των εν λόγω προγραμμάτων, η διδακτέα ύλη, τα προσόντα των διδασκόντων και των εκπαιδευομένων, τα πιστοποιητικά που χορηγούνται και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

3. Οι δαπάνες εκτέλεσης των πιο πάνω εκπαιδευτικών προγραμμάτων ρυθμίζονται με τις υπουργικές αποφάσεις της παραγράφου 1 και οπωσδήποτε δεν βαρύνουν τους εργαζομένους.

4. Ο χρόνος αποχής των εργαζομένων από την εργασία, για την παρακολούθηση των προγραμμάτων αυτών, θεωρείται χρόνος εργασίας

για κάθε συνέπεια από τη σχέση εργασίας και για την αμοιβή τους και δεν μπορεί να συμψηφιστεί με την κανονική ετήσια άδειά τους.

Άρθρο

Σταδιακή εφαρμογή - εξουσιοδοτήσεις

1. Οι διατάξεις του κεφαλαίου αυτού εφαρμόζονται στις επιχειρήσεις που απασχολούσαν τουλάχιστον εκατόν πενήντα (150) εργαζομένους κατά την 1.6.85.

2. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Εργασίας και του κατά περίπτωση συναρμόδιου υπουργού, ύστερα από γνώμη του συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας, επεκτείνεται η εφαρμογή των διατάξεων του κεφαλαίου αυτού και στις επιχειρήσεις που απασχολούν κάτω από εκατόν πενήντα (150) εργαζομένους. Με όμοια διατάγματα μπορεί να επεκτείνεται η εφαρμογή μέρους ή του συνόλου των διατάξεων του κεφαλαίου αυτού και στις επιχειρήσεις που απασχολούν αριθμό εργαζομένων κατώτερο από τον προβλεπόμενο στα άρθρα 2 περ. Α και 4 ή και σε ειδικές κατηγορίες επιχειρήσεων με αυξημένο επαγγελματικό κίνδυνο.

3. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Εργασίας ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας, οι γιατροί εργασίας που αναφέρονται στο κεφάλαιο αυτό εντάσσονται στο Εθνικό Σύστημα Υγείας, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν γι' αυτό και ορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

4. Η εφαρμογή των διατάξεων του κεφαλαίου αυτού αρχίζει από 1.1.1986.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

ΟΡΓΑΝΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Άρθρο 15

Συμβούλιο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας

1. Συνιστάται στο Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας (Α.Σ.Ε.) του Υπουργείου Εργασίας τμήμα αρμόδιο να γνωμοδοτεί αποκλειστικά σε θέματα προστασίας της υγείας των εργαζομένων και υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας, με την ονομασία «Συμβούλιο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας»:

2. Μέλη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας είναι:

α) Ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Εργασίας, ως πρόεδρος, με αναπληρωτή του ανώτερο υπάλληλο του Υπουργείου Εργασίας που ορίζεται από τον ίδιο,

β) ένας τεχνικός ή υγειονομικός υπάλληλος του Υπουργείου Εργασίας,

γ) ένας εκπρόσωπος του Υπουργείου Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας,

δ) ένας εκπρόσωπος του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων,

ε) τρεις εκπρόσωποι της πιο αντιπροσωπευτικής τριτοβάθμιας συνδικαλιστικής οργάνωσης εργαζομένων, που υποδεικνύονται με απόφαση της διοίκησής της,

στ) τρεις εκπρόσωποι εργοδοτικών οργανώσεων από τη βιομηχανία, βιοτεχνία ή εμπόριο, που υποδεικνύονται με αποφάσεις των διοικήσεών τους,

ζ) ένας εκπρόσωπος του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, που υποδεικνύεται από τη διοίκησή του,

η) ένας εκπρόσωπος του Πανελληνίου Ιατρικού Συλλόγου, που υποδεικνύεται από τη διοίκησή του,

θ) ένας εκπρόσωπος της ένωσης Ελλήνων Χημικών, που υποδεικνύεται από τη διοίκησή της,

ι) ένας επιστήμονας ειδικός σε θέματα ασφάλειας της εργασίας.

ια) ένας επιστήμονας ειδικός σε θέματα υγιεινής της εργασίας.

Ο διορισμός των μελών, πλην του πρώτου, γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας. Αν δεν υποδειχθούν εκπρόσωποι, σύμφωνα με τα εδάφια ε' έως και ε', μέσα σε προθεσμία είκοσι (20) ημερών από τη σχετική πρόσκληση του Υπουργού Εργασίας, το Συμβούλιο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας συγκροτείται και λειτουργεί χωρίς τη συμμετοχή τους.

Οι διοικήσεις Θα ορίσουν και αναπληρωτές.

3. Στις περιπτώσεις που αντιμετωπίζονται ειδικά θέματα, τα οποία αφορούν εργαζομένους απασχολούμενους στο δημόσιο τομέα, ο αρμόδιος κατά περίπτωση υπουργός, με μέριμνα του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας, ορίζει αντιπρόσωπό του που συμμετέχει ως μέλος, με δικαίωμα γήφου.

4. Στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας μπορούν να καλούνται και να μετέχουν χωρίς δικαίωμα γήφου εμπειρογνώμονες ή ειδικοί επιστήμονες ή άλλοι ειδικοί πάνω στα θέματα που κάθε φορά εξετάζονται, που υποδεικνύονται από τους φορείς ή αρχές των παραγράφων 2 και 3 αντίστοιχα, σε αριθμό που δεν υπερβαίνει τον έναν ανά φορέα ή αρχή.

5. Έργο του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας είναι:

α) η διατύπωση γνώμης πάνω σε σχέδια κανονιστικών και διοικητικών πράξεων που εκδίδονται σε εκτέλεση του νόμου αυτού,

β) η διατύπωση γνώμης σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας και προστασίας της υγείας των εργαζομένων, που υποβάλλονται από τις αρχές ή τους φορείς των παρ. 2 και 3,

γ) η εισήγηση προς τον Υπουργό Εργασίας για την έκδοση νέων νομοθετικών ή κανονιστικών διαταγμάτων ή την τροποποίηση αυτών που ισχύουν, για την προστασία της υγείας των εργαζομένων και την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας.

6. Στο Συμβούλιο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας συμμετέχουν ως εισηγητές οι προϊστάμενοι των αρμόδιων υπηρεσιών του Υπουργείου Εργασίας. Το Συμβούλιο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας μπορεί να ζητήσει τον ορισμό και άλλων εισηγητών από τους φορείς των παραγράφων 2 και 3.

7. Η υποστήριξη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας εξασφαλίζεται από την γραμματεία του Α.Σ.Ε. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού είναι δυνατή η απόσπαση ειδικών επιστημόνων στην εν λόγω γραμματεία για την εξυπηρέτηση του έργου του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας.

8. Κάθε δαπάνη που προκαλείται από τις διατάξεις του άρθρου αυτού βαρύνει τον ειδικό λογαριασμό του Α.Σ.Ε. σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν γι' αυτό.

9. Μετά τη σύσταση και λειτουργία του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας καταργείται κάθε απαιτούμενη γνωμοδότηση άλλου οργάνου, σχετική με την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας, που ρυθμίζει ο παρών νόμος.

Άρθρο 16

Νομαρχιακές επιτροπές υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας

1. Σε κάθε νομαρχία συνιστάται συλλογικό γνωμοδοτικό όργανο για θέματα προστασίας της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων στους

τόπους εργασίας, με την ονομασία Νομαρχιακή Επιτροπή Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (Ν.Ε.Υ.Α.Ε.). Μέλη της Ν.Ε.Υ.Α.Ε. είναι:

- α) ο νομάρχης, ως πρόεδρος ή ο νόμιμος αναπληρωτής του,
- β) ο επιθεωρητής εργασίας του νομού,
- γ) ένας εκπρόσωπος του Υπουργείου Παιδείας και Πρόνοιας,
- δ) δυο εκπρόσωποι του αντιπροσωπευτικότερου εργατικού κέντρου του, που υποδεικνύονται με απόφαση της διοίκησής του,
- ε) δυο εκπρόσωποι εργοδοτικής οργάνωσης του νομού από τη βιομηχανία, τη βιοτεχνία και το εμπόριο, που υποδεικνύονται με απόφαση των διοικήσεών των. Ο διορισμός των τεσσάρων τελευταίων μελών γίνεται με απόφαση του νομάρχη. Κατά τα λοιπά οι διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 15 εφαρμόζονται αναλόγως.

2. Με όμοια απόφαση του νομάρχη ρυθμίζονται τα θέματα των συνεδριάσεων, της λήψης αποφάσεων, της γραμματειακής υποστήριξης και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εύρυθμη λειτουργία της επιτροπής.

Στις συνεδριάσεις της επιτροπής μπορούν να συμμετέχουν χωρίς γήφο, ύστερα από πρόσκληση του νομάρχη, εκπρόσωποι άλλων υπηρεσιών του νομού, εκπρόσωποι επιστημονικών οργανώσεων του νομού και ειδικοί επιστήμονες.

3. Έργο της Ν.Ε.Υ.Α.Ε. είναι να γνωμοδοτεί:

α) σχετικά με την εφαρμογή στο νομό των διατάξεων για την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας και την προστασία της υγείας των εργαζομένων,

β) για το συντονισμό της δράσης των αρμόδιων υπηρεσιών και οργάνων του νομού, σχετικά με τα θέματα αυτά,

γ) για την οργάνωση εκδηλώσεων και επιμορφωτικών προγραμμάτων, σχετικών με την πρόσληψη των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών.

4. Στον πρόεδρο και τα μέλη των Ν.Ε.Υ.Α.Ε δεν καταβάλλεται αποζημίωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

Άρθρο 17

Σχεδιασμός χώρων εργασίας

1. Η μελέτη των χώρων εργασίας πρέπει να αποβλέπει στη δημιουργία ασφαλούς και υγιεινού περιβάλλοντος και ακώλυτης ροής της εργασίας. Οι διαστάσεις των χώρων εργασίας πρέπει να είναι ανάλογες με το είδος της παραγωγικής διαδικασίας και τον αριθμό των εργαζομένων.

2. Σε κάθε θέση εργασίας πρέπει να υπολογίζεται ελεύθερη επιφάνεια ώστε ο εργαζόμενος να μπορεί να κινείται ανεμπόδιστα κατά την εκτέλεση της εργασίας του.

3. Σε θέσεις εργασίας με αυξημένο κίνδυνο ατυχήματος, που δεν εποπτεύονται και που βρίσκονται έξω από το οπτικό ή το ακουστικό πεδίο των υπόλοιπων θέσεων εργασίας, κατά την κρίση του τεχνικού ασφαλείας, πρέπει να υπάρχουν συστήματα με τα οποία, σε περίπτωση κινδύνου, να μπορούν να ειδοποιηθούν πρόσωπα για παροχή βοήθειας.

4. Χώροι εργασίας, που δεν είναι κλειστοί από κάθε πλευρά, επιτρέπονται μόνον εφόσον αυτό είναι απαραίτητο για λόγους λειτουργίας ή παραγωγής. Το ίδιο ισχύει και για χώρους εργασίας, όπου οι πύλες ή οι θύρες οδηγούν άμεσα στο ύπαιθρο και παραμένουν συνέχεια ανοιχτές. Οι θέσεις εργασίας των μη ολόπλευρα κλειστών χώρων εργασίας ή εκείνων που παραμένουν συνέχεια ανοιχτοί διευθετούνται έτσι, ώστε οι εργαζόμενοι να προφυλάσσονται από τις καιρικές συνθήκες.

5. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Εργασίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας, ορίζονται:

α) το ελάχιστο ύψος των χώρων εργασίας, σε συνάρτηση με την επιφάνειά τους, ο ελάχιστος απαιτούμενος όγκος κατά εργαζόμενο και εργασία, η ελάχιστη ελεύθερη επιφάνεια κίνησης στη θέση εργασίας ή γύρω απ' αυτή, καθώς και ο απαιτούμενος εξοπλισμός και εφοδιασμός των χώρων εργασίας για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου αυτού,

β) οι απαιτούμενοι χώροι υγιεινής, ενδιαίτησης και παροχής ιατρικών υπηρεσιών,

γ) οι κατασκευαστικές απαιτήσεις των διαφόρων στοιχείων των κτιριακών εγκαταστάσεων, ώστε να αποτρέπεται ο επαγγελματικός κίνδυνος που προέρχεται από αυτές.

Άρθρο 18

Σχέδιο διαφυγής και διάσωσης - Οδός διάσωσης και έξοδοι κινδύνου

1. Ο εργοδότης οφείλει να καταρτίσει σχέδιο διαφυγής και διάσωσης από τους χώρους εργασίας, εφόσον απαιτείται από τη θέση, την έκταση και το είδος της εκμετάλλευσης. Το σχέδιο διαφυγής και διάσωσης πρέπει να αναρτάται σε κατάλληλες θέσεις στους χώρους εργασίας. Το σχέδιο πρέπει να δοκιμάζεται τακτικά, με ασκήσεις ή άλλο πρόσφορο τρόπο, ώστε σε περίπτωση κινδύνου ή καταστροφής να μπορούν οι εργαζόμενοι να διασωθούν.

2. Η χάραξη, οι διαστάσεις και η διευθέτηση των οδών διάσωσης και των εξόδων κινδύνου πρέπει να είναι ανάλογες με τις εγκαταστάσεις, τη χρήση και την επιφάνεια των χώρων εργασίας, καθώς και με τον αριθμό των εργαζομένων. Οι οδοί διάσωσης επισημαίνονται κατάλληλα και πρέπει να οδηγούν σε ελεύθερο ή ασφαλή χώρο από το συντομότερο δυνατό δρόμο.

Άρθρο 19

Συντήρηση - έλεγχος

1. Ο εργοδότης οφείλει να συντηρεί τους τόπους εργασίας και να μεριμνά για την κατά το δυνατό άμεση αποκατάσταση των ελλείψεων, που έχουν σχέση με την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων. Αν από τις ελλείψεις αυτές προκαλείται άμεσος και σοβαρός κίνδυνος για την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων, πρέπει να διακόπτεται αμέσως η εργασία, στο σημείο που εμφανίζονται οι ελλείψεις, μέχρι την αποκατάστασή τους.

2. Τα συστήματα ασφάλειας για την πρόληψη και την άρση του επαγγελματικού κινδύνου πρέπει να συντηρούνται τακτικά και να ελέγχονται για την ικανότητα λειτουργίας τους, τουλάχιστον μια φορά το εξάμηνο, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από τις ισχύουσες διατάξεις ή επιβάλλεται από τους κανόνες της επιστήμης και της τεχνικής εμπειρίας.

Η χρονολογία συντήρησης και ελέγχου καθώς και οι σχετικές παρατηρήσεις πρέπει να καταχωρούνται ενυπόγραφα από τον αρμόδιο, που έκανε τη συντήρηση ή τον έλεγχο, σε ειδικό βιβλίο.

3. Οι εγκαταστάσεις και τα μέσα παροχής πρώτων βοηθειών πρέπει να ελέγχονται τακτικά με μέριμνα του εργοδότη για την πληρότητα και την ικανότητα χρησιμοποίησής τους.

Άρθρο 20

Διατήρηση Θέσεων εργασίας και διαδρόμων κυκλοφορίας

1. Οι διάδρομοι κυκλοφορίας πρέπει να διατηρούνται συνεχώς ελεύθεροι. Ιδιαίτερα δεν πρέπει να κλειδώνονται, να φράζονται ή να

μειώνεται η δυνατότητα διάκρισης των θυρών που βρίσκονται στην πορεία των οδών διάσωσης

2. Στις θέσεις εργασίας επιτρέπεται η διατήρηση υλικών ή ουσιών μόνο σε τέτοιες ποσότητες, ώστε να μη δημιουργούνται κίνδυνοι από αυτές.

3. Στους χώρους υγιεινής, ενδιαίτησης και πρώτων βοηθειών δεν επιτρέπεται η διαφύλαξη υλικών και ουσιών, που δεν ανήκουν στο λειτουργικό εξοπλισμό τους.

Άρθρο 21

Κριτήρια διαμόρφωσης των χώρων και θέσεων εργασίας

1. Αερισμός - Εξαερισμός.

Στους χώρους εργασίας ο αέρας πρέπει να ανανεώνεται κατάλληλα, ανάλογα με τη φύση εργασίας και τη σωματική προσπάθεια που απαιτείται για την εκτέλεσή της (καθιστική εργασία, ελαφρά). Σε περίπτωση που η ανανέωση επιτυγχάνεται με τεχνητά μέσα ή συστήματα (εξαερισμός-κλιματισμός), τότε αυτά πρέπει να λειτουργούν συνεχώς. Κάθε βλάβη του συστήματος πρέπει να επισημαίνεται κατάλληλα από αυτόματη διάταξη, ενσωματωμένη στο σύστημα ή το μέσο.

2. Θερμοκρασία

Οι χώροι εργασίας, καθώς και οι θρησκευτικοί χώροι σε όλη τη διάρκεια του ωραρίου εργασίας πρέπει να έχουν θερμοκρασία ανάλογη με τη φύση της εργασίας και τη σωματική προσπάθεια που απαιτείται για την εκτέλεσή της. Περιοχές θέσεων εργασίας που βρίσκονται υπό

την επίδραση υψηλών θερμοκρασιών που εκλύονται από τις εγκαταστάσεις, πρέπει να υψώνονται μέχρι μια ανεκτή θερμοκρασία, όσο αυτό είναι πρακτικά δυνατό.

3. Φωτισμός.

α) Οι χώροι εργασίας, διαλείμματος και πρώτων βοηθειών πρέπει να έχουν άμεση οπτική επαφή με εξωτερικό χώρο, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από ειδική διάταξη.

Εξαιρούνται οι:

- Χώροι εργασίας στους οποίους τεχνικοί λόγοι παραγωγής δεν επιτρέπουν άμεση οπτική επαφή με τον εξωτερικό χώρο.

- Χώροι εργασίας με επιφάνεια κάτοψης πάνω από 2000 μ², εφόσον υπάρχουν επαρκή διαφανή ανοίγματα στην οροφή

β) Οι εγκαταστάσεις φωτισμού των χώρων εργασίας και διαδρόμων κυκλοφορίας κατασκευάζονται ή διευθετούνται με τρόπο, ώστε να μη δημιουργούνται κίνδυνοι για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων.

Ειδικότερα ο τεχνητός φωτισμός πρέπει:

- Να είναι ανάλογος με το είδος και τη φύση της εργασίας.

- Να έχει χαρακτηριστικά φάσματος παραπλήσια με του φυσικού φωτισμού.

- Να ελαχιστοποιεί τη δάμωση.

- Να μη δημιουργεί αντιθέσεις και εναλλαγές φωτεινότητας.

- Να διαχέεται, διευδύνεται και κατανέμεται σωστά.

γ) Οι ανάγκες σε φωτισμό γενικό ή τοπικό η συνδυασμένο γενικό και τοπικό, καθώς και η ένταση του φωτισμού εξαρτώνται από το είδος και τη φύση της εργασίας και την οπτική προσπάθεια που απαιτεί.

δ) Αν από το είδος απασχόλησης των εργαζομένων και τα άλλα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της επιχείρησης είναι δυνατό να προκύψουν κίνδυνοι ατυχήματος από απρόοπτη διακοπή του γενικού φωτισμού, πρέπει να υπάρχει εφεδρικός φωτισμός ασφαλείας. Η ένταση του εφεδρικού φωτισμού είναι το 1/100 της έντασης του γενικού και οπωσδήποτε όχι μικρότερη από το 1 λουξ (LUX).

ε) Οι διακόπτες του τεχνητού φωτισμού πρέπει να είναι εύκολα προσιτοί, ακόμα και στο σκοτάδι και να είναι τοποθετημένοι κοντά στις εισόδους και εξόδους, καθώς και κατά μήκος των διαδρόμων κυκλοφορίας και των θυρίδων προσπέλασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΑΠΟ ΜΗΧΑΝΕΣ

Άρθρο 22

Υποχρεώσεις κατασκευαστών, εισαγωγέων και προμηθευτών μηχανών, εργαλείων και συσκευών

Οι κατασκευαστές, εισαγωγείς και προμηθευτές:

α) Μεριμνούν ώστε τα μηχανήματα, εργαλεία, συσκευές, τα οποία παράγουν, εισάγουν ή διαδέχονται στο εμπόριο, να είναι σύμφωνα με τις ισχύουσες κάθε φορά προδιαγραφές υγιεινής και ασφάλειας και τους κανόνες της τεχνικής κατά το σχεδιασμό και την κατασκευή τους.

β) Χορηγούν τις απαιτούμενες γραπτές οδηγίες χρήσης και συντήρησης, επισημαίνοντας τους πιθανούς κινδύνους από τη χρήση των προϊόντων τους.

Άρθρο 23

Προστασία από μηχανικούς και ηλεκτρικούς κινδύνους

1. Μηχανές, συσκευές και εργαλεία με την έννοια του νόμου αυτού είναι τα αντικείμενα που χρησιμοποιούνται στους τόπους εργασίας και που κινούνται με οποιαδήποτε άλλη ενέργεια, εκτός από την ανθρώπινη.

2. Οι μηχανές, συσκευές και εργαλεία πρέπει να είναι κατασκευασμένα έτσι, ώστε με την ορθή τοποθέτηση και χρήση τους να μη δημιουργούν κινδύνους για τους εργαζομένους.

3. Οι μηχανές, συσκευές και εργαλεία πρέπει να είναι κατασκευασμένα έτσι, ώστε τα κινούμενα στοιχεία τους, που είναι δυνατό να δημιουργήσουν κινδύνους για τους εργαζομένους, να μην είναι προσιτά ή να αποκλείεται τυχαία επαφή μαζί τους στο μέτρο που αυτό δεν παρακωλύει τη λειτουργία και χρήση τους.

4. Αν δεν είναι δυνατό να αποτραπεί η ύπαρξη εξωτερικών και προσιτών στους εργαζομένους περιστρεφόμενων στοιχείων ή στοιχείων

μετάδοσης της κίνησης, πρέπει να λαμβάνονται ιδιαίτερα μέτρα προστασίας των εργαζομένων από αυτά.

5. Στις μηχανές, συσκευές και εργαλεία και στο μέτρο που δεν παρακωλύεται ο σκοπός χρήσης τους, πρέπει να αποφεύγονται οι αιχμηρές γωνίες και ακμές, καθώς και οι τραχείες επιφάνειες.

6. Αν κατά τη λειτουργία των μηχανών, συσκευών και εργαλείων είναι δυνατό να εκσφενδονισθούν στοιχεία ή τεμάχιά τους ή υποπαράγωγα της λειτουργίας τους (ρινίσματα, σκόνες ή άλλα) και στο μέτρο που δημιουργούνται κίνδυνοι για τους εργαζομένους, πρέπει να λαμβάνονται ιδιαίτερα προστατευτικά μέτρα, όπως προστατευτικές καλύπτρες, εγκαταστάσεις αναρρόφησης και άλλα.

7. Οι ηλεκτρικές μηχανές, συσκευές και εργαλεία πρέπει να είναι κατασκευασμένα έτσι, ώστε κατά τη χρήση τους να υπάρχει επαρκής προστασία από τους κινδύνους της ηλεκτρικής ενέργειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΦΥΣΙΚΟΥΣ, ΧΗΜΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Άρθρο 24

Έννοιες

Για την εφαρμογή του κεφαλαίου αυτού νοείται ως:

1. «Παράγοντας» κάθε φυσικός, χημικός και βιολογικός παράγοντας, που ενυπάρχει κατά την εργασία και είναι δυνατό να είναι επιβλαβής για την υγεία των εργαζομένων ή επικίνδυνος από άλλη άποψη, ανεξάρτητα από τη φυσική του κατάσταση.

2. «Οριακή τιμή έκθεσης» το ανώτερο επίπεδο έκθεσης των εργαζομένων σ' ένα παράγοντα, το οποίο καθορίζεται κατά τις διατάξεις αυτού του κεφαλαίου ως η ανώτερη τιμή συγκέντρωσης ή έντασής του στον τόπο εργασίας, πάνω από την οποία δεν επιτρέπεται να εκτίθενται οι εργαζόμενοι.

3. Οριακή τιμή βιολογικού δείκτη η ανώτερη επιτρεπόμενη συγκέντρωση ενός παράγοντα, ο οποίος μετρείται απευθείας σε σωματικούς ιστούς, σωματικά υγρά ή στον εκπνεόμενο αέρα ή έμμεσα από την ειδική δράση του στον οργανισμό.

Άρθρο 25

Υποχρεώσεις εργοδοτών, παρασκευαστών, εισαγωγέων και προμηθευτών

1. Ο εργοδότης οφείλει να γνωρίζει τους κινδύνους τους οποίους συνεπάγονται για την υγεία των εργαζομένων παράγοντες που χρησιμοποιούνται ή δημιουργούνται στους τόπους εργασίας και, προκειμένου να συμμορφωθεί με τις παραπάνω απαιτήσεις, δικαιούται να ζητά από τον παρασκευαστή, εισαγωγέα ή προμηθευτή των παραγόντων αυτών πληροφορίες τόσο για τους κινδύνους που συνεπάγονται για την

υγεία των εργαζομένων όσο και για τις μεθόδους ασφαλούς χρήσης τους.

2. Τα πρόσωπα που παρασκευάζουν, εισάγουν, θέτουν σε κυκλοφορία ή παραχωρούν με οποιοδήποτε τρόπο παράγοντες για επαγγελματική χρήση έχουν υποχρέωση:

α) Να βεβαιώνονται, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, ότι οι παράγοντες αυτοί δεν παρουσιάζουν κίνδυνο για την υγεία των προσώπων που τους χρησιμοποιούν, εφόσον χρησιμοποιούνται κατάλληλα για την εργασία που έχουν προδιαγραφεί.

β) Να παρέχουν γραπτές πληροφορίες σχετικά με τα επικίνδυνα χαρακτηριστικά των παραγόντων και τους κινδύνους για την υγεία των εργαζομένων που εκτίθενται σ' αυτούς, καθώς και γραπτές οδηγίες για την ορθή χρήση και τον τρόπο προφύλαξης από τους γνωστούς κινδύνους.

γ) Να διεξάγουν μελέτες και έρευνες και να ενημερώνονται με οποιονδήποτε τρόπο για την εξέλιξη των επιστημονικών και τεχνικών γνώσεων, ώστε να ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις των εδαφίων α' και β' της παραγράφου αυτής.

3. Δεν επιτρέπεται η χρήση ή η διακίνηση στους χώρους εργασίας χημικών παραγόντων σε συσκευασίες και με τρόπους που δεν πληρούν τις απαιτήσεις των σχετικών διατάξεων.

Άρθρο 26

Μέτρα προστασίας των εργαζομένων που εκτίθενται σε παράγοντες

1. Ο εργοδότης οφείλει να παίρνει μέτρα, ώστε να αποφεύγεται ή να ελαχιστοποιείται η έκθεση των εργαζομένων σε παράγοντες, όσο είναι πρακτικά δυνατό. Σε κάθε περίπτωση το επίπεδο έκθεσης πρέπει να είναι κατώτερο από εκείνο που ορίζει η «οριακή τιμή έκθεσης».

2. Ο εργοδότης, για να συμμορφωθεί με τις διατάξεις της παραγράφου 1, υποχρεούται να παίρνει κατά σειρά τα πιο κάτω μέτρα:

α) να αντικαθιστά, όσο είναι πρακτικά δυνατό, τους παράγοντες που είναι επιβλαβείς για την υγεία των εργαζομένων ή επικίνδυνοι με άλλους αβλαβείς ή λιγότερο επιβλαβείς, καθώς και να περιορίζει τη χρήση τους στο χώρο εργασίας,

β) να αντικαθιστά, όσο είναι πρακτικά δυνατό παραγωγικές διαδικασίες, μεθόδους και μέσα που δημιουργούν στους χώρους εργασίας παράγοντες, οι οποίοι θεωρούνται επιβλαβείς για την υγεία ή επικίνδυνοι, με άλλες που δε δημιουργούν καθόλου τους παράγοντες αυτούς ή τους δημιουργούν σε επίπεδο χαμηλότερο από εκείνο που ορίζει η κατά περίπτωση «οριακή τιμή έκθεσης»,

γ) να περιορίζει, όσο είναι πρακτικά δυνατό, τον αριθμό των εργαζομένων που εκτίθενται ή ενδέχεται να εκτεθούν σε παράγοντες και το χρόνο εκθεσής τους,

δ) να παρέχει μέτρα και μέσα ατομικής προστασίας στους εργαζομένους, όταν δεν είναι πρακτικά δυνατό να αποφευχθεί η επιβλαβής έκθεσή τους με τους τρόπους, που αναφέρονται στην παράγραφο αυτή.

3. Ο εργοδότης εκτός από τις υποχρεώσεις της προηγούμενης παραγράφου πρέπει να λαμβάνει και τα εξής μέτρα:

α) να ελέγχει τη συγκέντρωση ή ένταση των παραγόντων στους χώρους εργασίας και τα επίπεδα έκθεσης των εργαζομένων σ' αυτούς, πριν αρχίσει η λειτουργία μηχανών ή εγκαταστάσεων και σε τακτά χρονικά διαστήματα κατά τη διάρκεια της λειτουργίας τους, καθώς και να αξιολογεί τα αποτελέσματα των ελέγχων αυτών σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα του ιατρικού ελέγχου των εργαζομένων σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 27 για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων,

β) να ενεργεί τακτικό έλεγχο και συντήρηση των μέσων, συσκευών ή συστημάτων που χρησιμοποιούνται για την εφαρμογή των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου, ώστε αυτά να λειτουργούν σωστά και να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των διατάξεων του νόμου αυτού,

γ) να προβλέπει και να λαμβάνει ειδικά επείγοντα μέτρα για τις περιπτώσεις έκτακτων περιστατικών, που μπορεί να οδηγήσουν σε μεγάλες υπερβάσεις των «οριακών τιμών έκθεσης»,

δ) να εγκαθιστά σηματοδότηση προειδοποίησης και ασφάλειας των χώρων εργασίας και συστήματα συναγερμού,

ε) να τηρεί και να ενημερώνει, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις και τις οδηγίες της αρμόδιας αρχής, καταλόγους των εργαζομένων που εκτίθενται στους παράγοντες και βιβλία καταχώρησης των αποτελεσμάτων των ελέγχων που γίνονται σύμφωνα με τα προηγούμενα εδάφια.

Άρθρο 27

Ιατρικός έλεγχος των εργαζομένων που εκτίθενται σε παράγοντες

1. Ο εργοδότης υποχρεούται να παραπέμπει, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, σε ιατρικό έλεγχο κάθε εργαζόμενο: α) μετά την πρόσληψή του και στην συνέχεια σε τακτά χρονικά διαστήματα και β) κατά την αλλαγή θέσης εργασίας και πριν από την τοποθέτησή του σε εργασία που συνεπάγεται έκθεση σε παράγοντες, σύμφωνα με την έννοια του νόμου αυτού.

2. Ο εργοδότης μεριμνά να τηρούνται και ενημερώνονται:

α) Βιβλίο καταχώρησης των συλλογικών ανώνυμων αποτελεσμάτων των βιολογικών εξετάσεων ενδεικτικών της έκθεσης, όταν προβλέπονται τέτοιες εξετάσεις.

β) Ατομικός ιατρικός φάκελος των εργαζομένων που εκτίθενται στους παράγοντες. Ο φάκελος τηρείται από το γιατρό εργασίας που είναι υπεύθυνος για τη διαφύλαξη του ιατρικού απορρήτου.

3. Κανείς εργαζόμενος δεν επιτρέπεται να απασχολείται σε εργασία που συνεπάγεται έκθεση στους παράγοντες, αν αυτή είναι αντίθετη με τα πορίσματα του ιατρικού ελέγχου της παραγράφου 1.

4. Ο εργαζόμενος μπορεί να προσφύγει στην επιδεώρηση εργασίας κατά των πορισμάτων του ιατρικού ελέγχου που αναφέρεται σ' αυτόν.

5. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας, μπορεί να επιβληθεί η εξέταση της υγείας των

εργαζομένων σε συγκεκριμένη επιχείρηση και η λήψη άμεσων μέτρων. Η ιατρική εξέταση των εργαζομένων ανατίθεται με την πιο πάνω απόφαση στον κατά περίπτωση ειδικό ιατρικό φορέα.

Άρθρο 28

Ειδική πληροφόρηση εργαζομένων που εκτίθενται σε παράγοντες

1. Οι αντιπρόσωποι των εργαζομένων στην επιτροπή υγιεινής και ασφάλειας ή ο αντιπρόσωπος των εργαζομένων για την υγιεινή και ασφάλεια ή, όπου δεν υπάρχουν αυτοί, οι εργαζόμενοι δικαιούνται να έχουν:

α) Πληροφόρηση από τον εργοδότη για τους πιθανούς κινδύνους που συνδέονται με την έκθεσή τους σε παράγοντες, για τις «οριακές τιμές έκθεσης», για τα τεχνικά μέτρα πρόληψης που πρέπει να τηρούνται και για τις προφυλάξεις που πήρε ο εργοδότης και πρέπει να τηρούν οι εργαζόμενοι.

β) Πρόσβαση και ενημέρωση για τα αποτελέσματα των επιπέδων έκθεσης και για τα συλλογικά ανώνυμα αποτελέσματα των εργαστηριακών και βιολογικών εξετάσεων, που είναι ενδεικτικές της έκθεσής τους.

γ) Πληροφόρηση σε περιπτώσεις υπέρβασης των «οριακών τιμών έκθεσης» για τα αίτια της υπέρβασης και τα μέτρα που έχουν ληφθεί ή πρόκειται να ληφθούν για να αντιμετωπισθεί.

δ) Πληροφόρηση και επιμόρφωση για τη βελτίωση των γνώσεών τους σχετικά με τους κινδύνους στους οποίους είναι εκτεθειμένοι.

2. Ο εργαζόμενος έχει δικαίωμα να πληροφορείται τα αποτελέσματα των ατομικών του κλινικών, εργαστηριακών και βιολογικών εξετάσεων που είναι ενδεικτικά της έκθεσής του.

Άρθρο 29

Εξουσιοδοτικές διατάξεις

1. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Εργασίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας, καθορίζονται, αναφορικά με ένα παράγοντα ή παράγοντες:

α) Οριακές τιμές έκθεσης των εργαζομένων.

β) Επίπεδα έκθεσης των εργαζομένων κάτω από τα οποία δεν είναι υποχρεωτική η εφαρμογή όλων ή μερικών από τις διατάξεις των προεδρικών διαταγμάτων αυτών.

γ) Ελάχιστη περιοδικότητα ή συχνότητα του ελέγχου στο επίπεδο της επιχείρησης για τη διαπίστωση της τήρησης των οριακών τιμών έκθεσης ή των επιπέδων έκθεσης του προηγούμενου εδαφίου.

δ) Μέθοδοι και πορεία διενέργειας δειγματοληπιών, μετρήσεων, αναλύσεων και αξιολόγησης των αποτελεσμάτων.

2. Με όμοια προεδρικά διατάγματα καθορίζονται:

α) Τα είδη, η πορεία και η ελάχιστη συχνότητα εκτέλεσης των κλινικών ή παρακλινικών εξετάσεων, στις οποίες περιλαμβάνονται οι βιολογικές μετρήσεις για τη διερεύνηση των βιολογικών δεικτών, που

αφορούν τον έλεγχο της υγείας όλων των εργαζομένων ή ειδικών κατηγοριών τους (νεαρών ατόμων, εγκύων ή γυναικών που δηλάζουν και άλλων), που πρόκειται να εκτεθούν ή εκτίθενται ή έχουν εκτεθεί κατά την εργασία τους στο παρελθόν σε ορισμένο παράγοντα ή παράγοντες

β) Μέθοδοι και πρακτικές συστάσεις για την εκτέλεση των παραπάνω εξετάσεων και ιδιαίτερα για τη μέτρηση ή διερεύνηση των βιολογικών δεικτών και την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων τους.

γ) Οριακές τιμές βιολογικών δεικτών, για το σύνολο ή ειδικές κατηγορίες εργαζομένων, πάνω από τις οποίες πρέπει να λαμβάνονται συγκεκριμένα μέτρα για την προστασία της υγείας των εργαζομένων και για τη βελτίωση των συνθηκών υγιεινής στους αντίστοιχους χώρους εργασίας.

δ) Τα μέτρα που λαμβάνονται με βάση τα αποτελέσματα των εξετάσεων και μετρήσεων των παραπάνω εδαφίων, στα οποία μπορεί να περιλαμβάνονται η προσωρινή ή οριστική διακοπή της έκθεσης των εργαζομένων στους αντίστοιχους παράγοντες.

ε) Οι φορείς ή τα πρόσωπα εκτέλεσης των ιατρικών ελέγχων και εξετάσεων, σύμφωνα με τα παραπάνω εδάφια, ο τρόπος και η διαδικασία παραπομπής των εργαζομένων, καθώς και τα σχετικά με την κάλυψη των απαιτούμενων γι' αυτές δαπανών, οι οποίες σε καμιά περίπτωση δεν επιβαρύνουν τους εργαζομένους.

3. Με όμοια προεδρικά διατάγματα καθορίζεται ο τρόπος τήρησης και ενημέρωσης:

- α) καταλόγων των εργαζομένων που εκτίθενται στους παράγοντες,
- β) βιβλίου αναγραφής των αποτελεσμάτων των ελέγχων,
- γ) ιατρικού φακέλου των εργαζομένων. Με όμοια προεδρικά διατάγματα καθορίζεται ο τρόπος με τον οποίο γίνονται οι απαραίτητες γνωστοποιήσεις από τον εργοδότη στην επιθεώρηση εργασίας των στοιχείων των σχετικών με τον αριθμό των εργαζομένων, τις μεθόδους παραγωγής και κάθε άλλη λεπτομέρεια.

4. Τα προβλεπόμενα από τον παρόντα νόμο προεδρικά διατάγματα θα εκδοθούν εντός 6 μήνου από τη δημοσίευση αυτού με δυνατότητα αναθεώρησης στη συνέχεια, σε κάθε αναγκαία περίπτωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 30

Όργανα ελέγχου

1. Ο έλεγχος εφαρμογής των διατάξεων του νόμου αυτού και των πράξεων που εκδίδονται σε εκτέλεσή του ανατίθεται στα αρμόδια όργανα του Υπουργείου Εργασίας.
2. Για το σκοπό αυτόν τα παραπάνω όργανα συνεργάζονται με άλλες δημόσιες υπηρεσίες και μπορούν να λαμβάνουν γνώση των στοιχείων ή πληροφοριών των σχετικών με την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων που υπάρχουν στις υπηρεσίες τους.

3. Όταν οι διατάξεις του νόμου αυτού και των πράξεων που εκδίδονται σε εκτέλεσή του αφορούν εργαζομένους που απασχολούνται σε τομείς ή κλάδους ή επιχειρήσεις που εποπτεύονται από άλλους φορείς εκτός από το Υπουργείο Εργασίας, η αρμοδιότητα ελέγχου για την εφαρμογή των διατάξεων αυτών μπορεί να ανατίθεται στους φορείς αυτούς. Η ανάθεση αυτή γίνεται με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εργασίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, μετά γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας.

Άρθρο 31

Παροχή στοιχείων - Εχεμύθεια οργάνων

1. Οι επιχειρήσεις υποχρεούνται να παρέχουν, αν τους ζητηθούν, όλα τα στοιχεία και πληροφορίες για την παραγωγική διαδικασία και τις χρησιμοποιούμενες ύλες που έχουν σχέση με την υγιεινή εργασίας και την ασφάλεια των εργαζομένων, στα αρμόδια, σύμφωνα με το άρθρο 30 του νόμου αυτού, όργανα ελέγχου και στο γιατρό τον αρμόδιο για την επίβλεψη της υγείας των εργαζομένων.

Η επιχείρηση κατά την παροχή των στοιχείων και πληροφοριών οφείλει να διευκρινίζει πια απ' αυτά αποτελούν απόρρητο της επιχείρησης.

2. Τα αρμόδια όργανα ελέγχου, για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου αυτού και των πράξεων που εκδίδονται σε εκτέλεσή του, είναι υποχρεωμένα να τηρούν εχεμύθεια για τα επαγγελματικά απόρρητα των

επιχειρήσεων ή εκμεταλλεύσεων που περιέρχονται σε γνώση τους κατά τον έλεγχο.

3. Η υποχρέωση τήρησης του απορρήτου παύει να υπάρχει στο μέτρο που εμποδίζει την αποτελεσματικότητα του διενεργούμενου ελέγχου και ιδιαίτερα τον εντοπισμό των κινδύνων για την ασφάλεια και υγεία των εργαζομένων, την ανάλυση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων των μετρήσεων και την εξαγωγή ορθών συμπερασμάτων.

4. Την υποχρέωση της παραγράφου 2 έχουν και όσοι χειρίζονται τα θέματα αυτά στις αρμόδιες υπηρεσίες.

Άρθρο 32

Γενικές υποχρεώσεις εργοδοτών - εργαζομένων

A. Ο εργοδότης έχει υποχρέωση:

1. Να λαμβάνει κάθε μέτρο που απαιτείται, ώστε να εξασφαλίζονται οι εργαζόμενοι και οι τρίτοι που παραβρίσκονται στους τόπους εργασίας από κάθε κίνδυνο που μπορεί να απειλήσει την υγεία ή τη σωματική τους ακεραιότητα.

2. Να εφαρμόζει κάθε υπόδειξη των τεχνικών και υγειονομικών επιθεωρητών εργασίας και γενικά να διευκολύνει το έργο τους μέσα στην επιχείρηση.

3. Να επιβλέπει την ορθή εφαρμογή των μέτρων υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.

4. Να λαμβάνει συλλογικά μέτρα προστασίας των εργαζομένων.

5. Να γνωστοποιεί στους εργαζομένους τον επαγγελματικό κίνδυνο από την εργασία τους.

6. Να ενδαρρύνει την εκπαίδευση των εργαζομένων σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.

7. Να ενημερώνει τους εργαζομένους για τη νομοθεσία που ισχύει σχετικά με την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας και για τον τρόπο εφαρμογής της από την επιχείρηση.

8. Να καταρτίζει πρόγραμμα προληπτικής δράσης και βελτίωσης των συνθηκών εργασίας στην επιχείρηση.

9. Να τηρεί ειδικό βιβλίο ατυχημάτων στο οποίο να αναγράφονται τα αίτια και η περιγραφή του ατυχήματος.

B. Οι εργαζόμενοι έχουν υποχρέωση:

1. Να εφαρμόζουν τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας.

2. Να χρησιμοποιούν τα ατομικά μέσα προστασίας.

3. Να διατηρούν τις διατάξεις και τους μηχανισμούς ασφάλειας.

4. Να παρακολουθούν τα σχετικά σεμινάρια σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας.

Άρθρο

Διοικητικές κυρώσεις

1. Σε κάθε εργοδότη, κατασκευαστή, παρασκευαστή, εισαγωγέα ή προμηθευτή, που παραβαίνει τις διατάξεις του νόμου αυτού και των προεδρικών διαταγμάτων ή υπουργικών αποφάσεων, που εκδίδονται με

εξουσιοδότησή του, επιβάλλεται από τον επιθεωρητή εργασίας, ανεξάρτητα από τις ποινικές κυρώσεις, με πλήρη αιτιολογημένη απόφασή του και ύστερα από κλήση του εργοδότη για παροχή εξηγήσεων:

α) πρόστιμο για κάθε παράβαση από δέκα χιλιάδες (10.000) έως πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) δραχμές,

β) προσωρινή διακοπή της λειτουργίας συγκεκριμένη παραγωγικής διαδικασίας ή τμήματος ή τμημάτων ή του συνόλου της επιχείρησης ή εκμετάλλευσης για χρονικό διάστημα μέχρι πέντε ημέρες.

2. Στους αναφερόμενους στην παρ. 1 αυτού του άρθρου ο Υπουργός Εργασίας, ύστερα από αιτιολογημένη εισήγηση του επιθεωρητή εργασίας, μπορεί να επιβάλλει με απόφασή του:

α) προσωρινή διακοπή της λειτουργίας συγκεκριμένης παραγωγικής διαδικασίας ή τμήματος ή τμημάτων ή του συνόλου της επιχείρησης ή εκμετάλλευσης για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των πέντε ημερών,

β) οριστική διακοπή της λειτουργίας συγκεκριμένης παραγωγικής διαδικασίας ή τμήματος ή τμημάτων ή του συνόλου της επιχείρησης ή εκμετάλλευσης.

3. Οι ποινές της παρ. 2 στην περίπτωση των μεταποιητικών επιχειρήσεων, επιβάλλονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας.

4. Κατά την επιλογή και επιβολή των παραπάνω διοικητικών ποινών λαμβάνονται υπόψη ιδίως:

α) Η αμεσότητα, η σοβαρότητα και η έκταση του κινδύνου.

β) Η σοβαρότητα της παράβασης, η τυχόν επαναλαμβανόμενη μη συμμόρφωση στις υποδείξεις των αρμόδιων οργάνων, οι παρόμοιες παραβάσεις στο παρελθόν και ο βαθμός υπαιτιότητας.

5. Πριν από την επιβολή των παραπάνω διοικητικών κυρώσεων μπορεί να χορηγηθεί εύλογη προθεσμία για συμμόρφωση ή να παραταθεί μια μόνο φορά η προθεσμία, αν κριθεί ότι εκείνη που χορηγήθηκε αρχικά δεν ήταν επαρκής.

6. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Εργασίας, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας, μπορεί να αυξάνεται το ανώτατο όριο του παραπάνω προστίμου.

Άρθρο 34

Βεβαίωση και εισπραξη προστίμων

1. Η εκτέλεση των διοικητικών κυρώσεων του εδαφίου (β) της παραγράφου 1 και των εδαφίων (α) και (β) της παραγράφου 2 του προηγούμενου άρθρου γίνεται από την αρμόδια αστυνομική αρχή.

2. Το πρόστιμο βεβαιώνεται από τον επιθεωρητή εργασίας με την πράξη που εκδίδει και εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα «περί εισπράξεως των δημοσίων εσόδων» από το δημόσιο ταμείο της περιοχής του υποχρέου και περιέρχεται σε ειδικό λογαριασμό του Α.Σ.Ε. του Υπουργείου Εργασίας.

Άρθρο 35

Ποινικές κυρώσεις

1. Κάθε εργοδότης, κατασκευαστής ή παρασκευαστής, εισαγωγέας ή προμηθευτής, που παραβαίνει από πρόθεση τις διατάξεις του νόμου αυτού και των κανονιστικών πράξεων, που εκδίδονται με εξουσιοδότησή του, τιμωρείται με φυλάκιση ή με χρηματική ποινή τουλάχιστον εκατό χιλιάδων δραχμών ή και με τις δυο αυτές ποινές.

Σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων από αμέλεια οι παραπάνω δράστες τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή με χρηματική ποινή.

2. Σε περίπτωση αναβολής της δίκης, στις υποθέσεις της παραγράφου 1, το δικαστήριο με την απόφασή του ορίζει ρητή δικάσιμο, μέσα σε είκοσι ημέρες.

3. Το άρθρο 12 του ν. 435/1976 (ΦΕΚ 251 Α) αντικαθίσταται ως ακολούθως:

Άρθρο 12

Ο παρεμποδίζων την είσοδο των οργάνων του Υπουργείου Εργασίας στους τόπους εργασίας κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους, ως και ο υπδχρεος προς παροχή στοιχείων ή πληροφοριών εργοδότης, διευθυντής της επιχείρησης ή εκπρόσωπος που αρνείται την παροχή αυτών των στοιχείων και πληροφοριών ή παρέχει ψευδείς πληροφορίες ή στοιχεία τιμωρείται κατά το άρθρο 458 του Ποινικού Κώδικα».

Άρθρο 36

Εξουσιοδοτική διάταξη

Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Εργασίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας, καθορίζονται τα μέτρα υγιεινής, ασφάλειας και προστασίας της υγείας των εργαζομένων, που πρέπει να λαμβάνονται για την αποτροπή του επαγγελματικού κινδύνου κατά ειδικές εργασίες, είδη εργασιών ή δραστηριότητες για την εφαρμογή του νόμου αυτού.

Τα προεδρικά διατάγματα αυτά μπορεί να προβλέπουν και σταδιακή εφαρμογή των μέτρων που καθορίζουν.

Άρθρο 37

Καταργούμενες διατάξεις

Από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού καταργείται κάθε αντίθετη σ' αυτόν διάταξη.

Άρθρο 38

1. Στο άρθρο 2 του ν. 1387/1983 «Έλεγχος ομαδικών απολύσεων και άλλες διατάξεις», προστίθεται παράγραφος 3 που έχει ως εξής:

3. Για τους εργαζομένους που απολύονται από εργοληπτικές επιχειρήσεις λόγω διακοπής ή αναστολής των εργασιών από αιτίες που οφείλονται αποδεδειγμένα στον κύριο του έργου, όταν αυτός είναι το Δημόσιο ή ν.π.δ.δ., εφαρμόζονται οι διαδικασίες που ορίζονται από τα άρθρα 3, 4 και 5 παρ.1 και 2 του παρόντος νόμου».

2. Στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου η περίπτωση δ' αυτού καταργείται. Η περίπτωση ε' αριθμείται σαν δ'.

Άρθρο 39

Κύρωση απόφασης

Κυρώνεται από τότε που εκδόθηκε η απόφαση αριθμ. 40161/16.5.1984 των Υπουργών Δικαιοσύνης και Εργασίας «Ταχύρρυθμη επαγγελματική κατάρτιση κρατουμένων», που δημοσιεύθηκε στο Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως αριθμός 307 τ. Β' της 16.5.1984 και της οποίας το κείμενο έχει ως εξής»

ΑΠΟΦΑΣΗ ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Έχοντας υπόψη :

α) Τις διατάξεις του ν.δ. 212/1969 «περί οργανώσεως και διοικήσεως του Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού»

β) Τις διατάξεις του ν. 709/1977 «περί καθιερώσεως κινήτρων επαγγελματικής κατάρτισεως Εργατικού Δυναμικού και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων».

γ) Τις διατάξεις του ν.δ. 1104/1972 «περί θεμάτων τινών ασφαλίσεως και εκπαιδεύσεως των επαγγελματικώς κατάρτιζομένων».

δ) Την ανάγκη επαγγελματικής κατάρτισης των κρατουμένων στις αγροτικές φυλακές για να αποκτήσουν τα απαραίτητα εφόδια και τη δυνατότητα επαγγελματικής αποκαταστάσεως μετά την αποφυλάκισή τους.

Τις σχετικές προτάσεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης (έγγραφο αριθμ. 36295/2.5.84) και του Ο.Α.Ε.Δ. (Απόφαση Δ.Σ. 3977/3.4.1984, έγγραφο 79490/8.5.1984),

Αποφασίζουμε

1. Εγκρίνουμε τη λειτουργία στο ΚΕ.Τ.Ε.Κ. Αργολίδας του Ο.Α.Ε.Δ. δυο τμημάτων ταχύρρυθμης επαγγελματικής κατάρτισης στις ειδικότητες του μηχανικού αυτοκινήτων και του ηλεκτροτεχνίτη εγκαταστάτη για την επαγγελματική κατάρτιση 40 κρατούμενων των Αγροτικών Φυλακών Τίρυνθας, με τους εξής όρους:

α. Τα προγράμματα που θα εφαρμοσθούν είναι τα εγκεκριμένα για την επαγγελματική κατάρτιση ανέργων στις αντίστοιχες ειδικότητες.

β. Για την εφαρμογή των προγραμμάτων θα διατεθούν δυο μόνιμοι εκπαιδευτικοί, που θα συνεπικουρούνται από δυο ωρομίσθιους εκπαιδευτικούς, ένα για κάθε τμήμα ειδικότητας.

γ. Η επιλογή των κρατούμενων που θα καταρτισθούν θα γίνει από το Υπουργείο Δικαιοσύνης με κριτήρια, που θα εγγυώνται την επιτυχία εφαρμογής των προγραμμάτων (χρόνος αποφυλάκισης, συμπεριφορά, ενδιαφέρον, γραμματικές γνώσεις, ηλικία κλπ.).

δ. Σε όσους από τους εκπαιδευομένους διακρίνονται για το ενδιαφέρον και την απόδοσή τους στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα θα καταβάλλεται από τον Ο.Α.Ε.Δ. εκπαιδευτικό επίδομα εκατό (100) δρχ. ημερησίως με παράλληλη ασφαλιστική κάλυψη.

ε. Σε όσους παρακολουθήσουν με επιτυχία τα σχετικά προγράμματα θα χορηγηθούν τίτλοι ταχύρρυθμης επαγγελματικής κατάρτισης.

στ. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης αναλαμβάνει τη νόμιμη υποχρέωση για τη φύλαξη των κρατουμένων και την προστασία του εκπαιδευτικού κλπ. προσωπικού κατά τη διάρκεια της κατάρτισης.

2. Οι σχετικοί όροι και ο τρόπος εφαρμογής των παραπάνω προγραμμάτων θα ρυθμιστούν με σχετική σύμβαση, που θα υπογραφεί, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 50 του ν. 1404/1983, μεταξύ του Υπουργείου Δικαιοσύνης και του Ο.Α.Ε.Δ.

Η απόφαση αυτή, που θα κυρωθεί με το νόμο, να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως».

Άρθρο 40

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις.

Παραγγέλλουμε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 11 Οκτωβρίου 1985

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΝΤ. ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗΣ

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ.16 (ΦΕΚ 10/Α/18-1-96)

Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας στους χώρους
εργασίας σε συμμόρφωση με την οδηγία 89/654/ΕΟΚ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α. των άρθρων 1 (παράγραφοι 1, 2, 3, 4 και 5) και 3 του ν. 1338/83 «Εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου» (34/Α) όπως τροποποιήθηκαν αντίστοιχα με το άρθρο 6 του ν. 1440/84 «Συμμετοχή της Ελλάδας στο κεφάλαιο, στα αποθεματικά και στις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, στο κεφάλαιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακος και Χάλυβος και του Οργανισμού Εφοδιασμού EURATOM» (70/Α) και με το άρθρο 65 του ν. 1892/90 «Για τον εξουχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» (101/Α) και

β. της παραγράφου 2 του άρθρου δευτέρου του ν.2077/92 «Κύρωση της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και των σχετικών πρωτοκόλλων και δηλώσεων που περιλαμβάνονται στην τελική Πράξη» (136/Α).

2. Τις διατάξεις των άρθρων 1 (παράγραφος 3) και 36 του ν. 1568/85 «Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων» (177/Α).

3. Τις διατάξεις του άρθρου 39 του ν. 1836/89 (79/Α) «Πρωώθηση της απασχόλησης και της επαγγελματικής κατάρτισης και άλλες διατάξεις».

4. Τις διατάξεις του άρθρου 26 του ν. 2224/94 «Ρύθμιση θεμάτων εργασίας, συνδικαλιστικών δικαιωμάτων, υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων και οργάνωσης Υπουργείου Εργασίας και των εποπτευομένων από αυτό νομικών προσώπων και άλλες διατάξεις» (112/Α)

5. Τις διατάξεις του Ν.1577/1985 «Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός» (210/Α).

6. Την αριθ. 150/16-10-95 απόφαση του πρωθυ-

πουργού «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Αναπληρωτή Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης Χαράλαμπο Καστανίδη» (860/Β)

7. Την αριθ. Δ15/Φ19/ 19143/22-9-95 Κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Υφυπουργό Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας Κωνσταντίνο Βορσιό» (821/Β)

8. Την αριθμ. 91130/1968/1994 κοινή Απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στην Υφυπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων Ελισάβετ Παλαζώη» (878/Β).

9. Την αριθμ. 6/19-4-1995 γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας.

10. Τις διατάξεις του άρθρου 29Α του ν. 1558/85 «Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα» (137/Α), που προστέθηκε με το άρθρο 27 του ν. 2081/92 «Ρύθμιση του θεσμού των Επιμελητηρίων κλπ.» (154/Α).

11. Ότι με την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος δεν θα προκληθεί πρόσθετη δαπάνη σε βάρος του προϋπολογισμού του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή του κρατικού προϋπολογισμού ή προϋπολογισμού ΝΠΔΔ, δεδομένου ότι οι δαπάνες εντάσσονται στα πλαίσια των ήδη εγκεκριμένων προϋπολογισμών για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 39 του ν. 1836/89, ο οποίος έχει επεκταθεί και στο Δημόσιο.

12. Την αριθμ. 538/1995 γνωμοδότηση του Συμβουλίου Επικρατείας, μετά από πρόταση των

Υπουργών, Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υγείας και Πρόνοιας, Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας, του Αναπληρωτή Υπουργού Εσω-

τερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και των Υφυπουργών Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, αποφασίζουμε:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Σκοπός-Αντικείμενο - Πεδίο εφαρμογής

1. Σκοπός του παρόντος πρόεδρικού διατάγματος είναι η προαγωγή της Ελληνικής νομοθεσίας περί υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων προς τις διατάξεις της οδηγίας 89/654/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 30ης Νοεμβρίου 1989 (ΕΕΕ 393/30-12-89) «Σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας στους χώρους εργασίας» (πρώτη ειδική οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 16 (παράγραφος 1) της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ).

2 Το παρόν πρόεδρικό διάταγμα καθορίζει τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας στους χώρους εργασίας, όπως αυτοί ορίζονται στο άρθρο 2 του παρόντος διατάγματος. Οι διατάξεις του εφαρμόζονται επιπλέον:

α. Των γενικών διατάξεων για την υγιεινή και την ασφάλεια της εργασίας

β. Των γενικών και ειδικών πολεοδομικών διατάξεων και ειδικών προδιαγραφών λειτουργίας.

3. Οι διατάξεις του παρόντος διατάγματος εφαρμόζονται σε όλες τις επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, ανεξαρτήτως κλάδου οικονομικής δραστηριότητας στον οποίο κατατάσσονται.

4. Για την εφαρμογή του παρόντος διατάγματος στο Δημόσιο, τα ΝΠΔΔ και ΟΤΑ ισχύουν και οι ιδιαίτερες ρυθμίσεις της ΚΥΑ 88555/3293/88 «Υγιεινή και ασφάλεια του προσωπικού του Δημοσίου, των ΝΠΔΔ και των ΟΤΑ» (721/Β) που κυρώθηκε με το άρθρο 39

του ν. 1836/89 «Προώθηση της απασχόλησης και της επαγγελματικής κατάρτισης και άλλες διατάξεις» (79/Α).

5. Οι διατάξεις του παρόντος διατάγματος δεν εφαρμόζονται:

α. Στα μέσα μεταφορών που χρησιμοποιούνται εκτός της επιχείρησης ή/και της εγκατάστασης καθώς και στους χώρους εργασίας εντός των μέσων μεταφοράς.

β. Στα προσωρινά ή κινητά εργοταξία.

γ. Στις εξορυκτικές βιομηχανίες.

δ. Στα αλιευτικά σκάφη.

ε. Στους αγρούς, στα δάση και σε άλλες εκτάσεις που αποτελούν μέρος γεωργικής ή δασικής επιχείρησης, αλλά τα οποία βρίσκονται εκτός της οικοδομημένης ζώνης της επιχείρησης αυτής.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος διατάγματος νοούνται ως:

1. Χώροι εργασίας: Οι χώροι που προορίζονται να περιλάβουν θέσεις εργασίας μέσα στα κτίρια της επιχείρησης ή/και της εγκατάστασης, περιλαμβανομένων και κάθε άλλου μέρους στην περιοχή της επιχείρησης ή/και της εγκατάστασης όπου ο εργαζόμενος έχει πρόσβαση στα πλαίσια της εργασίας του.

2. Εργαζόμενος: Κάθε πρόσωπο που απασχολείται από έναν εργοδότη με οποιαδήποτε σχέση εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ασκούμενων και των μαθητευομένων, εκτός

από το οικιακό υπηρετικό προσωπικό.

3. Εργοδότης: Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το οποίο συνδέεται με σχέση εργασίας με τον εργαζόμενο και έχει την ευθύνη για την επιχείρηση ή/και την εγκατάσταση.

4. Εκπρόσωπος των εργαζομένων: Κάθε εκλεγμένο άτομο, με ειδική αρμοδιότητα σε θέματα προστασίας της ασφάλειας και της υγείας των

εργαζομένων σύμφωνα με τα άρθρα 2 και 3 του ν. 1568/85 και τα άρθρα 1,2,3,4 και 5 του ν. 1767/88 «Συμβούλια εργαζομένων και άλλες εργατικές διατάξεις - κύρωση της 135 Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας» (631Α), καθώς και σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, για να εκπροσωπεί τους εργαζόμενους, όσον αφορά τα ζητήματα προστασίας της ασφάλειας και της υγείας κατά την εργασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ

Άρθρο 3

Χώροι εργασίας

που χρησιμοποιούνται για πρώτη φορά

Οι χώροι εργασίας που χρησιμοποιούνται για πρώτη φορά μετά την 31η Δεκεμβρίου 1994 πρέπει να ικανοποιούν τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας που περιέχονται στο παράρτημα Ι του άρθρου 10 του παρόντος διατάγματος.

Άρθρο 4

Χώροι εργασίας που έχουν ήδη χρησιμοποιηθεί

Οι χώροι εργασίας που έχουν χρησιμοποιηθεί ήδη πριν από την 1η Ιανουαρίου 1995 πρέπει να πληρούν τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας που περιέχονται στο παράρτημα ΙΙ του άρθρου 10 του παρόντος διατάγματος, το αργότερο τρία έτη μετά την ημερομηνία αυτή.

Άρθρο 5

Μεταβολές των χώρων εργασίας

Στην περίπτωση που οι χώροι εργασίας υφίστανται μετά την 31η Δεκεμβρίου 1994, μεταβολές, επεκτάσεις ή/και μετατροπές, ο εργοδότης λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα ούτως ώστε οι παραπάνω μεταβολές, επεκτάσεις ή/και μετατροπές να είναι σύμφωνες με τις αντίστοιχες ελάχιστες προδιαγραφές που περιέχονται στο παράρτημα Ι του άρθρου 10 του παρόντος διατάγματος.

Άρθρο 6

Βεβαίωση - Γνωστοποίηση

1. Αναλόγαστο τμήμα των δικαιολογητικών που υποβάλλονται στις αρμόδιες πολεοδομικές υπηρεσίες για την έκδοση ή αναθεώρηση οικοδομικής αδείας σύμφωνα με τις διατάξεις για τον τρόπο έκδοσης οικοδομικών αδειών θα αποτελεί και βεβαίωση του μελετητή, ότι κατά τα στάδια σύλληψης, επεξεργασίας και εκπόνησης της μελέτης του έργου έλαβε υπόψη του τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας που περιέχονται στο παράρτημα Ι του άρθρου 10 του παρόντος διατάγματος. Προκειμένου για δημόσια έργα και εφόσον δεν απαιτείται έκδοση οικοδομικής αδείας, η δήλωση του μελετητή αποτελεί τμήμα της τεχνικής μελέτης που υποβάλλεται για έγκριση.

2. Η υποχρέωση της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζεται σε όλα τα ειδικά κτίρια και σε όλες τις περιπτώσεις κτιρίων που έχουν ή ενδέχεται να έχουν χώρους εργασίας.

3. Πριν την έναρξη λειτουργίας επιχειρήσεων σε χώρους εργασίας που χρησιμοποιούνται για πρώτη φορά ή σε χώρους που υπέστησαν μεταβολές, επεκτάσεις ή/και μετατροπές, ο εργοδότης πρέπει να διαβιβάζει στην αρμόδια επιθεώρηση εργασίας σχετική γνωστοποίηση στην

ποία θα περιέχονται:

- α. Η επωνυμία της επιχείρησης.
- β. Τα στοιχεία του εργοδότη.
- γ. Η ακριβής διεύθυνση της επιχείρησης.
- δ. Ο αριθμός των εργαζομένων και
- ε. Ο προβλεπόμενος χρόνος έναρξης της λειτουργίας της επιχείρησης στους εν λόγω χώρους.

Άρθρο 7

Γενικές υποχρεώσεις

Για τη διαφύλαξη της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων, ο εργοδότης πρέπει παράλληλα με τις διατάξεις του άρθρου 19 του ν.1568/85 να φροντίζει:

- 1. Να διατηρούνται ελεύθεροι τόσο οι διάδρομοι κυκλοφορίας που οδηγούν στις κανονικές εξόδους και στις εξόδους κινδύνου, όσο και οι ίδιες οι εξόδους και οι εξόδους κινδύνου, για να μπορούν να χρησιμοποιούνται ανά πάσα στιγμή.
- 2. Για την τεχνική συντήρηση των χώρων εργασίας και των εγκαταστάσεων και συστημάτων, και ιδίως όσων αναφέρονται στα παραρτήματα I και II του άρθρου 10 του παρόντος διατάγματος, και για την αποκατάσταση, το συντομότερο δυνατόν, των ελαττωμάτων που διαπιστώνονται και που ενδέχεται να βλάψουν την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων.
- 3. Για τον τακτικό καθαρισμό των χώρων εργασίας και των εγκαταστάσεων και συστη-

μάτων, και ιδίως όσων αναφέρονται στο παράρτημα I του άρθρου 10 (παράγραφος 6) και στο παράρτημα II του άρθρου 10 (παράγραφος 6) του παρόντος διατάγματος, προκειμένου να εξασφαλίζονται ικανοποιητικές συνθήκες υγιεινής.

4. Για την τακτική συντήρηση και τον έλεγχο λειτουργίας των εγκαταστάσεων και συστημάτων ασφαλείας, που έχουν προορισμό την πρόληψη ή την εξάλειψη κινδύνων, και ιδίως όσων αναφέρονται στα παραρτήματα I και II του άρθρου 10 του παρόντος διατάγματος.

Άρθρο 8

Ενημέρωση των εργαζομένων

Στα πλαίσια της ενημέρωσης των εργαζομένων, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, ο εργοδότης λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα ώστε οι εργαζόμενοι και οι εκπρόσωποί τους να ενημερώνονται για όλα τα ληπτέα μέτρα όσον αφορά την ασφάλεια και την υγεία στους χώρους εργασίας.

Άρθρο 9

Διαβούλευση και συμμετοχή των εργαζομένων

Στα πλαίσια της διαβούλευσης και της συμμετοχής των εργαζομένων, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, οι εργοδότες ζητούν τη γνώμη των εργαζομένων και των εκπροσώπων τους και διευκολύνουν τη συμμετοχή τους, αναφορικά με τα θέματα που σχετίζονται με την εφαρμογή του παρόντος διατάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 10

Προσάρτηση Παραρτημάτων

Προσαρτώνται και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του παρόντος διατάγματος το παράρτημα I που αναφέρεται στα άρθρα 3, 5, 6 και 7 και το παράρτημα II που αναφέρεται στα άρθρα 4 και 7 του παρόντος διατάγματος και έχουν ως ακολούθως:

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ Ή ΥΦΙΣΤΑΝΤΑΙ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ, ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ Ή/ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ 31-12-1994.

[άρθρα 3, 5, 6 και 7]

1. Προκαταρκτική παρατήρηση

Οι υποχρεώσεις που προβλέπονται στο παρόν παράρτημα εφαρμόζονται κάθε φορά που το απαιτούν τα χαρακτηριστικά του χώρου εργασίας ή της δραστηριότητας, οι περιστάσεις ή ο κίνδυνος.

2. Σταθερότητα, στερεότητα, αντοχή και ευστάθεια

Τα κτίρια που στεγάζουν χώρους εργασίας πρέπει να έχουν δομή, στερεότητα, αντοχή και ευστάθεια ανάλογες με το είδος της χρήσης τους και να έχουν κατασκευασθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του Κτιριοδομικού Κανονισμού και όλων των Δομικών Κανονισμών (Αντισεισμικός, Οπλισμένου Σκυροδέματος, Φορτίσεων κ.λ.π.)

3. Ηλεκτρική εγκατάσταση.

3.1. Η ηλεκτρική εγκατάσταση σε κάθε περίπτωση πρέπει να είναι σύμφωνη με τις διατάξεις του «Κανονισμού Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων».

3.2. Η εκτέλεση ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, η επιβλέψη της λειτουργίας τους και η συντήρησή τους γίνεται μόνον από πρόσωπα τα οποία έχουν τα απαραίτητα προσόντα, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις περί «Εκτελέσεως, επιβλέψεως και συντηρήσεως ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων».

4. Οδοί διαφυγής και εξοδοί κινδύνου.

4.1. Για τις οδούς διαφυγής και εξόδους κινδύνου εφαρμόζονται:

4.1.1. Ο ν. 1568/85 άρθρο 18.

4.1.2. Το π.δ. 71/88 «Κανονισμός Παθητικής Πυροπροστασίας Κτιρίων» (32/Α).

4.1.3. Όλες οι διατάξεις που αφορούν γενικά οδούς διαφυγής, εξόδους κινδύνου ή προστατευόμενες διαβάσεις και περιέχονται στα διατάγματα περί ειδικών κτιρίων ή περί κατεδαφίσεων καθώς και στους Κανονισμούς Πυροσφαλείας, στον Κτιριοδομικό Κανονισμό κ.λ.π.

4.2. Επί πλέον των ανωτέρω ισχύουν και τα ακόλουθα :

4.2.1. Οι οδοί διαφυγής και οι εξοδοί κινδύνου πρέπει να διατηρούνται ελεύθερες και να οδηγούν από τον συντομότερο δρόμο στο ύπαιθρο ή σε ασφαλή περιοχή.

4.2.2. Σε περίπτωση κινδύνου όλες οι θέσεις εργασίας πρέπει να μπορούν να εκκενώνονται από τους εργαζόμενους γρήγορα και με συνθήκες πλήρους ασφάλειας.

4.2.3. Ο αριθμός, η κατανομή και οι διαστάσεις των οδών και εξόδων κινδύνου εξαρτώνται από την χρήση, τον εξοπλισμό και τις διαστάσεις των χώρων εργασίας καθώς και το μέγιστο αριθμό των ατόμων που μπορεί να βρισκονται στους χώρους αυτούς.

4.2.4. Οι θύρες κινδύνου πρέπει να ανοίγουν προς τα έξω.

4.2.5. Οι θύρες κινδύνου δεν πρέπει να είναι κλειστές με τρόπο που να μην μπορεί να τις ανοίξει εύκολα και αμέσως κάθε πρόσωπο που θα χρειαστεί τυχόν να τις χρησιμοποιήσει σε περίπτωση ανάγκης.

4.2.6. Απαγορεύεται να προορίζονται ειδικά σαν θύρες κινδύνου οι συρόμενες και οι περιστρεφόμενες θύρες.

4.2.7. Οι ειδικές οδοί διαφυγής και οι έξοδοι κινδύνου πρέπει επίσης να επισημαίνονται σύμφωνα με το π.δ.105/95 «Ελάχιστες προδιαγραφές για την σήμανση ασφάλειας ή/και υγείας στην εργασία σε συμμόρφωση με την οδηγία 92/58/ΕΟΚ» (67/Α). Η σήμανση αυτή πρέπει να τοποθετείται σε κατάλληλα σημεία και να είναι διαρκής.

4.2.8. Οι θύρες κινδύνου δεν πρέπει να κλειδώνονται. Οι οδοί διαφυγής και οι έξοδοι κινδύνου, όπως και οι διάδρομοι κυκλοφορίας και οι θύρες πρόσβασης σε αυτούς, δεν πρέπει να φράσσονται από αντικείμενα, ούτως ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν ανεμπόδιστα ανά πάσα στιγμή.

4.2.9. Σε περίπτωση βλάβης του φωτισμού, οι οδοί διαφυγής και οι έξοδοι κινδύνου που χρειάζονται φωτισμό πρέπει να διαθέτουν εφεδρικό φωτισμό επαρκούς έντασης σύμφωνα με την παράγραφο 9.5. του παρόντος παραρτήματος.

5. Πυρανίχνευση και πυρόσβεση

5.1. Ανάλογα με τις διαστάσεις και τη χρήση των κτιρίων, τον υπάρχοντα εξοπλισμό, τα φυσικά και χημικά χαρακτηριστικά των χρησιμοποιούμενων ουσιών καθώς και το μέγιστο αριθμό των ατόμων που μπορούν να βρισκονται εκεί, οι χώροι εργασίας πρέπει να είναι εφοδιασμένοι με κατάλληλο και επαρκή εξοπλισμό κατάσβεσης της πυρκαγιάς και εφόσον χρειάζεται με πυρανιχνευτές και συστήματα συναγερμού.

5.2. Ο μη αυτόματος (χειροκίνητος) εξοπλισμός πυρόσβεσης πρέπει να είναι ευπρόσιτος και εύχρηστος.

5.3. Πρέπει επίσης να επισημαίνεται σύμφωνα

με το π.δ.105/95 «Ελάχιστες προδιαγραφές για την σήμανση ασφάλειας ή/και υγείας στην εργασία σε συμμόρφωση με την οδηγία 92/58/ΕΟΚ» (67/Α). Η σήμανση αυτή πρέπει να τοποθετείται σε κατάλληλα σημεία και να είναι διαρκής.

6. Εξαερισμός κλειστών χώρων εργασίας.

6.1. Στους κλειστούς χώρους εργασίας πρέπει να υπάρχει επαρκής νωπός αέρας, λαμβανόμενων υπόψη των μεθόδων εργασίας και της σωματικής προσπάθειας την οποία καταβάλλουν οι εργαζόμενοι. Στον κατωτέρω πίνακα αναγράφονται ενδεικτικά οι ανάγκες σε παροχή νωπού αέρα, ανα εργαζόμενο και ώρα συναρτήσε του είδους της εργασίας.

Είδος Εργασίας	Αέρας σε m ³ /ώρα και εργαζόμενο
Ως επί το πλείστον	
Καθιστική	20-40
Ελαφριά σωματική	40-60
Βαριά σωματική	≥ 65

6.2. Η ποιότητα του αέρα πρέπει να διασφαλίζεται με βάση τις αρχές της υγιεινής.

6.3. Σε περίπτωση που η ανανέωση του αέρα επιτυγχάνεται με τεχνητά μέσα ή συστήματα (εξαερισμός, κλιματισμός) τότε αυτά πρέπει :

α. Να λειτουργούν συνεχώς.

β. Να διατηρούνται σε καλή κατάσταση λειτουργίας.

γ. Κάθε βλάβη του συστήματος να επισημαίνεται κατάλληλα από αυτόματη διάταξη ενσωματωμένη στο σύστημα ή το μέσο.

6.4. Εάν χρησιμοποιούνται εγκαταστάσεις κλιματισμού ή μηχανικού εξαερισμού πρέπει να λειτουργούν κατά τρόπο ώστε να αποφεύγεται η έκθεση των εργαζομένων σε ενοχλητικά ρεύματα.

6.5. Αποθέσεις και ρύποι στις εγκαταστάσεις κλιματισμού ή μηχανικού εξαερισμού που ενδέχεται να επιφέρουν κίνδυνο για την υγεία των εργαζομένων, λόγω μόλυνσης του εισπνεομένου αέρα, πρέπει να περιορίζονται άμεσα.

7. Απαγωγή παραγόντων

7.1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 26 του ν. 1568/85, οι σκόνης, καπνοί, ατμοί και τα αέρια που δημιουργούνται στους χώρους εργασίας πρέπει κατά περίπτωση να παρακρατούνται ή να απάγονται στο σημείο παραγωγής τους με τα κατάλληλα προς τούτο μέσα, ουστήματα και εγκαταστάσεις, τα οποία πρέπει να διατηρούνται σε καλή κατάσταση λειτουργίας.

7.2. Οι επιβλαβείς παράγοντες πριν εκδιωχθούν στην εξωτερική ατμόσφαιρα, πρέπει να υποβάλλονται σε ειδική, ανάλογα με την περίπτωση, επεξεργασία (σμιπύκνωση, κατακορήμιση, εξουδετέρωση, μεταποίηση δια πυρός, κλπ.), ώστε να καθίστανται αβλαβείς για τους ανθρώπους, τα ζώα και το περιβάλλον.

8. Θερμοκρασία των χώρων.

8.1. Οι χώροι εργασίας σε όλη την διάρκεια του ωραρίου εργασίας πρέπει να έχουν θερμοκρασία ανάλογη με την φύση της εργασίας και την σωματική προσπάθεια που απαιτείται για την εκτέλεσή της, λαμβανομένων πάντα υπόψη και των κλιματολογικών συνθηκών των εποχών του έτους. Περιοχές θέσεων εργασίας που βρίσκονται υπό την επίδραση υψηλών θερμοκρασιών που εκκλύονται από τις εγκαταστάσεις, πρέπει να ψύχονται μέχρι μια ανεκτή θερμοκρασία, όσο αυτό είναι πρακτικά δυνατό.

8.2. Η θερμοκρασία των χώρων ανάπαυσης, υγιεινής, εστιατορίων, παροχής πρώτων βοηθειών και των φυλακίων πρέπει να ανταποκρίνεται στον ειδικό προορισμό των χώρων αυτών.

8.3. Στους χώρους εργασίας που υπάρχουν παράθυρα και γυάλινα τοιχώματα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα ώστε να αποφεύγεται ο υπερβολικός ηλιασμός λαμβανομένου υπόψη του είδους της εργασίας και της φύσης του χώρου εργασίας.

8.4. Σε περίπτωση καύσωνα εφαρμόζονται τα ειδικά μέτρα που προβλέπονται από τις ισχύουσες διατάξεις και τις εγκυκλίους οδηγίες.

9. Φωτισμός

9.1. Οι χώροι εργασίας, διαλείμματος και πρώτων βοηθειών πρέπει να έχουν άμεση οπτική επαφή με εξωτερικό χώρο, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από ειδική διάταξη. Εξαιρούνται οι:

α. Χώροι εργασίας, στους οποίους τεχνικοί λόγοι παραγωγής δεν επιτρέπουν άμεση οπτική επαφή με τον εξωτερικό χώρο.

β. Χώροι εργασίας με επιφάνεια κάτοψης πάνω από 2000 τετραγωνικά μέτρα, εφόσον υπάρχουν επαρκή διαφανή ανοίγματα στην οροφή.

9.2. Οι εγκαταστάσεις φωτισμού των χώρων εργασίας και διαδρομών κυκλοφορίας κατασκευάζονται ή διευθετούνται με τρόπο ώστε να μη δημιουργούνται κίνδυνοι για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων.

9.3. Ειδικότερα ο τεχνητός φωτισμός πρέπει :

α. Να είναι ανάλογος με το είδος και την φύση της εργασίας.

β. Να έχει χαρακτηριστικά φάσματος πλησία με του φυσικού φωτισμού.

γ. Να ελαχιστοποιεί τη θάμβωση.

δ. Να μη δημιουργεί υπερβολικές αντιθέσεις και εναλλαγές φωτεινότητας.

ε. Να διαχέεται, κατευθύνεται και κατανέμεται σωστά.

9.4. Οι ανάγκες σε φωτισμό γενικό ή τοπικό ή συνδυασμένο γενικό και τοπικό, καθώς και η

ένταση του φωτισμού εξαρτώνται από το είδος και τη φύση της εργασίας και την οπτική προσπάθεια που απαιτεί.

9.5. Αν από το είδος απασχόλησης των εργαζομένων και τα άλλα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της επιχείρησης είναι δυνατό να προκύψουν κίνδυνοι ατυχήματος από απρόοπτη διακοπή του γενικού φωτισμού, πρέπει να υπάρχει εφεδρικός φωτισμός ασφαλείας. Η ένταση του εφεδρικού φωτισμού είναι το 1/100 της έντασης του γενικού και οπωσδήποτε όχι μικρότερη από το 1 λουξ (LUX).

9.6. Οι διακόπτες του τεχνητού φωτισμού πρέπει να είναι εύκολα προσιτοί ακόμα και στο σκοτάδι και να είναι τοποθετημένοι κοντά στις εισόδους και εξόδους, καθώς και κατά μήκος των διαδρομών κυκλοφορίας και των θυρίδων προσπέλασης.

10. Δάπεδα, τοίχοι, οροφές και στέγες των χώρων

10.1. Οι χώροι εργασίας στους οποίους υπάρχουν θέσεις εργασίας πρέπει να διαθέτουν επαρκή θερμομόνωση ανάλογα με το είδος της επιχείρησης και τη σωματική δραστηριότητα των εργαζομένων.

10.2. Οι επιφάνειες των δαπέδων, των τοίχων και των οροφών στους χώρους πρέπει να μπορούν να υφίστανται συνήθη και εις βάθος καθαρισμό προκειμένου να επιτυγχάνονται κατάλληλες συνθήκες υγιεινής.

10.3. ΔΑΠΕΔΑ

10.3.1. Τα δάπεδα των χώρων εργασίας πρέπει να πληρούν τους παρακάτω γενικούς όρους:

- α. Να είναι σταθερά και στέρεα.
- β. Να μην παρουσιάζουν επικίνδυνες κλίσεις.
- γ. Να μην παρουσιάζουν κινδύνους ολισθήματος

δ. Να είναι ομαλά και ελεύθερα προσκρούσεων.

ε. Να είναι επαρκούς αντοχής στις κραυσεις, στις τριβές και στα δυναμικά ή στατικά φορτία που δέχονται.

στ. Να μην δημιουργούν σκόνη λόγω φθοράς.

ζ. Να έχουν την δυνατότητα εύκολου καθαρισμού και συντήρησης.

10.3.2. Ανάλογα με τους επί μέρους κινδύνους που παρουσιάζονται από την παραγωγική διαδικασία, τις εγκαταστάσεις και την χρήση τους και την αποθήκευση υλικών, τα δάπεδα των χώρων εργασίας πρέπει να πληρούν και τους παρακάτω όρους:

α. Να διαθέτουν κατάλληλο σύστημα αποχέτευσης (π.χ. κλίση, φρεάτια, κανάλια κλπ.), εφόσον πρέπει να πλένονται με άφθονο νερό ή υπάρχουν νερά λόγω της παραγωγικής διαδικασίας.

β. Να έχουν επαρκή αντοχή όπου υπάρχει κίνδυνος από καυστικές ή διαβρωτικές ουσίες.

γ. Να είναι αδιαπόσιστα όπου το απαιτούν λόγοι υγιεινής.

δ. Να είναι πυράντοχα όπου υπάρχει κίνδυνος λόγω δημιουργίας σπινθήρων ή χρήση φλόγας.

ε. Να είναι κατασκευασμένα από υλικά που δεν επιτρέπουν την δημιουργία σπινθήρων (αντιστατικά) στους χώρους αποθήκευσης εκρηκτικών υλών ή σε αυτούς που είναι δυνατόν να δημιουργηθεί εκρηκτική ατμόσφαιρα λόγω συγκέντρωσης σκόνης, ατμών, αερίων κλπ.

στ. Να συμβάλλουν στην απόσβεση των κραδασμών και όσο είναι δυνατόν στην απόσβεση των θορύβων.

ζ. Να είναι ηλεκτρομονωτικά σε μεμονωμένες θέσεις με αυξημένο κίνδυνο ηλεκτροπληξίας.

10.3.3. Το μέγιστο επιτρεπόμενο φορτίο στα δάπεδα των χώρων εργασίας κάτω από τους οποίους υπάρχουν άλλοι χώροι και όπου προ-

πει να τοποθετούνται εμπορεύματα ή άλλα βάρη πρέπει να αναγράφεται ευκρινώς σε πίνακες στις εισόδους και σε άλλα εμφανή και προσεγγίσιμα σημεία των υπόψη χώρων. Τα στοιχεία της πινακίδας βεβαιώνονται από αρμόδιο μηχανικό.

10.3.4. Τα δάπεδα των σταθερών θέσεων εργασίας πρέπει λαμβάνοντας υπόψη το είδος της επιχείρησης και της σωματικής ενασχόλησης των εργαζομένων να έχουν επαρκή θερμομόνωση και να διατηρούνται κατά το δυνατόν στεγνά.

10.3.5. Τα καλύμματα των ανοιγμάτων των δαπέδων (κανάλια, φρεάτια, λάκκοι κλπ) πρέπει να είναι επαρκώς αντοχής και να μην παρουσιάζουν κινδύνους ολισθήματος ή πρόσκρουσης.

10.3.6. Όταν τα καλύμματα ανοιγμάτων των δαπέδων αφαιρούνται προσωρινά για την εκτέλεση εργασιών συντήρησης ή επισκευής πρέπει να διασφαλίζονται οι εργαζόμενοι από κίνδυνο πτώσης.

10.3.7. Τα δάπεδα των χώρων εργασίας πρέπει να διατηρούνται καθαρά και ελεύθερα εμποδίων. Ζημιές, ανωμαλίες, παραμορφώσεις, ρυπάνσεις, αβάσταχτα ανοίγματα πρέπει να αποκαθίστανται χωρίς καθυστέρηση.

10.4. ΤΟΙΧΟΙ

10.4.1. Η επιφάνεια των τοίχων και των διαχωριστικών στοιχείων των χώρων εργασίας πρέπει να μπορεί να καθαρίζεται και να συντηρείται με ευχέρεια και ασφάλεια

10.4.2. Τα διαφανή ή διαφώτιστα τοιχώματα, και ιδιαίτερα τα εντελώς υαλωτά τοιχώματα, εφόσον βρισκονται μέσα στους χώρους ή κοντά σε θέσεις εργασίας και σε διαδρόμους κυκλοφορίας, πρέπει να επισημαίνονται ευκρινώς και να είναι κατασκευασμένα από υλικά

ασφαλείας ή να χωρίζονται από τις εν λόγω θέσεις εργασίας και τους διαδρόμους κυκλοφορίας ούτως ώστε οι εργαζόμενοι να μην έρχονται σε επαφή με τα τοιχώματα αυτά, ούτε να τραυματίζονται από τυχόν θραύσματά τους.

10.4.3. Οι τοίχοι πρέπει να είναι λείοι και αδιάπλοστοι μέχρι ύψους τουλάχιστον 1.50 μέτρα από το δάπεδο, όπου το απαιτούν λόγοι υγιεινής (π.χ. αποχωρητήρια, λουιζά) ή όπου λόγω της χρήσης τους πρέπει να πλένονται (π.χ. κατεργασία ζωικών υλών).

10.4.4. Σε χώρους με άμεσο κίνδυνο φωτιάς λόγω δημιουργίας σπινθήρων ή χρήση φλόγας οι τοίχοι και τα διαχωριστικά στοιχεία πρέπει να είναι πυρόαπορροφητικά.

10.5. ΟΡΟΦΕΣ - ΣΤΕΓΕΣ

10.5.1. Οι οροφές των χώρων εργασίας πρέπει να μπορούν να καθαρίζονται και να συντηρούνται με ευχέρεια και ασφάλεια.

10.5.2. Οι στέγες και οι οροφές πρέπει να εξασφαλίζουν στεγανότητα και επαρκή αντοχή σε στατικά και δυναμικά φορτία (χιόνι, ανεμοπίεση, μηχανήματα, ανηρτημένα φορτία, κλπ.)

10.5.3. Η ανάρτηση φορτίων από στοιχεία της στέγης των ορόφων επιτρέπεται μόνον εφ' όσον τα στοιχεία αυτά είναι υπολογισμένα στα προβλεπόμενα φορτία. Σε περίπτωση ανάρτησης φορτίων από ξύλινα στοιχεία αυτά πρέπει να ελέγχονται συχνά ως προς την επάρκεια της αντοχής τους και να αντικαθίστανται αν τυχόν η αντοχή τους έχει μειωθεί, άλλως απαγορεύεται η ανάρτηση.

10.5.4. Η πρόσβαση σε στέγες κατασκευασμένες από υλικά ανεπαρκούς αντοχής καθώς και σε στέγες που δεν έχουν σχεδιασθεί και κατασκευασθεί για να είναι βατές (π.χ. κεκλιμένες στέγες κλπ) επιτρέπεται μόνον εφόσον υφίστανται εγκαταστάσεις ή παρέχεται εξοπλισμός που προστατεύουν τους εργαζομένους από τον κίνδυνο πτώσης.

10.5.5. Υαλόφρακτα τμήματα σε οροφές ή σε στέγες πρέπει να φέρουν μέτρα για την προστασία των εργαζομένων κάτωθεν αυτών από τυχόν θραύση τους.

10.5.6. Εφόσον υφίστανται ιδιαίτερα προβλήματα από την ηλικική θερμοότητα ή το ψύχος που ευνοούνται από την κατασκευή και τα υλικά επικάλυψης της στέγης, οι στέγες πρέπει να θερμομονώνονται.

10.5.7. Τα υαλόφρακτα τμήματα των στεγών πρέπει να είναι έτσι κατασκευασμένα ώστε να προστατεύουν από την άμεση ηλικική ακτινοβολία.

11. Παράθυρα και φεγγίτες των χώρων

11.1. Τα παράθυρα, οι φεγγίτες και τα άλλα συστήματα φυσικού φωτισμού ή αερισμού πρέπει να μπορούν να ανοίγονται, να ρυθμίζονται και να στερεώνονται από τους εργαζόμενους με ασφάλεια και ευκολία.

11.2. Όταν είναι ανοιχτά δεν πρέπει να αποτελούν κίνδυνο για τους εργαζόμενους, να παρεμποδίζουν την ελευθερία κίνησής τους ή να περιορίζουν το ελάχιστο πλάτος των διαδρόμων κυκλοφορίας.

11.3. Παράθυρα που δεν ανοίγουν επιτρέπεται μόνον εφόσον εξασφαλίζεται επαρκής αερισμός.

11.4. Τα παράθυρα και οι φεγγίτες πρέπει να είναι σχεδιασμένα σε σχέση με τον εξοπλισμό ή εφοδιασμένα με κατάλληλα συστήματα έτσι ώστε να καθαρίζονται χωρίς κινδύνους για τους εργαζόμενους που εκτελούν την εργασία αυτή καθώς και για τους εργαζόμενους που ευρίσκονται στα κτίρια και γύρω από αυτά.

12. Θύρες και πύλες

12.1. Η θέση, ο αριθμός, τα υλικά κατασκευής και οι διαστάσεις των θυρών και των πυλών καθορίζονται με βάση τη φύση και τη χρήση

των εσωτερικών ή εξωτερικών χώρων.

12.2. Πρέπει να τοποθετείται επισήμανση, σε ύψος οφθαλμών, στις θύρες που είναι διαφανείς.

12.3. Θύρες και πύλες που ανοίγονται και προς τις δύο κατευθύνσεις κυκλοφορίας πρέπει να είναι διαφανείς ή να διαθέτουν άλλο τρόπο που να μην παρεμποδίζεται η οπτική επαφή.

12.4. Εφόσον οι διαφανείς ή διαφώτιστες επιφάνειες των θυρών και πυλών δεν είναι κατασκευασμένες από υλικά ασφαλείας και υπάρχει κίνδυνος τραυματισμού των εργαζομένων από θραύσματα, οι παραπάνω επιφάνειες πρέπει να προστατεύονται από τις κορούσεις.

12.5. Τροχήλατα εξατέρωθεν των θυρών και των πυλών πρέπει να είναι ομαλό, χωρίς αναβαθμούς και εμπόδια.

12.6. Οι συρόμενες πόρτες πρέπει να διαθέτουν σύστημα ασφαλείας, το οποίο να τις εμποδίζει να βγαίνουν από τις τροχιές τους και να πέφτουν.

12.7. Θύρες και πύλες απ' όπου διέρχονται εργαζόμενοι πρέπει να μπορούν να ανοίγονται και κλείνουν από αυτούς με ευκολία και ασφάλεια.

12.8. Οι θύρες και πύλες που ανοίγουν προς τα πάνω πρέπει να είναι εφοδιασμένες με σύστημα ασφαλείας, το οποίο να τις εμποδίζει να πέφτουν.

12.9. Οι θύρες και πύλες που βρίσκονται στις οφούς διαφυγής πρέπει και να επισημαίνονται κατάλληλα και να μπορούν να ανοιχτούν κάθε στιγμή από το εσωτερικό χωρίς ειδική βοήθεια.

12.10. Πολύ κοντά στις πύλες που προορίζονται κυρίως για την κυκλοφορία οχημάτων πρέπει να υπάρχουν, όταν η διέλευση των πεζών δεν είναι ασφαλής, θύρες κυκλοφορίας των πεζών, που πρέπει να επισημαίνονται ευκρινώς και να είναι διαρκώς ελεύθερες.

12.11. Οι μηχανοκίνητες θύρες και πύλες πρέπει να λειτουργούν χωρίς κίνδυνο ατυχημάτων για τους εργαζόμενους. Πρέπει αν είναι εφοδιασμένες με συστήματα επείγουσας ακινητοποίησης, τα οποία να εντοπίζονται εύκολα, να είναι εύκολα προσβάσιμα και να μπορούν επίσης να ανοίγουν με το χέρι, εκτός εάν ανοίγουν αυτόματα σε περίπτωση διακοπής του ηλεκτρικού ρεύματος.

13. Διάδρομοι κυκλοφορίας

13.1. Οι διάδρομοι κυκλοφορίας, στους οποίους περιλαμβάνονται και τα κλιμακοστάσια, οι μόνιμες σκάλες και οι αποβάθρες και οι εξέδρες φόρτωσης, πρέπει να σχεδιάζονται, κατασκευάζονται, διαρρυθμίζονται και διατηρούνται έτσι ώστε οι πεζοί ή τα οχήματα να μπορούν να τις χρησιμοποιούν εύκολα με πλήρη ασφάλεια και σύμφωνα με τον προορισμό τους.

13.2. Από την χρήση των διαδρόμων κυκλοφορίας δεν πρέπει να δημιουργείται κίνδυνος για τους εργαζόμενους που απασχολούνται κοντά σ' αυτούς.

13.3. Ο υπολογισμός των διαστάσεων των διαδρόμων κυκλοφορίας προσώπων ή και εμπορευμάτων πρέπει να γίνεται με βάση τον αναμενόμενο αριθμό χρηστών και το είδος της επιχείρησης. Εφόσον χρησιμοποιούνται μεταφορικά μέσα σ' αυτούς τους διαδρόμους κυκλοφορίας, πρέπει να προβλέπεται επαρκής χώρος ασφαλείας για τους πεζούς.

13.4. Οι οδοί κυκλοφορίας που προορίζονται για οχήματα πρέπει να βρίσκονται σε αρκετή απόσταση από θύρες, πύλες, διαβάσεις πεζών, διαδρόμους και κλιμακοστάσια.

13.5. Εφόσον η χρήση και ο εξοπλισμός των χώρων το απαιτούν, για την εξασφάλιση της προστασίας των εργαζομένων, πρέπει να τοποθετείται, σε εμφανές σημείο, το σχεδιάγραμμα των διαδρόμων κυκλοφορίας.

14. Προστασία από πτώσεις και πτώση αντικειμένων - Ζώνες κινδύνου

14.1. Θέσεις εργασίας, διάδρομοι, εξέδρες, πλατύσκαλα, πεζογέφυρες, κεκλιμένα επίπεδα και κάθε άλλο δάπεδο που έχουν πρόσβαση οι εργαζόμενοι και που βρίσκεται σε ύψος μεγαλύτερο του 0.75 μέτρα πρέπει να έχει σε κάθε ελεύθερη πλευρά προστατευτικό έναντι πτώσης προπέτασμα.

Το προστατευτικό προπέτασμα πρέπει να έχει ύψος τουλάχιστον 1.00 μέτρο από το δάπεδο, να είναι συμπαγές στηθαίο ή κυγκλίδωμα με χειρολιθήρα (κουπαστή), θωράκιο (σοβατεπί) ύψους τουλάχιστον 0.15 μέτρα και ράβδο μεσοδιαστήματος ή αντ' αυτής να έχει πλέγμα ή άλλη κατάλληλη κατασκευή που να μην επιτρέπει την διαμέσου χειρολιθήρα και θωρακίου πτώση εργαζομένου.

14.2. Προστατευτικό προπέτασμα με τις απαιτήσεις που περιγράφονται στη παράγραφο 14.1. απαιτείται επίσης και στις παρακάτω περιπτώσεις:

α. Σε ανοίγματα δαπέδων και οριζοντίων γενικά επιφανειών (τάφροι, καταπακτές, κανάλια γλπ) όταν δεν διαθέτουν κάλυμμα ή άλλο σύστημα που να αποκλείει την πτώση εργαζομένων μέσα σε αυτά.

β. Σε δοχεία ή δεξαμενές με θερμά, καυστικά, διαβρωτικά ή δηλητηριώδη υγρά, καθώς και σε δοχεία, κάδους ή δεξαμενές με μηχανισμό ανάμιξης ή ανάδευσης όταν τα χείλη τους βρίσκονται στο δάπεδο ή σε ύψος μικρότερο από 1.00 μέτρο από το δάπεδο και δεν διαθέτουν κάλυμμα ή άλλο σύστημα που να αποκλείει την πτώση εργαζομένων σε αυτά.

γ. Σε ανοίγματα τοίχων και κατακορύφων γενικά επιφανειών.

δ. Σε διαβάσεις πάνω από επικίνδυνες ζώνες

(μεταφορικές ταινίες, κινούμενα μέρη μηχανημάτων, δεξαμενές κλπ)

14.3. Στις περιπτώσεις που ενδέχεται να σημειωθεί πτώση αντικειμένων (π.χ. από υπερκείμενες θέσεις εργασίας, στοιβαγμένα υλικά κλπ.) πρέπει να λαμβάνονται κατάλληλα προστατευτικά μέτρα για την αποτροπή του κινδύνου τραυματισμού των εργαζομένων.

14.4. Εφόσον οι χώροι εργασίας περιέχουν επικίνδυνες ζώνες που οφείλονται στην φύση της εργασίας και παρουσιάζουν κίνδυνο πτώσης των εργαζομένων ή κίνδυνο από την πτώση αντικειμένων, οι χώροι αυτοί πρέπει να είναι εφοδιασμένοι, στο μέτρο του δυνατού, με σύστημα που να εμποδίζει την είσοδο εργαζομένων, που δεν έχουν εξουσιοδότηση, στις ζώνες αυτές.

14.5. Πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των εργαζομένων που είναι εξουσιοδοτημένοι να εισέρχονται στις επικίνδυνες ζώνες.

14.6. Οι επικίνδυνες ζώνες πρέπει να επισημαίνονται ευκρινώς.

15. Ειδικά μέτρα για τις κυλιόμενες σκάλες και τους κυλιόμενους διάδρομους

Οι κυλιόμενες σκάλες και οι κυλιόμενοι διάδρομοι πρέπει:

- α. Να λειτουργούν με ασφάλεια.
- β. Να είναι εξοπλισμένα με τα απαραίτητα συστήματα ασφαλείας.
- γ. Να είναι εξοπλισμένα με συστήματα επείγουσας ακινητοποίησης, τα οποία να αναγνωρίζονται εύκολα και να είναι ευπρόσιτα.

16. Αποβάθρες και εξέδρες φόρτωσης

16.1. Οι αποβάθρες και οι εξέδρες φόρτωσης - εκφόρτωσης πρέπει να είναι κατάλληλες για τις διαστάσεις των μεταφερομένων φορτίων, και

να έχουν πλάτος τουλάχιστον 80 εκατοστά.

16.2. Οι αποβάθρες και οι εξέδρες φόρτωσης - εκφόρτωσης πρέπει να διαθέτουν, όσο αυτό είναι πρακτικά δυνατόν, προστατευτικό έναντι της βροχής προστέγασμα επαρκών διαστάσεων.

16.3. Οι αποβάθρες και οι εξέδρες φόρτωσης - εκφόρτωσης πρέπει να διαθέτουν μία τουλάχιστον έξοδο και εφόσον το μήκος τους είναι μεγαλύτερο από 20 μέτρα πρέπει να έχουν μία έξοδο για κάθε άκρο. Οι εξοδοί αυτές μπορεί να είναι μόνιμες κλίμακες ή κεκλιμένα επίπεδα.

Ειδικότερα εφόσον το ύψος των εξεδρών είναι μεγαλύτερο από 0.75 μέτρον πρέπει να υπάρχουν προστατευτικές διατάξεις από πτώση.

Τέτοιες διατάξεις πρέπει να υπάρχουν και στις θέσεις φόρτωσης εκφόρτωσης οι οποίες όμως θα έχουν την δυνατότητα εύκολης απομάκρυνσης και επανατοποθέτησης (π.χ. συρόμενα ή πτυσσόμενα κιγκλιδώματα).

16.4. Εφόσον βρίσκονται δίπλα σε σιδηροδρομικές και έχουν ύψος μεγαλύτερο των 0.80 μέτρον ή μήκος μεγαλύτερο των 10 μέτρον πρέπει να κατασκευάζονται έτσι ώστε οι εργαζόμενοι να βρίσκουν προστασία κάτω από αυτές.

17. Διαστάσεις και όγκος αέρα των χώρων - Χώρος για την ελευθερία κινήσεων στη θέση εργασίας

17.1. Οι χώροι εργασίας πρέπει να έχουν επιφάνεια, ύψος και όγκο αέρα που να επιτρέπουν στους εργαζόμενους να εκτελούν την εργασία τους χωρίς κίνδυνο για την ασφάλεια, την υγεία και την ευεξία τους.

17.2. Οι διαστάσεις των χώρων εργασίας πρέπει να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των εργασιών κανονικής λειτουργίας, ρύθμισης, λίπανσης, συντήρησης, επισκευής, εγκατάστα-

σης, συναρμολόγησης και αποσυναρμολόγησης των μηχανημάτων και των εγκαταστάσεων, καθώς και στις ανάγκες κυκλοφορίας ανθρώπων και μηχανικών μέσων, διακίνησης των υλικών και συντήρησης και καθαρισμού των ιδίων χώρων.

17.3. Οι διαστάσεις της ελεύθερης μη κατειλημμένης από έπιπλα ή εξοπλισμό επιφάνειας της θέσης εργασίας πρέπει να υπολογίζονται έτσι ώστε οι εργαζόμενοι να έχουν αρκετή ελευθερία κίνησης για τις δραστηριότητές τους.

17.4. Η ελάχιστη επιτρεπόμενη ελεύθερη επιφάνεια κίνησης στη θέση εργασίας πρέπει να είναι 1.50 τετραγωνικά μέτρα. Το πλάτος της ελεύθερης αυτής επιφάνειας δεν πρέπει σε κανένα σημείο να είναι μικρότερο των 0.70 μέτρων.

17.5. Αν οι προβλέψεις των δύο προηγούμενων παραγράφων δεν μπορούν να τηρηθούν για λόγους που αφορούν τη συγκεκριμένη θέση εργασίας, ο εργοδότης πρέπει να παρέχει κοντά στη θέση εργασίας μία άλλη επαρκή επιφάνεια κίνησης.

17.6. Στους χώρους εργασίας πρέπει για κάθε διαρκώς παρευρισκόμενο εργαζόμενο να υπάρχει ελάχιστος χώρος, ως εξής:

α. 12 κυβικά μέτρα για ως επί το πλείστον καθιστική απασχόληση.

β. 15 κυβικά μέτρα για ως επί το πλείστον ελαφριά σωματική απασχόληση.

γ. 18 κυβικά μέτρα για ως επί το πλείστον βαριά σωματική απασχόληση.

17.7. Ο παραπάνω όγκος προσ αυξάνεται ανάλογα στις περιπτώσεις που παράλληλα με τους μόνιμα απασχολούμενους παραμένουν και άλλα άτομα. Στην εκτίμηση του κυβισμού αυτού δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το διάστημα το ευρισκόμενο σε ύψος άνω των 4.00 μέτρων.

18. Χώροι Ανάπαυσης

18.1. Εφόσον το προσωπικό υπερβαίνει τους 50 εργαζόμενους ή αν η ασφάλεια ή η υγεία των εργαζομένων, ιδίως λόγω του είδους της ασκούμενης δραστηριότητας, το επιβάλλουν, οι εργαζόμενοι πρέπει να μπορούν να έχουν στη διάθεσή τους ένα χώρο ανάπαυσης εύκολα προσπελάσιμο.

Αυτή η διάταξη δεν εφαρμόζεται εφόσον το προσωπικό εργάζεται σε γραφεία ή σε παρόμοιους χώρους εργασίας, οι οποίοι προσφέρουν τις ίδιες δυνατότητες ανάπαυσης στη διάρκεια του διαλείμματος.

18.2. Οι χώροι ανάπαυσης πρέπει να έχουν επαρκείς διαστάσεις και να είναι εφοδιασμένοι με τραπέζια και καθίσματα με ράχη σε αριθμό ανάλογο με τον αριθμό των εργαζομένων

18.3. Στους χώρους ανάπαυσης πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των μη καπνιστών από την ενόχληση που προκαλεί ο καπνός.

18.4. Οι χώροι ανάπαυσης πρέπει να έχουν κατά το δυνατόν οπτική επαφή με το εξωτερικό περιβάλλον και πρέπει να φωτίζονται και να αερίζονται επαρκώς.

18.5. Οι χώροι ανάπαυσης πρέπει, ανάλογα με τον αριθμό των εργαζομένων που είναι δυνατόν να παρευρίσκονται ταυτόχρονα σ' αυτούς, να είναι εφοδιασμένοι με τραπέζια που να καθαρίζονται εύκολα, καρέκλες με πλάτη, δοχεία απορριμμάτων, κρεμάστρες ρούχων και μέσα για θέρμανση, ψύξη και συντήρηση τροφίμων και ποτών. Επίσης πρέπει να διατίθεται πόσιμο νερό.

18.6. Χώρος ανάπαυσης μπορεί να θεωρηθεί και το εστιατόριο της επιχείρησης.

18.7. Εφόσον η φύση της εργασίας επιβάλλει τακτικές και συχνές διακοπές και δεν υπάρ-

χουν χώροι ανάπαυσης πρέπει να τίθενται στη διάθεση των εργαζομένων άλλοι χώροι παραμονής κατά την διάρκεια της διακοπής της εργασίας εφοδιασμένοι με επαρκή αριθμό καθισμάτων.

18.8. Δυνατότητα για ολιγόλεπτη ανάπαυση στις θέσεις εργασίας με διάθεση κατάλληλων καθισμάτων πρέπει να παρέχεται στους εργαζόμενους που η φύση της εργασίας τους επιβάλλει να βρίσκονται σε ορθοστασία.

19. Έγκυες γυναίκες και γαλουχούσες μητέρες

Οι έγκυες γυναίκες και γαλουχούσες μητέρες πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να κατακλίνονται προς ανάπαυση σε κατάλληλες συνθήκες.

20. Εξοπλισμός Υγιεινής

20.1. ΑΠΟΔΥΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΙΜΑΤΙΟΦΥΛΑΚΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΕΝΔΥΜΑΤΑ

20.1.1. Εφόσον το προσωπικό υπερβαίνει τους 50 εργαζόμενους ή αν οι εργαζόμενοι πρέπει να φορούν ειδικά ρούχα εργασίας και δεν είναι δυνατόν να ζητηθεί από αυτούς για λόγους υγιεινής ή επιρρότητας να αλλάζουν σε άλλο χώρο, πρέπει να τίθενται στην διάθεση των εργαζομένων κατάλληλοι χώροι αποδυτηρίων ξεχωριστοί για άνδρες και γυναίκες.

20.1.2. Στον πιο πάνω αριθμό δεν περιλαμβάνονται οι υπάλληλοι γραφείου.

20.1.3. Η πρόσβαση στα αποδυτήρια πρέπει να είναι ευχερής και να είναι ο χώρος τους επαρκής και εφοδιασμένος με καθίσματα.

20.1.4. Τα αποδυτήρια πρέπει να είναι επαρκών διαστάσεων και να διαθέτουν ατομικά ερμάρια τα οποία να επιτρέπουν σε κάθε εργαζόμενο να κλειδώνει τα ενδύματά του κατά την διάρκεια της εργασίας του.

20.1.5. Εάν οι συνθήκες εργασίας το απαιτούν (ελικίνδυνες ουσίες, υγρασία, ρύποι) πρέπει να

υπάρχουν ξεχωριστά ερμάρια για τον ματιισμό εργασίας και για την ιδιωτική περιβολή των εργαζομένων.

20.1.6. Εφόσον δεν απαιτούνται αποδυτήρια κατά την έννοια της παραγράφου 20.1.1, κάθε εργαζόμενος πρέπει να έχει στη διάθεσή του μέσα για την εναπόθεση των ενδυμάτων του.

20.2. ΛΟΥΤΡΑ (ΝΤΟΥΣ), ΝΙΠΤΗΡΕΣ

20.2.1. Εφόσον επιβάλλεται από το είδος της δραστηριότητας ή από την υγιεινή, πρέπει να υπάρχουν επαρκή και κατάλληλα λουτρά (ντους) στη διάθεση των εργαζομένων, χωριστά για τους άνδρες και τις γυναίκες.

20.2.2. Τα λουτρά πρέπει να έχουν επαρκείς διαστάσεις ώστε κάθε εργαζόμενος να μπορεί να πλένεται ανεμπόδιστα κάτω από κατάλληλες συνθήκες υγιεινής και να διαθέτουν τρεχούμενο νερό, ζεστό και κρύο.

20.2.3. Εφόσον δεν απαιτούνται λουτρά κατά την έννοια της παραγράφου 20.2.1, πρέπει να τοποθετείται κοντά στις θέσεις εργασίας και στα αποδυτήρια επαρκής αριθμός κατάλληλων νιπτήρων με τρεχούμενο νερό (ζεστό αν χρειάζεται).

20.2.4. Πρέπει να υπάρχουν χωριστοί νιπτήρες για τους άνδρες και τις γυναίκες, εφόσον τούτο επιβάλλεται από λόγους ευπρόεπιας.

20.2.4 Αν οι αίθουσες λουτρών ή οι νιπτήρες και τα αποδυτήρια είναι χωριστά, οι χώροι αυτοί πρέπει να επικοινωνούν ευχερώς μεταξύ τους.

20.3. ΑΠΟΧΩΡΗΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΝΙΠΤΗΡΕΣ

Οι εργαζόμενοι πρέπει να έχουν στη διάθεσή τους, κοντά στις θέσεις εργασίας, στους χώρους ανάπαυσης, στα αποδυτήρια και στα λουτρά ή στους νιπτήρες, ξεχωριστούς χώρους εφοδιασμένους με επαρκή αριθμό αποχωρητηρίων και νιπτήρων και σύμφωνα με τις ισχύουσες υγειονομικές διατάξεις:

α. Απόφαση Γ1γ/9900/27.11.74 «Περί υποχρεωτικής κατασκευής αποχωρητηρίων» (1266/B), που τροποποιήθηκε με τις αποφάσεις Γ1/2400/26.3.75 (371/B) και Λιβ/2055/4.3.80 (338/B) και

β. Απόφαση Α1β/8577/83 «Περί υγειονομικού ελέγχου και αδειών ιδρύσεως και λειτουργίας των εγκαταστάσεων επιχειρήσεων υγειονομικού ενδιαφέροντος, καθώς και των γενικών και ειδικών όρων ιδρύσεως και λειτουργίας των εργαστηρίων και καταστημάτων τροφίμων ή/και ποτών» (526/B).

21. Χώροι πρώτων βοηθειών

21.1. Στους χώρους εργασίας που ο αριθμός των εργαζομένων υπερβαίνει τους 100 πρέπει να προβλέπεται ένας ή περισσότεροι χώροι πρώτων βοηθειών.

Χώρος πρώτων βοηθειών πρέπει επίσης να προβλέπεται και στους λοιπούς χώρους εργασίας όπου ο τύπος της δραστηριότητας που αναπτύσσεται εκεί και η συχνότητα των ατυχημάτων το απαιτούν.

21.2. Οι χώροι που προορίζονται για την παροχή πρώτων βοηθειών πρέπει να είναι εξοπλισμένοι με τις απαραίτητες εγκαταστάσεις και υλικά πρώτων βοηθειών, να διαθέτουν τρεχούμενο νερό, να εξυπηρετούνται από ένα ή περισσότερα εντεταλμένα και ειδικά εκπαιδευμένα για την παροχή πρώτων βοηθειών άτομα και να επιτρέπουν την άνετη είσοδο τραυματιοφορέων και φορέων.

21.3. Τα ελάχιστα απαιτούμενα υλικά πρώτων βοηθειών είναι:

- Ακετυλοσαλικυλικό οξύ
- Παραακεταμόλη
- Αντιισταμινικά δισκία
- Αντιόξινα δισκία
- Σπασμολυτικό (σταγόνες ή δισκία)
- Αντιδιαρροϊκό καολίνης/πηκτίνης

- Αντισηπτικό κολλύριο
- Αντιϊσταμινική αλοιφή
- Επίδεσμο 2.50 x 0.05 μέτρα
- Επίδεσμο 2.50 x 0.10 μέτρα
- Βαμβάκι
- Απορροφητική γάζα αποστειρωμένη
- Λευκοπλάστης πλάτους 0.08 μέτρα
- Τεμάχια λευκοπλάστη με γάζα αποστειρωμένη
- Τριγωνικό επίδεσμο
- Ποτηράκια μιας χρήσης (χάρτινα ή πλαστικά)
- Αιμοστατικό επίδεσμο
- Διάλυμα αιμωνίας
- Οξυζενέ
- Οινόπνευμα καθαρό
- Βάμμα ιωδίου
- Μερζιδονοροχρώμ ή άλλο αντισηπτικό
- Χάπια άνθρακα (καρβουνάκια)

21.4. Οι ποσότητες των παραπάνω ειδών καθορίζονται ανάλογα με τον αριθμό των εργαζομένων. Η συμπλήρωσή τους και με άλλα είδη καθορίζεται από το γιατρό εργασίας.

21.5. Οι χώροι πρώτων βοηθειών πρέπει να επισημαίνονται σύμφωνα με το π.δ.105/95 «Ελάχιστες προδιαγραφές για την σήμανση ασφαλείας ή/και υγείας στην εργασία σε συμμόρφωση με την οδηγία 92/58/ΕΟΚ» (67/A).

21.6. Υλικό πρώτων βοηθειών πρέπει να διατίθεται επίσης, σε όλους τους χώρους όπου αυτό απαιτείται λόγω των συνθηκών εργασίας. Το υλικό πρέπει να φέρει κατάλληλη σήμανση και η πρόσβαση σε αυτό να είναι ευχερής.

21.7. Πίνακας με οδηγίες για την παροχή πρώτων βοηθειών συνοδευόμενες κατά το δυνατόν και με αντίστοιχα σχήματα και εικόνες πρέπει να αναρτάται σε εμφανή σημεία των χώρων εργασίας.

22. Εργαζόμενοι με ειδικές ανάγκες

22.1. Ο σχεδιασμός των κτιρίων πρέπει να γίνε-

ται έτσι ώστε οι εργαζόμενοι με ειδικές ανάγκες να κινούνται και να εργάζονται ανεμπόδιστα.

22.2. Οι χώροι εργασίας πρέπει να είναι διαρρυθμισμένοι έτσι ώστε να λαμβάνονται υπόψη, κατά περίπτωση, οι ιδιαιτερότητες των εργαζομένων με ειδικές ανάγκες. Ιδιαίτερη μέριμνα θα πρέπει να δοθεί στο σωστό σχεδιασμό σύμφωνα με τις οδηγίες του ΥΠΕΧΩΔΕ (Γραφείο μελετών για άτομα με ειδικές ανάγκες). Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται, ιδίως, για τις θύρες, τους διαδρόμους επικοινωνίας, τα κλιμακοστάσια, τα σημεία τοποθέτησης των διακοπών τεχνητού φωτισμού και του εξοπλισμού έκτακτης ανάγκης, τα λουτρά (ντους), τους νιπτήρες, τα αποχωρητήρια, την επίπλωση, τις εγκαταστάσεις, τον τεχνικό εξοπλισμό και τις θέσεις εργασίας που χρησιμοποιούνται ή καταλαμβάνονται από εργαζόμενους με ειδικές ανάγκες.

23. Εξωτερικοί χώροι εργασίας (ιδιαίτερες διατάξεις)

23.1. Οι θέσεις εργασίας, οι διάδρομοι κυκλοφορίας και άλλες θέσεις ή εγκαταστάσεις στο ύπαιθρο, που έχουν πρόσβαση οι εργαζόμενοι κατά την διάρκεια της άσκησης των δραστηριοτήτων τους, πρέπει να σχεδιάζονται κατά τέτοιο τρόπο ώστε η κυκλοφορία των πεζών και των οχημάτων να μπορεί να γίνεται κατά ασφαλή τρόπο.

23.2. Οι παράγραφοι 13, 15 και 16 του παρόντος παραρτήματος εφαρμόζονται επίσης για

τις κύριες οδούς κυκλοφορίας στο γήπεδο εγκατάστασης της επιχείρησης (διάδρομοι κυκλοφορίας που οδηγούν σε μόνιμες θέσεις εργασίας), για τους διαδρόμους κυκλοφορίας που χρησιμοποιούνται για την τακτική συντήρηση και επίβλεψη των εγκαταστάσεων της επιχείρησης καθώς και για τις αποβάθρες φόρτωσης.

23.3. Η παράγραφος 13 του παρόντος παραρτήματος εφαρμόζεται, κατ' αναλογία, στους εξωτερικούς χώρους εργασίας.

23.4. Οι χώροι εργασίας που βρίσκονται στο ύπαιθρο πρέπει να φωτίζονται ικανοποιητικά με τεχνητό φωτισμό εφόσον το φως της ημέρας δεν αρκεί.

23.5. Εφόσον οι εργαζόμενοι απασχολούνται σε εξωτερικές θέσεις εργασίας, αυτές πρέπει να διευθετούνται κατά τέτοιο τρόπο ώστε οι εργαζόμενοι:

α. Να προστατεύονται από τις ατμοσφαιρικές επιδράσεις και από την πτώση αντικειμένων.

β. Να μπορούν να απομακρυνθούν γρήγορα από την θέση εργασίας τους σε περίπτωση κινδύνου και να μπορούν να λάβουν γρήγορα βοήθεια.

γ. Να μην είναι εκτεθειμένοι σε επιβλαβή ηχητικά επίπεδα ούτε σε επιβλαβή εξωτερική επίδραση (π.χ. αέρια, ατμούς, σκόνη)

δ. Να μην κινδυνεύουν να γλιστρήσουν ή να πέσουν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΗΔΗ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΕΙ ΠΡΙΝ ΤΗΝ 1-1-1995.

[άρθρα 4 και 7]

1. Προκαταρκτική παρατήρηση

Οι υποχρεώσεις που προβλέπονται στο παρόν παράρτημα εφαρμόζονται κάθε φορά που το απαιτούν τα χαρακτηριστικά του χώρου εργασίας ή της δραστηριότητας, οι περιστάσεις ή ο κίνδυνος.

2. Σταθερότητα, στερεότητα, αντοχή και ευστάθεια

Τα κτίρια που στεγάζουν χώρους εργασίας πρέπει να έχουν δομή, στερεότητα, αντοχή και ευστάθεια ανάλογες με το είδος της χρήσης τους και να έχουν κατασκευασθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του Κτιριοδομικού Κανονισμού και όλων των Δομικών Κανονισμών (Αντισεισμικός, Οπλισμένου Σκυροδέματος, Φορτίσεων κ.λ.π.)

3. Ηλεκτρική εγκατάσταση.

3.1. Η ηλεκτρική εγκατάσταση σε κάθε περίπτωση πρέπει να είναι σύμφωνη με τις διατάξεις του «Κανονισμού Εσωτερικών Ηλεκτρικών Εγκαταστάσεων».

3.2. Η εκτέλεση ηλεκτρικών εγκαταστάσεων, η επίβλεψη της λειτουργίας τους και η συντήρησή τους γίνεται μόνον από πρόσωπα τα οποία έχουν τα απαραίτητα προσόντα, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις περί «Εκτελέσεως, επίβλεψης και συντηρήσεως ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων».

4. Οδοί διαφυγής και εξοδοί κινδύνου.

4.1. Για τις οδούς διαφυγής και εξόδους κινδύνου εφαρμόζονται:

4.1.1. Ο ν.1568/85 άρθρο 18.

4.1.2. Το π.δ. 71/88 «Κανονισμός Παθητικής

Πυροπροστασίας Κτιρίων» (32/Α).

4.1.3. Όλες οι διατάξεις που αφορούν γενικά οδούς διαφυγής, εξόδους κινδύνου ή προστατευόμενες διαβάσεις και περιέχονται στα διατάγματα περί ειδικών κτιρίων ή περί κατεδαφίσεων, καθώς και στους Κανονισμούς Πυρασφαλείας, στον Κτιριοδομικό Κανονισμό κ.λ.π.

4.2. Επί πλέον των ανωτέρω ισχύουν και τα ακόλουθα:

4.2.1. Οι οδοί διαφυγής και οι εξοδοί κινδύνου πρέπει να διατηρούνται ελεύθερες και να οδηγούν από τον συντομότερο δρόμο στο ύπαιθρο ή σε ασφαλή περιοχή.

4.2.2. Σε περίπτωση κινδύνου όλες οι θέσεις εργασίας πρέπει να μπορούν να εκκενώνονται από τους εργαζόμενους γρήγορα και με συνθήκες πλήρους ασφάλειας.

4.2.3. Πρέπει να υπάρχει επαρκής αριθμός οδών και εξόδων κινδύνου.

4.2.4. Οι θύρες κινδύνου πρέπει να ανοίγουν προς τα έξω.

4.2.5. Απαγορεύεται να προσορίζονται ειδικά σαν θύρες κινδύνου οι συρόμενες και οι περιστρεφόμενες θύρες.

4.2.6. Οι ειδικές οδοί διαφυγής και οι εξοδοί κινδύνου πρέπει επίσης να επισημαίνονται σύμφωνα με το π.δ.105/95 «Ελάχιστες προδιαγραφές για την σήμανση ασφάλειας ή/και υγείας στην εργασία σε συμμόρφωση με την οδηγία 92/58/ΕΟΚ» (67/Α). Η σήμανση αυτή πρέπει να τοποθετείται σε κατάλληλα σημεία και να είναι διαρκής.

4.2.7. Οι θύρες κινδύνου δεν πρέπει να κλειδώνονται. Οι οδοί διαφυγής και οι εξοδοί κινδύνου, όπως και οι διάδρομοι κυκλοφορίας και οι θύρες πρόσβασης σε αυτούς, δεν πρέπει να φράσσονται από αντικείμενα, ούτως ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν ανεμπόδιστα ανά πάσα στιγμή.

4.2.8. Σε περίπτωση βλάβης του φωτισμού, οι οδοί διαφυγής και οι εξοδοί κινδύνου που χρειάζονται φωτισμό πρέπει να διαθέτουν εφεδρικό φωτισμό επαρκούς έντασης σύμφωνα με την παράγραφο 9.5. του παρόντος παραρτήματος.

5. Πυρανίχνευση και πυρόσβεση

5.1. Ανάλογα με τις διαστάσεις και τη χρήση των κτιρίων, τον υπάρχοντι εξοπλισμό, τα φυσικά και χημικά χαρακτηριστικά των χρησιμοποιούμενων ουσιών καθώς και το μέγιστο αριθμό των ατόμων που μπορούν να βρισκονται εκεί, οι χώροι εργασίας πρέπει να είναι εφοδιασμένοι με κατάλληλο και επαρκή εξοπλισμό κατάσβεσης της πυρκαγιάς και εφόσον χρειάζεται με πυρανιχνευτές και συστήματα συναγερμού.

5.2. Ο μη αυτόματος (χειροκίνητος) εξοπλισμός πυρόσβεσης πρέπει να είναι ευπροσίτος και εύχρηστος.

5.3. Πρέπει επίσης να επισημαίνεται σύμφωνα με το π.δ.105/95 «Ελάχιστες προδιαγραφές για την σήμανση ασφάλειας ή/και υγείας στην εργασία σε συμμόρφωση με την οδηγία 92/58/ΕΟΚ» (67/Α). Η σήμανση αυτή πρέπει να τοποθετείται σε κατάλληλα σημεία και να είναι διαρκής.

6. Εξαερισμός κλειστών χώρων εργασίας.

6.1. Στους κλειστούς χώρους εργασίας πρέπει να υπάρχει επαρκής νωπός αέρας, λαμβανομένων υπόψη των μεθόδων εργασίας και της σωματικής προσπάθειας την οποία καταβά-

λουν οι εργαζόμενοι. Στον κατωτέρω πίνακα αναγράφονται ενδεικτικά οι ανάγκες σε πυροχή νωπού αέρα, ανα εργαζόμενο και ώρα συναρτήσε του είδους της εργασίας.

Είδος Εργασίας	Αέρας σε m ³ /ώρα και εργαζόμενο
Ως επί το πλείστον	
Καθιστική	20-40
Ελαφριά σωματική	40-60
Βαριά σωματική	≥ 65

6.2. Η ποιότητα του αέρα πρέπει να διασφαλίζεται με βίαση τις αρχές της υγιεινής.

6.3. Σε περίπτωση που η ανανέωση του αέρα επιτυγχάνεται με τεχνητά μέσα ή συστήματα (εξαερισμός, κλιματισμός) τότε αυτά πρέπει :

α. Να λειτουργούν συνεχώς.

β. Να διατηρούνται σε καλή κατάσταση λειτουργίας.

γ. Κάθε βλάβη του συστήματος να επισημαίνεται κατάλληλα από αυτόματη διάταξη ενσωματωμένη στο σύστημα ή το μέσο.

6.4. Εάν χρησιμοποιούνται εγκαταστάσεις κλιματισμού ή μηχανικού εξαερισμού πρέπει να λειτουργούν κατά τρόπο ώστε να αποφεύγεται η έκθεση των εργαζομένων σε ενοχλητικά ρεύματα.

6.5. Αποθέσεις και ρύποι στις εγκαταστάσεις κλιματισμού ή μηχανικού εξαερισμού που ενδέχεται να επιφέρουν κίνδυνο για την υγεία των εργαζομένων, λόγω μόλυνσης του εισπνεομένου αέρα, πρέπει να περιορίζονται άμεσα.

7. Απαγωγή παραγόντων

7.1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 26 του ν. 1568/85, οι σκόνες, καπνοί, ατμοί και τα αέρια που δημιουργούνται στους χώρους εργασίας πρέπει κατά περίπτωση να

παρακρατούνται ή να απάγονται στο σημείο παραγωγής τους με τα κατάλληλα προς τούτο μέσα, συστήματα και εγκαταστάσεις, τα οποία πρέπει να διατηρούνται σε καλή κατάσταση λειτουργίας.

7.2. Οι επιβλαβείς παράγοντες πριν εκδιωχθούν στην εξωτερική ατμόσφαιρα, πρέπει να υποβάλλονται σε ειδική, ανάλογα με την περίπτωση, επεξεργασία (σημιπύκνωση, κατακρήμνιση, εξουδετέρωση, μεταποίηση δια πυρός, κλπ.), ώστε να καθίστανται αβλαβείς για τους ανθρώπους, τα ζώα και το περιβάλλον.

8. Θερμοκρασία των χώρων.

8.1. Οι χώροι εργασίας σε όλη την διάρκεια του ωραρίου εργασίας πρέπει να έχουν θερμοκρασία ανάλογη με την φύση της εργασίας και την σωματική προσπάθεια που απαιτείται για την εκτέλεσή της, λαμβανομένων πάντα υπόψη και των κλιματολογικών συνθηκών των εποχών του έτους.

8.2. Η θερμοκρασία των χώρων ανάπαυσης, υγιεινής, εστιατορίων, παροχής πρώτων βοηθειών και των φυλακίων πρέπει να ανταποκρίνεται στον ειδικό προορισμό των χώρων αυτών.

8.3. Στους χώρους εργασίας που υπάρχουν παράθυρα και γιάλινα τοιχώματα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα ώστε να αποφεύγεται ο υπερβολικός ηλιασμός λαμβανομένου υπόψη του είδους της εργασίας και της φύσης του χώρου εργασίας.

8.4. Σε περίπτωση καύσωνα εφαρμόζονται τα ειδικά μέτρα που προβλέπονται από τις ισχύουσες διατάξεις και τις εγκυκλίους οδηγίες.

9. Φωτισμός

9.1. Οι χώροι εργασίας, διαλείμματος και πρώτων βοηθειών πρέπει να έχουν άμεση οπτική επαφή με εξωτερικό χώρο, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από ειδική διάταξη. Εξαιρούνται οι:

α. Χώροι εργασίας, στους οποίους τεχνικοί λόγοι παραγωγής δεν επιτρέπουν άμεση οπτική επαφή με τον εξωτερικό χώρο.

β. Χώροι εργασίας με επιφάνεια κάτοψης πάνω από 2000 τετραγωνικά μέτρα, εφόσον υπάρχουν επαρκή διαφανή ανοίγματα στην οροφή.

9.2. Οι εγκαταστάσεις φωτισμού των χώρων εργασίας και διαδρομών κυκλοφορίας κατασκευάζονται ή διευθετούνται με τρόπο ώστε να μη δημιουργούνται κίνδυνοι για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων.

9.3. Ειδικότερα ο τεχνητός φωτισμός πρέπει :

α. Να είναι ανάλογος με το είδος και την φύση της εργασίας.

β. Να έχει χαρακτηριστικά φάσματος παρόμοια με του φυσικού φωτισμού.

γ. Να ελαχιστοποιεί τη θάμβωση.

δ. Να μη δημιουργεί υπερβολικές αντιθέσεις και εναλλαγές φωτεινότητας.

ε. Να διαχέεται, κατευθύνεται και κατανέμεται σωστά.

9.4. Οι ανάγκες σε φωτισμό γενικό ή τοπικό ή συνδυασμένο γενικό και τοπικό, καθώς και η ένταση του φωτισμού εξαρτώνται από το είδος και τη φύση της εργασίας και την οπτική προσπάθεια που απαιτεί.

9.5. Αν από το είδος απασχόλησης των εργαζομένων και τα άλλα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της επιχείρησης είναι δυνατό να προκύψουν κίνδυνοι ατυχήματος από απόρροια διακοπή του γενικού φωτισμού, πρέπει να υπάρχει εφεδρικός φωτισμός ασφαλείας. Η ένταση του εφεδρικού φωτισμού είναι το 1/100 της έντασης του γενικού και οπωσδήποτε όχι μικρότερη από το 1 λουξ (LUX).

9.6. Οι διακόπτες του τεχνητού φωτισμού πρέπει να είναι εύκολα προσιτοί ακόμα και στο σκοτάδι και να είναι τοποθετημένοι κοντά στις

εισόδους και εξόδους, καθώς και κατά μήκος των διαδρομών κυκλοφορίας και των θυρίδων προσπέλασης.

10. Δάπεδα, τοίχοι, οροφές και στέγες των χώρων

10.1. Οι επιφάνειες των δαπέδων, των τοίχων και των οροφών στους χώρους πρέπει να μπορούν να υφίστανται συνήθη και εις βάθος καθαρισμό προκειμένου να επιτυγχάνονται κατάλληλες συνθήκες υγιεινής.

10.2. ΔΑΠΕΔΑ

10.2.1. Τά δάπεδα των χώρων εργασίας πρέπει να πληρούν τους παρακάτω γενικούς όρους:

- α. Να είναι σταθερά και στέρεα.
- β. Να μην παρουσιάζουν κινδύνους ολισθήματος
- γ. Να είναι ομαλά και ελεύθερα προσκρούσεων.
- δ. Να μην δημιουργούν σκόνη λόγω φθοράς.
- ε. Να έχουν την δυνατότητα εύκολου καθαρισμού και συντήρησης.

10.2.2. Ανάλογα με τους επί μέρους κινδύνους που παρουσιάζονται από την παραγωγική διαδικασία, τις εγκαταστάσεις και την χρήση τους και την αποθήκευση υλικών, τα δάπεδα των χώρων εργασίας πρέπει να πληρούν και τους παρακάτω όρους:

- α. Να διαθέτουν κατάλληλο σύστημα αποχέτευσης (π.χ. κλίση, φρεάτια, κανάλια κλπ.), εφόσον πρέπει να πλένονται με άφθονο νερό ή υπάρχουν νερά λόγω της παραγωγικής διαδικασίας.
- β. Να είναι αδιαπώσιστα όπου το απαιτούν λόγοι υγιεινής.
- γ. Να μην είναι επικολημένα με εύφλεκτα υλικά όπου υπάρχει κίνδυνος λόγω δημιουργίας σπινθήρων ή χρήση φλόγας.

δ. Να είναι κατασκευασμένα από υλικά που δεν επιτρέπουν την δημιουργία σπινθήρων (αντιστατικά) στους χώρους αποθήκευσης εκρηκτικών υλών ή σε αυτούς που είναι δυνατόν να δημιουργηθεί εκρηκτική ατμόσφαιρα λόγω συγκέντρωσης σκόνης, αμιών, αερίων κλπ.

ε. Να είναι ηλεκτρομονωτικά σε μεμονωμένες θέσεις με αυξημένο κίνδυνο ηλεκτροπληξίας.

10.2.3. Το μέγιστο επιτρεπόμενο φορτίο στα δάπεδα των χώρων εργασίας κάτω από τους οποίους υπάρχουν άλλοι χώροι και όπου πρέπει να τοποθετούνται εμπορεύματα ή άλλα βάρη πρέπει να αναγράφεται ευκρινώς σε πίνακες στις εισόδους και σε άλλα εμφανή και προσιτά σημεία των υπόψη χώρων. Τα στοιχεία της πινακίδας βεβαιώνονται από αρμόδιο μηχανικό.

10.2.4. Τα καλύμματα των ανοιγμάτων των δαπέδων (κανάλια, φρεάτια, λάκκοι κλπ) πρέπει να είναι επαρκούς αντοχής και να μην παρουσιάζουν κινδύνους ολισθήματος ή πρόσκρουσης.

10.2.5. Όταν τα καλύμματα ανοιγμάτων των δαπέδων αφαιρούνται προσωρινά για την εκτέλεση εργασιών συντήρησης ή επισκευής πρέπει να διασφαλίζονται οι εργαζόμενοι από κίνδυνο πτώσης.

10.2.6. Τα δάπεδα των χώρων εργασίας πρέπει να διατηρούνται καθαρά και ελεύθερα εμποδίων. Ζημιές, ανωμαλίες, παραμορφώσεις, ρυπάνσεις, ακάλυπτα ανοίγματα πρέπει να αποκαθίστανται χωρίς καθυστέρηση.

10.3. ΤΟΙΧΟΙ

10.3.1. Η επιφάνεια των τοίχων και των διαχωριστικών στοιχείων των χώρων εργασίας πρέπει να μπορεί να καθαρίζεται και να συντηρείται με ευχέρεια και ασφάλεια

10.3.2. Τα διαφανή ή διαφώτιστα τοιχώματα,

και ιδιαίτερα τα εντελώς υαλωτά τοιχώματα, εφόσον βρίσκονται μέσα στους χώρους ή κοντά σε θέσεις εργασίας και σε διαδρόμους κυκλοφορίας, πρέπει να επισημειώνονται ευκρινώς και να είναι κατασκευασμένα από υλικά ασφαλείας ή να χωρίζονται από τις εν λόγω θέσεις εργασίας και τους διαδρόμους κυκλοφορίας ούτως ώστε οι εργαζόμενοι να μην έρχονται σε επαφή με τα τοιχώματα αυτά, ούτε να τραυματίζονται από τυχόν θραύσματά τους.

10.3.3. Οι τοίχοι πρέπει να είναι λείοι και αδιάπλοστοι μέχρι ύψους τουλάχιστον 1.50 μέτρα από το δάπεδο, όπου το απαιτούν λόγοι υγιεινής (π.χ. αποχωρητήρια, λουτρό) ή όπου λόγω της χρήσης τους πρέπει να πλένονται (π.χ. κατεργασία ζωικών υλών).

10.4. ΟΡΟΦΕΣ - ΣΤΕΓΕΣ

10.4.1. Οι στέγες και οι οροφές πρέπει να εξασφαλίζουν στεγανότητα και επαρκή αντοχή σε στατικά και δυναμικά φορτία (χιόνι, ανεμοπίεση, μηχανήματα, ανηρτημένα φορτία, κλπ.)

10.4.2. Η ανάρτηση φορτίων από στοιχεία της στέγης των ορόφων επιτρέπεται μόνον εφόσον τα στοιχεία αυτά είναι υπολογισμένα στα προβλεπόμενα φορτία. Σε περίπτωση ανάρτησης φορτίων από ξύλινα στοιχεία αυτά πρέπει να ελέγχονται συχνά ως προς την ελάττωση της αντοχής τους και να αντικαθίστανται αν τυχόν η αντοχή τους έχει μειωθεί, άλλως απαγορεύεται η ανάρτηση.

10.4.3. Η πρόσβαση σε στέγες κατασκευασμένες από υλικά ανεπαρκούς αντοχής καθώς και σε στέγες που δεν έχουν σχεδιασθεί και κατασκευαστεί για να είναι βατές (π.χ. κεκλιμένες στέγες κλπ) επιτρέπεται μόνον εφόσον υφίστανται εγκαταστάσεις ή παρέχεται εξοπλισμός που προστατεύουν τους εργαζόμενους από τον κίνδυνο πτώσης.

10.4.4. Υαλόφρακτα τμήματα σε οροφές ή σε στέγες πρέπει να φέρουν μέτρα για την προστασία των εργαζομένων κάτωθεν αυτών από τυχόν θραύση τους.

11. Θύρες και πύλες

11.1. Πρέπει να τοποθετείται επισήμανση, σε ύψος οφθαλμών, στις θύρες που είναι διαφανείς.

11.2. Θύρες και πύλες που ανοίγονται και προς τις δύο κατευθύνσεις κυκλοφορίας πρέπει να είναι διαφανείς ή να διαθέτουν άλλο τρόπο που να μην παρεμποδίζεται η οπτική επαφή.

11.3. Εφόσον οι διαφανείς ή διαφώτιστες επιφάνειες των θυρών και πυλών δεν είναι κατασκευασμένες από υλικά ασφαλείας και υπάρχει κίνδυνος τραυματισμού των εργαζομένων από θραύσματα, οι παραπάνω επιφάνειες πρέπει να προστατεύονται από τις κρούσεις.

11.4. Οι σιρόμενες πόρτες πρέπει να διαθέτουν σύστημα ασφαλείας, το οποίο να τις εμποδίζει να βγαίνουν από τις τροχιές τους και να πέφτουν.

11.5. Οι θύρες και πύλες που ανοίγουν προς τα πάνω πρέπει να είναι εφοδιασμένες με σύστημα ασφαλείας, το οποίο να τις εμποδίζει να πέφτουν.

11.6. Οι θύρες και πύλες που βρίσκονται στις οδούς διαφυγής πρέπει και να επισημειώνονται κατάλληλα και να μπορούν να ανοιχτούν κάθε στιγμή από το εσωτερικό χωρίς ειδική βοήθεια.

11.7. Οι μηχανοκίνητες θύρες και πύλες πρέπει να λειτουργούν χωρίς κίνδυνο ατυχημάτων για τους εργαζόμενους.

12. Διαδρόμοι κυκλοφορίας

12.1. Από την χρήση των διαδρόμων κυκλοφορίας δεν πρέπει να δημιουργείται κίνδυνος για τους εργαζόμενους που τους χρησιμοποιούν ή

που απασχολούνται κοντά σ' αυτούς.

12.2. Εφόσον η χρήση και ο εξοπλισμός των χώρων το απαιτούν, για την εξασφάλιση της προστασίας των εργαζομένων, πρέπει να τοποθετείται, σε εμφανές σημείο, το σχεδιάγραμμα των διαδρόμων κυκλοφορίας.

13. Προστασία από πτώσεις και πτώση αντικειμένων - Ζώνες κινδύνου

13.1. Θέσεις εργασίας, διάδρομοι, εξέδρες, πλατύσκαλα, πεζογέφυρες, κεκλιμένα επίπεδα και κάθε άλλο δάπεδο που έχουν πρόσβαση οι εργαζόμενοι και που βρίσκεται σε ύψος μεγαλύτερο του 0.75 μέτρα πρέπει να έχει σε κάθε ελεύθερη πλευρά προστατευτικό έναντι πτώσης προπέτασμα.

Το προστατευτικό προπέτασμα πρέπει να έχει ύψος τουλάχιστον 1.00 μέτρο από το δάπεδο, να είναι συμπαγές στηθαίο ή κιγκλίδωμα με χειρολισθήρα (κουρπατή), θωράκισιο (σοβατελί) ύψους τουλάχιστον 0.15 μέτρα και ράβδο μεσοδιαστήματος ή αντ' αυτής να έχει πλέγμα ή άλλη κατάλληλη κατασκευή που να μην επιτρέπει την διαμέσου χειρολισθήρα και θωρακισμού πτώση εργαζομένου.

13.2. Προστατευτικό προπέτασμα με τις απαιτήσεις που περιγράφονται στη παράγραφο 13.1. απαιτείται επίσης και στις παρακάτω περιπτώσεις :

α. Σε ανοίγματα δαπέδων και οριζοντίων γενικά επιφανειών (τάφροι, καταπακτές, κανάλια κλπ) όταν δεν διαθέτουν κάλυμμα ή άλλο σύστημα που να αποκλείει την πτώση εργαζομένων μέσα σε αυτά.

β. Σε δοχεία ή δεξαμενές με θεομά, καυστικά, διαβρωτικά ή δηλητηριώδη υγρά, καθώς και σε δοχεία, κάδους ή δεξαμενές με μηχανισμό ανάμιξης ή ανάδευσης όταν τα χείλη τους βρίσκονται στο δάπεδο ή σε ύψος μικρότερο από 1.00

μέτρο από το δάπεδο και δεν διαθέτουν κάλυμμα ή άλλο σύστημα που να αποκλείει την πτώση εργαζομένων σε αυτά.

γ. Σε ανοίγματα τοίχων και κατακορύφων γενικά επιφανειών.

δ. Σε διαβάσεις πάνω από επικίνδυνες ζώνες (μεταφορικές ταινίες, κινούμενα μέρη μηχανημάτων, δεξαμενές κλπ)

13.3. Στις περιπτώσεις που ενδέχεται να σημειωθεί πτώση αντικειμένων (π.χ. από υπερχειμμένες θέσεις εργασίας, στοιβαγμένα υλικά κλπ) πρέπει να λαμβάνονται κατάλληλα προστατευτικά μέτρα για την αποτροπή του κινδύνου τραυματισμού των εργαζομένων.

13.4. Εφόσον οι χώροι εργασίας περιέχουν επικίνδυνες ζώνες που οφείλονται στην φύση της εργασίας και παρουσιάζουν κίνδυνο πτώσης των εργαζομένων ή κίνδυνο από την πτώση αντικειμένων, οι χώροι αυτοί πρέπει να είναι εφοδιασμένοι, στο μέτρο του δυνατού, με σύστημα που να εμποδίζει την είσοδο εργαζομένων, που δεν έχουν εξουσιοδότηση, στις ζώνες αυτές.

13.5. Πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των εργαζομένων που είναι εξουσιοδοτημένοι να εισέρχονται στις επικίνδυνες ζώνες.

13.6. Οι επικίνδυνες ζώνες πρέπει να επισημαίνονται ευκρινώς.

14. Ειδικά μέτρα για τις κυλιόμενες σκάλες και τους κυλιόμενους διαδρόμους.

Οι κυλιόμενες σκάλες και οι κυλιόμενοι διάδρομοι πρέπει:

α. Να λειτουργούν με ασφάλεια.

β. Να είναι εξοπλισμένα με τα απαραίτητα συστήματα ασφαλείας.

γ. Να είναι εξοπλισμένα με συστήματα ελεύγου-

σας ακινητοποίησης, τα οποία να αναγνωρίζονται εύκολα και να είναι ευπρόσιτα.

15. Αποβάθρες και εξέδρες φόρτωσης

15.1. Οι αποβάθρες και οι εξέδρες φόρτωσης - εκφόρτωσης πρέπει να είναι κατάλληλες για τις διαστάσεις των μεταφερομένων φορτίων.

15.2. Εφόσον το ύψος των εξεδρών είναι μεγαλύτερο από 0.75 μέτρον πρέπει να υπάρχουν προστατευτικές διατάξεις από πτώση. Τέτοιες διατάξεις πρέπει να υπάρχουν και στις θέσεις φόρτωσης εκφόρτωσης οι οποίες όμως θα έχουν την δυνατότητα εύκολης απομάκρυνσης και επανατοποθέτησης (π.χ. συρόμενα ή πτυσσόμενα κυκλιδώματα).

16. Διαστάσεις και όγκος αέρα των χώρων - Χώρος για την ελευθερία κινήσεων στη θέση εργασίας

16.1. Οι χώροι εργασίας πρέπει να έχουν επιφάνεια, ύψος και όγκο αέρα που να επιτρέπουν στους εργαζόμενους να εκτελούν την εργασία τους χωρίς κίνδυνο για την ασφάλεια, την υγεία και την ευεξία τους.

16.2. Οι διαστάσεις των χώρων εργασίας πρέπει να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των εργασιών κανονικής λειτουργίας, ρύθμισης, λίπανσης, συντήρησης, επισκευής, εγκατάστασης, συναρμολόγησης και αποσυναρμολόγησης των μηχανημάτων και των εγκαταστάσεων, καθώς και στις ανάγκες κυκλοφορίας ανθρώπων και μηχανικών μέσων, διακίνησης των υλικών και συντήρησης και καθαρισμού των ιδίων χώρων.

16.3. Οι διαστάσεις της ελεύθερης μη κατειλημμένης από έπιπλα ή εξοπλισμό επιφάνειας της θέσης εργασίας πρέπει να υπολογίζονται έτσι ώστε οι εργαζόμενοι να έχουν αρκετή ελευθερία κίνησης για τις δραστηριότητές τους.

16.4. Η ελάχιστη επιτρεπόμενη ελεύθερη επι-

φάνεια κίνησης στη θέση εργασίας πρέπει να είναι 1.50 τετραγωνικά μέτρα. Το πλάτος της ελεύθερης αυτής επιφάνειας δεν πρέπει σε κανένα σημείο να είναι μικρότερο των 0.70 μέτρων.

16.5. Αν οι προβλέψεις των δύο προηγούμενων παραγράφων δεν μπορούν να τηρηθούν για λόγους που αφορούν τη συγκεκριμένη θέση εργασίας, ο εργοδότης πρέπει να παρέχει κοντά στη θέση εργασίας μία άλλη επαρκή επιφάνεια κίνησης.

16.6. Στους χώρους εργασίας πρέπει για κάθε διαρκώς παρευρισκόμενο εργαζόμενο να υπάρχει ελάχιστος χώρος, ως εξής :

α. 12 κυβικά μέτρα για ως επι το πλείστον καθιστική απασχόληση.

β. 15 κυβικά μέτρα για ως επι το πλείστον ελαφριά σωματική απασχόληση.

γ. 18 κυβικά μέτρα για ως επι το πλείστον βαριά σωματική απασχόληση.

16.7. Ο παραπάνω όγκος προσ αυξάνεται ανάλογα στις περιπτώσεις που παράλληλα με τους μόνιμα απασχολούμενους παραμένουν και άλλα άτομα. Στην εκτίμηση του κυβισμού αυτού δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το διάστημα το ευρισκόμενο σε ύψος άνω των 4.00 μέτρων.

17. Χώροι Ανάπαυσης

17.1. Εφόσον το προσωπικό υπερβαίνει τους 50 εργαζόμενους ή αν η ασφάλεια ή η υγεία των εργαζομένων, ιδίως λόγω του είδους της ασκούμενης δραστηριότητας, το επιβάλλουν, οι εργαζόμενοι πρέπει να μπορούν να έχουν στη διάθεσή τους ένα χώρο ανάπαυσης εύκολα προσπελάσιμο. Αυτή η διάταξη δεν εφαρμόζεται εφόσον το προσωπικό εργάζεται σε γραφεία ή σε παρόμοιους χώρους εργασίας, οι οποίοι προσφέρουν τις ίδιες δυνατότητες ανά-

πανσης στη διάρκεια του διαλείμματος.

17.2. Οι χώροι ανάπαυσης πρέπει να έχουν επαρκείς διαστάσεις και να είναι εφοδιασμένοι με τραπέζια και καθίσματα με ράχη σε αριθμό ανάλογο με τον αριθμό των εργαζόμενων

17.3. Στους χώρους ανάπαυσης πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των μη καπνιστών από την ενόχληση που προκαλεί ο καπνός.

17.4. Οι χώροι ανάπαυσης πρέπει να έχουν κατά το δυνατόν οπτική επαφή με το εξωτερικό περιβάλλον και πρέπει να φωτίζονται και να αερίζονται επαρκώς.

17.5. Οι χώροι ανάπαυσης πρέπει, ανάλογα με τον αριθμό των εργαζομένων που είναι δυνατόν να παρευρίζονται ταυτόχρονα σ' αυτούς, να είναι εφοδιασμένοι με τραπέζια που να καθαρίζονται εύκολα, καρέκλες με πλάτη, δοχεία απορριμμάτων, κορεμάστρες ρούχων και μέσα για θέρμανση, ψύξη και συντήρηση τροφίμων και ποτών. Επίσης πρέπει να διατίθεται πόσιμο νερό.

17.6. Χώρος ανάπαυσης μπορεί να θεωρηθεί και το εστιατόριο της επιχείρησης.

17.7. Εφόσον η φύση της εργασίας επιβάλλει τακτικές και συχνές διακοπές και δεν υπάρχουν χώροι ανάπαυσης πρέπει να τίθενται στη διάθεση των εργαζομένων άλλοι χώροι παραμονής κατά την διάρκεια της διακοπής της εργασίας εφοδιασμένοι με επαρκή αριθμό καθισμάτων.

17.8. Δυνατότητα για ολιγόλεπτη ανάπαυση στις θέσεις εργασίας με διάθεση κατάλληλων καθισμάτων πρέπει να παρέχεται στους εργαζόμενους που η φύση της εργασίας τους επιβάλλει να βρίσκονται σε ορθοστάσια.

18. Έγκυες γυναίκες και γαλουχούσες μητέρες

Οι έγκυες γυναίκες και γαλουχούσες μητέρες πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να κατακλίνου-

νται προς ανάπαυση σε κατάλληλες συνθήκες.

19. Εξοπλισμός Υγιεινής

19.1. ΑΠΟΔΥΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΙΜΑΤΙΟΦΥΛΑΚΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΕΝΔΥΜΑΤΑ

19.1.1. Εφόσον το προσωπικό υπερβαίνει τους 50 εργαζόμενους ή αν οι εργαζόμενοι πρέπει να φορούν ειδικά ρούχα εργασίας και δεν είναι δυνατόν να ζητηθεί από αυτούς για λόγους υγιεινής ή ευπρέπειας να αλλάζουν σε άλλο χώρο, πρέπει να τίθενται στην διάθεση των εργαζομένων κατάλληλοι χώροι αποδυτηρίων ξεχωριστοί για άνδρες και γυναίκες.

19.1.2. Στον πιο πάνω αριθμό δεν περιλαμβάνονται οι υπάλληλοι γραφείου.

19.1.3. Η πρόσβαση στα αποδυτήρια πρέπει να είναι ευχερής και να είναι ο χώρος τους επαρκής και εφοδιασμένος με καθίσματα.

19.1.4. Τα αποδυτήρια πρέπει να είναι επαρκών διαστάσεων και να διαθέτουν ατομικά ερμάρια τα οποία να επιτρέπουν σε κάθε εργαζόμενο να κλειδώνει τα ενδύματά του κατά την διάρκεια της εργασίας του.

19.1.5. Εάν οι συνθήκες εργασίας το απαιτούν (επικίνδυνες ουσίες, υγρασία, ρύποι) πρέπει να υπάρχουν ξεχωριστά ερμάρια για τον ιματισμό εργασίας και για την ιδιωτική περιβολή των εργαζομένων.

19.1.6. Εφόσον δεν απαιτούνται αποδυτήρια κατά την έννοια της παραγράφου 19.1.1, κάθε εργαζόμενος πρέπει να έχει στη διάθεσή του μέσα για την εναπόθεση των ενδυμάτων του.

19.2. ΛΟΥΤΡΑ (ΝΤΟΥΣ), ΝΙΠΤΗΡΕΣ

19.2.1. Εφόσον επιβάλλεται από το είδος της δραστηριότητας ή από την υγιεινή, πρέπει να υπάρχουν επαρκή και κατάλληλα λουτρά (ντους) στη διάθεση των εργαζομένων, χωριστά για τους άνδρες και τις γυναίκες.

19.2.2. Τα λουτρού πρέπει να έχουν επαρκείς διαστάσεις ώστε κάθε εργαζόμενος να μπορεί να πλένεται ανεμπόδιστα κάτω από κατάλληλες συνθήκες υγιεινής και να διαθέτουν τρεχούμενο νερό, ζεστό και κρύο.

19.2.3. Εφόσον δεν απαιτούνται λουτρού κατά την έννοια της παραγράφου 19.2.1, πρέπει να τοποθετείται κοντά στις θέσεις εργασίας και στα αποδυτήρια επαρκής αριθμός κατάλληλων νιπτήρων με τρεχούμενο νερό (ζεστό αν χρειάζεται).

19.2.4. Πρέπει να υπάρχουν χωριστοί νιπτήρες για τους άνδρες και τις γυναίκες, εφόσον τούτο επιβάλλεται από λόγους ευπρέπειας.

19.2.5 Αν οι αίθουσες λουτρού ή οι νιπτήρες και τα αποδυτήρια είναι χωριστά, οι χώροι αυτοί πρέπει να επικοινωνούν ευχερώς μεταξύ τους.

19.3. ΑΠΟΧΩΡΗΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΝΙΠΤΗΡΕΣ

Οι εργαζόμενοι πρέπει να έχουν στη διάθεσή τους, κοντά στις θέσεις εργασίας, στους χώρους ανάπαυσης, στα αποδυτήρια και στα λουτρού ή στους νιπτήρες, ξεχωριστούς χώρους εφοδιασμένους με επαρκή αριθμό αποχωρητηρίων και νιπτήρων και σύμφωνα με τις ισχύουσες υγειονομικές διατάξεις:

α. Απόφαση Γ1γ/9900/27.11.74 «Περί υποχρεωτικής κατασκευής αποχωρητηρίων» (1266/B), που τροποποιήθηκε με τις αποφάσεις Γ112400/26.3.75 (371/B) και Αιβ/2055/4.3.80 (338/B) και

β. Απόφαση Α1β/8577/83 «Περί υγειονομικού ελέγχου και αδειών ιδρύσεως και λειτουργίας των εγκαταστάσεων επιχειρήσεων υγειονομικού ενδιαφέροντος, καθώς και των γενικών και ειδικών όρων ιδρύσεως και λειτουργίας των εργαστηρίων και καταστημάτων τροφίμων ή/και ποτών» (526/B).

20. Χώροι πρώτων βοηθειών

20.1. Στους χώρους εργασίας που ο αριθμός

των εργαζομένων υπερβαίνει τους 100 πρέπει να προβλέπεται ένας ή περισσότεροι χώροι πρώτων βοηθειών.

Χώρος πρώτων βοηθειών πρέπει επίσης να προβλέπεται και στους λοιπούς χώρους εργασίας όπου ο τύπος της δραστηριότητας που αναπτύσσεται εκεί και η συχνότητα των ατυχημάτων το απαιτούν.

20.2. Οι χώροι που προορίζονται για την παροχή πρώτων βοηθειών πρέπει να είναι εξοπλισμένοι με τις απαραίτητες εγκαταστάσεις και υλικά πρώτων βοηθειών, να διαθέτουν τρεχούμενο νερό, να εξυπηρετούνται από ένα ή περισσότερα εντεταλμένα, ειδικά εκπαιδευμένα για την παροχή πρώτων βοηθειών άτομα και να επιτρέπουν την άνετη είσοδο τραυματισφορέων και φορέων.

20.3. Τα ελάχιστα απαιτούμενα υλικά πρώτων βοηθειών είναι:

- Ακετυλοσαλικιλικό οξύ
- Παρακεταμόλη
- Αντιισταμινικά δισκία
- Αντιόξινα δισκία
- Σπασμολυτικό (σταγόνες ή δισκία)
- Αντιδιαρροϊκό χαρτί/νήμα/πηκτίνης
- Αντισηπτικό κολλύριο
- Αντιισταμινική αλοιφή
- Επίδεσμο 2.50 x 0.05 μέτρα
- Επίδεσμο 2.50 x 0.10 μέτρα
- Βαμβάκι
- Απορροφητική γάζα αποστειρωμένη
- Λευκοπλάστης πλάτους 0.08 μέτρα
- Τεμάχια λευκοπλάστη με γάζα αποστειρωμένη
- Τριγωνικό επίδεσμο
- Ποτηράκια μιας χρήσης (χαρτίνα ή πλαστικά)
- Αιμοστατικό επίδεσμο
- Διάλυμα αμμωνίας
- Οξυζενέ
- Οινόπνευμα καθαρό
- Βάμμα ιωδίου

- Μερκιοπροχορώμι ή άλλο αντισηπτικό
- Χάλια άνθρακα (καρβοννίγια)

20.4. Οι ποσότητες των παραπάνω ειδών καθορίζονται ανάλογα με τον αριθμό των εργαζομένων. Η συμπλήρωσή τους και με άλλα είδη καθορίζεται από το γιατρό εργασίας.

20.5. Οι χώροι πρώτων βοηθειών πρέπει να επισημαίνονται σύμφωνα με το π.δ. 105/95 «Ελάχιστες προδιαγραφές για την σήμανση ασφαλείας ή/και υγείας στην εργασία σε συμμόρφωση με την οδηγία 92/58/ΕΟΚ» (67/Α).

20.6. Υλικό πρώτων βοηθειών πρέπει να διατίθεται, επίσης, σε όλους τους χώρους όπου αυτό απαιτείται λόγω των συνθηκών εργασίας. Το υλικό πρέπει να φέρει κατάλληλη σήμανση και η πρόσβαση σε αυτό να είναι ευχερής.

20.7. Πίνακας με οδηγίες για την παροχή πρώτων βοηθειών συνοδευόμενες κατά το δυνατόν και με αντίστοιχα σήματα και εικόνες πρέπει να αναρτάται σε εμφανή σημεία των χώρων εργασίας.

21. Εργαζόμενοι με ειδικές ανάγκες

Οι χώροι εργασίας πρέπει να είναι διαρρυθμισμένοι έτσι ώστε να λαμβάνονται υπόψη, κατά περίπτωση, οι ιδιαιτερότητες των εργαζομένων με ειδικές ανάγκες. Ιδιαίτερη μέριμνα θα πρέπει να δοθεί στο σωστό σχεδιασμό σύμφωνα με τις οδηγίες του ΥΠΕΧΩΔΕ (Γραφείο μελετών για άτομα με ειδικές ανάγκες). Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται, ιδίως, για τις θύρες, τους διαδρόμους επικοινωνίας, τα κλιμακοστάσια, τα σημεία τοποθέτησης των διακοπών τεχνη-

τού φωτισμού και του εξοπλισμού έκτακτης ανάγκης, τα λουτρό (ντους), τους νιπτήρες, τα αποχωρητήρια, την επίπλωση, τις εγκαταστάσεις, τον τεχνικό εξοπλισμό και τις θέσεις εργασίας που χρησιμοποιούνται ή καταλαμβάνονται από εργαζόμενους με ειδικές ανάγκες.

22. Κυκλοφορία πεζών και οχημάτων

Οι εξωτερικοί και εσωτερικοί χώροι εργασίας πρέπει να διευθετούνται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε η κυκλοφορία των πεζών και των οχημάτων να μπορεί να γίνεται κατά ασφαλή τρόπο.

23. Εξωτερικοί χώροι εργασίας (ιδιαίτερες διατάξεις)

23.1. Οι χώροι εργασίας που βρίσκονται στο ύπαιθρο πρέπει να φωτίζονται ικανοποιητικά με τεχνητό φωτισμό εφόσον το φως της ημέρας δεν αρκεί.

23.2. Εφόσον οι εργαζόμενοι απασχολούνται σε εξωτερικές θέσεις εργασίας, αυτές πρέπει να διευθετούνται κατά τέτοιο τρόπο ώστε οι εργαζόμενοι:

α. Να προστατεύονται από τις ατμοσφαιρικές επιδράσεις και από την πτώση αντίχειμένων

β. Να μπορούν να απομακρυνθούν γρήγορα από την θέση εργασίας τους σε περίπτωση κινδύνου και να μπορούν να λάβουν γρήγορα βοήθεια

γ. Να μην είναι εκτεθειμένοι σε επιβλαβή ηχητικά επίπεδα ούτε σε επιβλαβή εξωτερική επίδραση (π.χ. αέρια, ατμούς, σκόνη)

δ. Να μην κινδυνεύουν να γλιστρήσουν ή να πέσουν.

Άρθρο 11
Έλεγχος εφαρμογής

Ο έλεγχος της εφαρμογής του παρόντος διατάγματος ανατίθεται στις αρμόδιες υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (στα Κέντρα Πρόληψης Επαγγελματικού Κινδύνου ή στις Διευθύνσεις επιθεώρησης εργοστασίων και στις Διευθύνσεις απασχόλησης με τα αρμόδια Τμήματα τεχνικής και υγειονομικής επιθεώρησης εργοστασίων ή στα Τμήματα και Γραφεία επιθεώρησης εργοστασίων κλπ) σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας.

Άρθρο 12
Κυρώσεις

1. Σε κάθε εργοδότη, κατασκευαστή, παρασκευαστή, εισαγωγέα ή προμηθευτή, που παραβαίνει τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος επιβάλλονται, ανεξάρτητα από τις ποινικές κυρώσεις, οι διοικητικές κυρώσεις του άρθρου 24 του ν. 2224/94 με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 6 της ΚΥΑ 88555/3293/30.9.88 που κυρώθηκε με το άρθρο 39 του ν. 1836/89.

2. Σε κάθε εργοδότη, κατασκευαστή, παρασκευαστή, εισαγωγέα ή προμηθευτή, που παραβαίνει από αμέλεια ή πρόθεση τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος επιβάλλονται οι ποινικές κυρώσεις του άρθρου 25 του ν. 2224/94.

Άρθρο 13
Καταργούμενες διατάξεις

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος διατάγματος καταργούνται όλα τα άρθρα των κεφαλαίων Α, Β, Γ, Δ, Ε, ΣΤ, Ζ, Η, Θ και ΙΖ του Π.Δ. της 14-3-1934 «Περί υγιεινής και ασφάλειας των εργατών και υπαλλήλων των πάσης φύσεως βιομηχανικών και βιοτεχνικών εγκαταστάσεων, εργαστηρίων κ.λπ.» (112/Α). Στην περίπτωση όμως του άρθρου 4 του παρόντος διατάγματος η ισχύς τους παρατείνεται μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1997.

Άρθρο 14
Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος διατάγματος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, με την επιφύλαξη του άρθρου 4 του παρόντος διατάγματος.

Επιπλέον, η ισχύς της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του παρόντος διατάγματος αρχίζει δύο μήνες μετά τη δημοσίευση του παρόντος διατάγματος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και δεν αφορά τις περιπτώσεις που τα δικαιολογητικά για την έκδοση οικοδομικής αδειάς ή για την έγκριση της τεχνικής μελέτης έχουν ήδη υποβληθεί.

Στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Αθήνα, 18 Ιανουαρίου 1996

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ.17 (ΦΕΚ 11/Α/18-1-96)

«Μέτρα για την βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 89/391/ΕΟΚ και 91/383/ΕΟΚ»

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α. των άρθρων 1 (παράγραφοι 1, 2, 3, 4 και 5) και 3 του ν. 1338/83 «Εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου» (34/Α) που τροποποιήθηκαν αντιστοίχως με το άρθρο 6 του ν. 1440/84 «Συμμετοχή της Ελλάδας στο κεφάλαιο, στα αποθεματικά και στις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, στο κεφάλαιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ανθρακος και Χάλυβος και του Οργανισμού Εφοδιασμού EURATOM» (70/Α) και με το άρθρο 65 του ν. 1892/90 «Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» (101/Α) και

β. της παραγράφου 2 του άρθρου δευτέρου του ν.2077/92 «Κύρωση της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και των σχετικών πρωτοκόλλων και δηλώσεων που περιλαμβάνονται στην τελική Πρόαξη» (136/Α).

2. Τις διατάξεις των άρθρων 1 (παράγραφος 3), 14 (παράγραφος 2) και 36 του ν. 1568/85 «Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων» (177/Α).

3. Τις διατάξεις του άρθρου 39 του ν. 1836/89 «Προώθηση της απασχόλησης και της επαγγελματικής κατάρτισης και άλλες διατάξεις» (79/Α).

4. Τις διατάξεις του άρθρου 26 ν. 2224/94 «Ρύθμιση θεμάτων εργασίας, συνδικαλιστικών δικαιωμάτων, υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων και οργάνωσης Υπουργείου Εργασίας και των εποπτευομένων από αυτό νομικών προσώπων και άλλες διατά-

ξεις» (112/Α).

5. Την αριθ. 150/16-10-95 απόφαση του πρωθυπουργού «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Αναπληρωτή Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης Χαράλαμμο Καστανίδη» (860/Β)

6. Την αριθ. Δ15/Φ19/ 19143/22-9-95 Κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Υφυπουργό Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας Κωνσταντίνο Βρεττό» (821/Β)

7. Την αριθμ. 19/21.12.94 γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας

8. Τις διατάξεις του άρθρου 29Α του ν. 1558/85 «Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα» (137/Α), που προστέθηκε με το άρθρο 27 του ν. 2081/92 «Ρύθμιση του θεσμού των Επιμελητηρίων κ.λ.π.» (154/Α).

9. Ότι με την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος δεν θα προκληθεί πρόσθετη δαπάνη σε βάρος του προϋπολογισμού του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή του κρατικού προϋπολογισμού ή προϋπολογισμού ΝΠΔΔ, δεδομένου ότι οι δαπάνες εντάσσονται στα πλαίσια των ήδη εγκεκριμένων προϋπολογισμών για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 39 του ν. 1836/89, ο οποίος έχει επεκταθεί και στο Δημόσιο.

10. Τις αριθμ. 526/1995, 6/96 γνωμοδοτήσεις του Συμβουλίου Επικρατείας, μετά από απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας,

Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υγείας και Πρόνοιας, Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας, Εμπορικής Ναυτιλίας, Μεταφορών και Επικοινωνιών.

του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του Υφυπουργού Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας, αποφασίζουμε:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Αντικείμενο-Πεδίο εφαρμογής

1. Σκοπός του παρόντος προεδρικού διατάγματος είναι η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας περί της ασφαλείας και υγιεινής των εργαζομένων προς τις διατάξεις των οδηγιών 89/391/ΕΟΚ της 12ης Ιουνίου 1989 «Σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία» (ΕΕ L 183/29-6-89) και 91/383/ΕΟΚ της 25ης Ιουνίου 1991 «Για την συμπλήρωση των μέτρων που αποσκοπούν στο να προαγάγουν τη βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας κατά την εργασία των εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου ή με σχέση προσωρινής εργασίας» (ΕΕ L 206/29-7-91)

2. Το παρόν προεδρικό διάταγμα έχει ως αντικείμενο την εφαρμογή μέτρων για την προαγωγή της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία. Προς το σκοπό αυτό, περιέχει γενικές αρχές σχετικά με την πρόληψη των επαγγελματιζών κινδύνων και την προστασία της ασφάλειας και της υγείας, την εξάλειψη των συντελεστών κινδύνου των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματιζών ασθενειών, την ενημέρωση, τη διαβούλευση, την ισόρροπη συμμετοχή, την κατάρτιση των εργαζομένων και των εκπροσώπων τους, καθώς και τους κανόνες για την εφαρμογή των γενικών αυτών αρχών.

3. Οι διατάξεις του παρόντος διατάγματος εφαρμόζονται σε όλες τις επιχειρήσεις, εγκαταστάσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα (βιομηχανικές, γεωργικές, εμπορικές, διοικητικές, εκπαιδευτικές, πολιτιστικές δραστηριότητες, δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, αναψυχής, κλπ).

4. Για την εφαρμογή του παρόντος διατάγματος στο Δημόσιο, τα ΝΠΔΔ και ΟΤΑ ισχύουν και οι ιδιαίτερες ρυθμίσεις της ΚΥΑ 88555/3293/88 «Υγιεινή και ασφάλεια του προσωπικού του Δημοσίου, των ΝΠΔΔ και των ΟΤΑ» (7211Β) που κυρώθηκε με το άρθρο 39 του ν. 1836/89.

5. Οι διατάξεις του παρόντος διατάγματος δεν εφαρμόζονται στο ένστολο προσωπικό των ενόπλων δυνάμεων και των σωματίων ασφαλείας και στο οικιακό υπηρετικό προσωπικό. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να εξασφαλίζεται, όσο αυτό είναι δυνατόν, η ασφάλεια και η υγεία του ως άνω προσωπικού, εν όψει των στόχων του παρόντος.

6. Οι διατάξεις του ν. 1568/85 και των προεδρικών διαταγμάτων που εκδόθηκαν με τις εξουσιοδοτήσεις του εφαρμόζονται στο σύνολό τους και στις επιχειρήσεις:

- α) εκρηκτικών υλών
- β) μεταλλείων-λατομείων-ορυχείων
- γ) καθαρά αλιευτικές
- δ) μεταφορών και
- ε) σε εργασίες με ιοντίζουσες ακτινοβολίες

7. Ειδικά στις θαλάσσιες μεταφορές, εφαρμογή έχουν οι διατάξεις του ν.δ. 187/73 «Περί Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου» (216/Α), του ν. 3816/1958 «Περί Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου» (32/Α), του ν. 486/76 «Περί κυρώσεως της υπ' αριθμ. 134 Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας (Περί προλήψεως εργατικών ατυχημάτων των ναυτικών)» (321/Α), του ν. 948/79 «Περί κυρώσεως της υπ' αριθμ. 147 Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας (Περί ελαχίστων επιπέδων ασφαλείας εμπορικών πλοίων)» (167/Α), του ν. 1314/84 «Περί κυρώσεως της Διεθνούς Σύμβασης για πρότυπα εκπαίδευσης, έκδοση πιστοποιητικών και τηρήσεως φυλακών των ναυτικών, 1978» (2/Α) και των κατ' εξουσιοδότηση αυτών εκδοθέντων προεδρικών διαταγμάτων.

8. Ειδικά για τον κλάδο των μεταλλείων-λατομείων-ορυχείων εφαρμογή έχουν και οι πλέον δεσμευτικές ή και ειδικές διατάξεις της Υ.Α. Π-5η/Φ/17402/84 «Κανονισμός Μεταλλευτικών και Λατομικών Εργασιών» (931/Β).

Άρθρο 2
Ορισμοί

Για την εφαρμογή του παρόντος, νοείται ως:

1. Εργαζόμενος: Κάθε πρόσωπο που απασχολείται από έναν εργοδότη με οποιαδήποτε σχέση εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ασκούμενων και των μαθητευόμενων, εκτός από το οικιακό υπηρετικό προσωπικό.

2. Εργοδότης: Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το οποίο συνδέεται με σχέση εργασίας με τον εργαζόμενο και έχει την ευθύνη για την επιχείρηση ή/και την εγκατάσταση.

3. Επιχείρηση: Κάθε επιχείρηση, εκμετάλλευση, εγκατάσταση και εργασία του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, ανεξαρτήτως κλάδου οικονομικής δραστηριότητας στον οποίο κατατάσσεται.

4. Εκπρόσωπος των εργαζομένων: Κάθε εκλεγμένο άτομο, με ειδική αρμοδιότητα σε θέματα προστασίας της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων σύμφωνα με τα άρθρα 2 και 3 του ν. 1568/85 και τα άρθρα 1, 2, 3, 4 και 5 του ν. 1767/88 «Συμβούλια εργαζομένων και άλλες εργατικές διατάξεις» κύρωση της 135 Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας» (63/Α) και το άρθρο 3 του παρόντος διατάγματος, για να εκπροσωπεί τους εργαζόμενους, όσον αφορά τα ζητήματα προστασίας της ασφάλειας και της υγείας κατά την εργασία.

5. Τύπος εργασίας: Κάθε χώρος όπου βρίσκονται ή μεταβαίνουν οι εργαζόμενοι εξ αιτίας της εργασίας τους και που είναι κάτω από τον έλεγχο του εργοδότη.

6. Πρόληψη: Το σύνολο των διατάξεων ή μέτρων που λαμβάνονται ή προβλέπονται καθ' όλα τα στάδια της δραστηριότητας της επιχείρησης, με στόχο την αποφυγή ή τη μείωση των επαγγελματικών κινδύνων.

7. Αρμόδια επιθεώρηση εργασίας: Οι αρμόδιες υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης κατά το άρθρο 15 (παράγραφος 1) του παρόντος διατάγματος και για τον κλάδο των μεταλλείων-λατομείων-ορυχείων οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΟΡΓΑΝΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Άρθρο 3

Εκπρόσωποι των εργαζομένων με ειδική αρμοδιότητα σε θέματα ασφάλειας και υγείας

1. Στις επιχειρήσεις που απασχολούν από 20 άτομα και πάνω οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα να επιλέγουν εκπροσώπους, με ειδική αρμοδιότητα σε θέματα προστασίας της ασφάλειας και της υγείας σύμφωνα με τα άρθρα 2 και 3 του ν. 1568/85.

2. Στις επιχειρήσεις που απασχολούν κάτω από 20 άτομα οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα να διαβουλευονται μεταξύ τους και να επιλέγουν με πλειοψηφία εκπροσώπού τους για την υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας. Για τον εκπρόσωπο αυτόν ισχύουν οι ειδικότερες ρυθμίσεις των άρθρων 2 (παράγραφοι Α2, Β1, Β2 και Γ2) και 3 (παράγραφος 9) του ν. 1568/85. Ο εκπρόσωπος αυτός επιλέγεται για διάστημα δύο ετών.

3. Ο χρόνος απαλλαγής από την εργασία, των παραπάνω εκπροσώπων των εργαζομένων, για να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις κείμενες διατάξεις και το παρόν διάταγμα υπολογίζεται σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 7 του παρόντος διατάγματος.

Άρθρο 4

Παροχή υπηρεσιών προστασίας και πρόληψης

1. Στις επιχειρήσεις που απασχολούν 50 και άνω εργαζόμενους, ο εργοδότης έχει την υποχρέωση να χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες τεχνικού ασφάλειας και γιατρού εργασίας σύμφωνα με το κεφ. Α του ν. 1568/85, το παρόν διάταγμα και τους ειδικότερους όρους που ορίζονται στο π.δ. 294/88 «Ελάχιστος χρόνος απασχόλησης τεχνικού ασφαλεί-

ας και γιατρού εργασίας, επίπεδο γνώσεων και ειδικότητα τεχνικού ασφάλειας για τις επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του ν. 1568/85 Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων» (138/Α).

2. Με την επιφύλαξη ειδικότερων ή πλέον δεσμευτικών διατάξεων, στις επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από 50 εργαζόμενους ο εργοδότης έχει την υποχρέωση να χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες τεχνικού ασφάλειας σύμφωνα με το κεφ. Α του ν. 1568/85, το παρόν διάταγμα, τους ειδικότερους όρους που ορίζονται στο π.δ. 294/88 και σύμφωνα με τα οριζόμενα στα παρακάτω εδάφια:

α) Στις επιχειρήσεις που υπάγονται στην κατηγορία Α όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 2 του π.δ. 294/88, ο εργοδότης έχει υποχρέωση να χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες τεχνικού ασφάλειας που έχει τα προσόντα των εδαφίων α ή β ή γ της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του ν. 1568/85.

β) Στις επιχειρήσεις που υπάγονται στην κατηγορία Β όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 2 του π.δ. 294/88, ο εργοδότης έχει υποχρέωση να συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις του εδαφίου (α). Δύναται όμως σε ό,τι αφορά τον τεχνικό ασφάλειας να αναθέτει τα καθήκοντα αυτά σε εργαζόμενους, με τα προσόντα του εδαφίου (δ) της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του ν. 1568/85, εφόσον αυτοί απασχολούνται με πλήρες ωράριο στην επιχείρηση. Στην περίπτωση αυτή ο εργοδότης υποχρεούται να επιμορφώσει τον εργαζόμενο αυτόν, όπως ορίζεται ειδικότερα στο άρθρο 13 του ν. 1568/85 και στο άρθρο 6 του παρόντος διατάγματος.

γ) Στις επιχειρήσεις που υπάγονται στην κατηγορία Γ όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 2 του π.δ. 294/88, ο εργοδότης έχει υποχρέωση να συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις του εδαφίου (β). Δύναται όμως να αναλάβει ο ίδιος τις υποχρεώσεις που προκύπτουν από την περίπτωση αυτή εφόσον επιμορφωθεί κατάλληλα, σύμφωνα με το άρθρο 13 του ν. 1568/85 και το άρθρο 6 του παρόντος διατάγματος.

3. Σε κάθε περίπτωση απασχόλησης τεχνικού ασφαλείας και γιατρού εργασίας ο ελάχιστος πραγματικός χρόνος ετήσιας απασχόλησης για τον καθένα χωριστά δεν μπορεί να είναι μικρότερος των:

- α) 25 ωρών ετησίως για επιχειρήσεις, που απασχολούν μέχρι 20 άτομα,
- β) 50 ωρών ετησίως για επιχειρήσεις, που απασχολούν από 21-50 άτομα και
- γ) 75 ωρών ετησίως για επιχειρήσεις, που απασχολούν άνω των 50 ατόμων.

4. Ο εργοδότης προκειμένου να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του ν.1568/85 και του παρόντος διατάγματος για υποχρέωση χρησιμοποίησης υπηρεσιών τεχνικού ασφαλείας και γιατρού εργασίας ή/και σε ιδιαίτερα προβλήματα υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων, δύναται να επιλέξει μεταξύ των περιπτώσεων ανάθεσης των καθηκόντων τεχνικού ασφαλείας ή/και γιατρού εργασίας σε εργαζόμενους στην επιχείρηση ή σε άτομα εκτός της επιχείρησης ή σύναψης σύμβασης με τις Εξωτερικές Υπηρεσίες Προστασίας και Πρόληψης (ΕΞΥΠΠ) του άρθρου 5 του παρόντος διατάγματος ή συνδυασμό μεταξύ αυτών των δυνατοτήτων.

5. Στην περίπτωση που παρέχονται υπηρεσίες τεχνικού ασφαλείας και γιατρού εργασίας συνδυασμένα από εργαζόμενους στην επιχείρηση, ή/και από άτομα εκτός της επι-

χείρησης ή/και από ΕΞΥΠΠ, αυτοί οφείλουν να συνεργάζονται αναλόγως των αναγκών.

6. Εάν ο εργοδότης αποτανθεί σε άτομα εκτός της επιχείρησης ή σε ΕΞΥΠΠ, αυτά ενημερώνονται από τον εργοδότη για τους παράγοντες που έχουν ή μπορεί να έχουν επιπτώσεις στην ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων και έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 11 του παρόντος διατάγματος.

7. Ο εργοδότης πριν από την επιλογή ανάθεσης καθηκόντων τεχνικού ασφαλείας ή/και γιατρού εργασίας σε εργαζόμενους στην επιχείρηση ή σε άτομα εκτός της επιχείρησης, έχει υποχρέωση να γνωστοποιεί στην αρμόδια επιθεώρηση εργασίας τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα τους, το χρόνο απασχόλησής τους με τα καθήκοντα αυτά, τα στοιχεία για το είδος και την οργάνωση της επιχείρησης, τον αοιθμό των εργαζομένων, τον ελάχιστο προβλεπόμενο χρόνο απασχόλησης τεχνικού ασφαλείας ή/και γιατρού εργασίας και λοιπές συναφείς πληροφορίες.

8. Σε περίπτωση ανάθεσης των καθηκόντων τεχνικού ασφαλείας ή/και γιατρού εργασίας σε ΕΞΥΠΠ, πριν από την επιλογή, ο εργοδότης έχει υποχρέωση να γνωστοποιεί στην αρμόδια επιθεώρηση εργασίας τη γραπτή σύμβαση με την ΕΞΥΠΠ, στην οποία πρέπει να αναγράφονται:

- α) Το νομικό καθεστώς της ΕΞΥΠΠ.
- β) Ο νόμιμος εκπρόσωπός της.
- γ) Η έδρα της.
- δ) Το είδος των προσφερομένων υπηρεσιών.
- ε) Τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα των αρμόδιων ατόμων που έχουν οριστεί για τη συγκεκριμένη επιχείρηση.
- στ) Ο χρόνος απασχόλησης των ατόμων

αυτών στην επιχείρηση.

ζ) Τα στοιχεία για το είδος και την οργάνωση της επιχείρησης.

η) Ο αριθμός των εργαζομένων στην επιχείρηση και λοιπές συναφείς πληροφορίες.

θ) Ο ελάχιστος προβλεπόμενος χρόνος απασχόλησης τεχνικού ασφαλείας ή/και γιατρού εργασίας για την επιχείρηση.

9. Η αρμόδια επιθεώρηση εργασίας ελέγχει το νομότυπο των αναθέσεων. Ειδικά για την ανάθεση καθηκόντων γιατρού εργασίας πρέπει να υπάρχει και σχετική βεβαίωση άσκησης της συγκεκριμένης ιατρικής ειδικότητας από τον τοπικό ιατρικό σύλλογο.

10. Στις επιχειρήσεις που έχουν υποχρέωση πλήρους απασχόλησης τουλάχιστον δύο τεχνικών ασφαλείας σύμφωνα με το π.δ. 294/88, συνιστάται υποχρεωτικά Εσωτερική Υπηρεσία Προστασίας και Πρόληψης (ΕΣΥΠΠ).

11. Οι ΕΣΥΠΠ επιτρέπεται να λειτουργούν ως ΕΞΥΠΠ και να χρησιμοποιούνται από διάφορες επιχειρήσεις υπό την προϋπόθεση ότι κατέχουν την άδεια που προβλέπεται στο άρθρο 5 (παράγραφος 3) του παρόντος διατάγματος και πληρούν και τις λοιπές προϋποθέσεις του άρθρου αυτού.

12. Ο τεχνικός ασφαλείας ή/και ο γιατρός εργασίας στα πλαίσια των υποχρεώσεών τους σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις έχουν υποχρέωση να διενεργούν τις απαραίτητες μετρήσεις, και σε περίπτωση που η επιχείρηση δεν διαθέτει τα κατάλληλα μέσα για τις μετρήσεις αυτές, ο εργοδότης προσεύγει σε ΕΞΥΠΠ.

Τα αποτελέσματα των μετρήσεων αυτών καταγράφουν κατ' εφαρμογή των εδαφίων (α) και (ε) της παραγράφου 3 του άρθρου 26

του ν. 1568/85, αναφέρουν στον εργοδότη οποιαδήποτε παράλειψη των μέτρων υγιεινής και ασφάλειας, προτείνουν μέτρα αντιμετώπισής τους και επιβλέπουν την εφαρμογή τους.

13. Ο γιατρός εργασίας στα πλαίσια των υποχρεώσεών του και των υποχρεώσεων του εργοδότη σύμφωνα με τις κείμενες ειδικές διατάξεις, εφόσον η επιχείρηση δεν διαθέτει την κατάλληλη υποδομή, έχει υποχρέωση να παραπέμπει τους εργαζόμενους για συγκεκριμένες συμπληρωματικές ιατρικές εξετάσεις.

Οι εξετάσεις αυτές διενεργούνται σε ΕΞΥΠΠ, ή σε κατάλληλες υπηρεσίες του ιδιωτικού τομέα ή σε προσδιοριζόμενες από τους Υπουργούς Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, και Υγείας και Πρόνοιας αρμόδιες μονάδες των ασφαλιστικών οργανισμών ή του Εθνικού Συστήματος Υγείας (ΕΣΥ).

Στη συνέχεια ο γιατρός εργασίας λαμβάνει γνώση και αξιολογεί τα αποτελέσματα των παραπάνω εξετάσεων.

Οι δαπάνες που προκύπτουν από την εφαρμογή της παραγράφου αυτής βαρύνουν τον εργοδότη.

14. Για κάθε εργαζόμενο ο γιατρός εργασίας της επιχείρησης τηρεί σχετικό ιατρικό φάκελο. Επί πλέον καθιερώνεται και περιλαμβάνεται στον ιατρικό φάκελο, ατομικό βιβλιário επαγγελματικού κινδύνου, όπου αναγράφονται τα αποτελέσματα των ιατρικών και εργαστηριακών εξετάσεων, κάθε φορά που εργαζόμενος υποβάλλεται σε αντίστοιχες εξετάσεις.

Δικαιούνται να λαμβάνουν γνώση του φακέλου και του ατομικού βιβλιαρίου του εργαζόμενου οι υγειονομικοί επιθεωρητές της αρμό-

διασ επιθεώρησης εργασίας και οι γιατροί του ασφαλιστικού οργανισμού στον οποίο ανήκει ο εργαζόμενος καθώς και ο ίδιος ο εργαζόμενος.

Σε κάθε περίπτωση παύσης της σχέσης εργασίας, το βιβλιάριο παραδίδεται στον εργαζόμενο που αφορά.

Άρθρο 5
Εξωτερικές Υπηρεσίες
Προστασίας και Πρόληψης
(ΕΞΥΠΠ)

1. Οι υπηρεσίες τεχνικού ασφαλείας και γιατρού εργασίας, όπως αυτές προσδιορίζονται από το ν. 1568/85 και το παρόν διάταγμα μπορούν να παρέχονται σε μια επιχείρηση και από ατομικές επιχειρήσεις ή νομικά πρόσωπα έξω από την επιχείρηση, που στο εξής θα ονομάζονται «Εξωτερικές Υπηρεσίες Προστασίας και Πρόληψης» (ΕΞΥΠΠ). Οι ΕΞΥΠΠ ασκούν τις αρμοδιότητες και έχουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του τεχνικού ασφαλείας και του γιατρού εργασίας, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

2. Δικαίωμα σύστασης ΕΞΥΠΠ έχουν επίσης:

α) Οργανισμοί εποπτευόμενοι από τα Υπουργεία Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, και Υγείας και Πρόνοιας

β) ΝΠΔΔ με δραστηριότητες σχετικές με τις συνθήκες εργασίας καθώς και τα επιμελητήρια.

γ) Τα ανώτερα ή ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

δ) Συνδικαλιστικές οργανώσεις εργαζομένων.

ε) Ενώσεις εργοδοτών.

στ) Μικτές συμπράξεις των ανωτέρω.

3. Οι ΕΞΥΠΠ για να αρχίσουν να λειτουργούν και να παρέχουν υπηρεσίες υποχρεούνται να κατέχουν σχετική άδεια σύμφωνα με τις εθνικές διατάξεις.

4. Οι ΕΞΥΠΠ συνδέονται με κάθε επιχείρηση με γραπτή σύμβαση. Η σύμβαση αυτή κοινοποιείται στην αρμόδια επιθεώρηση εργασίας και στους εκπροσώπους των εργαζομένων ή αλλιώς ανακοινώνεται στους εργαζόμενους της επιχείρησης. Στη σύμβαση αναγράφονται τα αναφερόμενα στην παράγραφο 8 του άρθρου 4 του παρόντος διατάγματος στοιχεία.

5. Καταγγελία, λύση ή αλλαγή της σύμβασης μιας επιχείρησης με ΕΞΥΠΠ δεν μπορεί να οφείλεται σε διαφωνία για θέματα αρμοδιότητας της δεύτερης. Σε κάθε περίπτωση η καταγγελία, η λύση ή η αλλαγή της σύμβασης πρέπει να είναι αιτιολογημένη και κοινοποιείται στην αρμόδια επιθεώρηση εργασίας.

6. Οι υποχρεώσεις και οι ευθύνες που αναλαμβάνει με τη σύμβαση η ΕΞΥΠΠ κατά κανένα τρόπο δεν μεταφέρονται σε εργαζόμενους που απασχολεί.

7. Οι ΕΞΥΠΠ, προκειμένου να παρέχουν τις υπηρεσίες της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, πρέπει να διαθέτουν το αναγκαίο προσωπικό με την απαιτούμενη επιστημονική εξειδίκευση και σε ικανό αριθμό καθώς επίσης τα απαιτούμενα μέσα ή εξοπλισμό, ώστε να πληρούνται οι προϋποθέσεις της κείμενης νομοθεσίας για το σκοπό αυτό και για κάθε μία από τις επιχειρήσεις με τις οποίες συμβάλλονται.

8. Όταν οι επιχειρήσεις με τις οποίες συμβάλλονται οι ΕΞΥΠΠ, δεν διαθέτουν τα απαιτούμενα μέσα ή εξοπλισμό για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους, όπως για τη διενέργεια μετρήσεων, εξετάσεων κ.λπ., οι ΕΞΥΠΠ μπορούν να διαθέτουν δικιά τους μέσα ή εξοπλισμό. Στην περίπτωση

αυτή γίνεται σχετική αναφορά στη γραπτή σύμβαση της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου.

9. Οι ΕΞΥΠΠ υποχρεούνται να τηρούν φακέλους για κάθε μία επιχείρηση, με την οποία συμβάλλονται. Στους φακέλους καταχωρούνται αντίγραφα κάθε υπόδειξης, έρευνας, μέτρησης ή εξέτασης που σχετίζεται με την επιχείρηση. Οι καταχωρήσεις αυτές πρέπει να καταγράφονται από την ΕΞΥΠΠ και στα βιβλία, τα οποία υποχρεούται να τηρεί η επιχείρηση.

10. Οι ΕΞΥΠΠ τηρούν αναλυτικά δελτία παρουσίας κάθε τεχνικού ασφάλειας και γιατρού εργασίας με το χρόνο απασχόλησής τους σε κάθε επιχείρηση, συγκεντρωτικό πίνακα των οποίων υποβάλλουν στην αρμόδια Γενική Διεύθυνση του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων το πρώτο δεκαπενθήμερο κάθε εξαμήνου. Επίσης συντάσσουν ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων την οποία υποβάλλουν στην παραπάνω Γενική Διεύθυνση το πρώτο δίμηνο κάθε νέου έτους.

11. Ανάλογες υποχρεώσεις με αυτές της προηγούμενης παραγράφου έχουν και τα άτομα εκτός των επιχειρήσεων που αναλαμβάνουν καθήκοντα τεχνικού ασφάλειας και γιατρού εργασίας.

12. Το προσωπικό της ΕΞΥΠΠ υποχρεούται να τηρεί το επιχειρησιακό απόρρητο, που αφορά τόσο την ίδια όσο και την επιχείρηση με την οποία συμβάλλεται.

13. Οι ΕΞΥΠΠ υποχρεούνται να θέτουν στη διάθεση της αρμόδιας επιθεώρησης εργασίας, κάθε στοιχείο που τους ζητείται, για να αποδείξουν ότι είναι σε θέση να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνουν με βάση τη σύμβαση της παραγράφου 5 του παρόντος άρθρου.

14. Η αρμόδια επιθεώρηση εργασίας έχει επίσης πρόσβαση σε όλα τα στοιχεία των φακέλων, που αναφέρονται στην παράγραφο 10 του παρόντος άρθρου.

15. Το άρθρο 31 του ν. 1568/85 έχει εφαρμογή και για παροχή στοιχείων από την ΕΞΥΠΠ, που αφορούν την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων σε επιχειρήσεις με τις οποίες συμβάλλεται.

Άρθρο 6

Επιμόρφωση τεχνικών ασφάλειας, γιατρών εργασίας, και εκπροσώπων των εργαζομένων

1. Η επιμόρφωση των τεχνικών ασφάλειας, των γιατρών εργασίας και των εκπροσώπων των εργαζομένων, που παρέχεται από τους φορείς που ορίζονται εκάστοτε σύμφωνα με το άρθρο 13 του ν. 1568/85, διενεργείται και από το Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΕΛΙΝΥΑΕ) (άρθρο 6 της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας 1991-1992), καθώς και από τα διαπιστευμένα κέντρα κατάρτισης, βάσει του άρθρου 17 του ν. 2224/94.

2. Οι φορείς που διενεργούν τα παραπάνω επιμορφωτικά προγράμματα, υποχρεούνται να υποβάλλουν στην αρμόδια Γενική Διεύθυνση του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων τα προτεινόμενα προγράμματα επιμόρφωσης, τα προσόντα των εκπαιδευμένων και των εκπαιδευτών και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Η Γενική Διεύθυνση εισηγείται σχετικά στο Συμβούλιο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΣΥΑΕ).

3. Με αποφάσεις του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού και ύστερα από γνωμοδότηση του ΣΥΑΕ, ρυθμίζονται η οργάνωση, η λειτουργία, το είδος και η διάρκεια των εν λόγω προγραμμάτων, η διδακτέα

ύλη, τα προσόντα των διδασκόντων και των εκπαιδευομένων, τα πιστοποιητικά που χορηγούνται και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια. Με τις ίδιες αποφάσεις ρυθμίζονται και οι δαπάνες εκτέλεσης των επιμορφωτικών προγραμμάτων οι οποίες οπωσδήποτε δεν βαρύνουν τους εργαζόμενους.

4. Ο χρόνος αποχής των εργαζομένων από την εργασία, για τη παρακολούθηση των προγραμμάτων αυτών, θεωρείται χρόνος εργασίας για κάθε συνέπεια από τη σχέση εργασίας και για την αμοιβή τους και δεν μπορεί να συμψηφιστεί με την κανονική ετήσια άδειά τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ

Άρθρο 7

Γενικές υποχρεώσεις των εργοδοτών

1. Ο εργοδότης υποχρεούται να εξασφαλίζει την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων ως προς όλες τις πτυχές της εργασίας, και να λαμβάνει μέτρα που να εξασφαλίζουν την υγεία και ασφάλεια των τρίτων.

2. Εάν ο εργοδότης προσφεύγει σε άτομα εκτός της επιχείρησης ή σε ΕΞΥΠΠ για την ανάθεση των καθηκόντων τεχνικού ασφαλείας ή/και γιατρού εργασίας, αυτό δεν τον απαλλάσσει από τις υποχρεώσεις του στον τομέα αυτό.

3. Οι υποχρεώσεις του τεχνικού ασφαλείας, του γιατρού εργασίας και των εκπροσώπων των εργαζομένων, δεν θίγουν την αρχή της ευθύνης του εργοδότη.

4. Ο εργοδότης επίσης οφείλει να θέτει στη διάθεση των εκπροσώπων των εργαζομένων, επαρκή απαλλαγή από την εργασία χωρίς απώλεια αποδοχών, καθώς και τα αναγκαία μέσα προκειμένου να μπορούν να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις κείμενες διατάξεις και το παρόν διάταγμα.

Ο χρόνος απαλλαγής από την εργασία, συνολικά για όλους τους εκπροσώπους των εργαζομένων, δεν μπορεί να είναι μικρότερος από το ένα τρίτο (1/3) του ελάχιστου χρόνου

απασχόλησης τεχνικού ασφαλείας σύμφωνα με το π.δ. 294/88 και το παρόν διάταγμα. Στο χρόνο αυτό δεν προσμετράται ο χρόνος των συνεδριάσεων της παραγράφου Β.2 του άρθρου 2^{ου} του ν. 1568/85.

5. Στα πλαίσια των ευθυνών του, ο εργοδότης λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την προστασία της ασφαλείας και της υγείας των εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων πρόληψης των επαγγελματιζών κινδύνων, ενημέρωσης και κατάρτισης, καθώς και της δημιουργίας της απαραίτητης οργάνωσης και της παροχής των αναγκαίων μέσων.

6. Ο εργοδότης υποχρεούται:

α) Να φροντίζει ώστε να προσαρμόζονται τα μέτρα της προηγούμενης παραγράφου ανάλογα με τις μεταβολές των περιστάσεων και να επιδιώκει τη βελτίωση των υφισταμένων καταστάσεων.

β) Να εφαρμόζει τις υποδείξεις των τεχνικών και υγειονομικών επιθεωρητών εργασίας και γενικά να διευκολύνει το έργο τους μέσα στην επιχείρηση κατά τους ελέγχους.

γ) Να επιβλέπει την ορθή εφαρμογή των μέτρων υγιεινής και ασφαλείας της εργασίας.

δ) Να γνωστοποιεί στους εργαζόμενους τον επαγγελματικό κίνδυνο από την εργασία τους.

ε) Να καταρτίζει πρόγραμμα προληπτικής

δράσης και βελτίωσης των συνθηκών εργασίας στην επιχείρηση.

στ) Να εξασφαλίζει τη συντήρηση και την παρακολούθηση της ασφαλούς λειτουργίας μέσων και εγκαταστάσεων.

ζ) Να ενθαρρύνει και διευκολύνει την επιμόρφωση των εργαζομένων και των εκπροσώπων τους, σύμφωνα με το άρθρο 13 του ν. 1568/85 και τα άρθρα 6 και 12 του παρόντος διατάγματος.

7. Ο εργοδότης εφαρμόζει τα μέτρα που προβλέπονται στην παράγραφο 5 του παρόντος άρθρου, βάσει των ακόλουθων γενικών αρχών πρόληψης:

α) Αποφυγή των κινδύνων.

β) Εκτίμηση των κινδύνων που δεν μπορούν να αποφευχθούν.

γ) Προσαρμογή της εργασίας στον άνθρωπο, ειδικότερα όσον αφορά τη διαμόρφωση των θέσεων εργασίας, καθώς και την επιλογή των εξοπλισμών εργασίας και των μεθόδων εργασίας και παραγωγής, προκειμένου ιδίως να μετριασθεί η μονότονη και ρυθμικά επαναλαμβανόμενη εργασία και να μειωθούν οι επιπτώσεις της στην υγεία.

δ) Αντικατάσταση του επικίνδυνου από το μη επικίνδυνο ή το λιγότερο επικίνδυνο.

ε) Προγραμματισμός της πρόληψης με στόχο ένα συνεκτικό σύνολο που να ενσωματώνει στην πρόληψη την τεχνική, την οργάνωση της εργασίας, τις συνθήκες εργασίας, τις σχέσεις μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων και την επίδραση των παραγόντων του περιβάλλοντος στην εργασία.

στ) Καταπολέμηση των κινδύνων στην πηγή τους.

ζ) Προτεραιότητα στη λήψη μέτρων ομαδικής προστασίας σε σχέση με τα μέτρα ατομικής προστασίας.

η) Προσαρμογή στις τεχνικές εξελίξεις.

θ) Παροχή των κατάλληλων οδηγιών στους εργαζόμενους.

8. Με την επιφύλαξη των άλλων διατάξεων του παρόντος διατάγματος, ο εργοδότης οφείλει, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση των δραστηριοτήτων της επιχείρησης:

α) Να εκτιμά τους κινδύνους για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων, μεταξύ άλλων κατά την επιλογή των εξοπλισμών εργασίας, των χημικών και βιολογικών παραγόντων ή παρασκευασμάτων, κατά τη διαρρύθμιση των χώρων εργασίας καθώς και τους κινδύνους τους συναφείς με την παραγωγική διαδικασία. Η εκτίμηση αυτή είναι γραπτή και συντάσσεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 8 του παρόντος διατάγματος.

Μετά την εκτίμηση αυτή, οι δραστηριότητες πρόληψης και οι μέθοδοι εργασίας και παραγωγής που χρησιμοποιούνται από τον εργοδότη πρέπει:

i) να εξασφαλίζουν τη βελτίωση του επιπέδου προστασίας και της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων και

ii) να ενσωματώνονται στο σύνολο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης και σε όλα τα επίπεδα της ιεραρχίας.

β) Όταν αναθέτει καθήκοντα σ' έναν εργαζόμενο, να λαμβάνει υπόψη τις ικανότητες του εν λόγω εργαζόμενου σε θέματα ασφάλειας και υγείας.

γ) Να μεριμνά ώστε ο προγραμματισμός και η εισαγωγή νέων τεχνολογιών να αποτελούν αντικείμενο διαβούλευσης με τους εργαζόμενους και τους εκπροσώπους τους, όσον αφορά στις συνέπειες της επιλογής του εξοπλισμού, στις συνθήκες εργασίας, καθώς και στο εργασιακό περιβάλλον για την ασφάλεια και υγεία των εργαζομένων.

δ) Να φροντίζει ώστε να έχουν πρόσβαση στις ζώνες σοβαρού και ειδικού κινδύνου μόνο οι εργαζόμενοι που έχουν λάβει τις κατάλληλες οδηγίες.

9. Με την επιφύλαξη των άλλων διατάξεων του παρόντος διατάγματος, όταν πολλές επιχειρήσεις μοιράζονται τον ίδιο τόπο εργασίας, οι εργοδότες οφείλουν να συνεργάζονται για την εφαρμογή των διατάξεων σχετικά με την ασφάλεια, την υγεία και την υγιεινή και λαμβάνοντας υπόψη τη φύση των δραστηριοτήτων να συντονίζουν τις δραστηριότητές τους για την προστασία των εργαζομένων και την πρόληψη των επαγγελματικών κινδύνων, να αλληλοενημερώνονται και να ενημερώνει ο καθένας τους υπ' αυτόν εργαζόμενους και τους εκπροσώπους τους για τους κινδύνους αυτούς. Την ευθύνη συντονισμού των δραστηριοτήτων αναλαμβάνει ο εργοδότης που έχει υπό τον έλεγχό του τον τόπο εργασίας, όπου εκτελούνται εργασίες, εξαιρουμένων των περιπτώσεων που έχουν γίνει ειδικές ευνοϊκότερες νομοθετικές ρυθμίσεις.

10. Τα μέτρα για την ασφάλεια, την υγιεινή και την υγεία κατά την εργασία σε καμμία περίπτωση δεν συνεπάγονται την οικονομική επιβάρυνση των εργαζομένων.

Άρθρο 8

Ειδικές υποχρεώσεις εργοδοτών

1. Ο εργοδότης οφείλει:

α) Να έχει στη διάθεσή του μια γραπτή εκτίμηση των υφισταμένων κατά την εργασία κινδύνων για την ασφάλεια και την υγεία συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν ομάδες εργαζομένων που εκτίθενται σε ιδιαίτερους κινδύνους. Η εκτίμηση αυτή πραγματοποιείται από τους τεχνικό ασφάλειας, γιατρό εργασίας, ΕΣΥΠΠ ή ΕΞΥΠΠ,

σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Στους ανωτέρω ο εργοδότης οφείλει να παρέχει κάθε βοήθεια σε μέσα και προσωπικό για την εκπλήρωση του σκοπού αυτού.

β) Να καθορίζει τα μέτρα προστασίας που πρέπει να ληφθούν και, αν χρειαστεί, το υλικό προστασίας που πρέπει να χρησιμοποιηθεί.

2. Επιπλέον ο εργοδότης οφείλει:

α) Να αναγγέλλει στις αρμόδιες επιθεωρήσεις εργασίας και στις αρμόδιες υπηρεσίες του ασφαλιστικού οργανισμού στον οποίο υπάγεται ο εργαζόμενος εντός 24 ωρών όλα τα εργατικά ατυχήματα και εφόσον πρόκειται περί σοβαρού τραυματισμού ή θανάτου, να τηρεί αμετάβλητα όλα τα στοιχεία που δύνανται να χρησιμεύσουν για εξακρίβωση των αιτίων του ατυχήματος.

β) Να τηρεί ειδικό βιβλίο ατυχημάτων στο οποίο να αναγράφονται τα αίτια και η περιγραφή του ατυχήματος και να το θέτει στη διάθεση των αρμόδιων αρχών.

Τα μέτρα που λαμβάνονται για την αποτροπή επανάληψης παρόμοιων συμβάντων, καταχωρούνται στο ειδικό βιβλίο του άρθρου 6 (παράγραφος 1) και του άρθρου 9 (παράγραφος 1) του ν. 1568/85.

γ) Να τηρεί κατάλογο των εργατικών ατυχημάτων που είχαν ως συνέπεια για τον εργαζόμενο ανικανότητα εργασίας μεγαλύτερη των τριών εργάσιμων ημερών.

Άρθρο 9

Πρώτες βοήθειες, πυρασφάλεια, εκκένωση των χώρων από τους εργαζόμενους, σοβαρός και άμεσος κίνδυνος

1. Ο εργοδότης οφείλει:

α) Να λαμβάνει όσον αφορά τις πρώτες βοήθειες, την πυρασφάλεια και την εκκένωση

των χώρων από εργαζόμενους τα αναγκαία μέτρα τα οποία θα είναι προσαρμοσμένα στο μέγεθος και στη φύση των δραστηριοτήτων της επιχείρησης και θα λαμβάνουν υπόψη τα άλλα πρόσωπα που είναι παρόντα.

β) Να οργανώνει την κατάλληλη υποδομή και να εξασφαλίζει τις κατάλληλες διασυνδέσεις με αρμόδιες εξωτερικές υπηρεσίες προκειμένου να αντιμετωπισθούν άμεσα θέματα πρώτων βοηθειών, επείγουσας ιατρικής περίθαλψης, διάσωσης και πυρασφάλειας.

γ) Να ελέγχει τις εγκαταστάσεις και τα μέσα παροχής πρώτων βοηθειών τακτικά, όσον αφορά την πληρότητα και την ικανότητά χρησιμοποίησής τους.

2. Κατ' εφαρμογή της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, ο εργοδότης πρέπει μεταξύ άλλων να ορίζει τους εργαζόμενους που είναι υπεύθυνοι για την εφαρμογή των μέτρων που αφορούν τις πρώτες βοήθειες, την πυρασφάλεια και την εκκένωση των χώρων από τους εργαζόμενους. Αυτοί οι εργαζόμενοι πρέπει να έχουν λάβει κατάλληλη επιμόρφωση να είναι επαρκείς σε αριθμό και να τίθεται στη διάθεσή τους το κατάλληλο υλικό, ανάλογα με το μέγεθος και τους ειδικούς κινδύνους της επιχείρησης και της εγκατάστασης.

3. Ο εργοδότης επίσης οφείλει:

α) Να συντηρεί τους τόπους εργασίας, τα μηχανολογικά μέσα και τον εξοπλισμό και να μεριμνά για την κατά το δυνατό άμεση αποκατάσταση των ελλείψεων, που έχουν σχέση με την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων. Αν από τις ελλείψεις αυτές προκαλείται άμεσος και σοβαρός κίνδυνος για την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων πρέπει να διακόπτεται αμέσως η εργασία στο σημείο που εμφανίζονται οι ελλεί-

ψεις, μέχρι την αποκατάστασή τους.

β) Να ενημερώνει το συντομότερο δυνατό τους εργαζόμενους που εκτίθενται ή ενδέχεται να εκτεθούν σε σοβαρό και άμεσο κίνδυνο, σχετικά με τα μέτρα που έχουν ληφθεί ή πρόκειται να ληφθούν.

γ) Να λαμβάνει μέτρα και να δίνει οδηγίες στους εργαζόμενους, ώστε να μπορούν σε περίπτωση σοβαρού, άμεσου και αναπόφευκτου κινδύνου να διακόπτουν την εργασία ή/και να εγκαταλείπουν αμέσως το χώρο εργασίας και να μεταβαίνουν σε ασφαλή χώρο.

δ) Να μη ζητά από τους εργαζόμενους, εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις δικαιολογούμενες από τις περιστάσεις, να αναλάβουν πάλι την εργασιακή δραστηριότητά τους, εφόσον εξακολουθεί να υφίσταται σοβαρός και άμεσος κίνδυνος.

4. Ο εργαζόμενος ο οποίος, σε περίπτωση σοβαρού άμεσου και αναπόφευκτου κινδύνου, απομακρύνεται από τη θέση εργασίας του ή/και από μια επικίνδυνη ζώνη δεν επιτρέπεται να υποστεί καμμία δυσμενή επίπτωση και πρέπει να προστατεύεται από κάθε ζημιολόγο και αδικαιολόγητη συνέπεια σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

5. Ο εργοδότης εξασφαλίζει ώστε όλοι οι εργαζόμενοι να είναι σε θέση, σε περίπτωση σοβαρού και άμεσου κινδύνου για την ίδια τους την ασφάλεια ή για την ασφάλεια άλλων προσώπων και όπου υπάρχει αδυναμία να επικοινωνήσουν με τον αρμόδιο ιεραρχικά προϊστάμενο, να λαμβάνουν οι ίδιοι τα κατάλληλα μέτρα, λαμβάνοντας υπόψη τις γνώσεις τους και τα διαθέσιμα τεχνικά μέσα, ώστε να αποφευχθούν οι συνέπειες του κινδύνου αυτού.

Οι ενέργειές τους σε τέτοιες περιπτώσεις δεν θα συνεπάγονται δυσμενή μεταχείριση εκ

μέρους του εργοδότη, εκτός εάν αποδειχθεί ότι δεν ενήργησαν σύμφωνα με ρητά δοθείσες οδηγίες ή επέδειξαν σοβαρή αμέλεια.

Άρθρο 10
Διαβουλεύσεις
και συμμετοχή των εργαζομένων

Πέραν των διατάξεων που αναφέρονται στις αρμοδιότητες των αντιπροσώπων των εργαζομένων και των Επιτροπών Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΕΥΑΕ) του ν. 1568/85 και των Συμβουλίων Εργαζομένων του ν. 1767/88 ισχύουν και τα εξής:

1. Οι εργοδότες ζητούν τη γνώμη των εργαζομένων και των εκπροσώπων τους και διευκολύνουν τη συμμετοχή τους στα πλαίσια όλων των ζητημάτων που άπτονται της ασφάλειας και της υγείας κατά την εργασία. Αυτό συνεπάγεται:

- α) Διαβούλευση με τους εργαζόμενους.
- β) Δικαίωμα των εργαζομένων και των εκπροσώπων τους να υποβάλλουν προτάσεις.
- γ) Ισόρροπη συμμετοχή σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία ή/και την πρακτική.

2. Οι εργαζόμενοι ή οι εκπρόσωποί τους, συμμετέχουν κατά τρόπο ισόρροπο και σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία ή/και πρακτική, ή ζητείται η γνώμη τους από τον εργοδότη εκ των προτέρων και εγκαίρως όσον αφορά:

- α) Κάθε ενέργεια η οποία μπορεί να έχει ουσιαστικές επιπτώσεις στην ασφάλεια και την υγεία.
- β) Τον καθορισμό των εργαζομένων της επιχείρησης ή/και των ατόμων εκτός της επιχείρησης ή/και της ΕΞΥΠΠ που αναλαμβάνουν τα καθήκοντα του τεχνικού ασφάλειας ή/και του γιατρού εργασίας, καθώς και τις δραστηριότητές τους και τον καθορισμό των εργαζομένων που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 9 του παρόντος διατάγματος.

γ) Τις πληροφορίες που προβλέπονται στη παράγραφο 1 εδάφια α και β και στη παράγραφο 2 εδάφια β και γ του άρθρου 8 και στο άρθρο 11 του παρόντος διατάγματος.

δ) Την προβλεπόμενη στο άρθρο 4 (παράγραφος 4) του παρόντος διατάγματος ενδεχόμενη προσφυγή σε ΕΞΥΠΠ.

ε) Το σχεδιασμό και την οργάνωση της εκπαίδευσης που προβλέπεται στο άρθρο 12 του παρόντος διατάγματος.

στ) Την κατάρτιση του κανονισμού υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.

ζ) Την αντιμετώπιση προβλημάτων που σχετίζονται με την αλληλεπίδραση του εργασιακού και του ευρύτερου περιβάλλοντος.

3. Οι εκπρόσωποι των εργαζομένων έχουν το δικαίωμα να ζητούν από τον εργοδότη να λάβει τα ενδεδειγμένα μέτρα και να του υποβάλλουν σχετικές προτάσεις κατά τρόπον ώστε να αντιμετωπίζεται οιοσδήποτε κίνδυνος για τους εργαζόμενους ή/και να εξαλειφθούν οι πηγές του κινδύνου.

4. Οι εργαζόμενοι και οι εκπρόσωποί τους δεν πρέπει να υφίστανται δυσμενείς επιπτώσεις εξαιτίας των δραστηριοτήτων τους που αναφέρονται στις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου.

5. Οι εργαζόμενοι και οι εκπρόσωποί τους έχουν το δικαίωμα να απευθυνθούν στην αρμόδια επιθεώρηση εργασίας, εάν κρίνουν ότι τα ληφθέντα μέτρα και τα διατιθέμενα από τον εργοδότη μέσα δεν αρκούν για να εξασφαλισθεί η ασφάλεια και η υγεία κατά την εργασία.

6. Οι εκπρόσωποι των εργαζομένων κατά τις επισκέψεις και τους ελέγχους που διεξάγει η αρμόδια επιθεώρηση εργασίας δύνανται να παρίστανται και οφείλουν να είναι σε θέση να διατυπώνουν τις παρατηρήσεις τους.

Άρθρο 11

Ενημέρωση των εργαζομένων

1. Ο εργοδότης λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου οι εργαζόμενοι και οι εκπρόσωποί τους στην επιχείρηση να λαμβάνουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες όσον αφορά:

- α) Τη νομοθεσία που ισχύει σχετικά με την υγιεινή και την ασφάλεια της εργασίας και για τον τρόπο εφαρμογής της από την επιχείρηση.
- β) Τους κινδύνους για την ασφάλεια και την υγεία, καθώς και τα μέτρα και τις δραστηριότητες προστασίας και πρόληψης που αφορούν είτε την επιχείρηση εν γένει, είτε χρίζε είδος θέσης εργασίας ή/και καθηκόντων.
- γ) Τα μέτρα που λαμβάνονται κατ' εφαρμογή της παραγράφου 2 του άρθρου 9 του παρόντος διατάγματος.

2. Ο εργοδότης λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα, προκειμένου οι εργοδότες των εργαζομένων των άλλων επιχειρήσεων που εκτελούν εργασίες στην επιχείρησή του, να λαμβάνουν τις κατάλληλες πληροφορίες για την εφαρμογή των εδαφίων (β) και (γ) της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

3. Ο εργοδότης λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα, ώστε ο τεχνικός ασφάλειας, ο γιατρός εργασίας, οι ΕΣΥΠΠ, οι ΕΞΥΠΠ και οι εκπρόσωποι των εργαζομένων, να έχουν πρόσβαση για τη διεκπεραίωση των καθηκόντων τους:

- α) Στην εκτίμηση των κινδύνων και των μέτρων προστασίας που προβλέπονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 8 του παρόντος διατάγματος.
- β) Στον κατάλογο και στο ειδικό βιβλίο που προβλέπονται στα εδάφια (β) και (γ) της παραγράφου 2 του άρθρου 8 του παρόντος διατάγματος.
- γ) Στις πληροφορίες που προέρχονται τόσο

από τις δραστηριότητες προστασίας και πρόληψης όσο και από τις αρμόδιες επιθεωρήσεις εργασίας όσον αφορά τους διενεργούμενους ελέγχους των συνθηκών υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.

Άρθρο 12

Εκπαίδευση των εργαζομένων

1. Ο εργοδότης εξασφαλίζει σε κάθε εργαζόμενο κατάλληλη και επαρκή εκπαίδευση στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας, ιδίως υπό μορφή πληροφοριών και οδηγιών επ' ευκαιρία:

- α) Της πρόσληψής του.
- β) Τυχόν μετάθεσης ή αλλαγής καθηκόντων.
- γ) Εισαγωγής ή αλλαγής εξοπλισμού εργασίας.
- δ) Εισαγωγής μιας νέας τεχνολογίας που αφορά ειδικά τη θέση εργασίας ή τα καθήκοντά του.

2. Η εκπαίδευση αυτή πρέπει:

- α) Να προσαρμόζεται στην εξέλιξη των κινδύνων και στην εμφάνιση νέων κινδύνων.
- β) Εάν χρειάζεται, να επαναλαμβάνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα.

3. Ο εργοδότης εξασφαλίζει ότι οι εργαζόμενοι σε εξωτερικές επιχειρήσεις που εκτελούν εργασίες στην επιχείρησή του έχουν λάβει τις κατάλληλες οδηγίες, όσον αφορά τους κινδύνους για την ασφάλεια και την υγεία κατά τις δραστηριότητές τους στην επιχείρησή του.

4. Οι εκπρόσωποι των εργαζομένων, δικαιούνται να λαμβάνουν την κατάλληλη εκπαίδευση.

5. Η εκπαίδευση που προβλέπεται στις παραγράφους 1, 2 και 4 του παρόντος άρθρου δεν βαρύνει τους εργαζόμενους ή τους εκπροσώπους τους. Η εκπαίδευση που προβλέπεται στις παραγράφους 1 και 2 του παρόντος άρθρου πρέπει να παρέχεται κατά την ώρα εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

Άρθρο 13

Υποχρεώσεις εργαζομένων

1. Κάθε εργαζόμενος έχει υποχρέωση να εφαρμόζει τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας και να φροντίζει ανάλογα με τις δυνατότητές του, για την ασφάλεια και την υγεία του καθώς και για την ασφάλεια και την υγεία των άλλων ατόμων που επηρεάζονται από τις πράξεις ή παραλείψεις του κατά την εργασία σύμφωνα με την εκπαίδευσή του και τις κατάλληλες οδηγίες του εργοδότη του.

2. Για την πραγματοποίηση αυτών των στόχων, οι εργαζόμενοι οφείλουν ειδικότερα, σύμφωνα με την εκπαίδευσή τους και τις κατάλληλες οδηγίες του εργοδότη τους:

α) Να χρησιμοποιούν σωστά τις μηχανές, τις συσκευές, τα εργαλεία, τις επικίνδυνες ουσίες, τα μεταφορικά και άλλα μέσα.

β) Να χρησιμοποιούν σωστά τον ατομικό προστατευτικό εξοπλισμό που τίθεται στη διάθεσή τους και μετά τη χρήση να τον τακτοποιούν στη θέση του.

γ) Να μη θέτουν εκτός λειτουργίας, αλλάζουν ή μετατοπίζουν αυθαίρετα τους μηχανισμούς ασφαλείας των μηχανών, εργαλείων, συσκευών, εγκαταστάσεων και κτιρίων και να χρησιμοποιούν σωστά αυτούς τους μηχανισμούς ασφαλείας.

δ) Να αναφέρουν αμέσως στον εργοδότη ή/και σε όσους ασκούν αρμοδιότητες τεχνικού ασφαλείας και γιατρού εργασίας, όλες τις καταστάσεις που μπορεί να θεωρηθεί εύλογο ότι παρουσιάζουν άμεσο και σοβαρό κίνδυνο για την ασφάλεια και την υγεία, καθώς και κάθε έλλειψη που διαπιστώνεται στα συστήματα προστασίας.

ε) Να συντρέχουν τον εργοδότη και όσους ασκούν αρμοδιότητες τεχνικού ασφαλείας και γιατρού εργασίας, όσον καιρό χρειαστεί, ώστε να καταστεί δυνατή η εκπλήρωση όλων των καθηκόντων ή απαιτήσεων, που επιβάλλονται από την αρμόδια επιθεώρηση εργασίας για την προστασία της ασφαλείας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία.

στ) Να συντρέχουν τον εργοδότη και όσους ασκούν αρμοδιότητες τεχνικού ασφαλείας και γιατρού εργασίας, όσον καιρό χρειαστεί, ώστε ο εργοδότης να μπορεί να εγγιχθεί ότι το περιβάλλον και οι συνθήκες εργασίας είναι ασφαλείς και χωρίς κινδύνους για την ασφάλεια και την υγεία εντός του πεδίου δραστηριότητάς τους.

3. Οι εργαζόμενοι έχουν υποχρέωση να παρακολουθούν τα σχετικά σεμινάρια ή άλλα επιμορφωτικά προγράμματα σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'
ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 14
Επίβλεψη της υγείας

1. Προς εξασφάλιση της κατάλληλης επίβλεψης και τη διάγνωση τυχόν βλάβης της υγείας του σε συνάρτηση με τους κινδύνους, όσον αφορά την ασφάλεια και την υγεία κατά την εργασία, κάθε εργαζόμενος, εφόσον δεν προβλέπονται άλλα ειδικά μέτρα από τη νομοθεσία για τον ιατρικό του έλεγχο, μπορεί να προσφεύγει στο γιατρό εργασίας της επιχείρησης ή σε αρμόδια μονάδα του ΕΣΥ ή του ασφαλιστικού οργανισμού στον οποίο ανήκει ο εργαζόμενος σύμφωνα με τις ισχύουσες ασφαλιστικές και υγειονομικές διατάξεις σχετικές με την προληπτική ιατρική.

2. Σε περίπτωση που από τη μονάδα του ασφαλιστικού οργανισμού ή τη μονάδα του ΕΣΥ διαπιστωθεί ενδεχόμενο πρόβλημα της υγείας που πιθανόν συνδέεται με το εργασιακό περιβάλλον ενημερώνεται σχετικά η αρμόδια επιθεώρηση εργασίας και ο γιατρός εργασίας της επιχείρησης για όλα τα απαραίτητα στοιχεία.

3. Σε κάθε περίπτωση οι δαπάνες που προκύπτουν από την εφαρμογή του άρθρου αυτού δεν βαρύνουν τον ίδιο τον εργαζόμενο.

Άρθρο 15
Έλεγχος εφαρμογής

1. Ο έλεγχος της εφαρμογής του παρόντος ανατίθεται στις αρμόδιες υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (στα Κέντρα Πρόληψης Επαγγελματικού Κινδύνου ή στις Διευθύνσεις επιθεώρησης εργασίας και στις Διευθύνσεις απασχόλησης με τα αρμόδια Τμήματα τεχνικής και υγειονομικής επιθεώρησης εργασίας ή στα Τμήματα και Γραφεία

επιθεώρησης εργασίας κλπ) σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας.

2. Για τις επιχειρήσεις των μεταλλείων, λατομείων, ορυχείων ο έλεγχος της εφαρμογής του παρόντος διατάγματος, του ν. 1568/85 και των προεδρικών διαταγμάτων που εκδόθηκαν με τις εξουσιοδοτήσεις του ανατίθεται στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας.

Άρθρο 16
Κυρώσεις

1. Σε κάθε εργοδότη, κατασκευαστή, παρασκευαστή, εισαγωγέα ή προμηθευτή, που παραβαίνει τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος επιβάλλονται, ανεξάρτητα από τις ποινικές κυρώσεις, οι διοικητικές κυρώσεις του άρθρου 24 του ν. 2224/94 με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 6 της ΚΥΑ 88555/3293/30.9.88 που κυρώθηκε με το άρθρο 39 του ν. 1836/89.

2. Σε κάθε εργοδότη, κατασκευαστή, παρασκευαστή, εισαγωγέα ή προμηθευτή, που παραβαίνει από αμέλεια ή πρόθεση τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος επιβάλλονται οι ποινικές κυρώσεις του άρθρου 25 του ν. 2224/94.

Άρθρο 17
Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος διατάγματος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Αθήνα, 18 Ιανουαρίου 1996

1.3 Δείκτες ατυχημάτων σύμφωνα με το ΔΓΕ (ILO)

Το Διεθνές Γραφείο Εργασίας στην προσπάθεια του να διαμορφώσει έναν ενιαίο τρόπο παρουσίασης της στατιστικής των εργατικών ατυχημάτων παρόλους τους περιορισμούς και τις διαφορές που υπάρχουν σε διαφορετικές χώρες, έχει ορίσει μια σειρά από σχετικούς δείκτες που συσχετίζουν τα εργατικά ατυχήματα με τις ώρες εργασίας, την παραγωγή κλπ.

Για την παρακολούθηση της πορείας των εργατικών ατυχημάτων, χρησιμοποιούμε τρεις βασικούς δείκτες, με τους οποίους μπορεί κανείς να συγκρίνει τα εργατικά ατυχήματα με αυτά των άλλων χωρών:

Ο Δείκτης Συχνότητας (Frequency Rate), που έχει άμεση σχέση με τον απόλυτο αριθμό των εργατικών ατυχημάτων, αναφέρεται σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο και υπολογίζεται από την ακόλουθη σχέση:

$$\text{Δείκτης Συχνότητας} = \frac{(\text{Αριθμ. Ατυχημάτων} \times 10^6)}{(\text{Αριθμ. ανθρωποωρών εργασίας})}$$

Ο Δείκτης Βαρύτητας (Severity Rate), έχει άμεση σχέση με τις ημέρες που έμειναν οι εργαζόμενοι μακριά από την εργασία τους και εκφράζεται από τον ακόλουθο τύπο:

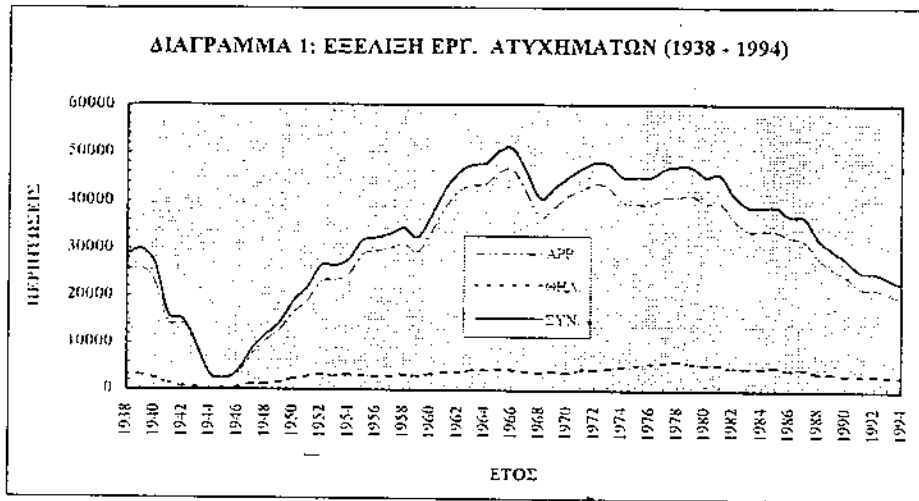
$$\text{Δείκτης Βαρύτητας} = \frac{(\text{Αριθμ. ανθρωποωρών εκτός εργασίας} \times 10^3)}{(\text{Αριθμός ανθρωποωρών εργασίας})}$$

Ο Δείκτης Συμβάντων (Incident Rate), έχει άμεση σχέση με βαθμό έκθεσης των εργαζομένων στα εργατικά ατυχήματα και υπολογίζεται ως εξής:

$$\text{Δείκτης Συμβάντων} = \frac{(\text{Αριθμ. Ατυχημάτων} \times 10^3)}{(\text{Μέσος Αριθμός εκτεθειμένων εργαζομένων})}$$

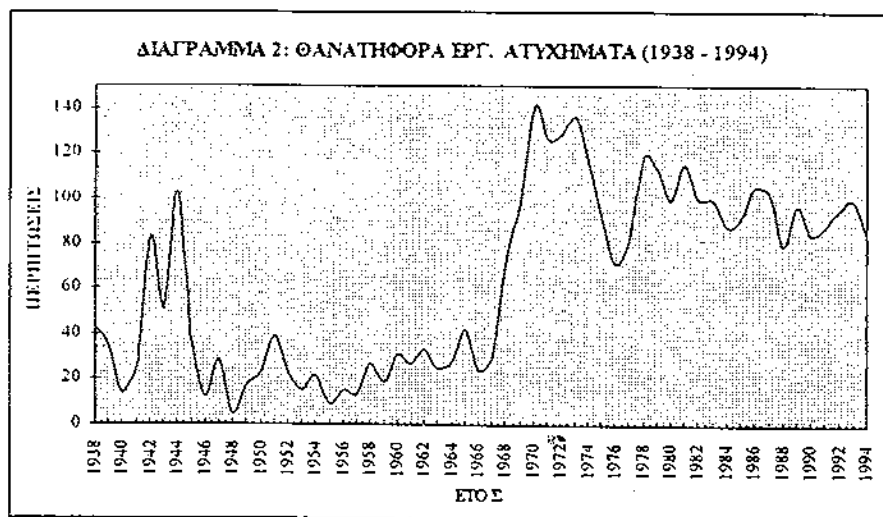
Στην σημερινή φάση, ελάχιστες χώρες δημοσιεύουν δείκτες συχνότητας και δείκτες βαρύτητας για τα εργατικά ατυχήματα. Από μια πρώτη έρευνα της διεθνούς βιβλιογραφίας, τις οδηγίες του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας ακολουθούν οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εκτός Ελλάδος και Ιρλανδίας), η Ιαπωνία, και η Αυστραλία.

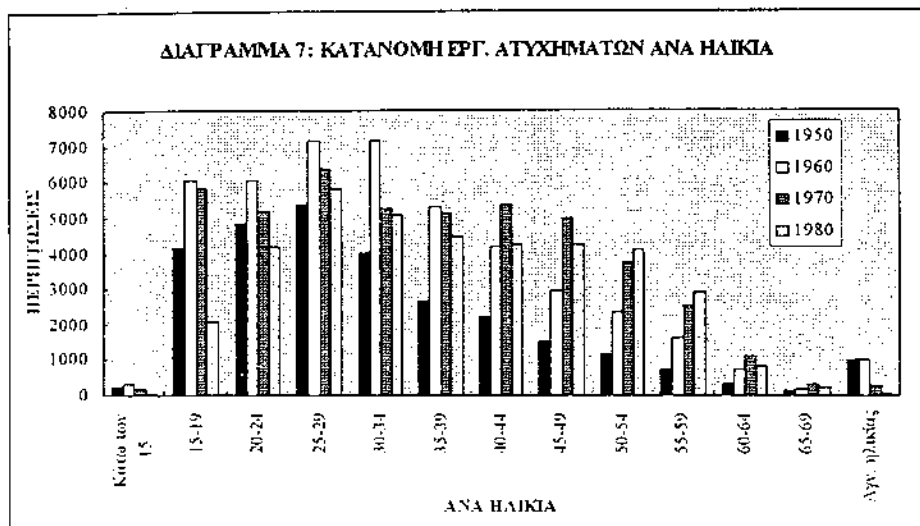
Στην περίπτωση της Ελλάδος, η βασική υπηρεσία που επεξεργάζεται τα στοιχεία εργατικών ατυχημάτων που ανακοινώνονται στο Ι.Κ.Α. δεν δίνει επεξεργασμένα στοιχεία επιδότσης εργατικών ατυχημάτων ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, αν και υπάρχουν τα αντίστοιχα στοιχεία κατά περιφερειακό υποκατάστημα και στο σύνολο των εργατικών ατυχημάτων.

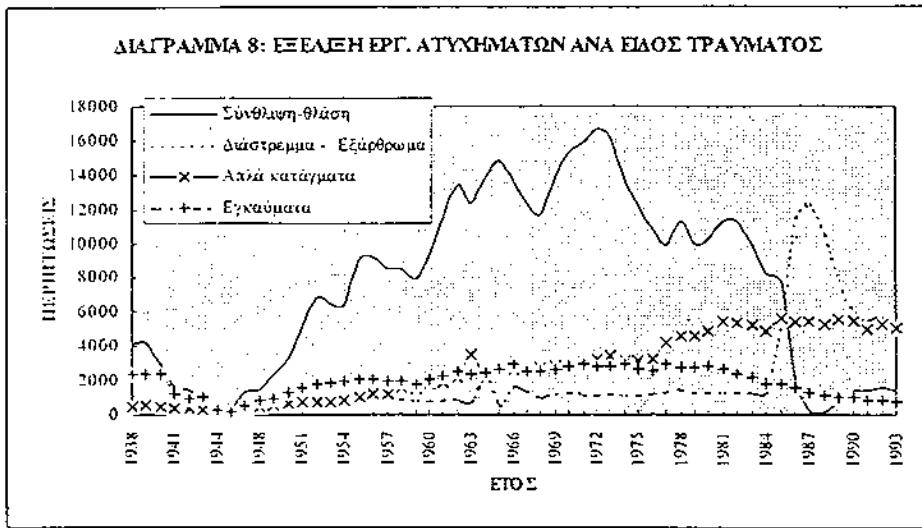
Υγιεινή και ασφάλεια της εργασίας στην τσιμεντοβιομηχανία TITAN

Στο Διάγραμμα 2, παρουσιάζεται η χρονολογική εξέλιξη του συνόλου των θανατηφόρων εργατικών ατυχημάτων που αναφέρθηκαν στο Ι.Κ.Α. για την χρονική περίοδο 1938 - 1994.

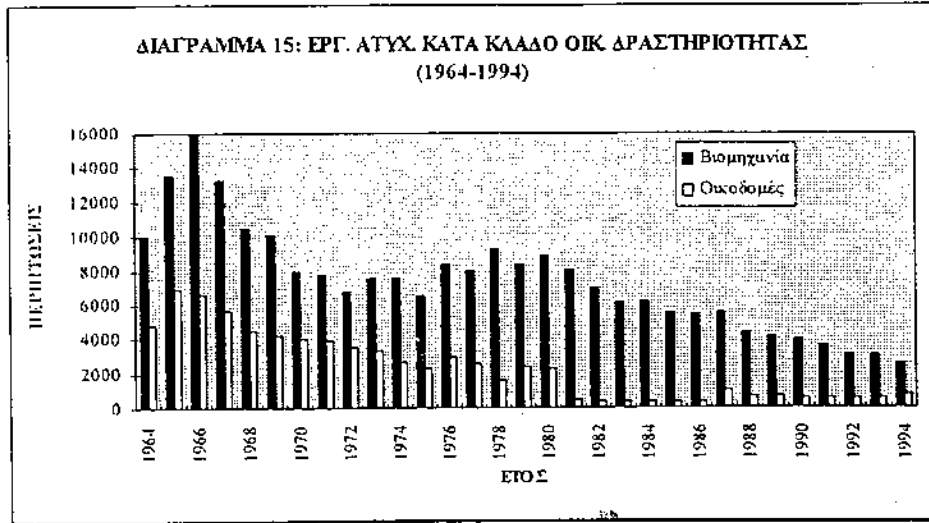

Τα στοιχεία του Ι.Κ.Α., δίνουν αναλυτικές πληροφορίες για το είδος τραύματος που προξενήθηκε κατά την διάρκεια του ατυχήματος. Τα κατάγραφέντα είδη τραύματος παρέμειναν σχεδόν σταθερά σε αριθμό για την περίοδο 1938-1993, ενώ από το 1994, άλλαξε ο τρόπος καταγραφής τους για να εναρμονισθούν τα στοιχεία σύμφωνα με τις οδηγίες της Eurostat.

Αξιοσημειώτες είναι οι αλλαγές σε ορισμένα είδη. Το 1950 εισήχθησαν οι κατηγορίες είδους βλάβης "Μόλυνση-Φλεγμονές" και "Αφαίρεση Όνυχος" που καταργήθηκαν το 1956. Η κατηγορία "ηλεκτροπληξία" εισήχθη το 1957, ενώ η "δηλητηρίαση εξ αερίων" το 1954. Για την κατηγορία "επαγγελματική νόσος" αν και αυτή καταγράφεται από το 1938, ο αριθμός των περιπτώσεων παραμένει συστηματικά χαμηλός, εξ αιτίας της αδυναμίας διάγνωσης της.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2.6
Εργατικά ατυχήματα κατά ομάδες ηλικιών
ΕΤΗ 1990-1994

ΗΛΙΚΙΑ	1990	1991	1992	1993	1994
Κάτω των 15	18	9	10	16	5
15-19	731	564	437	735	442
20-24	3323	2785	2755	2981	2696
25-29	4277	3921	4246	3881	3717
30-34	3952	3700	3388	3348	3282
35-39	3589	3146	3233	3230	3000
40-44	3237	2803	2911	2880	2903
45-49	2839	2593	2784	2608	2403
50-54	2727	2564	2286	2095	1877
55-59	2304	2230	2185	1699	1664
60-64	728	720	688	420	523
65-69	121	150	140	66	96
ΣΥΝΟΛΟ	27846	25185	25063	23959	22608

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.4.7
Εργατικά ατυχήματα κατά ασκούμενη ενέργεια και τύπο
ΕΤΗ 1989-1994

ΑΣΚΟΥΜΕΝΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ & ΤΥΠΟ	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Μηχανές	2957	3729	4072	2087	1742	2847
Μέσα Μεταφοράς και Ανωματικός Εξοπλισμός	630	698	746	909	980	1241
Άλλοι Εξοπλισμοί	5965	4991	4399	6562	6356	1369
Υλικά ουσίες και ακτινοβολίες	1146	778	839	726	660	520
Εργασιακό Περιβάλλον	120	20	7	7	66	32
Άλλες ενέργειες που δεν κατατάσσονται αλλού	19	15	19	10	7	13
Ενέργειες που δεν κατατάσσονται λόγω έλλειψης επαρκών στοιχείων	36	20	5	10	5	24
Πτώσεις απόμων από ύψη	3960	3581	3521	4007	3981	4050
Πτώσεις απόμων στο ίδιο επίπεδο	8354	8588	6259	5619	5801	4156
Ολισθήσεις	85	4	0	2	2	64
Καταρρεύσεις	199	9	9	7	14	83
Κτύπημα από πηκτόνα αντικείμενα κατά την διάρκεια χειρισμών	4643	3740	3276	2849	2556	1294
Κτύπημα από πηκτόνα αντικείμενα που δεν κατατάσσονται αλλού	90	2	0	5	0	1027
Ανάβαση σε αντικείμενα	6	0	0	2	0	3
Πρόσπτωση σε στάσιμα αντικείμενα	628	493	1031	1139	831	728
Πρόσπτωση σε κινούμενα αντικείμενα	8	0	139	154	131	51
Κτύπημα από κινούμενα αντικείμενα	49	487	23	36	10	141
Παγίδευση μέσα ή ανάμεσα σε αντικείμενα		0	7	2	0	195
Υπερβολική καταβολή προσπάθειών σε άρση αντικειμένων	199	112	97	109	107	184
Υπερβολική καταβολή προσπάθειών σε ώθηση ή έλξη αντικειμένων	7	0	0	0	2	37
Υπερβολική καταβολή προσπάθειών σε κράτημα ή ρίξη αντικειμένου	0	0	0	0	0	27
Επίμονες ασκήσεις	4	0	0	0	0	72
Έκθεση σε θερμότητα	43	55	25	17	14	32
Έκθεση σε ψύχος	66	2	14	29	17	3
Επαφή με καυτές ουσίες ή αντικείμενα	555	328	637	741	639	557
Επαφή με πολύ ψυχρές ουσίες ή αντικείμενα	8	4	2	2	5	0
Έκθεση σε η επαφή με ηλεκτρικό ρεύμα	34	27	51	27	21	43
Επαφή με επιβλαβείς ουσίες, μέσω εισπνοής, κατάποσης ή απορρόφησης	34	163	7	5	0	3
Έκθεση σε ακτινοβολίες	0	0	0	0	5	0
Άλλοι τύποι ατυχημάτων	2	0	0	0	7	3812
ΣΥΝΟΛΟ	29847	27846	25185	25063	23959	22608

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.6.8
Εργατικά ατυχήματα κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας
ΕΤΟΣ 1994

ΚΛΑΔΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	1994
Γεωργία	104
Δασοκομία	144
Αλιεία	64
Εξόρυξη άνθρακα, λιγνίτη, και πυρφης	0
Εξόρυξη μεταλλούχων μεταλλευμάτων	403
Αντήληση πετρελαίου και φυσικού αερίου	8
Εξόρυξη μεταλλευμάτων ουρανίου και θορίου	0
Λοιπα μεταλλεία & λατομεία	99
Βιομηχ. ειδών διατροφής εκτός ποτών	1560
Κατανοβιομηχανία	131
Υφαντικές βιομηχανίες	813
Κατασκευή ειδών ενδύσης, κατεργασία και βαφή γουναρικών	440
Βιομ ζύλου & φελλού εκτός επιπλοσ.	472
Βιομηχανίου χαρτού	256
Εκτυπ. εκδόσεις & συναφείς δραστ.	189
Κατεργασία και δέψη δέρματος, ειδών ταξιδιού, τσαντών, σέλες, σαγίματα και υποδήματα	125
Βιομ. προϊόντων εξ ελαστικού και πλαστικής ύλης	504
Χημικές βιομηχανίες	336
Βιομ. παραγωγή πετρελαίου & άνθρακ	104
Βιομ. προϊόντων εκ μη μεταλλικών ορυκτών, εκτός των παρ. πετρ. & ανθρ	864
Βασικές μεταλλουργικές βιομηχ.	392
Κατασκευή τελικών προϊόντων εκ μετάλλου, εκτός μηχανών & μετασ. υλ.	960
Κατασκευή μηχ. και συσκευών, εκτός των ηλεκτρ. και μέσων μεταφοράς	400
Κατασκευή ηλεκτρ. μηχανών, συσκευών και λοιπών ειδών	213
Κατασκευή αυτοκινήτων οχημάτων	66
Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών	304
Κατασκευή μηχ. γρ. και Η/Υ	13
Κατασκευή εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφώνου, TV & επικοινωνιών	40
κατασκευή ιατρικών οργάνων, οργάνων ακριβείας και οπτικών οργάνων	13
Κατασκευή επιπλοσ, λοιπές βιομηχανίες	450
Ανακύκλωση	3

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.6.8 (συνέχεια)
Εργατικά ατυχήματα κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας
ΕΤΟΣ 1994

ΚΛΑΔΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	1994
Ηλεκτρισμός, φαιαέριο & ατμός	51
Υδρευση	179
Οικοδομήσεις και δημόσια έργα	5866
Εμπόριο, συντήρηση & επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων	445
Χανδρικό εμπόριο	882
Λιανικό εμπόριο	1098
Εστιατόρια & ξενοδοχεία	629
Μεταφορές	355
Μεταφορές μέσω υδατινων οδών	11
Αεροπορικές μεταφορές	211
Βοηθητικές και συναφείς προς τις μεταφορικές δραστηριότητες	219
Επικοινωνίες	43
Τράπεζες και λοιπά οικον. ιδρύματα	19
Ασφάλειες	29
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	3
Ενοικιάσεις κινητών	11
Ενοικιάσεις ακινήτων	3
Πληροφορική και συναφείς δραστηριότητες	11
Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	171
Υπηρεσίες υγιεινής	261
Παιδεία	99
Υπηρεσίες επιστημονικών ερευνών	19
Διάθεση λυμάτων και απορριμμάτων	10
Δημ. Διοίκηση και Αμυνα, υποχρεωτική Κοινωνική Ασφάλιση	843
Δραστηριότητες οργανώσεων	253
Υπηρεσίες αναψυχής & πολιτισμού	80
Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	234
Οικιακές υπηρεσίες	29
Ετερόδοκοι οργανισμοί και όργανα	1074
ΣΥΝΟΛΟ	22608

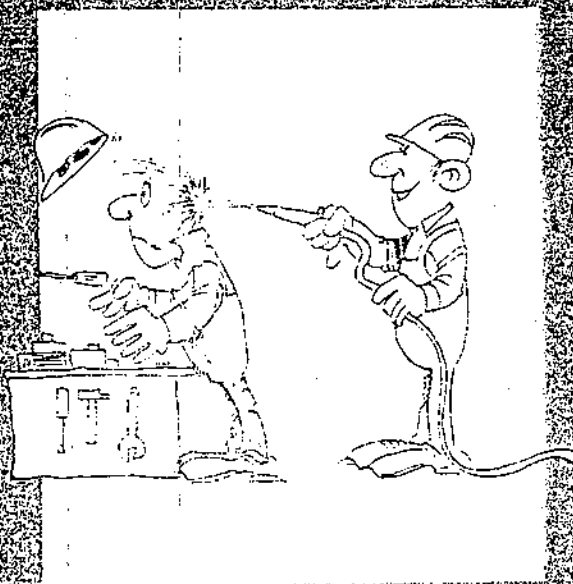
ΕΣΥ

δεν
διαβαζεις
ΠΟΤΕ
τις
αφισες
που
κολλας

**ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ
ΤΟΝ
ΠΕΠΙΕΣΜΕΝΟ
ΑΕΡΑ**

**Ντυθείτε
κατάλληλα
για ασφάλεια**

TITAN ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΥΓΙΕΙΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ασφαλής

Θήγηση

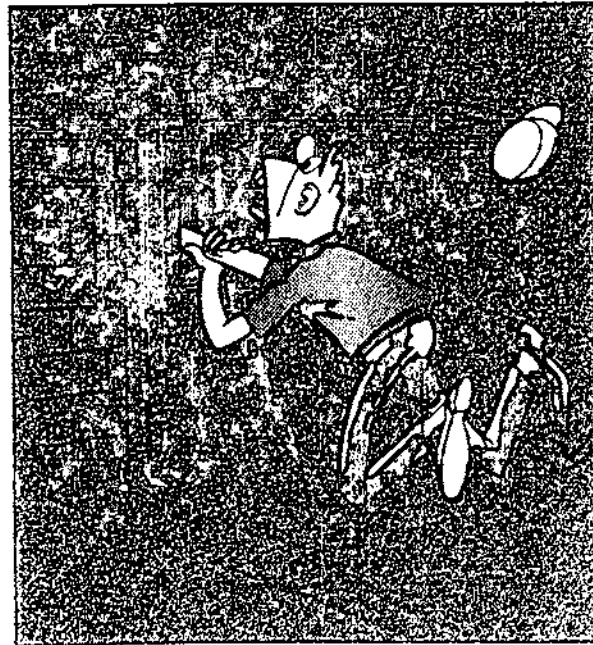
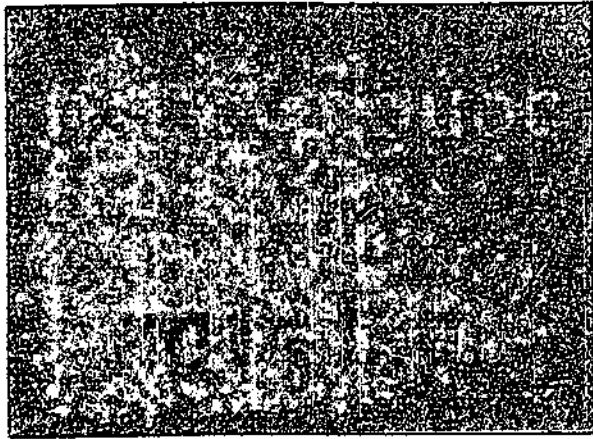
τον χειμώνα

Η ΑΣΦΑΛΕΙΑ
ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ

ΠΟΣΟ ΑΣΦΑΛΗΣ
ΕΙΝΑΙ Ο ΧΟΡΟΣ ΠΟΥ ΖΟΥΜΕ:

Η ΑΣΦΑΛΕΙΑ
ΤΩΝ ΠΟΙΟΤΩΝ

Ασφάλεια στο Γραφείο

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΥΓΙΕΙΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

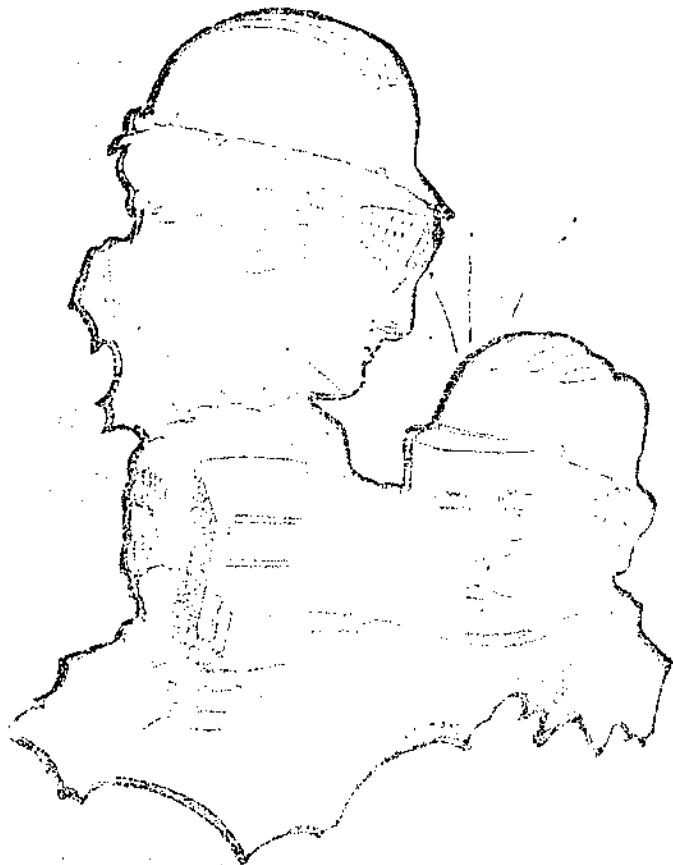

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΥΓΙΕΙΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΥΓΙΕΙΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΜΑΤΙΩΝ

LIAN

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΥΓΙΕΙΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Πρώτες Βοήθειες

ΧΘΕΣ
ΑΠΛΟΣ
ΤΡΑΥΜΑΤΙΣΜΟΣ
ΔΕ ΒΑΡΙΕΣΑΙ

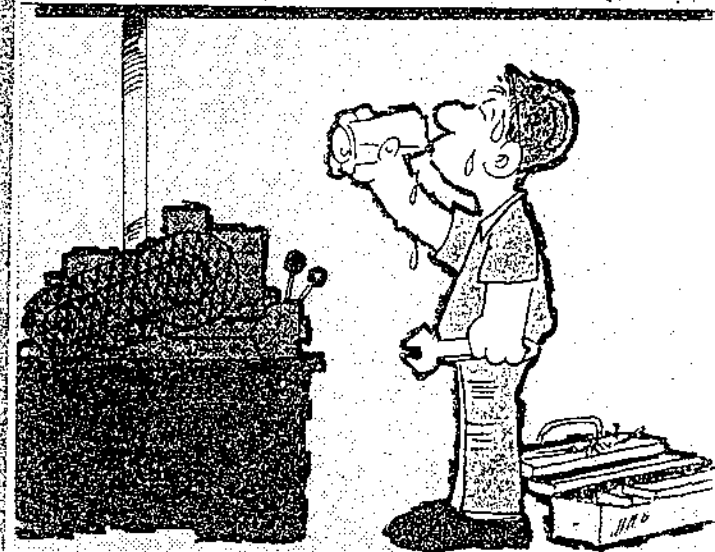
ΣΗΜΕΡΑ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ
ΤΟΥ
ΔΕ ΒΑΡΙΕΣΑΙ

LIAN

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΥΓΙΕΙΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΚΡΑΤΗΘΕΙΤΕ ΔΡΟΣΕΡΟΙ ΣΤΗ ΖΕΣΤΗ

LIAN

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΥΓΙΕΙΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία

Ν. Σαραφόπουλος, Αθήνα 1986 «Προστασία Ασφάλεια και υγιεινή στην εργασία»

ΟΑΕΔ 1993, Αθήνα «Υγιεινή και ασφάλεια εργαζομένων»

Ν. Σαραφόπουλος, «Οδηγός υγιεινής - ασφάλειας στην εργασία - Οι νέες δεσμικές ρυθμίσεις», Πάτρα Οκτώμβριος 1996, Πανεπιστήμιο Πατρών.

Σπ. Μπράνης, Αθήνα 1996 «Στατιστικές εργατικών ατυχημάτων στην Ελλάδα»

Κοινωνικός απολογισμός 1995 Εκδόσεις ΤΙΤΑΝ

Απολογισμός χρήσης 1995 Εκδόσεις ΤΙΤΑΝ

Οδηγίες ασφαλούς εργασίας και προλήψεως ατυχημάτων Εκδόσεις ΤΙΤΑΝ

Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος

«Το τέλος της εργασίας και το μέλλον της», Jeremis Rifkin «ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ - Α.Α. ΛΙΒΑΝΗ σελ. 1996

Κοινωνιολογία Γ' Λυκείου ΟΕΔΒ - 1984 Σελ. 45,46

«Εργασιακές σχέσεις. Οικονομία και δεσμοί», Ντάντης - Λάζαρος Δουκάκης «ΟΔΥΣΣΕΑΣ» - 1988 Σελ. 112

«Ο εργάτης και το χρονόμετρο, Τειλορισμός - φορντισμός και μαζική παραγωγή», Μενζαμεν Κορκά, «ΚΟΜΜΟΥΝΑ/ ΘΕΩΡΙΑ 7» ΑΘΗΝΑ 1985 σελ. 8

«Ανθρώπινες σχέσεις στην εργασία», Ευαγγ. Θεοδωράτος, έκδοση ΤΕΙ - Πάτρα 1993, Σελ. 125-127

«Που τραβά η ανθρώπινη εργασία», George Friedman - «ΚΑΛΒΟΣ» ΑΘΗΝΑ 1984, Σελ. 202,208

«Μισθωτή εργασία και κεφάλαιο», Karl Marx, «ΘΕΜΕΛΙΟ» - ΑΘΗΝΑ 1984, Σελ. 38

«Εργάτης και Νευρωνα», Τζιοβάνι Τζέρβις «Στοχαστής» Αθήνα 1978, Σελ. 13

Εφημερίδες

Εφημερίδα «Ριζοσπάστης», 23/4/97 Σελ. 15

Εφημερίδα «Εθνος» 23/4/97, Σελ. 22.

Εφημερίδα «Η εποχή» 30/3/97 Σελ. 6

Εφημερίδα «Αυγή» 23/4/97 Σελ.9

Εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ» 23/4/97 Σελ. 17

Εφημερίδα «Αδέσμευτος Τύπος» 23/4/97, Σελ. 53

Εφημερίδα «Η Καθημερινή» 3/9/95 Σελ. 10

Εφημερίδα «Απογευματινή» 14/3/91 Σελ. 14

Συνεντεύξεις:

Τουλιάτος Παναγιώτης, Μηχανικός ασφάλειας ΤΙΤΑΝ Πάτρας

Αναλυτής Θεόδωρος, Προϊστάμενος οικονομικών και διοικητικών
υπηρεσιών ΤΙΤΑΝ Πάτρας

Τζαβάρας Παναγιώτης, κεντρικά Αθήνας

